

Gällande bestämmelser. Vad först beträffar avsättning till reservfond åligger det enligt gällande försäkringslag (45 §) *försäkringsaktiebolag*, vars rörelse icke avser allenast livförsäkring, att av sin årsvinst — efter avdrag för vad som åtgår till täckande av möjligen förefintlig brist från föregående år — avsätta minst tio procent till sådan fond. Sedan fonden uppgått till ett belopp motsvarande tio procent av inbetalda aktiekapitalet eller det högre belopp, som kan vara bestämt i bolagsordningen, må vidare avsättning av årsvinsten kunna upphöra; nedgår fonden under det sålunda stadgade beloppet, skall avsättning därtill ånyo vidtaga.

Skyldighet att avsätta reservfond åligger sålunda försäkringsaktiebolag, som driver enbart skadeförsäkring, samt blandade liv- och skadeförsäkringsaktiebolag. De rena livförsäkringsaktiebolagen äro däremot befriade från sådan skyldighet. Anledningen härtill torde vara att bolag, som driver livförsäkringsrörelse, är pliktigt att göra avsättning till säkerhetsfond (218 § gällande lag) samt att ändamålet med avsättning till reservfond i stort sett sammanfaller med det syfte som tillgodoses genom säkerhetsfonden. Då säkerhetsfonden skall avsättas uteslutande i livförsäkringstagarnas intresse, har det i fråga om de nyssnämnda blandade försäkringsaktiebolagen ansetts erforderligt att för tillgodoseende av andra försäkringstagares och övriga försäkringsägars ävensom aktieägars intresse av bolagets soliditet föreskriva skyldighet att avsätta reservfond.

Beträffande nedsättning av reservfonden stadgades i 1903 års försäkringslag (26 §), att nedsättning finge beslutas allenast för täckande av förlust, medan i gällande lag (45 §) föreskrives, att nedsättning för sådant ändamål *skall* ske därest förlusten icke kan ersättas av andra befintliga, till framtida förfogande avsatta medel.

Ömsesidiga försäkringsbolag äro enligt gällande lag icke skyldiga att göra avsättning till reservfond. Det bör emellertid beaktas, att delägarna äro personligen ansvariga för ömsesidigt försäkringsbolags förbindelser. Uppkommen förlust täckes sålunda — i den mån den icke ersättes med användande av disponibla fonder — genom uttaxering å delägarna. I detta hänseende gäller likväl den viktiga inskränkningen, att i bolagsordningen för sådant ömsesidigt försäkringsbolag, vars rörelse icke avser försäkring av egendom, må kunna bestämmas, att allenast bolagets tillgångar skola häfta för dess förbindelser. Det må anmärkas, att samtliga nu verksamma ömsesidiga livförsäkringsbolag intagit dylik bestämmelse i bolagsordningen. Beträffande dessa bolag må vidare erinras om att uppkommen förlust kan utjämnas genom nedsättning av premiereserven med därav betingad nedsättning av försäkringsbeloppen.

Vad beträffar *säkerhetsfonden* gäller, såsom nyss anförts, att sådan fond skall avsättas i livförsäkringsrörelse, oavsett om denna drives i form av aktiebolag eller ömsesidigt bolag. Avsättning skall ske med minst hälften av årsvinsten, sedan möjligen kvarstående förlust täckts och avsättning gjorts till reservfond och premieåterbäringsreserv. Avsättningsskyldigheten upphör då säkerhetsfonden uppgår till ett på visst sätt beräknat belopp.

Utöver nu nämnda, i lagen påbjudna konsolideringsåtgärder kunna i bolagsordningen eller i försäkringstekniska grunder, i fall där sådana förekomma, föreskrivas ytterligare konsolideringsskyldighet. Vad beträffar livförsäkringsrörelse föreligger enligt nu gällande försäkringstekniska grunder i allmänhet skyldighet att göra avsättning till premieåterbäringsreserv och utjämningsreserv.

Vad angår rätten att disponera över uppkommen vinst stadgas i gällande försäkringslag såvitt gäller *försäkringsaktiebolag* (46 §) bl. a., att till utdelning åt aktieägare eller försäkringstagare icke må användas annat än den del av vinsten, som ej skall avsättas till reservfond, säkerhetsfond eller premieåterbäringsreserv. Enligt motsvarande stadgande för *ömsesidigt försäkringsbolag* (147 §) må till utdelning av ränta eller vinst åt garantier eller av vinst åt delägare användas allenast den del av vinsten, som ej skall avsättas till säkerhetsfond eller premieåterbäringsreserv.

Innan sådana organisationskostnader, som i balansräkningen uppförts såsom tillgång, fullständigt avskrivits, må ej för något år till aktieägare och försäkringstagare utdelas sammanlagt mera än fem procent å det inbetalda aktiekapitalet eller, i ömsesidigt bolag, till garantier och delägare mera än fem procent å det inbetalda garantikapitalet. Lagen stadgar jämväl i övrigt vissa inskränkningar i rätten att disponera över vinsten, varjämte föreskrifter finnas angående återbäring av vinstmedel som utbetalats i strid mot bestämmelserna.

De nu återgivna konsolideringsreglerna i försäkringsbolag äro i det stora hela anpassade till 1910 års aktiebolagslag. I den nya aktiebolagslagen har konsolideringsplikten i olika avseenden skärpts. Beträffande reservfonden gäller att avsättningsskyldigheten icke upphör förrän fonden uppgår till ett belopp motsvarande tjugu procent av aktiekapitalet eller det högre belopp, som kan vara föreskrivet i bolagsordningen. Vidare har krav å ytterligare konsolidering uppställts i fråga om aktiebolag, vars skuldsättning är relativt hög i förhållande till bolagets eget kapital. Vad beträffar nedsättning av reservfonden stadgas — liksom i 1910 års lag — att nedsättning *må* beslutas allenast för täckande av förlust, som icke kan ersättas av befintliga till framtida förfogande avsatta medel.

Den nya aktiebolagslagen har bibehållit principen att utdelning till aktieägarna må ske — bortsett från vinstutbetalning på grund av aktiekapitalets nedsättning — endast av den vinst, som föreligger enligt fastställd balansräkning efter avdrag för föreskrivna fondavsättningar. I anslutning till lagens reglering av koncernförhållanden stadgas vidare, att av moderbolags vinst icke må utdelas så mycket att utdelningen, med hänsyn till koncernens ställning och resultatet av koncernens verksamhet i dess helhet, får anses stå i strid mot god affärssed. Rättsstridig utdelning skall återbäras, men aktiebolagslagen gör för vissa fall undantag till förmån för dem, som i god tro uppburit utdelningen.

Beträffande vinstutdelningen hava i aktiebolagslagen upptagits vissa helt

nya regler till skydd för aktieägarminoritet. Dessa regler innebära, att en minoritet med sammanlagt aktiebelopp, utgörande minst en tiondel av hela aktiekapitalet, under särskilda förutsättningar äger påkalla utdelning av en på visst sätt begränsad del av vinsten.

Med vissa jämkningar hava i den nya aktiebolagslagen bibehållits de restriktioner som för närvarande gälla — beträffande såväl vanliga aktiebolag som försäkringsbolag — i avseende på bolagsstämmans rätt att disponera över bolagets medel för främmande ändamål.

Utredningen. Beträffande avsättning till reservfond har utredningen bibehållit principen att sådan fond skall avsättas endast i fråga om annan rörelse än livförsäkringsrörelse. I anslutning till bestämmelserna i nya aktiebolagslagen föreslås emellertid att *försäkringsaktiebolags* avsättningsskyldighet skall upphöra först då fonden uppgått till ett belopp motsvarande tjugoprocent av aktiekapitalet eller det högre belopp, som kan vara föreskrivet i bolagsordningen.

En nyhet i förslaget är att även för *ömsesidigt försäkringsbolag* stadgas skyldighet att av årsvinsten å annan rörelse än livförsäkringsrörelse göra avsättning till reservfond (194 §). Utredningen framhåller, att denna regel korresponderar med förslaget om att garantikapitalet i ömsesidigt bolag skall återbetalas, då det ej vidare erfordras för rörelsens ändamålsenliga bedrivande. Vad särskilt angår personförsäkring finner utredningen bestämmelsen om reservfond motiverad jämväl därav att, enligt förslaget, personlig ansvarighet för bolagets förbindelser icke skall förekomma.

Beträffande skyldigheten att i ömsesidigt försäkringsbolag göra avsättning till reservfond framhåller utredningen, att det här icke låter sig göra att tillämpa en mekanisk regel i lagen för bestämmande av den årliga avsättningen. En objektiv grund motsvarande aktiekapitalet saknas nämligen. Förhållandena inom skilda skadeförsäkringsgrenar äro mycket växlande. Orimliga konsekvenser skulle därför kunna uppstå om avsättning enhetligt bestämdes till viss kvot av premieintäkten, försäkringsbeståndet eller dylikt. Utredningen har fördenskull funnit det lämpligt, att avsättningsskyldigheten bestämmas med hänsyn till förhållandena i varje särskilt bolag och regleras i bolagsordningen.

Reglerna angående nedsättning av reservfonden hava — beträffande båda företagstyperna — i utredningens förslag anpassats till nya aktiebolagslagen. Sålunda må nedsättning av fonden beslutas allenast för täckande av förlust, som icke kan ersättas av befintliga till framtida förfogande avsatta medel.

Utredningens förslag beträffande säkerhetsfonden och övriga konsolideringsfonder har förut refererats. Jag torde få hänvisa härtil.

Nya aktiebolagslagens regler angående avsättning för skuldreglering hava icke efterbildats i försäkringsutredningens förslag. Utredning-

en anmärker, att de överbägganden som lett till bestämmelser om sådan avsättning för de allmänna aktiebolagens del, uppenbarligen sakna tillämplighet i avseende å försäkringsbolag.

Beträffande rätten att förfoga över uppkommen vinst stadgas i förslaget beträffande *försäkringsaktiebolag* (67 §) att — bortsett från vinstutdelning i följd av aktiekapitalets nedsättning — till aktieägarna icke må utbetalas annat än den del av vinsten, som icke skall avsättas till reservfond, säkerhetsfond eller återbäringsfond. Motsvarande inskränkning gäller för *ömsesidigt försäkringsbolag* (195 §) beträffande betalning av ränta enligt garantiavtal och utdelning av vinst åt garant.

I förslaget förutsättes, att avsättning av återbärning till försäkringstagarna enligt härför stadfästa grunder skall ske i vinst- och förlusträkningen. Årsvinsten framkommer sålunda i redovisningen först sedan dylik avsättning skett.

Principen om begränsning i vinstutdelningsrätten innan såsom tillgång bokförda organisationskostnader fullständigt avskrivits har bibehållits i förslaget. Regeln har emellertid skärpts såvitt angår försäkringsaktiebolag. Sålunda föreslås vinstutdelningen till aktieägarna begränsad till tre procent å det inbetalda aktiekapitalet. I fråga om de ömsesidiga bolagen har däremot maximeringen bibehållits vid fem procent å det inbetalda garantikapitalet. Utredningen motiverar detta med att en lägre gräns skulle kunna försvåra anskaffning av erforderligt garantikapital.

Utredningen har icke funnit anledning föreslå någon motsvarighet till nya aktiebolagslagens regler till skydd mot s. k. utsvältning av en aktieägarminoritet. I övrigt har lagförslaget anpassats till nya aktiebolagslagen.

Yttranden. *Försäkringsinspektionen* har yttrat sig över förslaget angående reservfond. Vad först angår avsättning till sådan fond i försäkringsaktiebolag har inspektionen icke något att erinra mot de föreslagna bestämmelserna. Däremot finner inspektionen det möta vissa betänkligheter att föreskriva avsättningsskyldighet till reservfond även för ömsesidiga försäkringsbolag. I detta hänseende framhåller inspektionen inledningsvis, att — bortsett från de rena livförsäkringsbolagen — i bolagsordningen för ömsesidiga försäkringsbolag regelmässigt intagits bestämmelser om avsättning till fond avsedd att täcka förlust å rörelsen. Sådan fond har benämnts reservfond eller utjämningsfond eller undantagsvis något annat. Inspektionen betonar, att dessa bestämmelser äro vida strängare än motsvarande regler för försäkringsaktiebolagen, enär i allmänhet all vinst skall avsättas till sådan fond. Avvikelse från bestämmelserna har medgivits endast där särskilda omständigheter givit fog härför, såsom för bildande av fond för amortering av garantikapital eller för bildande av katastrofreserv eller dylikt eller för möjliggörande (hos vissa äldre bolag) av vinstutdelning till delägarna. Därest bolag önskat låta en mindre del av vinsten kvarstå i vinst- och förlusträkningen har detta medgivits. De nu ifrågavarande fonderna ha i flertalet fall vuxit till betydande belopp.

Försäkringsinspektionen anser det icke otroligt, att den föreslagna regeln angående avsättning till reservfond i ömsesidigt försäkringsbolag i praktiken skulle komma att medföra mindre stränga reservfondsbestämmelser än vad det nuvarande systemet föranlett. I anslutning till utredningens uttalande, att avsättningsskyldigheten bör bedömas med hänsyn till förhållandena i varje bolag för sig och regleras i bolagsordningen framhåller inspektionen som sin mening, att detta bedömande torde komma att erbjuda stora svårigheter och att arbetet därmed knappast torde komma att motsvara resultatet. Även ur praktisk synpunkt äro enklare regler önskvärda. Därest den nuvarande lagbestämmelsen, att bolagsordningen skall angiva de grunder enligt vilka skall förfogas över uppkommen vinst, icke anses tillfredsställande, vill inspektionen ur tillsynssynpunkt förorda, att principiellt all vinst avsättes till en enda fond för täckande av förlust å rörelsen. Avvikelse från denna huvudregel bör endast tillåtas, då särskilda skäl föreligga därtill. Angående dylika avvikelser böra bestämmelser intagas i bolagsordningen.

Inspektionen tillägger, att ehuru flertalet ömsesidiga skadeförsäkringsbolag redan avsatt reservfond, tillräckliga skäl saknas att förhindra att i stället för reservfond bildas utjämningsfond i kommunalskattelagens mening. Dylik fondbildning förekommer ej sällan. Inspektionen finner det sakna rimlig mening att ömsesidigt bolag skulle äga bilda olika fonder med samma ändamål.

Försäkringsinspektionen uttalar vidare den uppfattningen, att någon maximering av reservfonden i ömsesidigt bolag icke bör föreskrivas, såvida ej särskilda skäl därtill föreligga. Där avsättning till reservfond redan nu förekommer, är fonden endast undantagsvis maximerad. Inspektionen finner det synnerligen vanskligt att bestämma en övre gräns; denna skulle framstå som mer eller mindre godtycklig.

Inspektionen kritiserar förslagets bestämmelse om att nedsättning av reservfonden *må* beslutas allenast rör täckande av förlust, som icke kan ersättas av befintliga till framtida förfogande avsatta medel. Den föreslagna ändringen innebär enligt inspektionens mening en försämring med hänsyn till tillsynen. Inspektionen anför härnäst vidare:

Enligt utredningens mening kan en balansering av förlust vara motiverad för det fall, att förlusten kan väntas bli täckt under det följande året av överskott å den verksamhetsgren, där förlusten uppkommit. Det synes dock inspektionen ofta bli svårt att bedöma, huruvida en dylik täckningsmöjlighet kommer att finnas. Med en så allmän formulering, som givits bestämmelserna i 66 § sista stycket första punkten och 194 § sista stycket, torde viss fara föreligga för missbruk av bestämmelserna, missbruk som det kan befinnas svårt att komma till rätta med. I varje fall finnes, såvitt inspektionen förstår, ingen garanti mot eftersläpning under flera år av förlust.

Vad beträffar begränsningen i vinstutdelningsrätten anmärker försäkringsinspektionen slutligen, att det icke synes motiverat att i detta hänseende göra åtskillnad mellan aktieägare och garantier.

Även *Folket—Samarbete* har framhållit vissa synpunkter beträffande konsolideringen. Dessa torde lämpligen behandlas i det följande i anslutning till redovisningsreglerna.

Föredraganden. Beträffande försäkringsaktiebolag som är skyldigt att avsätta reservfond har utredningen föreslagit höjning av den gräns, vid vilken avsättning till fonden må upphöra. Genom den föreslagna höjningen, rörande vilken någon meningsskiljaktighet icke yppats, vinnes överensstämmelse med nya aktiebolagslagen. Det är givetvis lika angeläget att — såvitt på lagstiftningen ankommer — söka befrämja en stark konsolidering i försäkringsaktiebolagen som i vanliga aktiebolag. Jag ansluter mig följaktligen till utredningens förslag i denna del.

Såsom en nyhet stadgar utredningens förslag skyldighet att avsätta reservfond även i ömsesidigt försäkringsbolag, såvitt avser annan rörelse än livförsäkringsrörelse. Ett sådant stadgande finner utredningen motiverat bland annat med hänsyn därtill, att enligt förslaget garantikapitalet skall återbetalas då det ej vidare erfordras för rörelsens ändamålsenliga bedrivande. Försäkringsinspektionen har uttalat betänkligheter mot att ålägga ömsesidiga bolag skyldighet att avsätta reservfond. Inspektionens argumentation finner jag icke övertygande. I detta sammanhang vill jag uttala min anslutning till principen om att garantikapital bör återbetalas så snart detta lämpligen kan ske. Av vikt är att bolaget därvid är utrustat med en konsolideringsfond, som övertar garantikapitalets funktion. Denna princip synes böra uttryckas genom positivt lagbud.

Jag delar försäkringsinspektionens mening att mera än en fond med samma ändamål icke bör tillåtas. Av inspektionens yttrande kan möjligen utläsas den uppfattningen, att reservfond och utjämningsfond äro identiska i avseende på ändamålet. I praxis anses emellertid utjämningsfond hava till syfte att utjämna kastningar i riskförloppet, medan reservfond närmast avser att täcka kapitalförluster. Otvivelaktigt kunna skäl anföras för att avsätta all vinst till en och samma fond. För tillsyningsmyndigheten synes dock närmast vara en fördel att redovisningen upptar skilda fonder.

Med utgångspunkt från de fall, där ömsesidigt försäkringsbolag nu praktiserar anordningen att avsätta all vinst eller den huvudsakliga delen av vinsten till reservfond anmärker försäkringsinspektionen, att om i bolagsordningen kommer att angivas viss gräns, vid vilken avsättning till fonden må upphöra, detta förhållande är ägnat att medföra mindre reservfondsavsättningar än enligt nu gällande ordning. Dessa farhågor torde få anses väsentligt överdrivna. I detta sammanhang må framhållas, att stadgandena i 194 § första stycket icke torde utgöra hinder för en bestämmelse i bolagsordningen, att hela årsvinsten skall avsättas till reservfond.

Jämväl beträffande regeln för nedsättning av reservfonden ställer sig försäkringsinspektionen kritisk mot utredningens förslag, som — i anslutning till nya aktiebolagslagen — icke förbjuder balansering av förlust från ett

är till ett annat. Vad inspektionen i detta sammanhang anfört synes mig likväl icke motivera ett frångående av utredningens förslag.

Såsom utredningen anmärkt, torde nya aktiebolagslagens bestämmelser angående avsättning för skuldreglering icke böra efterbildas beträffande försäkringsbolagen.

Försäkringsutredningen har ej heller funnit skäl att efterbilda nya aktiebolagslagens regler angående rätt för en aktieägarminoritet att påkalla utdelning av utdelningsbar vinst. Såsom jag tidigare framhållit, torde aktieägarnas krav på vinstutdelning böra stå tillbaka för försäkringstagarnas intresse av låga premier och återbäring. I överensstämmelse härmed kan det förutses, att aktieägarnas möjlighet att tillgodogöra sig vinst kommer att starkt begränsas i bolagsordningarna. Nämda förhållanden torde vara ägnade att väsentligt reducera behovet av det ifrågavarande minoritetsskyddet, vars praktiska värde för övrigt icke får överskattas. I detta sammanhang bör likväl framhållas, att bestämmelsen i 69 § första stycket i föreliggande lagförslag gör det möjligt att i bolagsordningen tillerkänna en minoritet bland aktieägarna rätt att påkalla vinstutdelning. Det åligger koncessionsmyndigheten att pröva, huruvida i det särskilda fallet en dylik bolagsordningsbestämmelse kan anses befogad. Uttalas från bolagets sida önskemål om sådant förbehåll i bolagsordningen, torde detta som regel böra tillgodoses. På grund av vad nu anförts finner jag det icke erforderligt att i lagen upptaga regler i förevarande ämne.

Spörsmålet om begränsning i aktieägares och garanters vinsträtt innan vissa såsom tillgång uppförda organisationskostnader fullständigt avskrivits torde ha ringa praktisk betydelse. Gentemot utredningens förslag om begränsning av den årliga utdelningen till tre procent å aktiekapitalet och fem procent å garantikapitalet har försäkringsinspektionen anfört att någon åtskillnad mellan aktieägare och garantier i detta hänseende icke är motiverad. Jag kan biträda denna uppfattning. Övervägande skäl synas mig därvid tala för att tillämpa den lägre gränsen även beträffande garanterna.

I övrigt ansluter jag mig till utredningens förslag.

Om styrelse, verkställande direktör och firmateckning.

70—90 §§.

Försäkringsutredningen erinrar om, att enligt nya aktiebolagslagen varje allmänt aktiebolag, vars aktiekapital eller maximikapital överstiger 500 000 kronor, skall äga en styrelse bestående av minst tre ledamöter. När styrelsen för ett aktiebolag består av tre eller flera ledamöter skall verkställande direktör utses av styrelsen inom eller utom denna. Då endast en eller två styrelseledamöter finnas, må däremot ej utses verkställande direktör. I nya aktiebolagslagen stadgas vidare, att styrelseledamöterna och verkställande direktör skola vara myndiga och, där ej för särskilt fall Kungl. Maj:t annat tillåter, här i riket bosatta svenska medborgare; sådant tillstånd må beträff-

fande styrelseledamöterna ej avse mer än en tredjedel av hela antalet. Verkställande direktören må icke utses till styrelsens ordförande.

Utredningen anser, att de synpunkter, som ligga till grund för aktiebolagslagens princip att varje större bolag obligatoriskt skall äga en styrelse med minst tre ledamöter samt verkställande direktör, med särskild styrka böra göra sig gällande på försäkringsväsendets område. Ett försäkringsbolag förvaltar i regel betydande belopp, som inflyta från försäkringstagarna. Även i övrigt är verksamhetens art och omfattning regelmässigt sådan, att allmänheten äger befogade krav på en kvalificerad ledning av företaget. Kollegial sammansättning av styrelsen jämte en inför styrelsen ansvarig verkställande direktör utgöra en förvaltningsform ägnad att tillgodose detta krav. Uniformitet mellan försäkringsbolagen på detta område måste vidare från det allmännas synpunkt te sig som en fördel. I försäkringsutredningens förslag har såsom allmän regel föreskrivits, att för försäkringsbolag — aktiebolag såväl som ömsesidigt — skall finnas en styrelse bestående av minst tre ledamöter ävensom en av styrelsen utsedd verkställande direktör (70 och 204 §§). Förslaget upptar icke någon möjlighet till dispens från regeln att styrelseledamöterna och verkställande direktören skola vara här i riket bosatta svenska medborgare.

Med nu nämnda undantag och därav föranledda jämkningar i lagtexten överensstämmer utredningens förslag i förevarande hänseenden med nya aktiebolagslagen. Det är anledning att här närmare redogöra för innehållet endast i 87 § i förslaget, vilket lagrum — som ansluter sig till 59 § gällande försäkringslag — avser firmateckning vid utfärdande av skriftlig handling. I första stycket stadgas, att skriftlig handling, som utfärdas för försäkringsaktiebolag, bör undertecknas med bolagets firma samt att de som teckna firman därvid skola underskriva sina namn. Denna regel har karaktär av endast instruktörisk föreskrift. Enligt stadgandet i andra stycket blir ställföreträdare för bolaget, som utan firmateckning underskrivit handlingen, personligen ansvarig för fullgörande av vad genom handlingen slutits, såframt ej av handlingens innehåll framgår att den utfärdats å bolagets vägnar. Sådan ansvarighet skall dock icke åvila undertecknarna, där av omständigheterna vid handlingens tillkomst framgick, att handlingen utfärdades för bolaget, samt den till vilken handlingen ställts av bolaget erhåller behörigen undertecknat godkännande av handlingen utan oskäligt dröjsmål efter det begäran därom framställts eller personlig ansvarighet gjorts gällande mot undertecknarna.

I remissyttrandena har förevarande avdelning i lagförslaget berörts endast av *försäkringsbolagens riksförbund*, som i anslutning till bestämmelserna i 87 § framhåller, att försäkringsbrevet är den utan jämförelse vanligaste handlingen av förpliktande karaktär inom försäkringsverksamheten. Vid livförsäkring, där varje försäkringsansökan prövas av bolaget, torde — tillägger förbundet — försäkringsbrevet i regel undertecknas i den ordning, som föreskrives i 87 § första stycket (59 § första stycket gällande lag). Inom skade-

försäkringen åter praktiseras allmänt det förfaringssättet, att ombuden bemyndigas att utställa försäkringsbrev. Detta är då försett med tryckt firmateckning, som kontrasigneras av ombudet. Särskilt är detta fallet, då s. k. kupongpolis kommer till användning, vilket i regel sker vid meddelandet av resgodsförsäkring men är vanligt även inom en del andra försäkringsgrenar. Riksförbundet anser, att det knappast låter sig göra och i varje fall skulle i hög grad försvåra och fördyra förvaltningsarbetet, om man vore tvungen att strikt följa regeln i 87 § i förslaget. Att tilldela ombuden rätt att genom kontrasignation teckna firman med därav följande skyldighet att i försäkringsregistret låta anteckna hela ombudskåren som firmatecknare i här avsedda fall anser förbundet icke kunna komma i fråga. Enligt förbundets mening möter det, med en rimlig tolkning av den föreslagna 87 § och särskilt dess andra stycke, intet hinder att alltjämt tillämpa den anordning, som erfarenhetsmässigt tvungit sig fram. Då emellertid, framhåller riksförbundet, en motsatt uppfattning lärer hava gjort sig gällande från vissa håll, har förbundet velat fästa uppmärksamheten på saken. Om sistnämnda uppfattning tillmättes vitsord, måste föreskrifterna i lagen ändras så, att de sanktionera utfärdandet av försäkringsbrev i den förenklade form, som nu förekommer.

Riksförbundet anser, att vad sålunda anförts bör gälla även i fråga om andra handlingar än försäkringsbrev, t. ex. premiekvitton. Förbundet understryker i detta sammanhang, att utvecklingen alltmer går i riktning mot en mekanisering av arbetet. Det vore, tillägger förbundet, orimligt om stela föreskrifter rörande firmateckningen tillåtas hindra en från alla synpunkter önskvärd utveckling, som icke kan medföra menliga konsekvenser för försäkringstagarna.

Föredraganden. Jag biträder utredningens förslag. I anledning av vad försäkringsbolagens riksförbund anført vill jag framhålla, att enligt allmänna fullmaktsrättsliga regler skriftlig handling torde kunna utfärdas med bindande verkan för försäkringsbolag utan att behörig firmateckning skett. Innehållet i 87 § torde sålunda icke lägga hinder i vägen för den praxis, som utbildats i fråga om utfärdande av försäkringsbrev m. m. inom skadeförsäkringen.

Om styrelsens och verkställande direktörens årsredovisning.

91—97 §§.

I dessa paragrafer upptagas bestämmelser angående årsredovisningen. Förslaget bibehåller grundsatsen i gällande rätt, att årsredovisningen skall ske genom balansräkning, vinst- och förlusträkning samt förvaltningsberättelse.

Enligt förslaget skola beträffande årsredovisningen samma regler gälla för försäkringsaktiebolag och ömsesidigt försäkringsbolag. Rörande sistnämnda företagskategori hänvisas i 205 § till förevarande paragrafer.

Utredningen. Inledningsvis framhåller utredningen, att försäkringslagens — liksom också den äldre aktiebolagslagstiftningens — redovisningsregler te

sig mycket knapphändiga mot bakgrunden av nutida uppfattning angående ekonomiska företags redovisnings- och upplysningsplikt. Utredningen anmärker, att i nya aktiebolagslagen redovisningsbestämmelserna givits stort utrymme, varjämte deras betydelse starkt understrukits.

Enligt utredningens mening äro de grundläggande principerna i nya aktiebolagslagen i förevarande ämne tillämpliga jämväl å försäkringsbolagen. I flera väsentliga avseenden anser utredningen likväl avvikelser motiverade med hänsyn till försäkringsväsendets egenart.

Utredningen lämnar därefter en kortfattad redogörelse för grunddragen av nya aktiebolagslagens redovisningsregler; av redogörelsen må följande här återgivas:

I fråga om värderingen av aktiebolags tillgångar gör aktiebolagslagen skillnad mellan tillgångar avsedda för stadigvarande bruk för bolaget (anläggningstillgångar) och andra tillgångar (omsättningstillgångar). Anläggningstillgångar hava sin betydelse därigenom att de stadigvarande tjäna bolagets produktion eller rörelse, och deras värde anses böra bedömas med hänsyn till deras nytta i sådant avseende för bolaget. Då de under längre tid skola tjäna bolagets verksamhet, bör någon betydelse icke tillmätas tillfälliga värdeförändringar. Omsättningstillgångarna åter äro avsedda för förhållandevis snabb omsättning genom försäljning, och deras bokföringsvärde bör med hänsyn därtill bestämmas på grundval av försäljningsvärdet. I fråga om omsättningstillgångarna gäller sålunda i aktiebolagslagen såsom regel, att de skola värderas efter »lägsta värdets princip», vilket innebär, att de icke må upptagas vare sig över det verkliga värdet (i allmänhet = marknadsvärdet) eller till högre belopp än det, vartill kostnaderna för deras anskaffning eller tillverkning uppgått. Anläggningstillgångar må däremot i regel upptagas till belopp motsvarande anskaffningskostnaderna, å vilket belopp avskrivningar sedan skola göras. Denna avskrivningsprincip och icke lägsta värdets princip kan följaktligen betraktas såsom huvudregel beträffande värderingen av anläggningstillgångar. Avskrivningar å anläggningstillgångar skola verkställas enligt en uppgjord avskrivningsplan. Därjämte föreskrives för särskilda fall skyldighet att verkställa extraordinära avskrivningar. Å andra sidan medges uppskrivning av anläggningstillgångs bokförda värde under förutsättning, att uppskrivningen motsvarar ett bestående värde hos tillgången och att beloppet användes till erforderlig avskrivning på värdet av andra anläggningstillgångar eller till ökning av aktiekapitalet. För vissa slag av tillgångar givas i lagen särskilda bestämmelser. Sålunda stadgas, att aktier i dotterbolag ävensom aktier i andra bolag eller andra andelsrättigheter samt obligationer och andra fordringar, som äro avsedda att stadigvarande innehavas av bolaget, skola anses såsom anläggningstillgångar. I fråga om dessa tillgångar gäller emellertid, att avskrivning skall ske i den mån det må anses erforderligt enligt allmänna bokföringsgrunder och god köpmannased. Beträffande värderingsreglerna i aktiebolagslagen må vidare framhållas, att lagen medger upptagande av s. k. goodwill såsom anläggningstillgång. Därmed avses affärsvärde, för vilket erlagts särskilt vederlag vid övertagande av rörelse. Strängare avskrivningsregler gälla beträffande sådan tillgångspost. Såsom tillgång må enligt aktiebolagslagen icke upptagas kostnader för bolagsbildningen eller för ökning av aktiekapitalet, ej heller förvaltningskostnader. Däremot må under viss förutsättning kostnader för tekniskt, kommersiellt eller annat arbete av väsentligt värde för organisationen av bolagets rörelse upptagas såsom anläggningstillgång, dock med skyldighet för bolaget att

verkställa snabb avskrivning därå. Lagen medger att, i stället för avskrivning på värdet av anläggningstillgångar, motsvarande belopp uppföres bland skulderna på ett särskilt värdeminskningsskonto. Även för värderingen av skulder av vissa slag innehåller aktiebolagslagen regler.

Normerande bestämmelser givas i aktiebolagslagen angående balansräkningens uppställning. Särskild uppgift skall lämnas i balansräkningen angående aktier i andra bolag ävensom andra andelsrättigheter. Vissa föreskrifter lämnas om att fordringar hos personer i ledande ställning i bolaget skola uppgivas i balansräkningen.

Beträffande vinst- och förlusträkningens innehåll lämnar aktiebolagslagen föreskrifter i anslutning till ett i lagen intaget specificerat schema för dess upprättande.

Innebörden av aktiebolagslagens regler angående förvaltningsberättelsen är, att i berättelsen skola lämnas sådana upplysningar, som äro erforderliga för en riktig bedömning av bolagets ställning och rörelseresultat samt bolagsledningens förvaltning men som icke lämpligen kunna lämnas i balansräkningen eller vinst- och förlusträkningen.

Lagen innehåller särskilda redovisningsregler rörande koncernförhållanden. I moderbolags balansräkning, vinst- och förlusträkning samt förvaltningsberättelse skola lämnas vissa uppgifter till belysning av koncernens ställning. Dessutom skall en särskild koncernredovisning upprättas. Denna kan givas i form av en koncernbalansräkning, utgörande ett sammandrag av moderbolagets och dotterbolagets balanser, eller i form av en s. k. koncernredogörelse.

Utredningen övergår härefter till frågan i vilken utsträckning nya aktiebolagslagens redovisningsregler lämpligen böra göras tillämpliga å försäkringsbolagen. I detta hänseende understryker utredningen till en början, att de belopp, som av försäkringstagarna inbetalas till försäkringsbolaget, måste av detta förvaltas på sådant sätt, att bolagets förmåga att fullgöra sina utfästelser enligt försäkringsavtalen tryggas. Beträffande livförsäkring är stadgat, att ett belopp motsvarande kapitalvärdet av utfästelserna skall placeras i särskilt angivna slag av värdehandlingar av hög bonitet. I dessa värdehandlingar njuta försäkringstagarna panträtt. Motsvarande bestämmelser gälla för vissa former av skadeförsäkring. I övrigt må försäkringsbolagen fritt placera sina medel. Huvudsakligen tre faktorer måste enligt utredningens mening vara vägledande för försäkringsbolagens kapitalplaceringspolitik, nämligen säkerheten, räntabiliteten och likviditeten.

Det kan — framhåller utredningen — icke vara tvivel underkastat att lägsta värdets princip måste tillämpas i fråga om huvudparten av försäkringsbolagens värdehandlingar. Dessa kunna i regel icke anses anskaffade för »stadigvarande bruk» i nya aktiebolagslagens mening. Tre kategorier av tillgångar kunna anses intaga en särställning, nämligen bolagets huvudkontorsfastighet, aktier i dotterbolag samt tillgång på grund av tillskjutet garanti-kapital i ömsesidigt försäkringsbolag, som är dotterbolag. Försäkringsutredningens förslag innebär, att nämnda slag av tillgångar må värderas enligt de regler som i aktiebolagslagen gälla för anläggningstillgångar; övriga tillgångar behandlas såsom omsättningstillgångar. Aktiebolagslagens terminologi finner utredningen olämplig i fråga om försäkringsbolagens kapital-

placeringar. Uttrycken »anläggningstillgångar» och »omsättningstillgångar» hava sålunda icke upptagits i förslaget.

Frånsett de särskilda värderingsreglerna för nyssnämnda tre tillgångskategorier har i förslaget ett viktigt undantag gjorts från lägsta värdets princip. Utredningen framhåller härom, att försäkringsbolagens kapitalplaceringar för försäkringsutfästelsernas säkerställande i regel ske på lång sikt. De värdehandlingar, vari försäkringsfonden — vilken närmast svarar mot utfästelserna — redovisas, behöva endast i mindre grad vara likvida, eftersom behovet av rörelsekapital tillgodoses ur andra fonder. Värdehandlingarna behöva sålunda icke realiseras vid en kanske ogynnsam tidpunkt utan kunna kvarligga i portföljen till förfallo- eller konverteringsdagen. Det är här uteslutande fråga om värdepapper, vilka normalt infrias till nominella beloppet. Under nu nämnda förhållanden anser utredningen det icke påkallat att vid värderingen av dessa värdehandlingar taga hänsyn till kursfluktuationer härrörande från ändringar i ränteläget. Utredningen föreslår därför (93 § 5 mom. samt 205 §), att nedskrivning under senaste bokföringsvärdet må underlåtas, där värdehandlingarna med hänsyn till föreliggande omständigheter beräknas kunna avyttras till belopp motsvarande det bokförda värdet. Har värdehandlingen förvärvats under räkenskapsåret, må den — under enahanda förutsättningar — upptagas till det belopp, som motsvarar kostnaderna för dess anskaffning. De nämnda eftergifterna beträffande värderingen föreslås skola gälla endast de i förslaget särskilt angivna värdehandlingar (274 § första stycket 1—7), i vilka försäkringsfond skall redovisas. Utredningens förslag i detta ämne överensstämmer med den princip, som redan godtagits i gällande försäkringslag. Det är tydligt, anmärker utredningen, att en förutsättning för regelns tillämpning är att, därest bolaget verkställer utbyte av värdehandlingar för annat ändamål än bevakande av bolagets rätt på grund av handlingarna — t. ex. för att tillgodogöra sig tillfälliga kursvinster — den vinst, som uppkommit på transaktionen, skall användas till avskrivning på de värdehandlingar, i vilka försäkringsfonden redovisas. Uttryckligt stadgande härom har icke ansetts erforderligt.

I förslaget har icke upptagits någon motsvarighet till bestämmelsen i aktiebolagslagen att goodwill må upptagas såsom tillgång under viss begränsad tidrymd. Utredningen finner det icke påkallat att införa denna anordning på försäkringsväsendets område.

Beträffande rätten att såsom tillgång uppföra vissa organisationskostnader intar förslaget — liksom gällande försäkringslag — en ståndpunkt, som i viss mån avviker från aktiebolagslagens.

Även i fråga om anordningen med värdeminskningskonto avviker förslaget från aktiebolagslagen. I förslaget stadgas nämligen uttryckligt förbud mot att i stället för avskrivning på värdet av tillgångar uppföra motsvarande belopp bland skulderna. Ett värdeminskningskonto anser utredningen ägnat att i väsentlig grad försvåra försäkringsinspektionens kontroll av de olika tillgångsposternas värdering.

De i aktiebolagslagen upptagna reglerna angående värdering av skulder

sakna enligt utredningens mening betydelse för försäkringsbolagen och hava fördenskull icke influtit i utredningens förslag.

Utredningen påpekar, att aktiebolagslagens balansräkningsschema utformats närmast med tanke på industriföretags redovisning. Lagens bestämmelser härutinnan äro att anse såsom en exemplifiering. Den uppdelning i huvudposter, som angives i schemat, kan icke under alla förhållanden vara tillfyllest. Det framhåves uttryckligen i lagen, att ytterligare fördelning i poster skall äga rum, där det med hänsyn till bolagets förhållanden må anses påkallat jämlikt allmänna bokföringsgrunder och god köpmannased. Det uppställda schemat måste enligt utredningens åsikt betraktas såsom främmande för ett försäkringsbolags förhållanden. Med hänsyn härtill kan schemat icke upptagas i en försäkringslag. Utredningen understryker emellertid, att icke heller försäkringsbolagens förhållanden äro ensartade i redovisningshänseende. I viss utsträckning göra sig skilda synpunkter gällande beträffande t. ex. ett livförsäkrings- och ett skadeförsäkringsbolag. Vid övervägande av hithörande spörsmål har försäkringsutredningen funnit mest ändamålsenligt, att försäkringslagen endast upptager vissa generella bestämmelser angående balansräkningens uppställning, medan detaljföreskrifter i ämnet utfärdas i administrativ ordning. De skäl, som beträffande de allmänna aktiebolagen kunna andragas mot en sådan anordning, anser utredningen icke äga samma bärighet beträffande de slag av bolag, varom här är fråga. I detaljbestämmelserna kunna de nyssnämnda skiljaktigheterna mellan olika företagstyper beaktas. Genom den skisserade anordningen vinnes även i övrigt möjlighet till smidig anpassning efter utvecklingen. En väsentlig fördel är vidare, att på denna väg överensstämmelse lättare kan åvägabringas mellan den balansräkning, som förelägges bolagsstämman, och den redovisning, som bolaget har att årligen avgiva till försäkringsinspektionen. De anvisningar för sistnämnda redovisning, som av inspektionen utfärdats med stöd av nu gällande lagstiftning, finner utredningen nämligen väl ägnade att tjäna såsom norm för de åsyftade administrativa föreskrifterna angående balansräkningens uppställning. Med hänsyn till de sålunda föreslagna redovisningsreglerna torde dock, anmärker utredningen, en översyn av de nämnda anvisningarna vara påkallad. Självfallet måste riktlinjerna för balansräkningens uppställning utformas på sådant sätt, att redovisningen tillgodoser anspråken på överskådlighet och klarhet.

I överensstämmelse med vad nu anförts upptar förslaget beträffande balansräkningens uppställning den generella regeln, att tillgångar och skulder skola fördelas i poster på sätt som må anses påkallat med hänsyn till verksamhetens art och allmänna bokföringsgrunder, varjämte vissa föreskrifter lämnas angående bolagens fonder av olika slag. På Kungl. Maj:t skall ankomma att meddela närmare bestämmelser angående tillgångs- och skuldposters uppställning och benämning så ock angående redovisning av aktier i andra bolag ävensom andra andelsrättigheter. Vad beträffar upplysningsplikten rörande innehav av aktier och andelsrättigheter förutsätter utredningen, att föreskrifterna härom utformas så, att syftet med upplysningsplikten väl till-

godoses. Därvid anser utredningen dock böra övervägas, huruvida icke av rent praktiska skäl redovisning av aktier eller andelar i bolag eller föreningar, som bildats för förvaltning av försäkringsbolagets fastigheter, bör kunna ske utan långt driven specificering.

I fråga om vinst- och förlusträkningen innehåller förslaget — i viss analogi med vad förut yttrats rörande balansräkningen — endast några allmänna regler angående dess upprättande. Utredningen understryker särskilt föreskriften om att intäkter och kostnader skola redovisas särskilt för varje försäkringsgren. Vidare stadgas, att närmare bestämmelser angående vinst- och förlusträkningens uppställning skola meddelas av Kungl. Maj:t.

Den nya aktiebolagslagens regler angående redovisning av fordringar hos personer i ledande ställning i bolaget ha icke upptagits i förslagets redovisningskapitel. Försäkringsutredningen har ansett det icke vara med god ordning överensstämmande, att dessa personer upptaga lån i det egna bolaget eller i bolag tillhörande samma koncern. I 339 § har sålunda intagits förbud häremot.

Reglerna om särskild koncernredovisning anser utredningen principiellt böra tillämpas även å försäkringsbolag. Förslaget innehåller föreskrift här om. Det förutsättes, att Kungl. Maj:t skall meddela närmare bestämmelser angående koncernbalansräknings och koncernredogörelses uppställning och innehåll. Emellertid måste enligt utredningens uppfattning beaktas, att koncernförhållandena på försäkringsväsendets område understundom torde vara sådana, att en koncernredovisning kan betraktas som helt ändamålslös. Här åsyftas de fall, där visserligen de för ett koncernförhållande konstitutiva faktorerna äro för handen, men moder- och dotterbolag drivas såsom helt självständiga företagsenheter utan inbördes affärstransaktioner. Detta kan vara förhållandet då intressegemenskapen endast åsyftar utnyttjande av gemensam ombudsorganisation eller dylikt. I sådant fall är det rimligt, att dispens meddelas från skyldigheten att avgiva koncernredovisning. Dispensrätten bör tillkomma Kungl. Maj:t. Prövning av frågan huruvida förutsättning för dispens är för handen kan ske på grundval av de årliga uppgifter rörande verksamheten, som bolagen enligt förslaget hava att fortlöpande avgiva till försäkringsinspektionen, eller med stöd av upplysningar, som eljest kunna inhämtas. Ehuru uttryckligt stadgande därom icke upptagits i förslaget finner utredningen det självklart, att om försäkringsinspektionen på grund av ändrade förhållanden finner att meddelad dispens icke längre bör bestå, anmälan därom skall göras hos Kungl. Maj:t.

I enlighet med det anförda hava reglerna angående styrelsens och verkställande direktörens årsredovisning utformats i förslaget. Den grundläggande bestämmelsen om de årliga redovisningshandlingarna (balansräkning, vinst- och förlusträkning samt förvaltningsberättelse) har upptagits i 91 §. Då det med hänsyn till tillsynsverksamheten ansetts önskvärt att redovisningsperioden sammanfaller för de olika bolagen, stadgas i 92 §, att kalenderåret skall vara räkenskapsår, såframt ej särskilda förhållanden till annat

föranleda. Önskar försäkringsbolag genomföra annan redovisningsperiod, skall bestämmelse därom inflyta i bolagsordningen (10 och 174 §§). Frågan blir därigenom underkastad koncessionsmyndighetens prövning.

Föreskrifter angående tillgångarnas värdering hava upptagits i 93 §. Från den såsom huvudregel uppställda lägsta värdets princip (1 mom.) medgives, såsom förut nämnts, undantag beträffande tre slag av tillgångsposter, nämligen fastighet, som är avsedd för inrymmande av bolagets huvudkontor, aktier i dotterbolag samt tillgång på grund av tillskjutet garantikapital i ömsesidigt försäkringsbolag, som är dotterbolag (2 mom.). Dessa tillgångar må värderas till högst det belopp, vartill anskaffningskostnaderna uppgått. Härtill anknytas regler angående avskrivningsskyldighet. Om huvudkontorsfastighet måste anses äga ett bestående värde väsentligt överstigande det belopp, vartill fastigheten är upptagen i närmast föregående balansräkning, må fastigheten (3 mom.) upptagas till högst detta värde. Försäkringsutredningen har ansett sådan uppskrivning principiellt tillåtlig endast under förutsättning att vinsten kommer försäkringstagarna till godo. Såsom villkor för uppskrivningen föreskrives därför, att det belopp, varmed uppskrivningen sker, skall användas till avsättning till försäkringsfond, utjämningsfond, säkerhetsfond, återbäringsfond eller regleringsfond eller till avskrivning på värdet av andra tillgångar av det slag som avses i 2 mom. Förslaget medger sålunda icke — såsom däremot fallet är i nya aktiebolagslagen — att bokföringsvinsten användes för nyemission av aktier. Den rätt till uppskrivning av huvudkontorsfastighetens värde, som här medgivits, begränsas även av föreskriften, att uppskrivning icke får ske över taxeringsvärdet. Utredningen har ej funnit erforderligt, att jämte regeln om värdering av osäkra fordringar (4 mom.) upptaga stadgandet i nya aktiebolagslagen, att värdelösa fordringar icke må upptagas såsom tillgång. Utredningen påpekar, att ett nybildat försäkringsbolag, särskilt inom livförsäkringsbranschen, i allmänhet vid starten belastas av relativt stora kostnader för organisation av bolagets verksamhet. Det har synts utredningen rimligt att bolaget får upptaga dessa kostnader såsom tillgång i balansräkningen, dock med skärpt avskrivningsplikt (7 mom.). Rätt att redovisa organisationskostnader såsom tillgång förutsätter förbehåll därom i bolagsordningen. Det föreskrives vidare, att beloppet skall vara i bolagsordningen maximerat. Försäkringsutredningen har icke funnit påkallat att till försäkringsväsendets område överflytta det i nya aktiebolagslagen lämnade medgivandet att, även sedan verksamheten kommit i gång, såsom tillgång upptaga kostnader för tekniskt, kommersiellt eller annat arbete av väsentligt värde för organisation av bolagets rörelse.

I 94 § givas regler angående balansräkningens uppställning. Paragrafen innehåller dock endast de grundläggande reglerna i ämnet. Såsom redan nämnts, skall det ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser angående tillgångars och skulders fördelning i poster samt dessas uppställning och benämning. I enahanda ordning skall enligt förslaget meddelas bestämmelser angående redovisning av aktier i andra bolag ävensom andra andelsrättigheter. Beträffande den i paragrafen (3 mom.) upptagna

föreskriften, att av balansräkningen skall framgå, i vad mån tillgångar pantsatts till säkerhet för vissa fonder, anför utredningen, att skyldigheten lämpligen kan fullgöras på det sätt att för varje tillgångspost i en särskild kolumn i balansräkningen angives, i vilken utsträckning pantsättning skett. Därigenom skulle enligt utredningens förmenande vinnas en överskådlig bild av de nämnda fondernas sammansättning.

95 § innehåller de grundläggande föreskrifterna angående vinst- och förlusträknings uppställning. Närmare bestämmelser i detta ämne skola meddelas av Kungl. Maj:t.

Bestämmelser rörande förvaltningsberättelsen hava upptagits i 96 §. Utredningen understryker, att förvaltningsberättelsen utgör ett betydelsefullt led i årsredovisningen. De regler, som härutinnan givas i nya aktiebolagslagen (103 §), återfinnas i allt väsentligt i förevarande paragraf. Enligt sistnämnda lag skall i berättelsen lämnas uppgift rörande medelantalet under räkenskapsåret anställda arbetare samt medelantalet övriga i bolagets tjänst anställda personer. Därjämte skall i särskilda poster upptagas sammanlagda beloppet av utbetalda löner och ersättningar under räkenskapsåret dels till arbetare dels till styrelsen samt verkställande direktör och andra företagsledare dels ock till övriga befattningshavare i bolaget. Den nämnda kategoriindelningen finner utredningen icke lämpad för försäkringsväsendets förhållanden. Hos försäkringsbolagen utgöra i regel ackvisitörerna (inräknat de s. k. fritidsombuden) det dominerande antalet befattningshavare. För ackvisitör är benämningen fältman allmänt vedertagen. Av ackvisitörerna äro somliga, vilka utöva ackvisitionsverksamheten såsom yrke, knutna till bolaget genom fastare anställningsförhållanden, s. k. yrkesfältmän, medan andra ägna sig åt uppgiften såsom bisyssla. Formen för försäkringsbolagets fältorganisation ger i viss mån en bild av bolagets allmänna karaktär. Vid sidan av fältmännen framstå bolagets övriga anställda, i främsta rummet huvudkontorspersonalen, som en grupp med mera enhetliga anställningsförhållanden. Utredningen har funnit övervägande skäl tala för att försäkringsbolagens uppgifter angående antalet anställda skola avse dels antalet fältmän, med särskilt angivande av antalet yrkesfältmän, och dels antalet av övriga i bolagets tjänst anställda personer. Bestämmelse härom har upptagits i 96 § 1 mom. I viss konsekvens med vad nyss sagts föreslås vidare, att lönekostnadsuppgifterna skola fördelas på tre grupper, nämligen dels fältmän, dels styrelsen samt verkställande direktören och andra personer i ledande ställning, dels ock övriga befattningshavare i bolaget.

Såsom förut framhållits, skall enligt förslaget grundsatsen om skyldighet att avgiva särskild koncernredovisning tillämpas även å försäkringsbolag. Bestämmelser i detta ämne hava upptagits i 97 §. I 333 § angivas — i anslutning till nya aktiebolagslagens regler — de omständigheter, vilka konstituera ett koncernförhållande.

Yttranden. Utredningens förslag i nu förevarande delar har upptagits till behandling endast i de av försäkringsbolagens riksförbund och Folket—Sam-

arbete avgivna yttrandena. *Försäkringsbolagens riksförbund* har intet att erinra mot de grundläggande principerna i förslaget men uttalar kritik beträffande ett par bestämmelser av större eller mindre räckvidd. Sålunda framhåller riksförbundet rörande det i 93 § 8 mom. upptagna förbudet mot värdeminskningskonto att det från balansteknisk synpunkt kan erbjuda fördelar att för en grupp tillgångar bibehålla anskaffningsvärdet på tillgångsidan och redovisa totalbeloppet av avskrivningar under de år, som förflutit efter det tillgången förvärvades, i härför avsett konto på skuldsidan. Från allmänhetens synpunkt kan enligt riksförbundets mening en sådan anordning vara mera upplysande än en specifikation med endast bokföringsvärden. Förbundet anför vidare:

Även om förbundet icke kan tillerkänna det av utredningen anförda skälet för förbud mot värdeminskningskonto, nämligen att ett sådant konto skulle vara ägnat att försvåra försäkringsinspektionens kontroll, större bärkraft, vill förbundet dock, då fråga gäller livförsäkring, icke motsätta sig förslaget utom med avseende å fastighetsinnehav. Särskilt i fråga om fastigheter är det nämligen förenat med stora fördelar i förvaltningsavseende att verkställa avskrivningarna indirekt genom uppläggandet av ett värdeminsknings- eller reparationskonto, som kan disponeras för reparation eller modernisering av den ena eller andra fastigheten allteftersom det kan befinnas behövt eller lämpligt. De av utredningen anförda kontrollsynpunkterna torde ej heller ha samma vikt, då fråga gäller fastigheter som beträffande exempelvis obligationer.

Beträffande skadeförsäkringsbolag föreligga däremot enligt riksförbundets mening inga som helst skäl för förbud överhuvud taget mot värdeminskningskonto.

Förbundet påyrkar därför, att det allmänna förbudet mot värdeminskningskonto uteslutes och ersättes med ett på nu angivet sätt begränsat stadgande avseende endast livförsäkringsbolag.

Beträffande bestämmelsen i 94 § 5 mom. om skyldighet att i moderbolags balansräkning lämna upplysning om fordringar och skulder i förhållandet mellan moderbolaget och varje dotterbolag, anmärker försäkringsbolagens riksförbund, att bestämmelsen icke bör gälla i fråga om utländska dotterbolag.

Vad angår föreskriften i 95 § att vinst- och förlusträkningen skall specificeras så, att intäkter och kostnader för varje särskild försäkringsgren redovisas för sig, ifrågasätter riksförbundet, om en så utförlig specifikation bör belasta vinst- och förlusträkningen. Förbundet uppställer i detta sammanhang frågan vad som i paragrafen förstås med försäkringsgren. Sådan försäkring som sjö-, automobil-, fastighets- eller hemförsäkring bör enligt förbundets uppfattning anses som en försäkringsgren, oavsett att dylik försäkring täcker flera risker.

Riksförbundet anmärker att bestämmelsen i 96 § 1 mom. tredje stycket innebär en skärpning av nya aktiebolagens (103 §) motsvarande regel. Enligt sistnämnda lag skall uppskrivning av omsättningstillgångar särskilt angivas endast om uppskrivning skett utöver anskaffningsvärdet, alltså ej en uppskrivning, som håller sig inom sagda värde, medan enligt förslaget varje

uppskrivning skall särskilt anmärkas i förvaltningsberättelsen. Någon anledning att här avvika från aktiebolagslagen anser förbundet icke föreligga.

I anslutning till bestämmelserna i 97 § angående koncernredovisning anför riksförbundet, att det kan vara stridande mot ett svenskt bolags intresse att offentliggöra ett aktieinnehav i ett utländskt försäkringsbolag. Särskilt gäller detta om aktieinnehavet är så stort, att det utländska bolaget enligt försäkringslagen skall betraktas som dotterbolag. Utländska konkurrenters eller affärsförbindelsers kännedom om sådana förhållanden kunna utnyttjas till skada för svenska bolag. Riksförbundet förutsätter emellertid, att de svenska bolagens berättigade intressen av sekretess i här ifrågavarande avseenden komma att tillgodoses med tillämpning av undantagsbestämmelserna i 97 § andra stycket. Det bör — tillägger förbundet — kunna anförtras åt försäkringsinspektionen att medgiva undantag, som där avses.

Folket—Samarbete anför principiella synpunkter beträffande frågan i vilken utsträckning s. k. dolda reserver böra tillåtas. Anstalterna anmärka, att inom skadeförsäkringen trygghetskravet hittills stått i förgrunden. Många försäkringsbolag hava därför bildat stora konsolideringsfonder. Denna utveckling har enligt anstalternas mening varit naturlig och riktig. Tiden måste emellertid nu vara inne att lägga större vikt vid skälighetskravet än tidigare skett. Anstalterna hänvisa till sin i annat sammanhang uttalade uppfattning rörande detta spörsmål. En nödvändig förutsättning för att skäligheten skall kunna kontrolleras anser Folket—Samarbete vara att bolagens vinst- och förlusträkningar redovisa det verkliga resultatet av verksamheten. Om man alls skall ha en offentlig tillsyn över skadeförsäkringen — en fråga som Folket—Samarbete finner diskutabel oaktat den kan anses avgjord för vårt lands vidkommande — bör enligt anstalternas mening tillsynsmyndigheten ha både rätt och plikt att utöva effektiv kontroll över försäkringsbolagens årsredovisning. Ett visst utrymme för dold konsolidering må anses vara ett uttryck för sunda bokföringsprinciper, eftersom försiktigheten bjuder att tillgångar och skulder värderas något på den säkra sidan, men en dold konsolidering av obegränsad omfattning bör däremot i princip icke förekomma.

Anstalterna påpeka, att avsättning till dolda reserver kan göras på många olika konton. I vissa fall anser sig försäkringsinspektionen kunna påkalla justering av vinst- och förlusträkningen. Detta är däremot ej fallet vid en form av dold reservbildning, som är av dominerande betydelse, nämligen vid ökning av försäkringsfonden utöver den erforderliga.

Efter att ha framhållit, att gällande bestämmelser angående försäkringsfond för livförsäkring — i vilka bestämmelser någon ändring icke föreslagits av utredningen, såvitt i detta sammanhang har intresse — utesluta dold reservbildning av nämnvärd betydelse inom denna verksamhetsgren, anmärker Folket—Samarbete, att läget är helt annorlunda inom skadeförsäkringen, där varje bolag självt bestämmer avsättning till premiereserv och ersättningsreserv. Beträffande skadeförsäkringen anför anstalterna vidare:

Praxis har blivit, att det enda kravet på försäkringsfonden är, att den är tillräcklig. I detta hänseende föreslår utredningen icke någon ändring. Enligt Folket—Samarbetes mening kan det icke anses tillfredsställande, att livförsäkring och skadeförsäkring behandlas så olika. Ehuru lagens definition på försäkringsfonden i och för sig är fullt tillfredsställande, förordar Folket—Samarbete därför en omformulering, som förhindrar dess användning som en fond för dold konsolidering. Erforderliga tillämpningsföreskrifter synas kunna utfärdas av försäkringsinspektionen, som bör erhålla samma befogenhet att kontrollera försäkringsfonden som i fråga om livförsäkring. Det bör påpekas, att vad som här sagts om försäkringsfonden även bör gälla den återförsäkrade delen av densamma, »värdet av återförsäkrarens ansvarighet», vilken dock bör kunna nedskrivas där särskilda skäl (t. ex. valutaförhållanden) äro för handen men icke helt godtyckligt.

Denna ståndpunkt innebär givetvis icke ett underskattande av konsolideringens betydelse. Folket—Samarbetes mening är endast att konsolideringen skall göras öppet genom avsättning till därför avsedda fonder. Sådan avsättning bör icke göras före bokslutet utan såsom disposition av överskottet beslutas av bolagsstämman på förslag av styrelsen.

Vid införandet av en på detta sätt skärpt lagstiftning bör såsom en övergångsbestämmelse föreskrivas, att belopp, som utöver det beräknade värdet av bolagets ansvarighet inestår i försäkringsfonden, skall överföras till konsolideringsfonderna.

Folket—Samarbete framhåller, att man vid avvägningen av konsolideringsfondernas storlek möter stora principiella svårigheter. Anstalterna tillägga härom följande:

Risken för omkostnadsstegring, som icke bör underskattas, torde inom skadeförsäkringen med dess i regel korta försäkringsavtal icke behöva föranleda någon större konsolidering. Detsamma gäller risken för räntefall. Även risken för kapitalförluster kan icke motivera mer än en mycket begränsad fondbildning. Kraven på en fortlöpande kapitalkrävande och risktagande utbyggnad av verksamheten äro icke heller så stora som exempelvis inom handel och industri. Huvudvikten vid bedömandet av behovet av fondbildning måste därför läggas vid själva försäkringsrörelsen.

Hur stor konsolidering, som riskrörelsen kräver, är en fråga som icke kan besvaras med någon högre grad av exakthet. Erfarenheten om katastrofer och andra kastningar i riskförloppet ger nämligen endast ofullständig ledning för framtiden. Då utredningen i fråga om livförsäkring ansett sig böra avstå från en teoretisk motiverad regel för konsolideringsfondernas storlek, synes det dock icke vara omöjligt att även beträffande skadeförsäkring efter ytterligare utredning komma fram till en någorlunda tillfredsställande regel, som åtminstone anger de gränser, inom vilka konsolideringsfondernas tillskott från försäkringsrörelsen bör ligga. Den undre gränsen bör vara relativt hög för ett svagt konsoliderat bolag, medan den övre gränsen bör successivt nedsättas allteftersom konsolideringen fortskrider. Stora konsolideringsfonder ha ju knappast någon annan uppgift än att täcka katastrofrisken, och då katastrofer äro sällsynta böra försäkringstagarnas bidrag till redan förut stora fonder hållas inom snäva gränser.

Härefter ingå anstalterna på den av försäkringsutredningen uttalade principen, att varje försäkringsgren i redovisningshänseende bör — såvitt möjligt — bedömas för sig. För genomförande av denna grundsats anse anstalterna det nödvändigt, att begreppet försäkringsgren definieras på ett enty-

digt och ändamålsenligt sätt. Anstalterna erinra om att försäkringsbolagen under senare år sammanfört flera olika branscher i s. k. kombinerade försäkringar under namn av fastighetsägareförsäkringar, villaägareförsäkringar och hemförsäkringar. Därmed har åsyftats att vinna en minskning av försäkringstagarnas besvär med försäkringarna samt en reduktion av förvaltningskostnaderna och därmed en nedsättning av premierna. Anstalterna uttala angelägenheten av att dessa strävanden icke motverkas genom att bolagen nödgas redovisa i dylika försäkringar ingående moment på skilda försäkringsgrenar. Den eftersträfvade förenklingen i förvaltningen skulle eljest äventyras. Omsorgen om kontinuitet i den officiella statistiken måste träda tillbaka om den kommer i konflikt med rationaliseringsintresset. Det synes anstalterna därför böra övervägas, om icke vissa kombinerade försäkringar skulle kunna betraktas såsom en enda försäkringsgren. De statistiska undersökningar om bärigheten av de i försäkringsgrenen ingående detaljmomenten, som i så fall skulle erfordras, kunna — framhålla anstalterna — utföras enklare och billigare än en genomförd bokföringsmässig uppdelning.

Föredraganden. Försäkringsbolagen äro liksom de allmänna aktiebolagen redan enligt gällande lagstiftning pliktiga att avgiva offentlig redovisning, vilket innebär, att redovisningen icke endast tillhandahålles delägarna utan även insändes till offentlig myndighet för att där hållas tillgänglig för allmänheten. Vad försäkringsbolagen beträffar utgör redovisningen därjämte ett viktigt underlag för den offentliga tillsynen över verksamheten. Från de enskilda medborgarna inflyta till försäkringsbolagen betydande kapitalbelopp och bolagens verksamhet griper djupt in i det sociala och ekonomiska livet. Dessa förhållanden motivera — såsom jag redan tidigare understrukit — en effektiv samhällelig kontroll över verksamheten. Effektiviteten förutsätter i sin tur bl. a. en upplysande och specificerad redovisning för försäkringsbolagens ställning och rörelseresultat.

I den nya aktiebolagslagen hava upptagits icke oväsentligt skärpta krav på redovisningens utförlighet och klarhet. Lagen uppställer ett normalschema för balans- samt vinst- och förlusträkning, vilket utgör minimikrav i fråga om redovisningen. Balansräkningsschemat är uppgjort med hänsyn till att upplysning skall lämnas om värderingsreglernas iakttagande, företags likviditet och räntabilitet. Normalschemat för vinst- och förlusträkningen innebär s. k. netto-redovisning för rörelsen med specifikation allenast av vissa kostnadsposter.

Beträffande årsredovisningen anknyter försäkringsutredningens förslag till de grundläggande principerna i nya aktiebolagslagen. Förslaget bygger sålunda på netto-redovisningsmetoden men innehåller icke något normalschema vare sig beträffande balansräkningen eller vinst- och förlusträkningen. Utredningen föreslår i stället att detaljbestämmelser rörande redovisningen skola utfärdas av Kungl. Maj:t; därigenom skulle främst vinnas en lämplig anpassning till skilda företagsformer på försäkringsväsendets område.

Gentemot utredningens förslag har Folket—Samarbete riktat den princi-

piella anmärkningen, att det föreslagna redovisningssystemet icke hindrar en i det närmaste obegränsad dold reservbildning, i varje fall icke på skadeförsäkringens område. Anmärkningen har samband med den av Folket—Samarbete förordade metoden för övervakning av premiesättningens skälighet inom skadeförsäkringen.

Oavsett sambandet med skälighetsgrundsatsen äro Folket—Samarbetes synpunkter av stort intresse. Anstalterna äsyfta en begränsning av möjligheterna att avsätta medel till sådana fonder, som kunna inrymma dold konsolidering utöver vad som betingas av nödvändigheten att upprätthålla vissa säkerhetsmarginaler. Avsättning till dylika fonder bör enligt anstalternas mening på lämpligt sätt maximeras med hänsyn till riskrörelsen.

Ett genomförande av de av Folket—Samarbete uttalade önskemålen skulle innebära ett avsteg från de principer rörande redovisningen, som hittills följts i lagstiftningen. Såsom redan berörts har lagstiftningen på detta område ansetts ha till huvudsaklig uppgift att tillse att ett företags tillgångar icke upptagas till för höga värden men ej att förhindra undervärdering. Ett företags nettoförmögenhet kan sålunda vara större än en lagligen upprättad balansräkning utvisar. Årsbalansen är följaktligen vad i bokföringsläran brukar kallas driftsbalans eller resultatutredningsbalans och icke förmögenhetsbalans.

Visserligen medgiva de redovisningsregler, som upptagits i nya aktiebolagslagen och som i huvudsak efterbildats i försäkringsutredningens förslag, möjlighet till ökad insyn i de allmänna aktiebolagen och i försäkringsbolagen. En skärpning av kraven på offentlig redovisning av företagens ekonomiska förhållanden synes mig likväl motiverad från sociala och ekonomiska synpunkter. I detta sammanhang må erinras om riksdagens skrivelse den 2 maj 1945 (nr 169) med begäran om utredning rörande en ur samhällelig synpunkt önskvärd, förbättrad kunskap om företagens ekonomiska förhållanden. Utredning i ämnet pågår inom justitiedepartementet med biträde av tillkallade sakkunniga.

Vad Folket—Samarbete anfört synes mig väl överensstämma med den ståndpunkt åt vilken jag nyss givit uttryck. I fråga om försäkringsbolagen tillkommer önskemålet om en offentlig tillsyn över redovisningen i syfte att förebygga att uppkommande överskott användas till överdriven konsolidering i stället för jämkning av premienivån. Ett öppet redovisningsförfarande är sålunda på försäkringsväsendets område i särskild grad av prispolitisk betydelse. Detta problemkomplex ingår i det utredningsuppdrag, som anförtratts den nu verksamma försäkringsutredningen. Det synes mig icke tillrådligt att nu föregripa de utredningar, som pågå beträffande hithörande spörsmål.

Med hänsyn till vad sålunda anförts finner jag mig i nuvarande läge icke böra frågå utredningens förslag beträffande de allmänna principerna för redovisningen. Vad angår den kritik, som uttalats mot vissa bestämmelser i förslaget, må följande framhållas.

Utredningens motivering för ett förbud mot värdeminskningsskonto synes mig vägande. Jag biträder sålunda förslaget i denna del.

I 94 § 5 mom. i förslaget har upptagits föreskrift om att i moderbolags balansräkning upplysning skall meddelas om sammanlagda beloppet av moderbolagets fordringar hos och skulder till varje dotterbolag, så ock om sammanlagda beloppet av varje dotterbolags fordringar hos och skulder till annat dotterbolag. Försäkringsbolagens riksförbund har i sitt yttrande anført, att bestämmelsen icke bör äga tillämpning i fråga om utländska dotterbolag. Denna ståndpunkt kan jag icke godtaga. Det synes mig nämligen uppenbart, att reglerna angående redovisning av koncernförhållanden i väsentlig mån skulle förfela sitt syfte, om skyldigheten att lämna upplysning om interna affärsförbindelser icke komme att omfatta de utländska dotterföretagen. Försäkringsutredningens förslag måste i förevarande hänseende anses överensstämma med grunderna för den nya aktiebolagslagen.¹

Bestämmelsen i utredningens förslag att — där verksamheten omfattar flera försäkringsgrenar — intäkter och kostnader skola redovisas särskilt för varje gren, innebär en betydelsefull principiell nyhet. Ett sådant redovisningssystem är ägnat att skapa överskådlighet och klarhet. Det nödvändiggör specificering av redovisningen och tvingar företagsledningen till fortlöpande analys av verksamheten. Från principiell synpunkt har förslaget icke mött gensaga. Däremot har från företagshåll starkt understrukits, att en sträng tillämpning av bestämmelserna är ägnad att motverka utbredningen av den ändamålsenliga och billiga försäkringsform, som de kombinerade försäkringarna utgöra; åtminstone vissa försäkringskombinationer borde därför i redovisningshänseende kunna betraktas såsom en enda försäkringsgren. Vid avvägningen mellan de motsatta intressen, som här göra sig gällande, bör enligt min mening den synpunkten vara ledande, att en i och för sig önskvärd utveckling av försäkringsväsendet icke får motverkas eller försvåras genom bokföringsregler, som icke framstå såsom motiverade med hänsyn till den offentliga tillsynen över verksamheten. Kan erforderlig kontroll vinnas enklare och billigare än genom en ingående analys i bokföringen, torde i allmänhet denna väg böra beträdas.

Skyldigheten att i förvaltningsberättelsen lämna redogörelse angående uppskrivning av tillgångar har i försäkringsutredningens förslag (96 § 1 mom. tredje stycket) utvidgats i förhållande till motsvarande regler för de allmänna aktiebolagen. I ett remissyttrande har ifrågasatts, huruvida anledning föreligger att i detta hänseende avvika från aktiebolagslagen. Försäkringsutredningen torde hava åsyftat att genom skärpningen av upplysningsplikten underlätta tillsynsverksamheten. Jag finner utredningens förslag i denna del välgrundat.

I 97 § i förslaget fastslås skyldigheten att avgiva koncernredovisning. Undantag från eller inskränkning i nämnda skyldighet skall enligt förslaget kunna medgivas av Kungl. Maj:t eller den myndighet Kungl. Maj:t bestämmer. Även i denna del finner jag förslaget kunna godtagas. Dispensregeln synes böra tillämpas med försiktighet. Vad särskilt angår frågan, huruvida yppandet av utländska affärsförbindelser kan medföra olägenhet för moder-

¹ Härutinnan må särskilt hänvisas till första särskilda utskottets utlåtande nr 1 till 1944 års riksdag, s. 60 f.

bolaget torde — i överensstämmelse med de principer, som ligga till grund för redovisningsreglerna i nya aktiebolagslagen — för dispens böra förutsättas, icke blott att skada därigenom skulle tillskyndas bolagets intressen utan även att ett allmänt intresse skulle trädas för nära. Spörsmålet huruvida eller i vad mån handlingar i dispensärenden böra omgärdas med sekretess, torde böra upptagas till särskild prövning.

I anledning av vad som yttrats i ett remissvar må framhållas, att försäkringsbolagen givetvis böra beredas tillfälle att yttra sig innan detaljbestämmelser rörande redovisningen i administrativ ordning utfärdas.

Slutligen må anmärkas, att 93 § 5 mom. underkastats vissa redaktionella jämkningar i anslutning till ändringar som vidtagits i 275 §.

Om revision.

98—105 §§.

I denna avdelning upptagas bestämmelser om hur bolagets kontrollerande organ, revisorerna, utses, om revisorernas antal och kvalifikationer samt om deras plikter och befogenheter.

Enligt nya aktiebolagslagen skall i bolag, vars aktiekapital eller maximikapital överstiger 500 000 kronor, utses minst två revisorer. I övriga bolag behöver endast en revisor utses. Aktieägargrupp av viss storlek har tillerkänts rätt att utse särskild revisor genom att påkalla tillämpning av en enkel proportionell valmetod. I de största bolagen skall minst en av revisorerna vara auktoriserad revisor. Auktoriserad revisor eller godkänd granskningsman skall vidare utses, där det är föreskrivet i bolagsordningen eller begäres av aktieägare med ett sammanlagt aktiebelopp om minst en tiondel av hela aktiekapitalet. Eljest föreskrives i nya aktiebolagslagen såsom allmän kompetensregel, att revisor bör ha den erfarenhet beträffande bokföring och insikt i ekonomiska förhållanden, som med hänsyn till bolagets verksamhet erfordras för uppdraget. Revisor skall vara myndig och, där ej för särskilt fall Kungl. Maj:t annat tillåter, här i riket bosatt svensk medborgare.

Gällande försäkringslag (227 §) innehåller bestämmelse om att försäkringsinspektionen äger förordna en revisor att med de av bolaget utsedda revisorerna deltaga i granskningen av styrelsens förvaltning och bolagets räkenskaper.

Utredningen. Försäkringsutredningen utgår från att i alla försäkringsbolag, oavsett storleken, böra finnas minst två revisorer, utsedda av bolagsstämma eller annan i bolagsordningen bestämd valkorporation; minst en revisor skall dock alltid väljas av stämman. Utredningen understryker, att föreskriften om minst två revisorer i varje försäkringsbolag icke innebär någon nyhet i praktiken. Aktiebolagslagens allmänna kompetensregel för revisorer har upptagits i förslaget. Vidare föreslås, att i större bolag — där verksamhetsområdet omfattar hela riket eller verksamheten eljest är av stor omfattning — minst en revisor skall vara auktoriserad revisor eller godkänd granskningsman. Revisor skall vara myndig här i riket bosatt svensk medborgare. Dispens härifrån skall icke kunna medgivas.

Beträffande försäkringsinspektionens rätt att förordna revisor anser utredningen — mot bakgrunden av försäkringsinspektionens begränsade möjligheter att med hjälp av egna befattningshavare verkställa fortlöpande inventeringar hos bolagen — att den nämnda anordningen är ägnad att fylla en icke oviktig funktion i tillsynsverksamheten. Utredningen har tillmätt denna synpunkt sådan betydelse, att i lagförslaget föreskrivits skyldighet för inspektionen att förordna särskild revisor i varje försäkringsbolag (285 §).

Förslagets 99 § avviker från motsvarande stadgande i nya aktiebolagslagen (106 §) beträffande regeln om mandattid för revisorer och revisorssuppleanter som väljas av bolagsstämma. Detta sammanhänger med att i förslaget icke upptagits nya aktiebolagslagens bestämmelser om rätt för en minoritetsgrupp bland aktieägarna att påkalla utseende av egen revisor medelst anlitande av en proportionell valmetod. Proportionalitetsgrundsatsen nödvändiggör föreskrift om att revisorer och revisorssuppleanter, som väljas av bolagsstämma, alla skola utses för samma tid. Sådan föreskrift har icke upptagits i förslaget; däri stadgas i detta hänseende endast, att valet skall avse tid intill dess ordinarie bolagsstämma hållits, dock icke längre tid än till och med den stämma som skall äga rum under tredje räkenskapsåret efter valet. Hinder möter sålunda icke att inom denna tidsram utse revisorer eller suppleanter för olika perioder.

Avvikelse från nya aktiebolagslagen föreslås även såvitt angår nyval i det fall, att revisor, som är vald å bolagsstämma, entledigas eller eljest avgår eller avlider och suppleant för honom ej finnes. Enligt förslaget behöver i dylikt fall endast utses ny revisor i stället för den avgångne. I förslaget har däremot bibehållits nya aktiebolagslagens regel att, om nyval sker å annan än ordinarie stämma där revisorsval skall äga rum, uppdraget skall avse tiden allenast till och med sådan stämma.

Såsom förut nämnts utgår förslaget från att i försäkringsbolag, vars verksamhetsområde omfattar hela riket eller vars verksamhet eljest är av stor omfattning, minst en av revisorerna skall vara auktoriserad revisor eller godkänd granskningsman. Bestämmelse härom har upptagits i 100 § 1 mom. andra stycket. Där verksamheten avser direkt försäkring här i riket, skall verksamhetsområdet angivas i bolagsordningen (6 § första stycket 3.). Uppenbart är, att åtskilliga försäkringsbolag med lokal begränsning av verksamheten dock driva så omfattande rörelse, att det nämnda kvalifikationskravet för revisor blir tillämpligt å dem. Frågan huruvida rörelsen har sådan omfattning utgör ämne för koncessionsprövningen. Anses därvid, att revisor skall vara auktoriserad revisor eller godkänd granskningsman, skall bestämmelse härom intagas i bolagsordningen (6 § första stycket 7.). Det är givet, att bolag, som från början icke haft dylik bestämmelse i bolagsordningen, sedermera efter rörelsens tillväxt kan föreläggas att däri intaga föreskrift om det nämnda kvalifikationskravet för revisor.

I 100 § 1 mom. tredje stycket ha upptagits jävsbestämmelser beträffande revisor. Dessa bestämmelser ha givits en avfattning, som enligt utredningens

mening bättre lämpar sig för försäkringsbolagens förhållanden än motsvarande regler i nya aktiebolagslagen.

Sistnämnda lag medger för visst fall undantag från regeln om att revisor icke får intaga en underordnad eller beroende ställning till person i bolagets ledning. I lagen stadgas nämligen, att av minst två revisorer i dotterbolag en må vara tjänsteman i moderbolaget. Genom detta stadgande har lagstiftaren avsett att åstadkomma en bekväm samt för moderbolaget och koncernen betryggande kontroll över dotterbolaget. Ifrågavarande undantagsbestämmelse i nya aktiebolagslagen har icke efterbildats i det föreliggande lagförslaget. Försäkringsutredningen framhåller, att enligt dess mening grundsatsen om revisors oberoende ställning i förhållande till företagsledningen icke utan särskilda skäl bör rubbas. Dylika skäl anser utredningen icke här föreligga. Självfallet är det av betydelse för moderbolaget att hava full insyn i dotterbolaget. Sådan kan emellertid enligt utredningens mening i praktiken ordnas på ett både enklare och effektivare sätt än genom revisionen, i varje fall såvitt angår försäkringsbolagen.

Såsom förut nämnts skall enligt förslaget i försäkringsbolag i regel finnas minst tre revisorer, varav två valts av bolagsstämman eller på annat i bolagsordningen föreskrivet sätt och en förordnats av försäkringsinspektionen; i undantagsfall skall inspektionen kunna underlåta att förordna revisor (285 §). I fall där antalet revisorer utgör minst tre, anser utredningen det lämpligt att revisorerna inom sig utse en ordförande att leda revisionsarbetet. Bestämmelse därom har upptagits i 101 § i lagförslaget.

I förslagets 105 § ha sammanförts regler angående revision av stiftelse, som försäkringsaktiebolag bildat enligt lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser.

Utredningens förslag har icke mött gensaga i något yttrande.

Föredraganden. De i förevarande avdelning upptagna reglerna överensstämma till alla delar med utredningens förslag, vilket jag finner välgrundat.

Om bolagsstämma.

106—119 §§.

Vad i denna avdelning föreskrives överensstämmer nära med motsvarande regler för de allmänna aktiebolagen.

Såsom allmän regel gäller i nya aktiebolagslagen att bolagets redovisningshandlingar skola vara offentliga. Undantag är likväl stadgat (121 § aktiebolagslagen) i fråga om koncernredovisningshandlingar och vissa i aktiebolagslagen föreskrivna skriftliga uppgifter till balansräkningen angående aktieinnehav m. m., beträffande vilka det ankommer på bolagsledningen att avgöra om de skola bli föremål för publicitet. Såsom motiv för undantaget har anförts, att från affärsmässig synpunkt publiciteten kunde medföra olägenheter för bolaget samt att koncernredovisningen ännu vore en oprövad redovisningsform i vårt land, av vilken praktiska erfarenheter borde avvaktas.

Utredningen anser, att de skäl, som sålunda anförts för en viss begränsning av publiciteten i fråga om de allmänna aktiebolagen, icke med samma fog kunna åberopas beträffande försäkringsbolagen. På försäkringsväsendets område är — framhåller utredningen — grundsatsen om full öppenhet från företagets sida sedan länge införd i lagstiftningen såvitt gäller förhållandet till tillsynsmyndigheten. Framläggandet på bolagsstämma av en öppen koncernredovisning finner utredningen icke i och för sig vara av beskaffenhet att skada bolaget eller till detsamma anslutna företag. Utredningen håller tvärtom före, att fullständig publicitet i fråga om redovisningen är ägnad att främja försäkringsväsendets sunda utveckling. I överensstämmelse härmed har i utredningens förslag (113 §) den ifrågavarande undantagsregeln icke efterbildats.

Försäkringsbolagens riksförbund har i sitt remissvar framställt anmärkning mot bestämmelsen i 111 § första stycket, att frånvarande aktieägares rösträtt må utövas genom orabud. Enligt förbundets mening saknas anledning att uppställa krav på att den, som vill begagna sig av ombud, själv måste vara frånvarande. Ett sådant villkor finner förbundet därjämte i viss mån stridande mot bestämmelsen i 112 §, att aktieägare å stämman kan muntligen be- myndiga annan att rösta i sitt ställe.

Föredraganden. Vad utredningen anfört angående redovisningshandlingarnas publicitet överensstämmer med de synpunkter, åt vilka jag redan givit uttryck.

Beträffande den anmärkning, som framställts av försäkringsbolagens riksförbund, må framhållas, att ordet »frånvarande» icke bör givas sådan innebörd, som förbundet förutsatt. Uttrycket förekommer i såväl den äldre som den nya aktiebolagslagen ävensom i gällande försäkringslag. I praxis torde bestämmelsen icke ha ansetts hindra aktieägare från att själv — jämte ombud — närvara å stämman. Vid sådant förhållande och då därjämte en avvikelse från aktiebolagslagens formulering kunde föranleda osäkerhet i rättstillämpningen finner jag icke anledning att frångå utredningens förslag.

Jämväl i övrigt ansluter jag mig till förslaget.

Om talan mot styrelseledamot, verkställande direktör, stiftare, revisor eller aktieägare.

120—124 §§.

Dessa paragrafer ansluta sig till motsvarande regler i nya aktiebolagslagen.

Om ändring av bolagsordningen och vissa andra fall, då särskild röstpluralitet å bolagsstämma erfordras, så ock om ändring av grunderna.

125—130 §§.

Av dessa lagrum ansluta sig 125—128 och 130 §§ till motsvarande stadganden i nya aktiebolagslagen.

Medan det skall ankomma på bolagsstämman att besluta om ändring av bolagsordningen, har enligt 129 § motsvarande uppgift beträffande de försäkringstekniska grunderna anförtrotts styrelsen. Härmed korresponderar bestämmelsen i 263 § andra stycket angående skyldighet för styrelsen och verkställande direktören att föranstalta om ändring av grunderna, där dessa icke längre fylla sitt ändamål.

Försäkringsinspektionen anser, att ändring av bolagsordningen i de ämnen, som angivas i 125 § 2 och 3 mom. bör kunna avgöras med den röstpluralitet som stadgas i 5 mom. av samma paragraf.

Föredraganden. De i 125 § upptagna reglerna angående röstpluralitet för olika fall av ändring av bolagsordningen överensstämma med vad som i detta hänseende gäller för de allmänna aktiebolagen. Skäl till avvikelse härifrån torde icke föreligga.

Om talan å bolagsstämmobeslut.

131—132 §§.

Reglerna överensstämma med vad som gäller för de allmänna aktiebolagen. I 131 § har en avvikelse betingats därav, att lagförslaget saknar mot svarighet till nya aktiebolagslagens regler angående rätt för en aktieägarminoritet att påkalla vinstutdelning.

Om förlängning av försäkringsaktiebolags koncession.

133 §.

Förevarande regler hava föranletts av bestämmelsen i 4 § 1 mom., att koncession skall kunna beviljas för begränsad tid. Bortsett från en redaktionell ändring överensstämmer paragrafen med utredningens förslag.

Det torde utan uttryckligt stadgande därom få anses klart, att vid prövning av fråga om förlängning av koncessionen enahanda omständigheter böra komma i betraktande, vilka äro av betydelse vid koncessionsprövning för nybildat bolag.

Om likvidation och upplösning.

134—165 §§.

Utredningen. De grundläggande reglerna i nya aktiebolagslagen angående likvidation och upplösning hava upptagits i förslaget. Utredningen anför här om följande:

Upplösningen av ett försäkringsbolag föregås av likvidation, där bolaget ej försatts i konkurs och efter denna överskott icke finnes. Bolag kan träda i likvidation på grund av frivilligt beslut av bolagsstämman (frivillig likvidation). Därjämte stadgas att, då vissa händelser eller förhållanden inträffa, skyldighet uppkommer för försäkringsbolag att träda i likvidation (tvångslikvidation).

I överensstämmelse med 1910 års aktiebolagslag stadgas i gällande för-

säkringslag, att bolag är skyldigt att träda i likvidation, då aktiekapitalet till två tredjedelar eller den mindre del, som kan vara bestämd i bolagsordningen, gått förlorat och ej inom tre månader efter det bolagsstämman erhållit meddelande därom bristen blivit fylld; denna föreskrift är ovillkorlig. I förslaget har — i anslutning till nya aktiebolagslagen — tiden utsträckt till fyra månader från den bolagsstämma, där likvidationsbalansräkningen framlades, varjämte bolaget medgivits rätt att undgå likvidationsskyldighet även genom nedsättning av aktiekapitalet. Vidare föreslås, efter nya aktiebolagslagens förebild, att utgången av nyssnämnda frist icke skall medföra omedelbar likvidationsplikt utan endast rätt för styrelseledamot, verkställande direktören och aktieägare att hos rätten göra ansökan att bolaget skall förklaras skyldigt att träda i likvidation. Även försäkringsinspektionen skall hos rätten äga göra anmälan om förhållandet. Intill den dag, då ärendet är utsatt till handläggning inför rätten, kan täckning av bristen eller nedsättning av aktiekapitalet ske och likvidation därigenom undgås.

Likvidationsplikt föreligger enligt förslaget, liksom enligt nya aktiebolagslagen, då i bolagsordningen fastställd tid för bolagets verksamhet gått till ända eller eljest förhållande inträffat, på grund varav enligt bestämmelse i bolagsordningen bolaget skall upphöra med sin verksamhet. Tvångslikvidation skall även inträda, då bolaget saknar till registret anmäld behörig styrelse eller verkställande direktör.

Såsom en nyhet för de allmänna aktiebolagen föreskrives i nya aktiebolagslagen likvidationsplikt, där fastställd balansräkning icke för något av de tre sista räkenskapsåren inkommit till registreringsmyndigheten. Anledning att efterbilda detta stadgande föreligger icke. För försäkringsbolagen skola nämligen särskilda föreskrifter gälla angående insändande till försäkringsinspektionen av redovisningshandlingar (281 och 282 §§ i förslaget). Försummelse härutinnan föranleder föreläggande från försäkringsinspektionen om vidtagande av åtgärder för vinnande av rättelse. Efterkommes icke sådant föreläggande, kan i sista hand koncessionen förklaras förverkad (288 § i förslaget).

Ä andra sidan föreligger enligt lagförslaget likvidationsplikt i fall, till vilka motsvarighet saknas i nya aktiebolagslagen, nämligen då bolagets hela försäkringsbestånd överlätits, då koncession, som beviljats för bestämd tid, gått till ända utan att ny koncession beviljats samt då Kungl. Maj:t förklarat koncessionen förverkad.

Det har syntts utredningen lämpligt att bereda bolaget möjlighet att självt fatta beslut om likvidation, även sedan likvidationsplikt inträtt. Beslutet skall enligt förslaget fattas å bolagsstämma med enkel röstpluralitet. Detta måste emellertid ske utan dröjsmål. Varder ej på grund av anmälan inom sex veckor efter det likvidationsskyldighet inträtt i försäkringsregistret infört, att bolaget trätt i likvidation, ankommer det nämligen på rätten att förklara att bolaget skall träda i likvidation. Frågan bringas under rättens prövning genom anmälan av försäkringsinspektionen eller ansökan av styrelseledamot, verkställande direktören eller aktieägare. Sådant anmälan eller ansökan skall kommuniceras bolaget.

Enligt gällande rätt omhänderhaves likvidationen ej av styrelsen utan av särskilt utsedda likvidatorer. Vid likvidation upphör även revisorernas uppdrag men i deras ställe inträder ej på grund av lagen annat kontrollorgan. I syfte att skapa en mera betryggande kontroll över likvidatorernas förvaltning hava i nya aktiebolagslagen införts bestämmelser om s. k. likvidationsrevisorer. Då val av likvidatorer sker, skall samtidigt en eller flera likvidationsrevisorer väljas av bolagsstämman. Aktiebolagslagens regler om likvi-

dationsrevisorerna hava efterbildats i lagförslaget. Däri stadgas vidare, att försäkringsinspektionen må, där så provas erforderligt, förordna särskild likvidationsrevisor.

För allmänna aktiebolag har sedan gammalt funnits möjlighet för en aktieägarminoritet att tillsätta god man för kontroll av likvidationsförvaltningen. Denna anordning har bibehållits i nya aktiebolagslagen. Den saknas emellertid i gällande försäkringslag och har ej heller upptagits i förevarande förslag.

Då försäkringsbolag som meddelar livförsäkring trätt i likvidation eller kommit i konkursstillstånd, skall enligt förslaget liksom enligt gällande försäkringslag för tillvaratagande av livförsäkringstagarnas rätt en särskild administration inträda. — — —

I nya aktiebolagslagen uppställas regler om likvidatorernas skyldighet att avgiva redovisning, först genom upprättande av begynnelseinventarium och därpå grundad balansräkning, vilken skall överlämnas till likvidationsrevisorerna, och därefter genom årlig redovisning medelst balansräkning, likvidationsräkning, upptagande inkomster och utgifter under räkenskapsåret, samt förvaltningsberättelse. Dessa redovisningshandlingars innehåll och uppställning hava bestämts med hänsyn till likvidationens särskilda ändamål, med väsentliga avvikelser från vad som gäller rörande den årliga redovisningen under bolagets verksamhet före likvidationen. Sålunda skall värderingen av tillgångarna ske efter försäljningsvärdet. Rörande redovisningens granskning av likvidationsrevisorerna och tillhandahållande åt aktieägarna före och vid bolagsstämma gälla liknande regler som beträffande styrelsens årsredovisning. Däremot förekommer ej fastställelse av balansräkningen eller dechargeförfarande. Sedan skulderna betalats och överskott skiftats mellan aktieägarna, skola likvidatorerna framlägga slutredovisning genom förvaltningsberättelse, avseende likvidationen och skiftet, med därvid fogade redovisningshandlingar för hela likvidationstiden. Slutredovisningen skall granskas av likvidationsrevisorerna och tillhandahållas aktieägarna före och vid bolagsstämma. I och med dess framläggande på stämma anses bolaget upplöst. Om aktieägare menar sig icke hava vid skiftet erhållit vad på honom rätteligen belöper, äger han föra talan mot bolaget; för anhängiggörande av sådan talan uppställer aktiebolagslagen en preskriptionstid av tre månader. Har aktieägare icke inom fem år efter det slutredovisning framlades å bolagsstämma anmält sig att lyfta vad han vid skiftet bekommit, skall han vara sin rätt därtill förlustig. Äro medlen i förhållande till de skiftade tillgångarna att anse som ringa, äge domstol förordna att de skola tillfalla allmänna arvsfonden; i annat fall skall likvidationen fortsättas.

Den nya aktiebolagslagens nu återgivna regler angående redovisning m. m. under likvidation hava med oväsentliga avvikelser upptagits i utredningens förslag. Det bör understrykas, att försäkringsbolag skall hava enahanda skyldighet att till försäkringsinspektionen insända redovisningshandlingar och andra uppgifter sedan likvidation inträtt som dessförinnan.

För allmänna aktiebolag har i nya aktiebolagslagen införts ett enklare förfarande för upplösning av bolag, som saknar tillgångar. Domstol kan nämligen i sådant fall förklara att likvidationen skall nedläggas och bolaget anses upplöst. Utredningen har icke ansett denna bestämmelse böra gälla för försäkringsbolag.

En nyhet i aktiebolagslagstiftningen är vidare, att lagen öppnat möjlighet för ett bolag, som trätt i likvidation, att under vissa förutsättningar återupptaga sin verksamhet. Motsvarande regel, som självfallet endast avser fall då anledning till tvångslikvidation icke består, har upptagits i utredningens förslag.

I gällande försäkringslag stadgas (109 §), att om försäkringsaktiebolag trätt i likvidation eller kommit i konkurstillstånd, nya försäkringar icke må avslutas. Ett motsvarande stadgande har — efter en redaktionell jämkning — upptagits i 165 § första stycket i förslaget. Härtill har utredningen knutit en ny bestämmelse (165 § andra stycket) av innebörd, att under likvidation sådan livförsäkring likväl må meddelas, som föranledes av gällande försäkringsavtal. En sådan tilläggsbestämmelse finner utredningen motiverad med hänsyn till att det för försäkringstagaren i allmänhet är av betydelse, att försäkringsskyddet snabbt kan anpassas efter en ändring i försäkringsbehovet, något som icke alltid kan på ett lämpligt sätt åstadkommas genom komplettering med försäkring hos annat livförsäkringsbolag. Särskilt påtagligt anser utredningen detta vara i fråga om tjänstepensionsförsäkring, där pensionsförmånerna i regel baseras på ett genom löneförmånerna bestämt pensionsunderlag enligt en på förhand fastställd plan. Även förändring i den pensionsförsäkrades civilstånd eller familjens tillväxt kan föranleda en utvidgning av pensionsförsäkringen, som lämpligen bör få tillgodoses av det ursprungliga bolaget även under likvidation.

Föredraganden. Utredningens förslag synes mig kunna godtagas.

II. Om ömsesidigt försäkringsbolag.

De här upptagna bestämmelserna anknyta till motsvarande stadganden beträffande försäkringsaktiebolag. I viss utsträckning har hänvisning skett till dessa stadganden. Skiljaktigheter i de båda associationstypernas rättsliga konstruktion betinga å andra sidan i olika hänseenden avvikande regler.

Om ömsesidigt försäkringsbolags bildande.

166 §.

Lagrummet, som innehåller de grundläggande reglerna beträffande koncession för ömsesidigt försäkringsbolag, är likalydande med 4 §.

167 §.

I paragrafen hava upptagits bestämmelser angående stiftare av ömsesidigt försäkringsbolag. *Försäkringsutredningen* anser, att sådant bolag skall kunna stiftas endast av fysisk person. Skäl kunna dock åberopas — tillägger utredningen — för att svenska staten ävensom svensk kommun godkännes såsom stiftare här likaväl som i fråga om försäkringsaktiebolag. *Försäkringsbolagens riksförbund* finner icke något bärande skäl för att i princip göra åtskillnad mellan ömsesidiga bolag och aktiebolag, särskilt som anordningen att låta en juridisk person stå som stiftare icke torde vara mindre av behovet påkallad i det förra fallet än i det senare.

Föredraganden. Spörsmålet huruvida juridisk person generellt bör godkännas såsom stiftare av ömsesidigt försäkringsbolag eller icke torde vara av ringa praktisk betydelse. Utredningens förslag synes mig kunna godtagas.

168 §.

I denna paragraf fastslås den redan i gällande försäkringslag (118 §) uttalade grundsatsen, att delägare i ömsesidigt försäkringsbolag äro försäkringstagarna.

I gällande lag stadgas vidare, att för ömsesidigt försäkringsbolags förbindelser svara delägarna personligen med obegränsad eller till visst belopp begränsad ansvarighet, dock att i fråga om bolag, vars rörelse icke avser försäkring av egendom må kunna bestämmas, att allenast bolagets tillgångar skola häfta för dess förbindelser. *Utredningen* framhåller, att samtliga ömsesidiga försäkringsbolag, som driva enbart personförsäkring, i bolagsordningen intagit bestämmelse om att delägarna äro fria från ansvarighet för bolagets förbindelser. Den nyssnämnda lagregeln angående personförsäkringens särställning har i praxis ansetts tillämplig även i fall då ett och samma bolag jämsides driver både person- och egendomsförsäkring. I överensstämmelse härmed hava också — bortsett från ett par fall utan betydelse i detta sammanhang — i samtliga nu verksamma ömsesidiga bolag av denna typ bestämts, att allenast bolagets tillgångar skola häfta för dess förbindelser såvitt angår personförsäkring. Principen att fritaga delägarna i ömsesidigt försäkringsbolag från personlig ansvarighet för bolagets förpliktelser i anledning av personförsäkring finner utredningen välgrundad. Det synes utredningen icke påkallat att bibehålla en fakultativ lagbestämmelse härom. Med hänsyn härtill har i förevarande lagrum i förslaget upptagits föreskrift om att i fråga om livförsäkring och annan personförsäkring allenast bolagets tillgångar häfta för dess förbindelser. Beträffande försäkring av annat slag har den gällande regeln om delägarnas personliga ansvarighet bibehållits. *Försäkringsinspektionen* har i princip intet att erinra mot utredningens förslag. Inspektionen finner likväl vissa betänkligheter mot att tvångsvis genomföra den nya bestämmelsen beträffande redan meddelade sjuk- och olycksfallsförsäkringar. I anslutning härtill anmärker inspektionen, att i ett bolag, som driver enbart olycksfallsförsäkring, delägarnas ansvarighet är personlig och obegränsad. Personlig ansvarighet beträffande olycksfallsförsäkring föreligger vidare i fyra bolag, som jämsides med sådan försäkring meddela egendomsförsäkring eller därmed jämförlig försäkring. Inspektionen finner det än mer betänkligt att göra den nya bestämmelsen tillämplig i fråga om redan fastställda s. k. skadelivräntor. Vidare säger sig inspektionen icke ha kunnat få en bestämd uppfattning, huruvida utredningens förslag innebär ett hävande av den personliga ansvarigheten även i fråga om sådana livräntor, som utgivas såsom ersättning för skador, mot vilkas följder bolaget meddelat försäkring i vissa skadeförsäkringsbranscher, exempelvis ansvarighetsförsäkring och trafikförsäkring.

De s. k. ömsesidiga arbetsgivarförsäkringsbolagen intaga en särställning. Enligt 4 § lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete må försäkring, som avses i nämnda lag, kunna meddelas av ömsesidigt olycks-

fallsförsäkringsbolag, vars delägare äro arbetsgivare och för vars förbindelser delägarna svara med obegränsad personlig ansvarighet. Denna försäkring är att anse såsom personförsäkring. *Utredningen* föreslår icke någon ändring av dessa bolags rättsliga struktur. En erinran om den nämnda bestämmelsen i 1916 års lag har intagits i förevarande lagrum i utredningens förslag.

Återförsäkringen är av särskild betydelse i förevarande sammanhang. Enligt den allmänna regeln blir återförsäkringstagaren (cedenten) automatiskt delägare i det ömsesidiga försäkringsbolag, vari återförsäkringen tecknas (reassuradören). Med delägarskapet följer även för cedenten skyldighet att intill den gräns, som angives i reassuradörens bolagsordning, vidkännas uttaxering till täckande av förlust, som kan uppkomma i reassuradörens rörelse. Denna princip har i lagstiftningen tillfälligt jämkats. Enligt 4 § lagen den 21 juni 1940 (nr 541) med vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig m. m. äger nämligen inländskt ömsesidigt försäkringsbolag vid meddelande åt annat bolag av återförsäkring å brandförsäkring träffa förbehåll, att det bolag ej skall vara delägare i det förra bolaget; har dylikt förbehåll träffats, skola delägarna ej vara pliktiga att vidkännas uttaxering till infriande av förbindelse på grund av återförsäkringen. Kungl. Maj:t har i kungörelse sistnämnda dag (nr 543) förordnat, att berörda bestämmelser skola gälla tillsvidare.

Efter att hava framhåvt återförsäkringens betydelse i modernt försäkringsväsende betonar *utredningen* försäkringstagarnas intresse av att möjligheterna till en väl avvägd riskutjämning inom landet tagas till vara. Enligt utredningens mening råder i praxis en viss oklarhet på detta område. Medan å ena sidan läns- och häradsbolagen enligt gällande försäkringslag ansetts vara i stort sett förhindrade att meddela återförsäkring, har å andra sidan ömsesidigt riksbolag kunnat driva återförsäkringsverksamhet utan hänsynstagande till omfattningen av den direkta försäkringsaffären. En fastare reglering i lag av de ömsesidiga bolagens rätt att meddela återförsäkring finner utredningen därför påkallad.

Utredningen påpekar, att delägarskapet icke blott innebär en skyldighet för cedenten att underkasta sig uttaxering utan även rätt för denne att fordra, att reassuradören, därest dennes tillgångar icke förslå till fullgörande av förbindelsen med cedenten, skall så långt bolagsordningen det medger genom uttaxering skaffa medel till infriande av förbindelsen. Delägarens skyldighet att underkasta sig uttaxering korresponderar sålunda med en rätt att kräva uttaxering. Utredningen uppställer frågan huruvida icke i princip skyldigheten kan bortfalla mot det att rätten att kräva uttaxering också häves. Om så sker, bör emellertid enligt utredningens mening cedenten icke tillerkännas andel i reassuradörens tillgångar. Cedenten skulle sålunda icke betraktas såsom delägare i bolaget.

En anordning sådan som i 1940 års lag, enligt vilken cedenten uteslutes från delägarskap endast såframt reassuradören i samband med återförsäk-

ringsavtalet gjort förbehåll därom, anser utredningen inge betänkligheter av praktisk art. Utredningen finner det mera ändamålsenligt att genom en legal bestämmelse utesluta cedenter från delägarskap i ömsesidigt försäkringsbolag. Med hänsyn till de försäkringstagare, som teckna direkt försäkring i bolaget, bör det likväl icke tillåtas detta att i obegränsad omfattning göra utfästelser om återförsäkring. Återförsäkringarna måste följaktligen begränsas i förhållande till de direkta försäkringarna. Regler för begränsningen böra upptagas i bolagsordningen.

I överensstämmelse med vad sålunda anförts har utredningen upptagit bestämmelse dels i 168 § att återförsäkringstagare icke på grund av återförsäkringen skall anses såsom delägare, dels ock i 170 § första stycket 15 att, där verksamheten avser såväl direkt försäkring som återförsäkring, regler för återförsäkringens begränsning i förhållande till den direkta försäkringen skola angivas i bolagsordningen. Utredningen anmärker, att nyssnämnda stadgande i 168 § utgör hinder att bilda ett rent återförsäkringsbolag i form av ömsesidigt bolag. Någon praktisk olägenhet anser utredningen icke uppkomma härigenom.

Försäkringsbolagens riksförbund anmärker, att i 168 § uttrycklig bestämmelse saknas därom, att delägarna skola vara befriade från uttaxering för infriande av förbindelse på grund av återförsäkring. Om brist uppkommer, äro därför enligt 197 § i förslaget de direkta försäkringstagarna skyldiga att vidkännas uttaxering även för sådan förbindelse. Enligt riksförbundets mening saknas anledning att på sådant sätt belasta delägarna. Förbundet tillägger:

Fritagas delägarna från ansvarighet för återförsäkring, stärkes bolagets förmåga att fullgöra sina förbindelser på grund av direkta försäkringar. Delägarnas ställning tryggas och deras anspråk på betalning för inträffade försäkringsfall kunna tillgodoses i vidare mån än eljest. Å andra sidan kan i så fall brist, som uppkommit på grund av återförsäkring, föranleda att bolagets egendom måste avträdas till konkurs, oaktat bristen skulle ha kunnat täckas genom uttaxering å delägarna och genom nedsättning av premiereserv och ersättningsbelopp. Här föreligger en avvägningsfråga, som kan bedömas olika, men enligt vår mening tillvaratas de direkta försäkringstagarnas intresse bäst genom att de fritagas från ansvarighet för förbindelse på grund av återförsäkring, som meddelats av bolaget.

Föredraganden. Redan 1903 års försäkringslagstiftning öppnade möjlighet att genom bestämmelse i bolagsordningen befria delägare i ömsesidigt försäkringsbolag från personlig ansvarighet för bolagets förbindelser beträffande annan försäkring än egendomsförsäkring. Denna personförsäkringens särställning motiverades i förarbetena till nämnda lagstiftning dels därmed, att det här icke såsom vid egendomsförsäkring handlade om ersättning för inträffad förlust av egendom, som kunde till sitt penningvärde åtminstone approximativt uppskattas, utan om utbetalning av godtyckligt fixerade belopp, dels ock därmed att försäkring av egendom i regel förutsatte hos försäkringstagaren en viss grad av solvens, vilket däremot i fråga om personförsäkring, som närmast avsåge hopsamlandet av gjorda besparingar, icke

behövde vara fallet. Dessa synpunkter torde alltså få anses avgörande. Utvecklingen har också gått därhän, att samtliga ömsesidiga livförsäkringsbolag i bolagsordningen intagit förbehåll om att allenast bolagets tillgångar skola häfta för dess förbindelser. Med få undantag hava jämväl sådana ömsesidiga försäkringsbolag, vilka driva personförsäkring (sjuk-, olycksfalls- och invaliditetsförsäkring) enbart eller jämsides med andra branscher gjort enahanda förbehåll beträffande personförsäkringen. I likhet med utredningen anser jag lämpligt att lagfästa den praxis, som sålunda utbildats.

Försäkringsinspektionen har uttalat betänkligheter mot att genomföra denna princip även beträffande redan tecknade försäkringar i fall där bolaget icke gjort förbehåll om delägarnas ansvarsfrihet. Av de fem av inspektionen antydda bolag, vilka här komma i betraktande, har ett bolag numera ombildats till aktiebolag; detta bolag saknar sålunda nu intresse i förevarande sammanhang. Beträffande övriga fyra bolag¹ har jag under hand inhämtat, att dessa företags ekonomiska ställning är sådan, att ett hävande av det personliga ansvaret beträffande redan tecknade försäkringar icke bör möta betänkligheter. I detta sammanhang vill jag erinra om att ömsesidigt försäkringsbolag enligt 194 § i förslaget är skyldigt att av årsvinsten å annan rörelse än livförsäkringsrörelse göra avsättning till reservfond med minst det belopp, som angives i bolagsordningen. Vid den blivande nya koncessionsprövningen beträffande de berörda fyra bolagen bör givetvis tillses, att upphävandet av uttaxeringsrätten uppväges av en betryggande fondbildning. Vad försäkringsinspektionen vidare anfört angående redan fastställda livräntor kan jag icke biträda. Livräntetagarnas rätt är nämligen säkerställd genom redan verkställda avsättningar till premiereserven i enlighet med grunder, som fastställts av Kungl. Maj:t, varjämte tillgångar motsvarande andelen i premiereserven pantsatts för vederbörandes räkning.

Det torde icke föreligga anledning att göra undantag i fråga om någon del av personförsäkringen. Även sådana livräntor, som utgå på grund av trafik- eller annan ansvarighetsförsäkring, beröras sålunda av bestämmelsen.

Vad utredningen anfört för återförsäkringstagarnas uteslutande från delägarskap finner jag välgrundat. Försäkringsbolagens riksförbund har anmärkt, att bestämmelsen icke utformats på sådant sätt, att delägarna äro befriade från uttaxering för infriande av förbindelse på grund av återförsäkring. Riksförbundet finner sådan ansvarsfrihet motiverad. Vad riksförbundet sålunda anmärkt, synes mig böra beaktas. I detta sammanhang vill jag emellertid understryka angelägenheten av att återförsäkringsrörelsen på lämpligt sätt begränsas. Regler för begränsningen skola enligt 170 § första stycket 15 intagas i bolagsordningen. Vid denna avvägning torde graden av bolagets konsolidering böra tillmätas särskild betydelse.

Genomföras de regler angående återförsäkring i ömsesidigt bolag, som jag här förordat, torde 4 § i nyssnämnda lag den 21 juni 1940 böra upphävas.

¹ Arbetsgivarnas ömsesidiga ansvarsförsäkringsbolag, Järnvägsmännens ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolag, Motorförarna, ömsesidigt försäkringsbolag för helnyktra, och Försäkringsbolaget Trafik, ömsesidigt. Förstnämnda bolag tecknar icke längre nya olycksfallsförsäkringar.

Jag har emellertid för avsikt att i annat sammanhang upptaga frågan, huruvida icke lagen i dess helhet kan upphävas.

Någon erinran om den särställning, som de i 4 § olycksfallsförsäkringslagen angivna bolagen intaga i fråga om den personliga ansvarigheten, torde icke erfordras i förevarande lagrum. Beträffande dessa bolag har nämligen i 348 § intagits en allmän bestämmelse, att försäkringslagen är tillämplig allenast i den mån annat icke följer av vad i olycksfallsförsäkringslagen är stadgat.

169 §.

I denna paragraf har upptagits bestämmelsen i gällande lag att ömsesidigt försäkringsbolag icke må bildas utan garantikapital med mindre särskilda skäl till undantag förefinnas. Lagrummet innehåller därjämte den viktiga bestämmelsen, att garantikapitalet skall återbetalas då detsamma ej vidare erfordras för rörelsens ändamålsenliga bedrivande.

170 §.

Paragrafen anger de ämnen, vilka ovillkorligen skola regleras i bolagsordningen. Den motsvarar 6 § i fråga om aktiebolagen.

Första stycket 8.

Här stadgas, att bolagsordningen skall angiva grunderna för utövande av rösträtt och fattande av beslut å bolagsstämma, med särskilt angivande, huruvida och i vilken mån delägares rösträtt skall utövas genom utsedda delegerade. Stadgandet överensstämmer — efter en redaktionell jämkning, som sammanhänger med ändring av 207 § — med utredningens förslag.

Det är här endast fråga om delägares rösträtt. Har garantikapital förskjutits, skall i bolagsordningen särskilt angivas huruvida och i vilken mån rösträtt må tillkomma garant (punkt 19).

Första stycket 12.

Denna punkt motsvarar — med en redaktionell jämkning — punkt 13 i utredningens förslag. Därjämte har här upptagits en tilläggsbestämmelse motsvarande stadgandet i 6 § första stycket 11.

Första stycket 13.

Punkten motsvarar punkt 12 i utredningens förslag.

Första stycket 15.

Enligt utredningens förslag skall bolagsordningen — i fall där verksamheten avser såväl direkt försäkring som återförsäkring — angiva regler för återförsäkringens begränsning i förhållande till den direkta försäkringen. *Försäkringsbolagens riksförbund* medger, att det i vissa fall kan vara påkallat att i de direkta försäkringstagarnas intresse begränsa rätten att meddela återförsäkring; föreskrift härom bör då finnas intagen i bolagsordningen. Att ovillkorligen begränsa rätten för ett ömsesidigt bolag att meddela återförsäkring finner förbundet emellertid icke motiverat. Fall kunna före-

komma, då ett ömsesidigt bolag med hänsyn till sin soliditet och andra omständigheter bör äga rätt att meddela återförsäkring utan någon begränsning i förhållande till bolagets direkta försäkringsrörelse, och möjlighet här till bör enligt riksförbundets mening hållas öppen. *Försäkringsinspektionen* ger uttryck åt liknande synpunkter.

Föredraganden. Om ömsesidiga försäkringsbolag skola medgivas rätt att meddela återförsäkring synes mig hänsyn till delägarnas säkerhet ovillkorligen kräva, att återförsäkringen på lämpligt sätt begränsas i förhållande till den direkta försäkringen. Jag torde få hänvisa till vad jag tidigare yttrat härom.

Första stycket 18.

I denna punkt föreskrives skyldighet att i bolagsordningen angiva, huruvida och i vilken ordning ränta skall erläggas å garantikapitalet och vinst utdelas till garant, så ock i vilken ordning garantikapitalet skall återgäldas.

Utredningen finner det naturligt, att utfästelse om ränta å garantikapitalet anknytes till den allmänna räntenivån. Med hänsyn till angelägenheten av fullständig publicitet kring förekommande garantiavtal ifrågasätter utredningen om icke i vinst- och förlusträkning ränta å garantikapital bör upptagas såsom obligatorisk post. Utredningen tillägger, att spørgsmålet bör uppmärksammas vid utfärdandet av de administrativa föreskrifterna angående vinst- och förlusträkningens uppställning.

Föredraganden. Utredningens förslag förutsätter, att ingångna garantiavtal skola granskas av koncessionsmyndigheten. Detta måste anses såsom en konsekvens av koncessionssystemet. Vid granskningen bör tillses, att försäkringsbolaget icke belastas med oskäliga villkor. Utredningens uttalande angående räntan torde få anses välgrundat. Vinst å rörelsen torde i regel böra gottgöras garant.

Jag är vidare ense med utredningen därom, att garantränta bör klart redovisas i vinst- och förlusträkningen. Detsamma bör gälla om vinst till garant.

Tredje stycket.

Här angivas vissa föreskrifter i bolagsordningen, som hava avseende endast å själva bolagsbildningen. Det framstår som naturligt, att dessa föreskrifter vid lämpligt tillfälle utmönstras sedan bolaget trätt i verksamhet.

171 §.

Lagrummet innehåller regler angående ömsesidigt försäkringsbolags firma och ansluter sig till gällande bestämmelser i ämnet.

172 §.

Enligt 170 § första stycket 13 skall i bolagsordningen angivas antal och belopp av försäkringar, som skola vara tecknade innan ömsesidigt försäkringsbolag må anses bildat.

I förevarande paragraf stadgas, att vid denna prövning hänsyn skall tagas till beskaffenheten av den tillämnade rörelsen och till garantikapitalets storlek.

173 och 174 §§.

Dessa paragrafer motsvara 9 och 10 §§ beträffande försäkringsaktiebolagen.

175 §.

I denna paragraf stadgas, att sedan stadfästelse å bolagsordningen meddelats, teckning av försäkringar i bolaget skall ske å teckningslista. Därjämte lämnas föreskrifter angående teckningen och teckningslistan.

Utredningen anmärker, att motsvarande lagrum i gällande försäkringslag (125 §) innehåller regler om teckning av delaktighet i ömsesidigt försäkringsbolag, samt fortsätter:

Teckning av delaktighet är liktydigt med att vederbörande undertecknar ansökan om försäkring i det tillämnade bolaget. Ansökningen måste anses bindande för tecknaren. Någon prövning huruvida tecknaren verkligen kan godkännas såsom försäkringstagare — t. ex. vid livförsäkring ur synpunkten av vederbörandes hälsotillstånd — kräves icke i lagen.

De nu refererade bestämmelserna i gällande försäkringslag kunna synas bristfälliga. En närmare reglering i lagen av detta problemkomplex — vilket otvivelaktigt skulle verka icke oväsentligt tyngande i lagtexten — har likväl synts utredningen opåkallad. Till stöd för denna ståndpunkt torde kunna åberopas, dels att nybildning av försäkringsbolag kan väntas bli synnerligen ringa och dels att teckningslistorna kunna av de koncessionsprövande myndigheterna infordras för granskning. Redan sistnämnda förhållande torde innebära en fullt betryggande garanti gentemot missbruk.

I terminologiskt avseende föreslås den ändringen, att uttrycket teckning av delaktighet utbytes mot teckning av försäkringar.

Föredraganden. Jag biträder utredningens förslag.

176—191 §§.

Dessa paragrafer, vilka avse konstituerande stämman, val av styrelse och revisorer, ansökan om registrering m. m., ansluta sig till motsvarande bestämmelser för försäkringsaktiebolagen.

Om inbetalning och återbetalning av garantikapital.

192 och 193 §§.

Paragraferna överensstämma med utredningens förslag.

Utredningen anför i sin motivering följande:

Med 193 § korresponderar bestämmelsen i 169 § andra stycket, att garantikapitalet skall återbetalas då det ej vidare erfordras för rörelsens ändamålsenliga bedrivande. Även om det måste anses angeläget att bolaget inriktar sig på att snarast möjligt frigöra sig från garantikapitalet och det där-

med förenade inflytandet på bolagets förvaltning, är det å andra sidan av vikt, att återbetalning icke verkställas förrän viss grad av konsolidering uppnåtts. Reglerna i 193 § äro avsedda att tjäna såsom spärr mot för tidig återbetalning. I paragrafen stadgas sålunda, att återbetalning icke må ske förrän såsom tillgång uppförda organisationskostnader fullständigt avskrivits samt, där rörelsen avser livförsäkring, säkerhetsfonden uppgår till föreskrivet minimum. Regler angående rätt att såsom tillgång uppföra organisationskostnader återfinnas i 205 §, jämförd med 93 § 7 mom.; om skyldighet att avsätta säkerhetsfond givas föreskrifter i 271 §. I syfte att skapa ytterligare säkerhet för att återbetalning av garantikapital icke sker i sådan ordning, att bolagets soliditet eller likviditet äventyras, föreskrives vidare i 193 §, att beslut om återbetalning, helt eller delvis, må bringas till verkställighet endast efter tillstånd av försäkringsinspektionen.

Slutligen innehåller 193 § föreskrift om att verkställd återbetalning ofördröjligen skall av styrelsen och verkställande direktören anmälas för registrering.

Föredraganden. Vad utredningen anfört torde få anses välgrundat.

Om reservfond så ock om bolagsstämmas rätt att förfoga över bolagets egendom.

194—196 §§.

Beträffande dessa paragrafer torde jag få hänvisa till vad jag förut anfört.

Om uttaxering i ömsesidigt försäkringsbolag.

197—203 §§.

Utredningen. Reglerna för täckande av förlust i ömsesidigt försäkringsbolag måste utformas olika för det fall, att allenast bolagets tillgångar hafva för dess förbindelser (personförsäkring), och för det fall, att delägarna äro personligen ansvariga för förbindelserna (annan försäkring). I fråga om principerna för förlusttäckning anför utredningen följande:

Beträffande redovisningen bygger lagförslaget på tanken att varje försäkringsgren bör bedömas för sig. I överensstämmelse härmed stadgas i 95 § i förslaget att, om verksamheten omfattar flera försäkringsgrenar, intäkter och kostnader skola i vinst- och förlusträkningen redovisas särskilt för varje verksamhetsgren. Förlust, som uppkommit i en viss försäkringsgren, bör sålunda principiellt i första hand täckas genom användande av intäkter eller avsättningar, som belöpa på samma gren.

God affärssed torde i regel kräva, att uppkommen förlust å verksamheten täckes samma år förlusten uppstått. För det fall att förlusten kan väntas bli täckt under det följande året av överskott å den verksamhetsgren, där förlusten uppkommit, kan likväl en balansering av förlusten vara motiverad; härvid förutsättes självfallet, att förlusten icke är av sådan omfattning att, enligt vad därom är stadgat, uttaxerings- eller likvidationsskyldighet föreligger. — — —

Till förenkling av den följande framställningen må följande beteckningar införas för olika slag av försäkringar. Till grupp A hänföres livförsäkring

ävensom annan personförsäkring för längre tid än tio år, till grupp B sådan personförsäkring som icke avses under A, d. v. s. personförsäkring av annat slag än livförsäkring för högst tio år, huvudsakligen sjuk- och olycksfallsförsäkring, samt till grupp C annan försäkring. Det bör erinras om att, där-
est ett kortfristigt olycksfallsförsäkringsavtal (d. v. s. tillhörande grupp B) efter inträffat försäkringsfall föranlett utgivande av livränta, de för grupp A givna bestämmelserna bliva tillämpliga å försäkringen. Enligt utredningens förslag skola i ömsesidigt försäkringsbolag allenast bolagets tillgångar häfta för dess förbindelser i anledning av försäkringar tillhörande grupperna A och B, medan i fråga om grupp C delägarna ikläda sig personlig ansvarighet. Förlust inom den sistnämnda gruppen skall täckas genom uttaxering å delägarna i denna grupp; i detta hänseende överensstämmer förslaget med nu gällande regler. Vad angår grupperna A och B stadgas i gällande försäkringslag att, där personlig ansvarighet icke förekommer, förlust i sista hand skall täckas i fråga om A-gruppen genom nedsättning av premiereserven och där-
av betingad nedsättning av försäkringsbeloppen samt i fråga om B-gruppen genom nedsättning såväl av premiereserven med därav betingad nedsättning av försäkringsbeloppen som av de ersättningsbelopp, som svara mot försäkringsfall, vilka inträffat under räkenskapsåret. För försäkringar tillhörande grupp A avsattes regelmässigt i bolaget en betydande premiereserv, vilken gör det möjligt att fördela förlusten på bolagets försäkringstagare. Tillämpad på ändamålsenligt sätt leder nedsättningsprincipen här till rimligt resultat. I fråga om grupp A har den också bibehållits i utredningens förslag. Där-
emot har utredningen icke funnit principen tillfredsställande såvitt gäller försäkringar tillhörande grupp B. För dessa har den avsatta premiereserven, som är relativt obetydlig, närmast till uppgift att täcka de löpande utgifterna för verksamheten. Tillämpning av den nyssnämnda nedsättningsprincipen skulle följaktligen medföra, att förlusten praktiskt taget komme att helt drabba de relativt fåtaliga försäkringstagare, vilka tillerkänts skadeersättning under det ifrågavarande räkenskapsåret. Denna konsekvens är uppenbart orimlig. De nämnda försäkringstagarna böra i stället betraktas på samma sätt som bolagets övriga borgenärer. Detta betraktelsesätt — som ligger till grund för utredningens förslag i denna del — leder till att nedsättningsprincipen icke bör tillämpas å försäkringar tillhörande grupp B. Förlust som icke kan täckas medelst användande av därför avsatta fonder eller andra disponibla medel medför sålunda skyldighet för bolaget att avträda sin egen-
dom till konkurs.

I 199 § av förslaget angivas riktlinjerna för genomförande av uttaxering. Däri stadgas, att uttaxeringen skall ske i förhållande till varje delägars försäkringsbelopp, dock att, om bolagsordningen innehåller avvikande bestämmelser, dessa skola gälla. Klart är, att den i lagrummet anvisade uttaxeringsnormen närmast avser det fall, att bolaget endast driver en enda försäkringsgren (tillhörande grupp C). Omfattar verksamheten två eller flera försäkringsgrenar, torde denna norm i regel icke vara ändamålsenlig; i vissa fall framstår den såsom uppenbart orimlig. I dylikt fall böra principerna för uttaxering intagas i bolagsordningen. Dessa principer bliva därigenom föremål för koncessionsmyndighetens bedömande. Vid uttaxeringsreglernas utformning bör — i överensstämmelse med vad ovan anförts — den synpunkten vara vägledande, att förlust å en försäkringsgren skall täckas genom uttaxering bland försäkringstagarna i samma gren.

För närvarande förekommer det i stor utsträckning, att försäkringar tillhörande både grupp B och grupp C meddelas av samma bolag. Tydligt är, att tillämpning av försäkringsutredningens ovan återgivna förlusttäcknings-

regler måste föranleda krav på stark reservfond för grupp B. Detta måste beaktas, då avsättningsskyldigheten fixeras i bolagsordningen.

För att ytterligare belysa innebörden av de av utredningen angivna principerna för täckande av förlust har utredningen upprättat ett schema, omfattande såväl försäkringsaktiebolag som ömsesidigt försäkringsbolag. Schemat avser det mest komplicerade fallet, nämligen att ett och samma bolag meddelar försäkring inom alla grupperna A—C. Med fria fonder avses i schemat fonder, som icke äro i lagen föreskrivna (till framtida förfogande avsatta medel, dispositionsfond etc.). I schemat bortses från de i 4 § olycksfallsförsäkringslagen omförmälda ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolagen, där delägarna svara med obegränsad personlig ansvarighet.

Schema för täckande av förlust.

För täckande av förlust å viss försäkringsgren skola följande åtgärder vidtagas i nedan angiven ordning.

Försäkringsaktiebolag.

Ömsesidigt försäkringsbolag.

Förlusten har uppkommit inom *Grupp A*.

1. Fria fonder belöpande å försäkringsgrenar inom grupp A tagas i anspråk.
2. Nedsättning sker av regleringsfond, säkerhetsfond, utjämningsfond (i livförsäkring) och återbäringsfond.
3. Fria fonder belöpande å försäkringsgrenar inom grupperna B och C tagas i anspråk.
4. Nedsättning sker av B- och C-gruppernas reservfond.
5. Aktiekapitalet tages i anspråk med $\frac{2}{3}$.
5. Garantikapitalet tages i anspråk
6. Likvidation eller konkurs inträder.
6. Försäkringssummor (och tilldelad återbäring) nedsättas i den verksamhetsgren, där förlusten uppkommit.

Förlusten har uppkommit inom *Grupp B*.

1. Fria fonder belöpande å samtliga försäkringsgrenar inom grupperna A, B och C tagas i anspråk.
2. Nedsättning sker av B- och C-gruppernas reservfond.
3. Aktiekapitalet tages i anspråk med $\frac{2}{3}$.
3. Garantikapitalet tages i anspråk.
4. Likvidation eller konkurs inträder.

Förlusten har uppkommit inom *Grupp C*.

1. Fria fonder belöpande å samtliga försäkringsgrenar inom grupperna A, B och C tagas i anspråk.
2. Nedsättning sker av B- och C-gruppernas reservfond.
3. Aktiekapitalet tages i anspråk med $\frac{2}{3}$.
3. Garantikapitalet tages i anspråk.
4. Likvidation eller konkurs inträder.
4. Uttaxering sker å delägarna inom den försäkringsgren, där förlusten uppkommit.
5. Försäkrings- och ersättningsbelopp nedsättas inom d.o.

Beträffande detaljutformningen av förslaget anför utredningen, att 198 § bygger på grundsatsen att uppkommen förlust — av beskaffenhet att skola täckas genom uttaxering — ofördröjligen skall täckas och sålunda icke får balanseras.

I 199 § föreskrives, att uttaxering skall ske i förhållande till varje delägarers försäkringsbelopp; samma norm skall gälla för nedsättning av delägarers andel i premiereserven och av ersättningsbelopp. Denna regel är dispositiv. I bolagsordningen kunna nämligen intagas avvikande bestämmelser. Utredningen amärker, att den angivna normen för uttaxering och nedsättning i allmänhet torde leda till rimliga resultat, då fråga är om endast en försäkringsgren. Driver bolaget flera verksamhetsgrenar, kan normen enligt utredningens mening däremot visa sig direkt olämplig. I sådant fall anser utredningen det vara av vikt, att i bolagsordningen bestämmes, efter vilka principer uttaxering och nedsättning skall fördelas på försäkringsgrenarna.

Yttranden. Beträffande de principiella riktlinjerna för täckande av förlust i ömsesidigt försäkringsbolag understryker *Folket—Samarbete* — som icke har något att erinra mot grundsatsen att förlust som uppkommit på viss försäkringsgren i första hand skall täckas av intäkter och avsättningar, som belöpa på samma försäkringsgren — att det för genomförande av utredningens synpunkter är nödvändigt, att begreppet försäkringsgren definieras på ett entydigt och ändamålsenligt sätt. I detta sammanhang betona anstalterna vikten av att s. k. kombinerade försäkringar få betraktas som en och samma försäkringsgren. Anstalterna påpeka härefter, att reservfonden icke förutsättes uppdelad på olika försäkringsgrenar. Detta förhållande står enligt *Folket—Samarbetes* mening i strid mot den nyss återgivna grundsatsen. I anslutning till det av utredningen upprättade schemat anför anstalterna vidare:

I Samarbetes reglemente stadgas, att om verksamheten i dess helhet går med förlust och denna förlust härrör från olycksfallsförsäkringen, skall förlusten i första hand täckas av olycksfallförsäkringens katastrofreserv och därefter av den gemensamma reservfonden. Vid förlust, som härrör från annan försäkringsgren, utnyttjas först den gemensamma reservfonden och därefter katastrofreserven. Dessa bestämmelser skulle enligt schemat icke vara tillåtna.

Enligt *Folket—Samarbetes* mening bör lagen föreskriva uppläggandet av en särskild konsolideringsfond för varje försäkringsgren. Denna fond bör ges karaktären av en utjämningsfond, som liksom utjämningsfonden för livförsäkring får till uppgift att utjämna kastningar i riskförloppet (och sålunda skall kunna nedsättas även utan att förlust uppkommit). Schemat för täckande av förlust bör då bli följande.

Förlust i A täckes i första hand av gruppens fonder (utom försäkringsfonden), i andra hand av B- och C-gruppernas fria fonder och slutligen av den för B och C gemensamma reservfonden. På denna punkt sammanfaller vårt förslag med schemat. Förlust på viss *gren* inom B eller C täckes 1) av grenens utjämningsfond, 2) av andra grenars överskott, 3) av den gemensamma reservfonden, 4) av andra grenars utjämningsfonder. Utjämningsfonderna böra därför reserveras för resp. försäkringsgrenar intill dess att likvi-

dation eljest skulle behöva äga rum. Om viss gren erhållit bidrag från annan gren för täckande av förlust, bör sådant bidrag återbetalas så snart den förra branschen ånyo redovisar överskott. För att genomföra detta program är det ändamålsenligt, att reservfonden i den interna bokföringen uppdelas på grenar, ehuru den juridiskt sett är en enhet.

Det här skisserade schemat förutsätter övergångsbestämmelser om att viss del av den befintliga reservfonden avskiljes till en på försäkringsgrenar uppdelad utjämningsfond. Man synes exempelvis kunna föreskriva, att de sista 10 årens avsättningar efter ekonomisk analys fördelas på försäkringsgrenarnas utjämningsfonder, medan återstoden kvarstår i den gemensamma reservfonden, som för den interna bokföringen approximativt uppdelas på försäkringsgrenar.

Folket—Samarbete anmärker slutligen, att det av anstalterna nu skisserade förslaget beträffande förlusttäckning förutsätter viss ändring av 30 § kommunalskattelagen.

Jämväl *försäkringsinspektionen* anmärker, att utredningens förlusttäckningsschema icke överensstämmer med grundsatsen om att varje försäkringsgren bör bära sina egna förluster. En konsekvens av den nämnda grundsatsen borde vara, att varje försäkringsgren har sin särskilda reservfond, en anordning som inspektionen dock betecknar såsom olämplig åtminstone från praktisk synpunkt.

Beträffande detaljutformningen av utredningens förslag hava vissa anmärkningar framställts i remissvaren. *Försäkringsinspektionen* erinrar om utredningens uttalande, att uppkommen förlust självfallet icke får balanseras då den är av sådan omfattning att uttaxerings- eller likvidationsplikt föreligger. Inspektionen biträder denna ståndpunkt men anser att densamma icke tydligt kommer till uttryck i 197 § första stycket första punkten i utredningens förslag, vilket lagrum stadgar uttaxering i den mån förlusten icke varder täckt bl. a. genom nedsättning av reservfonden. Nedsättning av nämnda fond är — framhåller inspektionen — enligt 194 § sista stycket icke obligatorisk.

Försäkringsinspektionen anför vidare, att det ofta kan ställa sig svårt att avgöra under vilket räkenskapsår en förlust uppkommit. Det av utredningen i 197 § använda uttryckssättet »det räkenskapsår, varunder förlusten uppkommit» bör därför utbytas mot »det räkenskapsår, för vilket förlusten redovisats».

Avfattningen av bestämmelsen i 198 § första stycket första punkten finner försäkringsinspektionen icke lämplig. Bestämmelsen bör enligt inspektionens mening i stället utformas så, att styrelsen ålägges ofördröjligen fatta beslut om uttaxering. Genom ett sådant beslut blir förlusten räkenskapsmässigt täckt. Uppbörderna av uttaxerade medel verkställas — tillägger inspektionen — oftast tillsammans med ordinarie uppbörd för det följande året.

Försäkringsbolagens riksförbund anför följande:

Vad i 197 § andra stycket stadgas om nedsättning i ömsesidigt bolag av premiereserv och av ersättningsbelopp torde böra gälla endast sådan premiereserv och sådana ersättningsbelopp, som avse försäkringar till bolagets delägare. Har bolaget meddelat återförsäkring, skall enligt 168 § återförsäkrings-

tagaren icke på grund därav anses som delägare och å återförsäkring belöpande premiereserv och ersättningsbelopp böra följaktligen icke nedsättas i fall som avses i 197 § andra stycket. Vad där stadgas hänför sig emellertid enligt ordalagen även till annan premiereserv och andra ersättningsbelopp än som belöpa på delägarna, och stadgandet bör därför inskränkas att gälla endast delägares andel i premiereserv och å delägare belöpande ersättningsbelopp. En motsvarande inskränkning bör införas i 199 § andra stycket i vad avser ersättningsbelopp.

Föredraganden. Jag har redan i annat sammanhang uttalat min anslutning till principen att i fråga om redovisningen de olika försäkringsgrenarna böra hållas isär. Denna princip utgår från tanken att varje rörelsegren bör vara »självförsörjande». Detta förutsätter icke endast att vinster och avsättningar, som belöpa på en viss försäkringsgren, bokföringsmässigt hållas skilda från motsvarande poster för andra grenar, utan även att uppkommen förlust bäres av delägarna inom den gren, där förlusten uppkommit. Ett fullständigt genomförande av denna tankegång stöter givetvis på både rättsliga och praktiska hinder. Bortsett från de försäkringsgrenar, där personligt ansvar enligt lagen icke förekommer, kunna delägarna i ett ömsesidigt försäkringsbolag icke undgå att i sista hand samfällt svara för förlust, som kan hänföras till någon viss av bolagets olika verksamhetsgrenar. Å andra sidan kan det genom bestämmelse i bolagsordningen sörjas för att förlusten i första hand täckes genom användande av någon på ifrågavarande försäkringsgren belöpande avsättning eller genom uttaxering bland delägarna inom den grenen. Det står vidare klart, att en i detalj genomförd uppsplättning av ett kanske stort antal verksamhetsgrenar kan medföra arbete och tidsutdräkt, som icke står i rimlig proportion till vad som därigenom vinnes. Exempelvis kan en riktig fördelning av gemensamma förvaltningskostnader erbjuda svårigheter. Detta får likväl icke medföra att principen avvisas. Ytterst är det här fråga om att åstadkomma en ändamålsenlig avvägning. Vad särskilt angår kritiken mot att utredningen icke förutsatt en uppdelning av reservfonden, kan denna från formell synpunkt anses befogad. Härtill må emellertid anmärkas, att det i och för sig icke bör möta hinder att hålla reservfonden bokföringsmässigt fördelad på de olika försäkringsgrenarna. Utredningen torde uteslutande av praktiska skäl hava avstått från att uppställa krav härpå. Enligt min mening bör detta spörsmål lösas med hänsyn till förhållandena i varje särskilt bolag.

Utredningens förlusttäckningschema omsluter såväl åtgärder, som direkt följa av lagen, som sådana, vilka kunna regleras i bolagsordningen. I sistnämnda hänseende är schemat endast att anse såsom normerande. Otivelaktigt kunna i särskilda fall skäl åberopas för att annorlunda reglera turordningen mellan olika fria fonder. Något principiellt hinder att även i fortsättningen tillämpa det i Samarbetes nuvarande bolagsordning upptagna förlusttäckningssystemet torde sålunda icke möta.

Folket—Samarbete har skisserat ännu en metod för förlusttäckning, som enligt anstaltarnas mening är ägnad att läggas till grund för lagstiftningen.

Denna metod förutsätter ändring av kommunalskattelagen. Såsom jag redan anført, finner jag icke anledning att i förevarande sammanhang upptaga frågan om ändring av nämnda lag.

En bokföringsmässig uppdelning av verksamheten förutsätter att innebörden av begreppet försäkringsgren objektivt bestämmas. Någon legal definition har icke upptagits i förslaget och en sådan torde för övrigt icke böra eftersträvas. På detta område medför utvecklingen småningom en förskjutning. Emellertid torde terminologien i praxis vara tämligen enhetlig. I detta hänseende må hänvisas till den begreppsbestämning, som kommer till uttryck i försäkringsinspektionens årliga publikation »Enskilda försäkringsanstalter». Av särskild betydelse är att en entydig definition införes i de administrativa bestämmelser, vilka enligt förslaget skola reglera redovisningshandlingarnas uppställning. Såsom jag tidigare framhållit måste tillses, att utvecklingen av de kombinerade försäkringarna icke motverkas genom för snäva redovisningsregler.

Vad angår detaljutformningen finner jag vad försäkringsinspektionen beträffande 197 § anmärkt icke föranleda någon åtgärd. Beträffande särskilt den sista anmärkningen i anslutning till nämnda paragraf må framhållas, att det i praktiken icke torde föreligga någon svårighet att vid tidpunkten för bokslutets uppgörande konstatera, huruvida under räkenskapsåret förlust uppkommit.

Innebörden av försäkringsinspektionens anmärkning beträffande 198 § är oklar. Den av inspektionen åsyftade »räkenskapsmässiga täckningen» torde i praktiken åvägabringas därigenom, att det belopp som behöver uttaxeras upptages på aktivsidan i balansräkningen. Det ankommer på bolagsstämman — icke på styrelsen — att fatta beslut om uttaxering. Detta sker i samband med balansräkningens fastställande. Däremot bör det åligga styrelsen och verkställande direktören att ofördröjligen verkställa bolagsstämmans beslut.

De erinringar, som framställts av försäkringsbolagens riksförbund, böra beaktas.

Om styrelse, verkställande direktör och firmateckning.

204 §.

Enligt utredningens förslag skall vad för försäkringsaktiebolag är stadgat angående styrelse, verkställande direktör och firmateckning gälla även för ömsesidigt försäkringsbolag. Förslaget innehåller emellertid ett undantag från föreskriften om att verkställande direktör skall utses. Det stadgas nämligen, att Kungl. Maj:t skall äga medgiva dispens från nämnda föreskrift där detta prövas kunna ske med hänsyn till området för bolagets verksamhet och dennas omfattning.

Utredningen anmärker, att de minsta lokala bolagens hävdvunna organisations- och verksamhetsformer motivera ett avsteg från principen att i varje försäkringsbolag skall finnas en verkställande direktör. Det är i de nämnda bolagen, vilka alla tillhöra den ömsesidiga bolagstypen, regel att en av sty-

relsens ledamöter, merendels ordföranden, fungerar som s. k. verkställande ledamot och i denna egenskap handhar den löpande förvaltningen av bolagets angelägenheter. En ovillkorlig skyldighet för dessa bolag att utse särskild verkställande direktör finner utredningen därför icke vara av förhållandena påkallad.

Folket—Samarbete framhåller i sitt remissyttrande, att styrelserna i dessa båda bolag utses av Kooperativa förbundets förvaltningsråd. Till styrelseledamöter utses därvid regelmässigt cheferna för de olika verksamhetsgrenarna inom försäkringsföretagen. Förvaltningsrådet utser vidare en styrelseledamot till ordförande och denne fungerar tillika som verkställande direktör. Folket—Samarbete finner denna organisationsform ändamålsenlig och hemställer, att lagen måtte utformas så att densamma icke omöjliggöres.

Försäkringsinspektionen anmärker, att dispensregeln utformats så, att densamma medför en administrativ procedur vid sidan av prövningen av bolagsordningen. Vill man bereda möjlighet till dispens från regeln att verkställande direktör skall utses, anser inspektionen det lämpligare att — förutom erforderlig ändring av 204 § — göra ett tillägg till 174 § första stycket av innehåll, att om verkställande direktör skall utses, bestämmelse härom skall intagas i bolagsordningen.

Föredraganden. Enligt den nya aktiebolagslagen skola de större aktiebolagen ha fyra särskilda organ, nämligen bolagsstämma, styrelse, verkställande direktör och revisorer. Till bolagsstämmans viktigare uppgifter hör val av styrelseledamöter. Emellertid kan — liksom enligt gällande lagstiftning — en eller flera ledamöter, dock icke alla, tillsättas i annan ordning. Mellan de båda förvaltningsorganen, styrelsen och verkställande direktören, har i nya aktiebolagslagen genomförts en funktionsfördelning av innebörd, att den löpande förvaltningen skall handhavas av verkställande direktören men ledningen och förvaltningen i övrigt av bolagets angelägenheter tillkomma styrelsen. Verkställande direktören skall utses av styrelsen. På grund av den tillsyn, som styrelsen har att utöva över verkställande direktören och vice verkställande direktören, har i lagen upptagits förbud mot att utse någon av dessa befattningshavare till styrelsens ordförande.

Utredningens förslag överensstämmer med de regler, som sålunda gälla för större aktiebolag, dock med visst undantag beträffande mindre ömse-sidiga försäkringsbolag.

Folket—Samarbete finner avvikelser påkallade i tre särskilda hänseenden. Anstalterna anse sålunda, att hela styrelsen bör kunna utses av en utomstående organisation, att även verkställande direktör skall kunna utses i sådan ordning samt att hinder icke bör möta för verkställande direktören att fungera såsom styrelsens ordförande.

Bestämmelsen i förslaget att åt bolagsstämman bör förbehållas rätt att utse minst en styrelseledamot synes mig böra bibehållas. Däremot kan det, såsom utredningen anført, under vissa betingelser finnas motiverat att befria ömsesidigt bolag från skyldigheten att utse verkställande direktör. Befrielse häri-

från torde dock endast böra ifrågakomma beträffande de minsta bolagen. Jag kan vidare biträda Folket—Samarbetes uppfattning, att det med hänsyn till ett ömsesidigt bolags speciella förhållanden, exempelvis anknytning till en intresseorganisation, kan finnas anledning att medgiva undantag från föreskrifterna att verkställande direktören skall utses av styrelsen och att verkställande direktören eller vice verkställande direktören icke får vara styrelsens ordförande. Det kan synas naturligt, att Kungl. Maj:t såsom koncessionsmyndighet avgör fråga om dispens. Praktiska hänsyn tala likväl för att åt Kungl. Maj:t inrymmes rätt att, helt eller delvis, till försäkringsinspektionen delegera beslutanderätten i hithörande frågor. Dispensregeln i 1 mom. andra stycket av förevarande paragraf har utformats med ledning av vad jag nu anfört.

Om styrelsens och verkställande direktörens årsredovisning.

205 §.

I paragrafen hänvisas till de redovisningsbestämmelser som gälla för försäkringsaktiebolagen. Paragrafen innehåller icke någon motsvarighet till bestämmelsen i gällande försäkringslag (149 § sista stycket), att — där enligt garantiavtalet bolaget är skyldigt att av sin vinst gottgöra garantier ogulden ränta för tid före räkenskapsåret — beloppet av sådan ränta i balansräkningen skall upptagas inom linjen. Denna fråga torde böra beaktas vid utfärdandet av administrativa bestämmelser rörande redovisningen.

Om revision.

206 §.

I paragrafen hänvisas till de bestämmelser som gälla för försäkringsaktiebolag.

Om bolagsstämma.

207 §.

Paragrafen innehåller de grundläggande bestämmelserna om bolagsstämma.

I motiveringen till paragrafen anför *utredningen* följande:

Antalet delägare i ett ömsesidigt försäkringsbolag är i regel så stort, att det av praktiska skäl är helt uteslutet att alla kunna sammankomma å bolagsstämma. Verksamhetsområdets utsträckning motverkar intresset för deltagande i stämma, eftersom därigenom vållas tidsutdräkt och ekonomiska uppoffringar för avlägset boende delägare. Även andra omständigheter — exempelvis bristande förtroget med de angelägenheter, som förekomma å stämma — äro ägnade att avhålla delägarna från deltagande i stämma. Utvecklingen har också numera fört därhän, att där bolagsstämma formellt fungerar såsom beslutande organ i ömsesidigt försäkringsbolag, delägarna praktiskt taget icke utöva något inflytande i bolaget. — — — Det framstår som en angelägenhet av vikt att tillskapa en anordning, varigenom delägarnas inflytande kan komma till verkligt uttryck. Härvid erbjuder sig möjligheten att låta bolagsstämmans befogenhet utövas av särskilda delegerade för delägarna (delegeradeförsamling).

Bedömandet av bolagets representationsordning utgör ett led i koncessions-

prövningen. Utredningen utgår ifrån att anordningen med delegeradeförsamling skall bli en allmän regel i bolag med stort antal delägare. I förslaget lämnas icke särskild föreskrift angående sättet för utseende av delegeradeförsamling, delegerades mandattid, behörighet, suppleant för delegerad etc. Det faller av sig självt att det bolag, som inför delegeradesystemet, i bolagsordningen måste upptaga bestämmelser i berörda hänseenden. — — — Såsom oavvisligt krav måste gälla, att delegeradeförsamlingen utses på sådant sätt, att densamma blir i verklig mening representativ för delägarna.

Principiellt synes böra fordras, att den som utses till delegerad själv skall vara försäkringstagare i bolaget. Med hänsyn till önskvärdheten av att utvecklingen och lagtillämpningen här få fria händer, har emellertid icke ens detta behörighetsvillkor upptagits i lagförslaget. Detta inrymmer endast en inskränkande bestämmelse, nämligen att delegerads rösträtt icke må utövas genom ombud; utredningen har ansett det vara av betydelse att få denna fundamentala grundsats uttryckligen fastslagen.

I förslaget har ej heller rests hinder mot att bolagsstämmas befogenhet allenast i viss del eller beträffande fråga av särskilt slag övergår å delegeradeförsamling. En dylik anordning torde dock endast i undantagsfall vara att förorda.

Föredraganden. Jag kan ansluta mig till utredningens ståndpunkt. Dock vill jag framhålla att, även om man i regel torde i bolagsordningen böra begränsa behörigheten att vara delegerad till personer, som äro försäkringstagare i bolaget, detta likväl icke synes böra uppställas såsom ett oeftergivligt villkor i praxis. I särskilda fall kan det nämligen tänkas föreligga motiv för att gå utanför den nämnda kretsen.

Beträffande hithörande frågor torde jag vidare få hänvisa till vad jag förut yttrat.

I redaktionellt hänseende har paragrafen undergått vissa jämkningar.

208—219 §§.

Paragraferna innehålla ytterligare bestämmelser angående bolagsstämma i ömsesidigt försäkringsbolag. Bestämmelserna ansluta sig i princip till motsvarande stadganden beträffande försäkringsaktiebolag och överensstämma med utredningens förslag, dock att i 211 § vissa redaktionella ändringar vidtagits.

I 212 § har till skydd mot obehörig rösträttsutövning på grund av fullmakt upptagits en regel om tidsbegränsning för fullmakts giltighet. Tiden har här bestämts till ett år, medan för försäkringsaktiebolag (112 §), liksom i fråga om allmänna aktiebolag, motsvarande tidsfrist är fem år. *Utredningen* har ansett det angeläget, att i ömsesidigt försäkringsbolag delägarnas personliga mening i största möjliga utsträckning kommer till uttryck. Med hänsyn härtill har utredningen funnit det motiverat med snäv tidsbegränsning.

Föredraganden. Vad utredningen anfört i anslutning till 212 § torde få anses välgrundat.

Om talan mot styrelseledamot, verkställande direktör, stiftare, revisor eller röstberättigad.

220—224 §§.

Dessa paragrafer ansluta sig till motsvarande stadganden för försäkringsaktiebolagen.

Om ändring av bolagsordningen så ock om ändring av grunderna.

225—228 §§.

Reglerna i 225 §, vilka avse ändring av bolagsordningen, överensstämma med föreskrifterna i gällande försäkringslag (181 §), medan reglerna i 226 och 227 §§ ansluta sig till motsvarande stadganden i förslaget såvitt gäller försäkringsaktiebolagen.

I 228 § hava upptagits för de ömsesidiga försäkringsbolagen specifika regler angående sådan ändring av bolagsordningen, som avser delägaransvarighet för bolagets förbindelser. Paragrafen motsvarar 184 § gällande försäkringslag.

Om talan å bolagsstämmobeslut.

229—230 §§.

De här upptagna bestämmelserna motsvara vad som stadgats för försäkringsaktiebolagen.

Om förlängning av ömsesidigt försäkringsbolags koncession.

231 §.

Paragrafen överensstämmer med vad i 133 § stadgas för försäkringsaktiebolag.

Om likvidation och upplösning.

232—261 §§.

Beträffande utformningen av 232 § anmärker *försäkringsbolagens riksförbund*, att hänvisningen till 211 § första stycket 2 måste betyda, att bolagsstämmobeslut om likvidation i förevarande fall skall fattas med enkel röstpluralitet, dock endast försåvitt icke bolagsordningen innehåller andra föreskrifter. Bestämmelsen i 211 § första stycket 2 om enkel röstpluralitet gäller nämligen endast såframt ej annat föreskrivits i bolagsordningen. Med denna innebörd saknar emellertid enligt riksförbundets mening hänvisningen all betydelse. Förbundet tillägger, att meningen med hänvisningen torde få anses ha varit den, att beslut i förevarande ämne utan inskränkning skall fattas med enkel röstpluralitet. Med hänsyn härtill finner riksförbundet en omredigering erforderlig.

Härjämte anför riksförbundet följande:

Enligt 232 § jämförd med 233 § äger bolagsstämman med ömsesidigt bolag besluta, att bolaget skall träda i likvidation bland annat för det fall att bolagets hela försäkringsbestånd överlåts. Har sådant beslut ej fattats och inom viss tid registrerats, ankommer det på rätten att i särskild ordning besluta,

att bolaget skall träda i likvidation. Har bolagsstämma eller rätten fattat beslut om likvidation, skall bolagsstämma välja en eller flera likvidatorer samt likvidationsrevisorer och i övrigt under likvidationstiden fatta beslut i frågor, som finnas i förslaget angivna. Finnes, sedan i kallelse å okända borgenärer utsatt inställelsedag är förbi och all veterlig gäld blivit betald eller erforderliga medel därtill avsatts, tillgångar, vilka enligt bestämmelse i bolagsordningen kunna fördelas bland dem, som vid bolagets trädande i likvidation voro delägare i bolaget, skola enligt 251 § tillgångarna skiftas bland dessa delägare.

En överlåtelse av ömsesidigt bolags hela försäkringsbestånd torde emellertid medföra, att bolaget, vars delägare utgöras av försäkringstagarna, kommer att efter överlåtelsen sakna delägare, vilka själva eller genom särskilda delegerade kunna utöva bolagsstämmas befogenhet och bland vilka bolagets behållna tillgångar kunna skiftas. Uppenbarligen förutsätter förslaget, att de, som vid överlåtelsen av försäkringsbeståndet voro delägare, skola anses såsom sådana jämväl under likvidationstiden, men det synes önskvärt, att uttrycklig bestämmelse meddelas härom.

Föredraganden. Reglerna i 232—261 §§ överensstämma med utredningens förslag. Jag torde få hänvisa till den redogörelse som förut lämnats beträffande förslagets innebörd i hithörande delar.

Hänvisningen i 232 § till 211 § första stycket 2 innebär att i fall, varom nu är fråga, likvidationsbeslutet kan fattas med enkel röstpluralitet. Motsvarande stadgande har upptagits i nya aktiebolagslagen (140 §). Bestämmelsen utgör likväl intet hinder mot att i bolagsordningen för ifrågavarande fall föreskriva kvalificerad röstpluralitet. En sådan bolagsordningsföreskrift är dock icke ägnad att bereda minoriteten skydd och torde även eljest framstå såsom ändamålslös.

Såsom riksförbundet anmärkt, förutsättes, att de som vid överlåtelse av försäkringsbeståndet voro delägare i bolaget skola anses som sådana även under likvidationstiden. Det synes mig icke erforderligt att i lagen upptaga uttrycklig bestämmelse härom. Tilläggas må, att spörsmålet torde äga ringa praktisk betydelse. Efter en total överlåtelse av försäkringsbeståndet torde nämligen återstående avvecklingsåtgärder kunna slutföras på mycket kort tid. Att behållna tillgångar skola fördelas bland dem, som vid överlåtelsen voro delägare, framgår av 251 § jämförd med 261 §.

III. Om försäkringsfonden och övriga tekniska fonder så ock om särskilda grunder för försäkringsverksamhet.

De allmänna synpunkter, som ligga till grund för bestämmelserna i denna avdelning, hava ingående behandlats i det föregående. Jag torde få hänvisa till vad jag därvid anförde.

262 §.

Paragrafen innehåller de grundläggande bestämmelserna om försäkringsfond. Denna omfattar liksom enligt gällande lag ersättningsreserv och premiereserv. Därjämte skall den enligt förslaget omfatta s. k. tilldelad återbäring i livförsäkring.

Utredningen anför:

Såsom framgår av 270 § tredje stycket — motsvarande andra stycket i förevarande lagförslag — skall tilldelning av återbäring kunna ske i olika former. Har återbäringen tillgodoräknats försäkringstagaren såsom premie för tilläggsförsäkring, är det uppenbart, att bolagets ansvarighet bör redovisas i premiereserven och sålunda icke i den del av försäkringsfonden, som avser tilldelade återbäringsmedel, vilka inestå hos bolaget för kontant utbetalning. Det har icke syntts erforderligt att i lagen upptaga uttrycklig föreskrift här- om. Beträffande tilldelad återbäring, som förfallit till betalning, stadgas där- emot i paragrafen, att sådan återbäring skall redovisas i ersättningsreserven.

Med avseende på ersättningsreserven har i förslaget bibehållits gällande lags definition, enligt vilken denna del av försäkringsfonden utgör värdet av bolagets ansvarighet på grund av redan inträffade försäkringsfall. Vid vissa former av livförsäkring är detta uttryck måhända ej fullt tydligt; utredningen har dock ansett sig kunna bibehålla detsamma, då något missförstånd av den- na anledning knappast torde behöva befaras. Det torde sålunda vara fullt klart, att exempelvis värdet av bolagets ansvarighet på grund av en s. k. spar- kasseförsäkring, sedan den försäkrade avlidit bör redovisas i premiereserven, intill dess beloppet förfallit till betalning, då avsättningen överflyttas till er- sättningsreserven. Likaså bör vid en försäkring, där periodiska utbetalningar ske efter dödsfall, värdet av samtliga ännu icke till betalning förfallna belopp redovisas i premiereserven. — — —

Äro försäkringsbolag solidariskt ansvariga för viss försäkring, men hava bolagen enligt avtal sinsemellan fördelat ansvarigheten, är ettvart av bolagen pliktigt att göra avsättning till försäkringsfond allenast för så stor del av fonden som belöper på respektive bolag. Bestämmelse härom har upptagits i 2 mom. av förevarande paragraf.

Enligt 338 § må bolag icke utan försäkringsinspektionens medgivande åta- ga sig solidarisk ansvarighet för försäkring.

Föredraganden. Jag biträder utredningens förslag.

263 §.

I denna paragraf komma de för livförsäkringsverksamheten grundläggande principerna om trygghet och skälighet till uttryck.

Utredningen framhåller, att det i praktiken ofta visat sig att omfatt- ningen av de prestationer, ett livförsäkringsbolag fullgör, även beträffande snarlika försäkringar kan växla avsevärt. Mellan bolag, som bedriva stor liv- försäkring, folkförsäkring och tjänstepensionsförsäkring, föreligga sålunda i nämnda hänseende påtagliga olikheter. På grund härav har det syntts utred- ningen lämpligt att i lagen särskilt påpeka, att skäligheten bör bedömas med hänsyn till försäkringens art. — I syfte att särskilt betona bolagsledningens ansvar i avseende å verksamhetens fortlöpande anpassning efter växlande förhållanden har utredningen i förevarande paragraf stadgat skyldighet för styrelsen och verkställande direktören att, där grunderna icke längre finnas tillfredsställande ur soliditets- eller skälighetssynpunkt, utan dröjsmål för- anstalta om erforderlig ändring.

Föredraganden. Förslaget om att i lagen upptaga bestämmelser om den s. k. skälighetsprincipen i livförsäkring innebär en betydelsefull nyhet. Jag har redan i det föregående förklarat mig kunna helt biträda förslaget i denna del.

Utformningen av förevarande paragraf i förslaget synes mig kunna godtagas.

264 §.

Paragrafen innehåller regler angående premiegrunder och premiereservgrunder.

Försäkringsinspektionen anför, att utredningen i fråga om nytecknade försäkringar anslutit sig till gällande lags ståndpunkt, att varje särskilt antagande angående riskmått m. m. skall vara betryggande. Inspektionen tillägger:

Emellertid anser utredningen, att om de yttre betingelserna undergå sådana förändringar att ett eller flera av de ursprungliga reservgrundernas antaganden icke längre kunna anses betryggande utan måste ändras, det synes lämpligt att bedöma säkerhetsgraden hos grunderna såsom helhet och sålunda tillåta, att en beräknad förlust på ett antagande får uppvägas av ett beräknat överskott på ett annat. Något skäl härför finnes enligt inspektionens mening icke. Om en ändring av grunderna med därav följande omräkning av premiereserven ändock skall vidtagas, är det lämpligare att varje antagande för sig väljes betryggande. Å ena sidan blir nämligen i annat fall frågan, huruvida grunderna som helhet äro betryggande, beroende av beståndets sammansättning och förändringar däri, vilket försvårar bedömningen. Å andra sidan torde det icke kunna påvisas några praktiska fördelar av att vid övergång till nya antaganden låta något av dessa vara icke betryggande.

Däremot kunna i ett annat fall skäl andragas för att betrakta grunderna som helhet i förevarande avseende. Om nämligen förhållandena ändrats så, att visst antagande icke längre är betryggande men de gällande grunderna som helhet kunna anses betryggande, vore det en praktisk fördel att kunna undvika ändring av grunderna med åtföljande arbetskrävande omräkning av premiereserven. Inspektionen vill fördenskull föreslå, att 264 § 3 mom. ändras så, att bestämmelsen kommer att avse bedömandet av frågan, huruvida premiereservgrunderna för redan tecknade försäkringar äro betryggande.

Föredraganden. Anses ett visst antagande icke längre vara betryggande, uppkommer frågan om omräkning av premiereservgrunderna. Därvid bör först undersökas, huruvida grunderna såsom helhet äro betryggande. Finnes så vara fallet, synes omräkning kunna underlåtas. Om denna mening äro utredningen och försäkringsinspektionen ense. I anledning av vad inspektionen anfört synes emellertid ett förtydligande höra ske i 3 mom.

Vad försäkringsinspektionen i övrigt anfört avser det fall, att omräkning av premiereservgrunderna finnes påkallad. Vid omräkningen bör enligt inspektionens mening ett vart antagande väljas betryggande. Denna uppfattning måste anses överensstämma med de allmänna principer, åt vilka lagen i detta avsnitt ger uttryck, och torde böra beaktas i praxis.

265 §.

I denna paragraf hava upptagits regler angående övergångsgrunder.

266 §.

Paragrafen innehåller en definition av utjämningsfonden. Grunderna för utjämningsfonden skola avfattas så, att de tillgodose det syfte med fonden, som här angivits.

Föredraganden. Såsom utredningen framhåller föreligger i och för sig intet hinder att möta kastningar i riskförloppet genom nedsättning av utjämningsfonden, medan en dispositionsfond lämnas orörd. Å andra sidan är det endast sådana förluster, vilka bedömas vara tillfälliga eller åtminstone av övergående natur, som skola kunna täckas av utjämningsfonden. Det förutsattes, att den enligt grunderna beräknade avsättningen till utjämningsfonden för visst år, skall fullgöras i årets vinst- och förlusträkning. Vid beräkning av det belopp som skall avsättas bör liksom hittills frihet att använda approximativa metoder medgivas.

267 §.

Här föreskrives att grunderna för försäkringstagares rätt till återköp och fribrev skola angiva villkoren för åtnjutande av dylik rätt samt innehålla regler för beräkning av återköps- och fribrevsvärden.

Utredningen. Beträffande villkoren för åtnjutande av återköps- och fribrevsrätt bör beaktas, att vid vissa slag av försäkringar någon sådan rätt över huvud icke bör förekomma. Detta är exempelvis fallet vid de vanliga formerna av livsfallsförsäkring. Om en dylik försäkring medförde rätt till återköp, skulle denna rätt kunna utnyttjas av försäkringstagare med mindre gott hälsotillstånd, varigenom ett för de kvarstående försäkringstagarnas ekonomi skadligt urval skulle uppkomma. Regler för försäkringarnas indelning med avseende på deras rätt i hithörande hänseenden böra sålunda angivas i grunderna. Vidare är att märka, att rätt till återköp eller fribrev i allmänhet först inträder, då viss kortare tid förflutit efter försäkringens tecknande, alldenstund bolaget under den första delen av försäkringstiden haft utgifter för försäkringen som icke hunnit täckas av influtna premier. Även i detta avseende böra regler lämnas i grunderna.

Vid uppgörandet av regler för beräkning av återköps- och fribrevsvärden måste enligt utredningens mening tillses, att en skälig avvägning åstadkommes mellan å ena sidan den enskilde försäkringstagarens och å andra sidan det samlade försäkringsbeståndets intressen.

Efter att ha angivit ytterligare synpunkter av teknisk art — härutinnan torde få hänvisas till betänkandet del II s. 58 och 59 — vilka enligt utredningens mening böra vara vägledande vid beräkningen, framhåller utredningen, att lösningen av hithörande frågor bör överlämnas åt lagtillämpningen.

Utredningen berör även frågan om tiden för utbetalning av återköpsbeloppet och anför härom följande:

Enligt gängse praxis torde återköpsvärdet av en försäkring utbetalas omedelbart efter det begäran därom framställts. Denna praxis bör givetvis under normala förhållanden följas. Emellertid kan det vara motiverat, att i återköpsgrunderna införa bestämmelse, att återköpsbeloppet förfaller till betalning först viss tid, exempelvis en månad, efter framställd begäran, bolaget dock obetaget att medgiva tidigare utbetalning, om detta prövas kunna ske utan förfång för övriga försäkringstagare. Ett dylikt förbehåll kan få praktisk betydelse då risk föreligger att bolaget skall råka i likviditetssvårigheter.

Slutligen behandlar utredningen i detta sammanhang frågan om ändring av försäkringsavtalet. Återköp och utbyte mot fribrev utgöra speciella slag av ändring. Utredningen anser, att reglerna för behandling av ändringar av annat slag, exempelvis övergång till annan försäkringsform eller annan försäkrings- eller premiebetalningstid, böra direkt anknytas till grundernas bestämmelser för beräkning av återköps- och fribrevsvärden samt premiereserv.

Yttranden. Utredningens principiella uttalanden rörande villkoren för återköps- och fribrevsrätt har icke mött gensaga från något håll.

I fråga om reglerna för beräkning av återköps- och fribrevsvärden betona *försäkringsbolagens riksförbund* och *Folket—Samarbete* angelägenheten av att reglerna icke kompliceras, vilket skulle onödigt tynga bolagens arbete.

Spörsmålet rörande tiden för utbetalning av återköpsbeloppet är enligt *riksförbundets* mening av stor betydelse i händelse av en likviditetskris. Riksförbundet anför härom följande:

Det bör observeras å ena sidan att återköpsvärdet av en livförsäkring i normala fall skall utbetalas praktiskt taget omedelbart efter därom gjord framställning och å andra sidan att de medel, som redovisas i premiereserven och som principiellt skola lösgöras vid återköp, alltid äro mycket långfristigt placerade. För bankerna äro dessa förhållanden i stort sett omvända. Dels placeras insättarmedlen i regel på kort sikt och dels äro bankerna i viss mån skyddade genom de uppsägningstider, som gälla för flertalet insättarräkningar. Speciella regler, som kunna sättas i tillämpning vid likviditetssvårigheter, måste därför anses motiverade för livförsäkringsverksamheten. Vi hålla för vår del före, att den av försäkringsutredningen tänkta anordningen icke är tillfyllest. Som exempel må nämnas de amerikanska försäkringsbolagens erfarenheter under den ekonomiska krisen i början av 1930-talet. För att bolagen icke skulle komma i likviditetssvårigheter ansågs det nödvändigt att temporärt upphäva återköpsrätten. För genomförandet av denna åtgärd måste man emellertid gå den tidsödande vägen över en lagändring. Vi hemställa därför, att i försäkringslagen intages en bestämmelse, att återköpsgrunderna vid behov och efter Kungl. Maj:ts prövning temporärt kunna sättas helt ur funktion. Skulle emellertid ett så långt gående bemyndigande för Kungl. Maj:t icke anses lämpligen böra ifrågakomma, bör den av utredningen tänkta anordningen med föreskrift i grunderna angående viss uppsägningslid för återköp av försäkring avse en väsentligt längre tid än utredningen ifrågasatt. För att vid en likviditetskris få rådruum för vidtagandet av erforderliga åtgärder synes i så fall en uppsägningslid av sex månader vara erforderlig.

Beträffande ändring av försäkring anför *riksförbundet*, att det bör vara tillfyllest att i grunderna angiva de allmänna principer, efter vilka beräkningarna skola ske; detta betingas redan därav, att man icke i förväg kan överblicka alla de fall som kunna inträffa. *Folket—Samarbete* ansluter sig till utredningens uttalande, att grunderna böra inrymma regler för tekniska beräkningar i följd av ändring av försäkringsavtalet. Anstalterna ifrågasätta, huruvida icke i lagen bör upptagas uttryckligt stadgande härom.

Föredraganden. Jag kan ansluta mig till utredningens allmänna uttalanden angående villkoren för återköps- och fribrevsrätt samt angående regler för beräkning av återköps- och fribrevsvärden. I anslutning till vad som anförts i vissa remissyttranden vill jag understryka vikten av att grunderna utformas på sådant sätt, att kravet på enkelhet tillgodoses.

Såsom utredningen påpekar, kunna extraordinära förhållanden medföra likviditetssvårigheter för bolagen. Med hänsyn härtill kan det vara motiverat att i grunderna intaga sådant förbehåll angående förfallotid, som utredningen förordat. En längsta tidsfrist på en månad torde få anses lämpligt avvägd. Den mera vittsyftande åtgärd av moratoriekaraktär, som ifrågasatts av försäkringsbolagens riksförbund, kan jag icke biträda.

Vad slutligen beträffar regler för beräkningar i anslutning till ändring av försäkring är jag ense med utredningen. Principerna för sådana beräkningar böra finnas utformade och anknytas lämpligen till grunderna för återköps- och fribrevsvärden.

Beträffande innehållet i förevarande paragraf torde jag ytterligare få hänvisa till vad jag anført i anslutning till 9 § första stycket 3.

268 §.

Enligt denna paragraf skola grunderna för belåning av försäkringsbrev hos bolaget angiva villkoren för belåning ävensom innehålla bestämmelser om lånevärde, räntefot och verkan av underlåten räntebetalning.

Utredningen. Enligt vedertagen uppfattning får en försäkring belånas hos bolaget intill det belopp, varmed försäkringen kan återköpas. Tidigare ansågs räntefoten på dylika lån böra sättas minst lika högt som bolagets medelränta på samtliga placeringar. Det har emellertid visat sig, att en sådan praxis under tider med starka fluktuationer på räntemarknaden får till följd att storleken av det belopp, som är placerat i dylika lån, kommer att variera på ett sätt som föranleder svårigheter för bolagens kapitalplacering. Även i övrigt synes den ifrågavarande principen mindre lämplig. Enligt utredningens mening bör låneräntan fastställas i överensstämmelse med samma principer som gälla för andra fullgoda placeringar, d. v. s. med hänsyn till dels rådande förhållanden på räntemarknaden, dels de omkostnader, som äro förenade med förvaltningen av lånen. Grunderna skola innehålla bestämmelser om lånevärde, räntefot och verkan av underlåten räntebetalning samt de villkor i övrigt, som skola gälla för ifrågavarande belåning, exempelvis med avseende på uppsägningstid och avrundning av lånebelopp.

Liksom i fråga om grunderna för återköp och fribrev (267 §) anser utredningen det motiverat att i belåningsgrunderna inrymma förbehåll angående förfallotiden.

Yttrande. *Försäkringsbolagens riksförbund* anser det i hög grad olämpligt att ange räntefoten i grunderna. Denna bör såsom hittills kunna fastställas av styrelsen och meddelande om företagen ändring lämnas inspektionen. Det inträffar — tillägger riksförbundet — mycket lätt växlingar i låget, sådana att det dröjsmål, som är förenat med en ändring av grunderna för räntans anpassning efter den ändrade situationen, kan medföra väsentliga olägenheter.

Föredraganden. Jag ansluter mig till utredningens förslag. I anledning av riksförbundets yttrande må framhållas, att hinder icke bör möta att, om så finnes lämpligt, i grunderna endast fixera de principer, efter vilka räntefoten bestämmes. I dylikt fall torde bolaget dock böra åläggas att till försäkringsinspektionen anmäla, vilken räntesats som tillämpas.

269 §.

I denna paragraf stadgas, att grunderna för verkan av underlåten premiebetalning skola angiva i vilken ordning bolagets ansvarighet vid sådan underlåtenhet kan komma att upphöra eller eljest förändras. Därjämte skola grunderna angiva villkoren för att försäkringen ånyo må träda i kraft (återupplivning).

Försäkringsinspektionen anmärker, att utredningen icke gjort något uttalande till ledning för rättstillämpningen. Inspektionen tillägger:

Enligt de flesta bolags grunder gäller, att framställning om återköp eller utbyte mot fribrev skall ske inom ett år från den obetalda premiens förfallodag och att i annat fall försäkringstagaren försuttit sin rätt. En sådan påföljd är enligt inspektionens mening hård, och den tillämpas i stort sett icke heller av bolagen. Man kan därför ifrågasätta, om icke en väsentlig liberalisering bör företagas på denna punkt, exempelvis genom införande av s. k. automatiska fribrev, innebärande att försäkringen utan ansökan gäller för sitt fribrevsvärde.

Föredraganden. Paragrafen överensstämmer med utredningens förslag. Grunderna måste utformas så, att de tillgodose trygghets- och skälighetskraven. Detta framgår av bestämmelserna i 263 §. Vad försäkringsinspektionen anfört beträffande s. k. automatiska fribrev synes böra beaktas vid rättstillämpningen.

270 §.

Denna paragraf innehåller bestämmelser angående återbäringsgrundernas innehåll. Enligt utredningens förslag skulle i detta lagrum meddelas regler angående förutberäknad återbärning. Såsom jag redan framhållit, torde systemet med förutberäkning av återbärning icke böra bibehållas. De nämnda reglerna hava sålunda uteslutits.

271 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser angående skyldighet att i livförsäkringsrörelse göra avsättning till säkerhetsfond.

272 och 273 §§.

I dessa paragrafer hava upptagits regler angående nedsättning av fonder m. m. Ändringar hava vidtagits i 273 § med hänsyn till att systemet med förutberäkning av återbäring skall upphöra.

274 §.

Denna paragraf, som ansluter sig till 215 § gällande försäkringslag, innehåller de viktiga bestämmelserna om redovisning av livförsäkringsfond.

Utredningen framhåller, att efter försäkringslagens tillkomst kapitalmarknaden tillförts vissa slag av värdehandlingar, vilka äro jämbördiga med de i 215 § försäkringslagen angivna placeringsobjekten. Andra nytillkomna värdehandlingar äro, om också icke i allo likvärdiga med dessa, så dock i fråga om boniteten av sådan beskaffenhet, att de väl försvara sin plats inom området för de s. k. riskfria placeringarna. Utredningen föreslår, att båda dessa kategorier upptagas i lagtextens förteckning över ovillkorligt medgivna placeringsobjekt.

Beträffande ingressen till paragrafens första stycke anför utredningen:

Enligt gällande bestämmelser (212 och 215 §§ försäkringslagen) skall ett belopp motsvarande försäkringsfonden för livförsäkringar balansdagen redovisas i särskilda slag av värdehandlingar. Häri föreslår utredningen den betydelsefulla ändringen, att fonden skall vid envar tidpunkt vara redovisad på sådant sätt. Med stadgandet avses, att bolaget vid envar tidpunkt skall inneha värdehandlingar av angivet slag till ett värde motsvarande försäkringsfonden. Stadgandet bör ses i samband med regeln i 276 § att ifrågavarande värdehandlingar skola pantsättas till säkerställande av försäkringstagarnas rätt. För bestämmandet av försäkringsfondens storlek vid annan tidpunkt än balansdagen böra självfallet lämpliga approximationsmetoder användas.

Försäkringsbolagens riksförbund uttalar, att den föreslagna redovisningsregeln kan komma att medföra svårigheter för bolag med relativt små fonder. I ett stort bestånd av värdehandlingar måste man nämligen räkna med att relativt stora tillgångar icke äro möjliga att pantsätta förrän flera månader efter förvärvet. En uppmjukning av föreskriften synes därför erforderlig, exempelvis i den formen, att försäkringsinspektionen får befogenhet att medgiva viss eftersläpning i fråga om pantsättningen.

Föredraganden. Utredningens förslag måste anses välgrundat. Stadgandet är ägnat att bereda livförsäkringstagarna ökad trygghet. Innebörden av riksförbundets yttrande angående svårigheter att pantsätta värdehandlingar, förrän flera månader förflutit efter förvärvet, synes mig icke fullt klar. Ej heller har någon motivering anförts för uttalandet, att dylika svårigheter skulle föreligga i ett stort men däremot icke i ett mindre bestånd av värdehandlingar. Jag vill framhålla, att interimisbevis som utfär-

das i anledning av obligationsteckning otvivelaktigt äro användbara för redovisning och pantsättning intill dess obligationerna utlämnas. På samma sätt kunna bankdepositionsbevis användas. Vad beträffar nya inteckningslån torde inskrivningsdomarens behandling av dylika ärenden numera i regel icke draga längre tid än högst två veckor. Gentemot en sådan av praktiska skäl betingad eftersläpning i fråga om livförsäkringsfondens redovisning finnes själfvallet intet att erinra. Jag vill även understryka utredningens uttalande, att vid försäkringsfondens beräkning vid annan tidpunkt än balansdagen lämpliga approximationsmetoder böra komma till användning.

I anslutning till riksförbundets yttrande må ytterligare framhållas, att det uppenbarligen är just beträffande bolag med små fria reserver, som redovisnings- och pantsättningsreglerna ha sin största betydelse.

Första stycket 1.

Föredraganden. Bestämmelsen överensstämmer med utredningens förslag och innebär en utvidgning i förhållande till vad som nu gäller, i det att orden »eller andra skuldförbindelser» tillagts. Därigenom komma de av riksgäldskontoret eller av annan statlig myndighet utfärdade reverserna (statsskuldförbindelser) och de s. k. skattkamarväxlarna att falla under bestämmelsen. Utvidgningen är närmast av formell art. De nyssnämnda värdehandlingarna användas nämligen redan nu — på grund av stadgandet i 215 § 6 mom. försäkringslagen — för redovisning av livförsäkringsfonden.

Första stycket 2.

Enligt denna punkt medges till en början, i överensstämmelse med gällande försäkringslag 215 § 2 mom., att för redovisning av livförsäkringsfonden må användas Sveriges allmänna hypoteksbanks och konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer. Därutöver har utredningen föreslagit, att bland generellt tillåtna obligationer må upptagas jämväl obligationer utfärdade av Svenska bostadskreditkassan, Svenska skeppshypotekskassan och Inteckningsbanken aktiebolag.

Utredningen framhåller, att de två förstnämnda hypoteksinstitutionerna jämte därtill knutna hypoteksföreningar för utlåningens praktiska bedrivande äro kreditinstitut för s. k. primärbelåning av fast egendom, att låntagarna, delägarna, äro ömsesidigt ansvariga för verksamheten, varjämte staten lämnat viss garanti och utövar visst inflytande på förvaltningen, samt att huvudorganisationerna förskaffa sig medel för utlåningen genom utgivande av obligationer. Utredningen fortsätter:

En med de nämnda kreditinstitutet likartad ställning intaga Svenska bostadskreditkassan med anknuten bostadskreditföreningar samt Svenska skeppshypotekskassan, vilka båda tillkommit år 1929. Bostadskreditkassan beviljar inom viss gräns sekundärkredit mot säkerhet i fast egendom. Skeppshypotekskassan beviljar lån mot säkerhet i fartyg. Låntagarna äro i bägge kassorna delägare samt liksom i hypoteksinstitutionerna ömsesidigt ansvariga för kassornas förbindelser. Likaså finnes viss statlig garanti samt statligt inflytande på förvaltningen. Medel till utlåningen erhålles genom utfärdande av obligationer. Utredningen anser dessa obligationer erbjuda betryggande säkerhet som placeringsobjekt.

Utredningen framhåller härefter, att vissa aktiebolag driva hypoteksrörelse, som finansieras genom obligationslån, men anmärker, att en väsentlig olikhet föreligger mellan dessa bolag och de förut omförmälda hypoteksinrättningarna. De sistnämnda ha nämligen halvofficiell karaktär och bedriva sin verksamhet med av staten tillskjutet grundfondskapital medan de ifrågavarande bolagen äro privata kreditinstitut, vilkas rörelsekapital helt tillskjutes av enskilda. Vidare påpekar utredningen, att det äldsta av de åsyftade bolagen, Inteckningsbanken aktiebolag — tidigare benämnt Stockholms intecknings garanti aktiebolag — utvecklats annorlunda än de övriga såtillvida att det blivit en blandning av hypoteksbolag och affärsbank. I sistnämnda egenskap är bolaget underkastat offentlig tillsyn enligt lagen om bankrörelse. Bolaget äger för anskaffande av medel till hypoteksrörelsen upptaga lån mot räntebärande obligationer, för vilka såsom säkerhet skall ställas pant av inteckning i fast egendom eller tomträtt av angivet slag och i visst förmånsrättsläge.

Beträffande de övriga hypoteksbolagen anför utredningen:

Bolagen bedriva icke rörelse såsom affärsbanker utan endast hypoteksrörelse, som finansieras genom obligationslån.¹ Bolagen äro för sin verksamhet underkastade bestämmelserna i lagen den 22 juni 1911 om vissa aktiebolag, som driva lånerörelse, vilket i så måtto innebär tillsyn från det allmännas sida att Kungl. Maj:t har att stadfästa bolagsordningen. Därutöver äro bolagen emellertid icke underkastade offentlig kontroll i vidare mån än aktiebolag i allmänhet.

Utredningen har, med hänsyn till den kontroll från det allmännas sida som Inteckningsbanken aktiebolag är underkastad, funnit att dess obligationer böra upptagas bland de generellt tillåtna placeringsobjekten. Obligationer utgivna av övriga hypoteksbolag äro icke utan vidare uteslutna som placeringsobjekt, enär enligt utredningens förslag bibehållits en allmän regel att värdehandlingar, vilka kunna anses jämförliga med de särskilt angivna, skola få användas för redovisning av försäkringsfonden.

Bank- och fondinspektionen har i sitt yttrande erinrat om att s. k. hypoteksbolag sedan den 1 juli 1946 i princip äro underkastade offentlig kontroll genom inspektionen. I de fall då undantag från denna regel icke medgivits, anser inspektionen att de av bolagen utfärdade obligationerna kunna upptagas bland de generellt godtagna placeringsobjekten.

Föredraganden. Jag anser liksom utredningen, att Svenska bostadskreditkassans och Svenska skeppshypotekskassans obligationer utan vidare kunna godkännas som placeringsobjekt.

Vad beträffar hypoteksaktiebolagen är situationen numera, såsom bank- och fondinspektionen anmärkt, i viss mån förändrad, i det dessa äro underkastade bestämmelserna i lagen den 14 juni 1946 (nr 313) om hypoteksaktiebolag. I samband med utfärdandet av denna lag har lagen den 22 juni 1911 (nr 53 s. 2) om vissa aktiebolag, som driva lånerörelse, upphävt såvitt an-

¹ Undantag utgör Örebro intecknings kommanditbolag, P. Eriksson & C:o, som äger bedriva inlåning från allmänheten. Bolaget utger emellertid icke obligationer.

går aktiebolag som hava till ändamål att idka belåning av fast egendom eller tomträtt.

Lagen den 14 juni 1946 äger tillämpning å aktiebolag som har till ändamål att idka belåning av fast egendom eller tomträtt men i vars verksamhet bankrörelse icke ingår (hypoteksaktiebolag). Enligt 2 § i lagen skall bolagsordningen för sådant bolag underkastas Kungl. Maj:ts prövning. I godkänd bolagsordning må ändring ej vidtagas utan att Kungl. Maj:ts godkännande erhållits. I 5 § i lagen stadgas vidare, att hypoteksaktiebolag skall stå under tillsyn av bank- och fondinspektionen, såframt ej Konungen, om så ur allmän och enskild synpunkt finnes utan olägenhet kunna ske, medgiver befrielse därifrån; sådan befrielse lämnas för viss tid eller tills vidare. Av förarbetena till lagen (prop. 1946: 109, särsk. s. 12 och 26) framgår, att dispensregeln är avsedd att komma till användning främst beträffande bolag som icke äga obligationsutgivningsrätt ävensom för bolag med sådan rätt i de fall, då en tillfredsställande kontroll över bolaget utövas av kommunala myndigheter eller där anordnandet av en dylik kontroll framstår som en närmast kommunal angelägenhet.

Med hänsyn till den offentliga kontroll som sålunda anordnats beträffande hypoteksaktiebolagen vill jag förorda, att obligationer utfärdade av bolag, som stå under tillsyn jämlikt nyssnämnda lag den 14 juni 1946, upptagas bland generellt medgivna placeringsobjekt. Lagtexten har kompletterats i enlighet härmed. De bolag, varom här blir fråga, torde främst vara Göteborgs intecknings garanti aktiebolag, Skånska inteckningsaktiebolaget i Malmö och Hälsingborgs intecknings garanti aktiebolag.

I detta sammanhang må erinras om att dispens från tillsynen enligt förevarande lag medgivits beträffande aktiebolaget Stockholms tomträttskassa. Dispensen torde ha grundats därå, att bolaget närmast är att betrakta som ett kommunalt företag och att av bolaget utgivna obligationer garanterats av Stockholms stad, som därtill erhållit Kungl. Maj:ts tillstånd. På grund av stadgandet i fjärde punkten av förevarande paragraf tillhöra emellertid tomträttskassans obligationer de generellt tillåtna placeringsobjekten.

Inteckningsbanken aktiebolag intar i viss mån en särställning. Banken driver såväl hypoteksrörelse med obligationsutgivningsrätt som vanlig bankverksamhet. Allenast i sistnämnda hänseende har bank- och fondinspektionen utövat tillsyn över banken jämlikt lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse. Eftersom bankrörelse ingår i verksamheten är banken icke underkastad bestämmelserna i den nya lagen om hypoteksaktiebolag. I förarbetena till denna lag (nyssnämnda prop. s. 28) har föredragande departementschefen framhållit, att tillsyn över bankens hypoteksrörelse bör komma till stånd, i huvudsaklig överensstämmelse med de för hypoteksaktiebolagen stadgade anordningarna. Departementschefen tillade, att i vad anginge den direkta statliga tillsynen, densamma torde kunna genomföras med stöd av banklagens föreskrifter. Enligt vad jag inhämtat utövar bank- och fondinspektionen numera tillsyn över bankens båda verksamhetsgrenar. I konsekvens härmed böra av banken utfärdade obligationer godkännas såsom placeringsobjekt.

Första stycket 3.

Utredningen anför:

Enligt 3 mom. i 215 § försäkringslagen godkännas för närvarande för placeringsändamål »fordringsbevis, utfärdade av riksbanken eller av annan bank, vars reglemente blivit av Konungen fastställt».

Vid tiden för försäkringslagens tillkomst kunde enligt lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse (banklagen) sådan rörelse drivas av — förutom riksbanken — bankaktiebolag och solidariskt bankbolag ävensom, under viss förutsättning, av enskild man eller handelsbolag. Med bankrörelse förstås i banklagen sådan verksamhet, i vilken ingår inlåning från allmänheten på räkning, som av bank allmänligen begagnas. Endast företag tillhörande de förstnämnda kategorierna ägde använda ordet bank i sin firma och krävde Kungl. Maj:ts stadfästelse å bolagsordningen. Efter sedermera vidtagna ändringar i banklagen är bankaktiebolag numera den enda tillåtna form för enskild bankverksamhet enligt denna lag. På grund av särskilda författningar bedrives emellertid sådan eller likartad verksamhet även av åtskilliga andra institutioner såsom postsparbanken, sparbanker, centralkassor för jordbrukskredit och järnkontoret. — — — För sparbank har vederbörande länsstyrelse att fastställa reglemente. Postsparbanken drives av staten i egen regi och enligt i administrativ ordning utfärdade föreskrifter.

Med hänsyn till bestämmelsen om stadfästelse å sparbanks reglemente är fordringsbevis utfärdat av sådan penninginrättning tydligen icke hänförligt under 3 mom. i dess nuvarande omfattning. Däremot kan med visst fog motsatt uppfattning göras gällande beträffande fordringsbevis utfärdat av postsparbanken. Enligt vad som inhämtats har emellertid i praxis på detta område uttrycket bank identifierats med sådant enskilt företag, varå banklagen äger tillämpning. Uppenbarligen är detta i full överensstämmelse med de intentioner, som ligga till grund för stadgandet. Såsom ovan framhållits innebär denna lagtillämpning, att numera endast bankaktiebolag här komma i fråga.

Visserligen torde på grund av bestämmelserna i 6 mom. i dess nuvarande lydelse motböcker med postsparbanken eller övriga sparbanker regelmässigt godtagas såsom placeringsobjekt. Med hänsyn till dessa penninginrättningsars ställning och den offentliga tillsynen över deras verksamhet anser utredningen emellertid, att de böra i förevarande hänseende direkt jämsställas med bankaktiebolagen. En sådan utvidgning av området för placeringsrätten enligt 3 mom. torde visserligen sakna större praktisk betydelse för försäkringsbolagen men bör likväl ske av principiella skäl.

Utredningen behandlar i detta sammanhang de s. k. förlagsbevisens rättsliga natur och framhåller därefter, att dylika förskrivningar icke godkännas av försäkringsinspektionen för redovisning av livförsäkringsfond. Denna praxis överensstämmer med de restriktiva bestämmelser beträffande förlagsbevisen, som upptagits i banklagen (45 §). Utredningen ansluter sig till den ståndpunkt som försäkringsinspektionen sålunda intagit och finner det önskvärt, att förlagsbevisens undantagsställning klart kommer till uttryck i lagtexten.

Bank- och fondinspektionen har i sitt yttrande föreslagit, att med de under förevarande punkt uppräknade värdehandlingarna skola jämsställas fordringsbevis utfärdade av Svenska jordbrukskreditkassan och centralkassor för jordbrukskredit.

Föredraganden. Utredningens förslag synes mig välgrundat. Bank- och fondinspektionen har förordat, att utöver de av utredningen föreslagna värdehandlingarna här upptagas jämväl fordringsbevis utfärdade av Svenska jordbrukskreditkassan och centralkassor för jordbrukskredit. Ehuru dessa bevis i förevarande sammanhang torde vara av mycket ringa praktisk betydelse, synes mig inspektionens påpekande principiellt riktigt. Jag förordar sålunda, att även de nu nämnda fordringsbevisen upptagas bland generellt tillåtna placeringsobjekt. I detta sammanhang vill jag erinra om att i 8 kapitlet 4 § förmynderskapslagen — efter en lagändring år 1936 — centralkassa för jordbrukskredit likställts med bank.

Första stycket 4.

Bestämmelsen är likalydande med 215 § 4 mom. försäkringslagen.

Första stycket 5.

Enligt den allmänna bestämmelsen i 6 mom. av 215 § försäkringslagen må industriobligationer användas till redovisning under förutsättning att de till sin art och till den säkerhet de erbjuda kunna anses jämförliga med de i de föregående momenten angivna värdehandlingarna.

I nu förevarande lagrum har upptagits bestämmelse om att av svenskt industriföretag utfärdade obligationer, vilka offentligen utbjudits av svenskt bankaktiebolag, skola hänföras till de ovillkorligt tillåtna placeringsobjekten.

Utredningen har redogjort för de principer som tillämpas vid emission av industriobligationslån och därvid ägnat särskild uppmärksamhet åt inteckningssäkerheten och övriga faktorer som öva inverkan på obligationernas bonitet. I detta hänseende framhåller utredningen, att banken eller bankkonsortiet före emissionen verkställer värdering av den erbjudna realsäkerheten, för vilken uppgift erforderlig sakkunskap anlitas. Härvid — framhäver utredningen — tages hänsyn icke blott till säkerhetens värde utan även till andra faktorer, framförallt industriföretagets räntabilitet. Under obligationslånets löptid står realsäkerheten under bankens fortlöpande kontroll; enligt vanligen förekommande klausul i låneavtalet äger banken påfordra förstärkning av säkerheten, om omständigheterna därtill föranleda. Vidare understryker utredningen, att samtliga obligationer vanligen övertagas av de i avtalet deltagande bankerna, som då även utbetala lånesumman till låntagaren och sedermera på egen risk offentligen försälja obligationerna till allmänheten. Undantagsvis åta sig bankerna att sköta försäljningen i kommission för låntagarens räkning och på hans risk. I båda fallen anses bankerna hava emitterat obligationslånet. I anslutning härtill anför utredningen, att de avgjort flesta bankemitterade industriobligationslånen under de sista decennierna förmedlats av vårt lands ledande bankinstitut, förenade i ett större eller ett mindre konsortium.

Starka skäl tala enligt utredningens mening för att generellt godkänna av bank offentligt emitterade svenska industriobligationer för redovisning av försäkringsfonden. Utredningen tillägger:

Vissa praktiska fördelar av en sådan regel ligga i öppen dag. Den är klar och lätt att tillämpa. Säkerhetssynpunkten måste likväl vara av avgörande betydelse. Det saknas anledning antaga, att den kontroll i olika avseenden, som affärsbankerna för närvarande underkasta ett obligationslånesökande företag, i framtiden kommer att eftersättas. Såsom förmedlare av allmänhetens kapitalplaceringar är det för bankerna ett intresse av första ordningen att förtroendet för dem upprätthålles. Tillsynen över affärsbankerna från det allmännas sida omfattar visserligen icke materiell prövning av säkerheten för ett obligationslån men torde likväl i detta avseende innebära en viss garanti. En ytterligare trygghet ligger i den publicitet, som brukar förlänas en obligationsemission. Av betydelse är jämväl, att varje offentligen emitterat lån är föremål för prissättning på penningmarknaden. — — —

Det nu sagda hänför sig till svenska obligationslån. Av försiktighetsskäl synes man icke böra med dem jämföra här i riket emitterade utländska obligationslån. Visserligen kan man förutsätta, att bankerna även i fråga om dessa vinnlägga sig om noggrann förhandskontroll, men det ligger i sakens natur, att denna kontroll icke kan bli lika tillförlitlig såsom i fråga om inhemska lån, och framförallt måste beaktas, att värdet av utländska obligationslån är beroende av politiska och ekonomiska faktorer av särskild valör. Den omständigheten, att utredningen anser sig böra i förevarande hänseende avböja ett generellt likställande av utländska obligationslån med inhemska lån, innebär givetvis intet hinder mot att mera kvalificerade utländska obligationer också i fortsättningen godkännas efter prövning i varje särskilt fall.

Sammanfattningsvis tillfogar utredningen, att såsom förutsättning för ovillkorligt godkännande av ifrågavarande obligationer bör gälla, att de utbjudits genom kreditinstitut, som är underkastat offentlig tillsyn enligt lagen om bankrörelse. Detta är förhållandet med svenska bankaktiebolag. Därutöver bör uppställas krav på att obligationerna utbjudits offentligt. Med hänsyn till kontrollen över fondredovisningen är det nämligen av betydelse att bestämmandet av placeringsobjektens värde icke försvåras. Så skulle otvivelaktigt bliva fallet i fråga om obligationslån, som under hand placerats hos en mindre krets av kapitalplacerare. Annorlunda är förhållandet med obligationer, vilka utbjudas på öppna marknaden. Utredningen betonar, att i uttrycket offentligt utbud ligger ett krav på att obligationsteckningen faktiskt stått öppen för allmänheten.

Utredningen har diskuterat frågan huruvida icke i förevarande hänseende svenska trafikobligationer kunna likställas med industriobligationer. På anförda skäl har utredningen dock icke funnit tillrädligt att för närvarande inrymma trafikobligationerna bland de generellt tillåtna placeringsobjekten.

Endast *bank- och fondinspektionen* har yttrat sig rörande förevarande spörsmål. Inspektionen säger sig icke ha något att invända mot förslaget att generellt godkänna av bank offentligt emitterade järnvägs- eller industriobligationer för redovisning av försäkringsfond men understryker, att tillsynen över affärsbankerna från det allmännas sida enligt gällande bestämmelser icke omfattar någon prövning av säkerheten för ett obligationslån och därför icke innebär någon garanti i detta avseende.

Föredraganden. De skäl, som försäkringsutredningen anfört för ett ovillkorligt godkännande av svenska industriobligationer, vilka offentligen utbjudits av svenskt bankinstitut, synas mig övertygande. Det är visserligen riktigt att den offentliga tillsynen över affärsbankerna icke omfattar någon prövning av obligationslånesäkerheten. Såsom utredningen påpekat ligger emellertid en viss garanti i bank- och fondinspektionens allmänna kontroll över rörelsen och kanske framför allt däri, att det för bankerna själva är av vitalt intresse att omsorgsfullt kontrollera säkerheten. Man synes mig icke heller kunna bortse från den erfarenhet, som hittills vunnits beträffande de offentligen emitterade industriobligationslånen bonitet.

Utan att överskatta betydelsen därav, vill jag i detta sammanhang ytterligare erinra om att i 21 kap. 9 § strafflagen numera stadgas straff för den, som bland allmänheten sprider vilseledande uppgift för att påverka priset på bl. a. värdepapper.

I utredningens lagförslag användes under förevarande punkt uttrycket svensk bank men i tredje punkten svenskt bankaktiebolag. Eftersom det torde få anses uteslutet att annat bankinstitut än affärsbank utbjuder industriobligationer, synes man för vinnande av enhetlighet här böra använda samma uttryck som i tredje punkten.

Första stycket 6.

Den här upptagna bestämmelsen ansluter sig till 5 mom. i 215 § försäkringslagen, som medger placering i skuldförbindelser, för vilka bolaget äger säkerhet genom inteckning i fast egendom inom två tredjedelar av senast fastställda taxeringsvärde så ock — efter medgivande av försäkringsinspektionen — i skuldförbindelser med säkerhet av inteckning intill fulla taxeringsvärdet i bolaget tillhörig fastighet, som är avsedd för inrymmande av lokal för bolagets rörelse, eller, där bolaget äger flera sådana fastigheter, i en av dem. I lagrummet uppställas vidare det villkoret, att åbyggnad å egendomen skall, för att inteckning i egendomen må godkännas, vara brandförsäkrad i något med vederbörligen fastställd bolagsordning försett brandförsäkringsbolag inom riket.

Utredningen har i sitt förslag bibehållit regeln att skuldförbindelser med säkerhet av inteckning i fast egendom inom två tredjedelar av taxeringsvärdet skola utgöra generellt tillåtna placeringsobjekt.

Däremot har i lagförslaget icke bibehållits undantagsbestämmelsen beträffande inteckning i försäkringsbolag tillhörig fastighet, som är avsedd för inrymmande av lokal för bolagets rörelse. Utredningen anför härom följande:

Syftet med bestämmelsen torde hava varit att underlätta förvärv av fastighet, som lämpar sig för inrymmande av bolagets huvudkontor. Endast ett nybildat bolag eller bolag med mycket svag ekonomi torde emellertid ha någon nytta av bestämmelsen. Med hänsyn till att en för speciellt ändamål inredd fastighet i regel torde vara svårare att realisera för anläggningskostnaden än ett bostadshus, är bestämmelsen knappast motiverad. Försäkringsinspektionen lär icke heller numera medgiva tillämpning av densamma.

Enligt utredningens mening fyller stadgandet icke någon funktion, varför det bör utgå.

Med fastighetsinteckning har i utredningens förslag likställts inteckning i tomträtt. Här föreslås sålunda motsvarande belåningsgräns. Rätten att använda tomträttsinteckning för redovisning skall dock vara underkastad den ytterligare begränsning, som med hänsyn till tomträttsavtalets innehåll eller andra omständigheter av försäkringsinspektionen föreskrives.

Beträffande kravet att byggnad, som omfattas av inteckningen, skall vara brandförsäkrad, avviker förslaget såtillvida från nu gällande regler, att även sådan brandförsäkring godkännes, som meddelats av utländsk försäkringsanstalt med rätt att driva försäkringsrörelse här i riket. Utredningen har därjämte underkastat lagtexten en viss redaktionell jämkning.

I övrigt må hänvisas till den redogörelse för utredningens förslag i hit hörande delar, som lämnats i den allmänna motiveringen.

Yttranden. De synpunkter som framförts av *försäkringsbolagens riksförbund* hava förut refererats.

Bank- och fondinspektionen ifrågasätter, huruvida inteckning i industrifastighet bör upptagas bland de värdehandlingar, som generellt godkännas såsom placeringsobjekt. En industrifastighets värde är nämligen så beroende av vederbörande företags bärighet, att en i fastigheten beviljad inteckning icke såsom säkerhet kan jämföras med fastighetsinteckningar av annat slag, exempelvis inteckningar i jordbruks- eller bostadsfastigheter. Belåning av inteckning i industrifastighet kan ofta till sin karaktär vara mera en förlagskredit än en fastighetskredit.

Föredraganden. Jag biträder utredningens förslag. I den allmänna motiveringen har jag anfört principiella synpunkter på frågan, vartill jag torde få hänvisa.

Vad beträffar bank- och fondinspektionens yttrande är det givet, att vad där anförts icke kan frångämmas ett visst fog. Å andra sidan må beaktas, att någon klassificering med hänsyn till fastighetens natur icke ansetts erforderlig vare sig i 1903 års försäkringslagstiftning eller i nu gällande försäkringslag. Någon olägenhet därav har, såvitt jag erfarit, icke förspotts. Jag utgår ifrån att försäkringsbolagen själva ålägga sig återhållsamhet vid placering av medel mot inteckning i industrifastigheter. För närvarande finner jag det därför icke påkallat, att här upptaga en undantagsbestämmelse beträffande dylika fastigheter.

Första stycket 7.

Här upptagna bestämmelser ansluta sig till 6 mom. i 215 § försäkringslagen. Enligt sistnämnda lagrum skola såsom placeringsobjekt godkännas sådana av enskilda järnvägar eller industriella inrättningar utfärdade obligationer, utländska statsobligationer och andra värdehandlingar, som till sin art och till den säkerhet de erbjuda kunna anses jämförliga med några av de under 1)—5) i lagrummet nämnda.

Utredningen. Enligt utredningens förslag godkännas inhemska och utländska värdehandlingar, som uppfylla det nyss angivna kvalifikationsvillkoret. Utredningen säger sig icke hava förbisett, att innebörden därav förskjutits genom den föreslagna utvidgningen beträffande de ovillkorligt medgivna placeringsobjekten, främst med hänsyn till den privilegierade ställning som i förslaget givits vissa bankemitterade obligationer. Emellertid — framhäver utredningen — är förändringen endast skenbar. De förordade materiella reglerna innebära nämligen enligt utredningens mening icke någon uppmjukning av säkerhetskravet, sådant detta kommit till uttryck i nu gällande lag.

Beträffande de utländska värdehandlingarna har försäkringsutredningen uppmärksammat frågan om myntslaget. Utredningen anför härom bl. a. följande:

Försäkringslagen lämnar i sin nuvarande lydelse den frågan öppen, huruvida för godkännande av utländska värdehandlingar bör fordras att de lyda på betalning i viss valuta. Bortsett från vissa norska statslån, vilka emitterades före unionsupplösningen och äro utfärdade i kronor utan angivande av nationalitet, torde före den nuvarande lagens tillkomst utländska obligationer eller liknande värdehandlingar icke hava förekommit i svensk valuta. Den tolkningen ligger därför närmast till hands, att lagstiftaren icke avsett att beträffande försäkringsfondens redovisning exkludera främmande myntslag. Från tidpunkten för det internationella förtroendets återställande efter första världskriget och fram till år 1931, då den internationella krisen förorsakade allvarliga rubbningar i valutakurserna och de flesta länder efter hand övergåvo guldmyntfoten, förekommo obligationer i utländsk valuta i tämligen stor utsträckning i livbolagens portföljer. Därefter avvecklades en betydande del av dessa placeringar men frågan blev ånyo aktuell, då placeringssvårigheterna inom landet tillspetsades under 1930-talets mitt, varvid en mindre ökning av placeringen i utländska valutor inträdde.

Efter denna tid gjordes på sina håll omfattande placeringar i utländska obligationer, framförallt i nordiska, varav dock en väsentlig del voro emitterade i svenska kronor. Strävan efter förmånlig förräntning torde hava varit den huvudsakliga drivfjädern vid denna placering. Samtidigt blevo förhållandena på den internationella kapitalmarknaden under förspelet till det senaste världskriget alltmera labila. På försommaren 1939 gav försäkringsinspektionen i cirkulärskrivelse till bolagen uttryck för den uppfattningen, att försäkringsfonden i princip borde redovisas i värdepapper lydande å samma valuta som motsvarande försäkringsavtal. Upprätthållande av ett jämviktsläge mellan å ena sidan totalbeloppet av ingångna förpliktelser i främmande valuta och å andra sidan värdet av investeringar i samma valuta, innebär en pålitlig säkerhetsanordning mot förluster på grund av valutafluktuationer. Anordningen synes därför lämplig under ovissa eller labila valutaförhållanden. Däremot kan det vara tveksamt, huruvida man under mera stabila förhållanden bör tvinga bolagen till placering i främmande valuta, så snart förpliktelse i dylik valuta föreligger. Enligt utredningens mening skulle ett sådant krav icke kunna anses tillräckligt motiverat. Spörsmålet i vilken utsträckning förpliktelse i viss utländsk valuta bör täckas genom investering i samma valuta, synes böra bedömas med hänsyn till förhållandena på den internationella kapitalmarknaden. Den generellt tillåtna placeringen i främmande valuta bör dock icke överstiga bolagets förpliktelser i samma valuta.

På grund av vad sålunda anförts har utredningen föreslagit uttrycklig bestämmelse om att värdehandlingar, vilka enligt sin lydelse skola infrias i

främmande valuta, må användas för redovisning allenast i den mån de motsvara försäkringsfonden för försäkringar i samma valuta.

Nu ifrågakvarande spörsmål hava icke berörts i något remissyttrande.

Föredraganden. Jag biträder i princip utredningens förslag. Vad beträffar maximiregeln för värdehandlingar i främmande valuta, avser denna uppenbarligen endast sådana försäkringsbelopp för vilka bolaget självt ansvarar (försäkringsfonden »för egen räkning»), däremot icke försäkringsbelopp som avgivits i återförsäkring. Vid regelns tillämpning skall sålunda värdet av återförsäkrares ansvar avräknas. Önskvärt är att detta klart framgår av lagtexten. Jag förordar att efter ordet försäkringsfonden inskjutes »för egen räkning». Detta uttryck överensstämmer med den allmänt tillämpade terminologin på området.

Första stycket 8.

Utredningen anför:

För redovisning av försäkringsfond må för närvarande användas även vissa tillgångar av särskild art, nämligen — i viss utsträckning — reservpremier, vidare vad bolaget förskjutit mot säkerhet i försäkringsbrev (livlån) och slutligen värdet av återförsäkrares ansvarighet. Dessa bestämmelser återfinnas i 7—9 mom. av 215 § i gällande försäkringslag. Såvitt angår sistnämnda båda tillgångsposter finner utredningen icke anledning till ändring av nuvarande bestämmelser. I fråga om reservpremier bör emellertid observeras, att dessa enligt utredningens förslag falla bort såsom tillgångspost.

Ättonde punkten i utredningens förslag är likalydande med motsvarande bestämmelse i gällande lag.

Försäkringsbolagens riksförbund har föreslagit att — för vinnande av överensstämmelse med 9, 166 och 268 §§ — förevarande punkt i stället erhåller följande lydelse: »8. lån mot säkerhet i försäkring inom återköpsvärdet».

Föredraganden. Riksförbundets anmärkning torde böra beaktas. Uttrycket »försäkringsbrev» synes dock mera adekvat än »försäkring».

Första stycket 9.

Den här upptagna bestämmelsen — enligt vilken återförsäkringsgivares ansvarighet må såsom »tillgång av annan art» användas för redovisning av försäkringsfond — ansluter sig med smärre avvikelser till 9 mom. i 215 § försäkringslagen. I den mån nämnda avvikelser icke äro av redaktionell art hava de föranletts därav, att i utredningens förslag icke upptagits någon motsvarighet till 212 § tredje stycket försäkringslagen.

Föredraganden. Jag ansluter mig till utredningens förslag. Vad beträffar det förhållandet, att det icke ansetts erforderligt att efterbilda stadgandet i 212 § tredje stycket försäkringslagen, må i detta sammanhang föl-

jande anföras. Nämda stadgande innebär, att försäkringsfond skall beräknas utan hänsyn till att vissa försäkringar avgivits i återförsäkring; å balansräkningens tillgångssida äger bolaget däremot upptaga värdet av den ansvarighet, som återförsäkringsgivare iklätt sig genom att i återförsäkring övertaga en del av försäkringarna. Detta värde må dock icke i något fall beräknas till högre belopp än det, vartill försäkringsfonden för försäkringarna uppgår enligt bolagets egna försäkringstekniska grunder. Denna redovisningsprincip vilar på grundsatser, som numera äro allmänt vedertagna. Därtill kommer att redovisningen är föremål för tillsynsmyndighetens kontroll.

Andra stycket.

Detta stycke har jag behandlat i den allmänna motiveringen, vartill jag torde få hänvisa.

275 §.

Enligt denna paragraf skola de i 274 § upptagna redovisningsreglerna gälla jämväl i fråga om andra försäkringar än personförsäkringar, där sådana meddelas för all framtid eller för längre tid än tio år. Paragrafen motsvarar 216 § i gällande försäkringslag.

Försäkringsinspektionen anför, att, oaktat de föreslagna bestämmelserna hava sin fulla motsvarighet i gällande lag, desamma likväl icke upprätthållits i praxis såvitt angår ersättningsreserven. Likaså har lagens krav på pantsättning av tillgångar motsvarande ersättningsreserven eftergivits i praxis. Nämda eftergifter torde enligt inspektionens mening huvudsakligen sammanhånga med att gällande lag saknar bestämmelser om pantsättning av försäkringsfond för skadeförsäkring i allmänhet. Då inspektionen icke finner det motiverat att nu bryta med den praxis som sålunda utbildats, förordar inspektionen att i förevarande paragraf uttrycket »försäkringsfond» utbytes mot »premiereserv».

Inspektionen anmärker vidare, att i 275 § såsom redovisningsobjekt icke upptagits sådan tillgång, som beträffande livförsäkringsfond omförmäles i 274 § första stycket 9. Förhållandet är visserligen detsamma enligt gällande försäkringslag, men enligt inspektionens mening är denna olikhet icke sakligt motiverad.

Föredraganden. Det saknas bärande skäl att uppställa strängare krav på redovisning av ersättningsreserven då försäkringsfallet avser ett långfristigt skadeförsäkringsavtal än då det avser ett kortfristigt sådant avtal. Jag ansluter mig sålunda till försäkringsinspektionens ståndpunkt beträffande ersättningsreserven.

Försäkringsinspektionen har vidare förordat, att — liksom i fråga om livförsäkring — värdet av återförsäkringsgivares ansvarighet skall få upptagas såsom tillgång vid redovisning av premiereserven. Frågan torde på förevarande område sakna nämnvärd betydelse. Av principiella skäl är jag likväl beredd att biträda inspektionens förslag.

Paragrafen har ändrats i överensstämmelse med vad jag nu anført. Härav föranledas redaktionella jämkningar i 93 § 5 mom., 276 § 1 mom. och 2 mom. samt 299 § första stycket.

276 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser angående skyldigheten att till försäkringstagarnas säkerhet pantsätta sådana värdehandlingar, i vilka försäkringsfonden enligt 274 § och premiereserven enligt 275 § redovisas. Vidare givas i paragrafen föreskrifter angående sådant ombud för försäkringsinspektionen, som har att övervaka pantsättningen.

Bestämmelserna i 1 mom. ansluta sig i huvudsak till stadgandena i gällande försäkringslag (217 § första, andra och tredje styckena). Den omständigheten, att — av skäl som anförts i motiveringen till 275 § — de strängare redovisningsreglerna enligt sistnämnda lagrum begränsats att gälla endast premiereserven, medför såsom konsekvens en motsvarande begränsning av pantsättningskyldigheten.

I fall där skyldighet att pantsätta värdehandlingar föreligger omfattar denna skyldighet såväl återförsäkring som direkt försäkring. Syftet med pantsättningen är i bägge fallen att skydda de försäkrades rätt. Om bolaget A såsom återförsäkringsgivare pantsätter värdehandlingar motsvarande värdet av försäkringsfonden för livförsäkringar, vilka mottagits i reassurans från bolaget B, är det sålunda icke B, som skall skyddas genom pantsättningen, utan försäkringstagarna i B. Föreskrift härom har upptagits i 2 mom. Även i detta moment har en jämkning skett på grund av ändringar i 275 §.

277 §.

I överensstämmelse med gällande lag stadgas i denna paragraf skyldighet för s. k. blandade bolag att redovisa och pantsätta säkerhetsfond på sätt som är föreskrivet beträffande livförsäkringsfond.

278 §.

Paragrafen innehåller ytterligare bestämmelser angående sådant ombud för försäkringsinspektionen, som enligt 276 § har att övervaka pantsättningen. Det skall ankomma på försäkringsinspektionen och icke, såsom enligt gällande lag, på Kungl. Maj:t att bestämma arvode till ombudet.

IV. Om aktuarie.

279 §.

I denna paragraf stadgas, att i försäkringsbolag, som meddelar livförsäkring, förekommande försäkringstekniska utredningar och beräkningar skola utföras under överinseende av en därtill anställd person (aktuarie). Villkoren för behörighet att utöva befattning såsom aktuarie skola enligt förslaget, likaså hittills, bestämmas av Kungl. Maj:t.

Paragrafen motsvarar 221 och 222 §§ gällande försäkringslag.

Folket-Samarbete anför, att lagtextens beskrivning av aktuariens uppgift och ansvar endast bristfälligt svarar mot verkligheten. Anstalterna tillägga:

Enligt lagens bokstav tillkommer det endast styrelsen att ansöka om stadfästelse på grunder, och likaså är det styrelsen, som vid bokslutet fixerar försäkringsfondens belopp. Aktuarien har enligt lagen ingen som helst befattning med grundernas tillkomst (utan endast med deras tillämpning), och om beräkningen av försäkringsfonden skall han visserligen avgiva rapport till försäkringsinspektionen, men styrelsen är icke skyldig att införa den av aktuarien beräknade försäkringsfonden i bokslutet. I praktiken är det emellertid aktuarien, som utarbetar grunderna och är föredragande i styrelsen vid fråga om ansökan om grunder, och styrelsen framlägger aldrig ett bokslut utan att först begära aktuariens attest på försäkringsfonden.

Enligt *Folket-Samarbetes* mening bör det tillfälle, som bjudes genom försäkringslagens allmänna omarbetning, begagnas till att bringa lagen i överensstämmelse med praktiken, som ju på denna punkt uppenbarligen är överlägsen lagen. Det bör sålunda i lagen stadgas, att styrelsens ansökan om stadfästelse av nya grunder skall kontrasieras av aktuarien, samt att försäkringsfonden och övriga tekniska fonder i balansräkningen skola uppföras med av aktuarien attesterade belopp. Aktuarien övervakar härvid i försäkringstagarnas intresse såväl soliditets- som skälighetsprincipernas tillämpning.

Föredraganden. Aktuarien är liksom bl. a. verkställande direktören befattningshavare i bolaget. Hans uppgift är att hava överinseendet över förekommande försäkringstekniska utredningar och beräkningar. I sin angivna egenskap har aktuarien att tillhandagå styrelsen och bolagsstämman med råd och upplysningar. I allmänhet torde det vara lämpligt, att samtliga frågor rörande försäkringstekniska grunder eller eljest av teknisk art föredragas av aktuarien. Den omständigheten, att lagen (281 och 282 §§) tillagt aktuarien befogenhet att i vissa hänseenden företräda bolaget gentemot tillsynsmyndigheten ändrar icke hans ställning av tjänsteman i bolaget. Det synes icke erforderligt att i lagen närmare reglera aktuariens uppgifter eller hans ansvarighet. Erinras må dock, att i sistnämnda hänseende vissa bestämmelser givas i 327 § 2.

Enligt utredningens förslag skall det — liksom enligt gällande lag — ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma villkoren för behörighet att utöva befattning såsom aktuarie; Kungl. Maj:t skall ock äga meddela dispens från de föreskrivna behörighetsvillkoren. Dessa uppgifter torde i stället böra anföras till försäkringsinspektionen.

V. Om tillsyn å försäkringsbolag.

I denna avdelning hava de allmänna bestämmelserna angående tillsynen sammanförts.

Försäkringsbolagens riksförbund påpekar i detta sammanhang att det enligt instruktionen för försäkringsinspektionen åligger denna myndighet bl. a. att biträda chefen för handelsdepartementet med beredande till föredragning

av på Kungl. Maj:ts prövning ankommande ärenden rörande försäkringsväsendet. Riksförbundet fortsätter:

Enligt utredningen skulle försäkringsinspektionen i fortsättningen komma att få avsevärt vidsträcktare befogenheter än för närvarande i utövandet av sin tillsynsverksamhet. Särskilt gäller detta i fråga om tillämpningen inom livförsäkringen av skälighetsprincipen. Man har därför möjligen anledning att räkna med uppkomsten i större utsträckning än hittills av meningsskiljaktigheter mellan försäkringsinspektionen och försäkringsbolag och vid sådant förhållande måste det betecknas som en oformlighet, att i ett aktuellt fall den myndighet, som i första hand haft att taga ställning till viss fråga, sedermera skall i förekommande fall biträda med ärendets beredning i statsrådet. Att det möter stora svårigheter att träffa en annan anordning inse vi emellertid till fullo och inskränka oss därför till att endast påyrka, att i sådana fall, som här avses, antingen det nu gäller en koncessionsfråga, tillämpningen av skälighetsprincipen eller annat spörsmål, den vars intresse det gäller beredes tillfälle att taga del av försäkringsinspektionens skäl för sin ståndpunkt och att före ärendets avgörande hos Kungl. Maj:t skriftligt eller muntligt framföra sina ytterligare synpunkter. Angelägenheten härav framträder så mycket starkare som det i dylika fall i regel gäller lämplighetsbedömanden, som ofta förutsätta ingående praktisk kännedom om verksamheten.

Föredraganden. Det av riksförbundet uttalade önskemålet bör självfallet beaktas vid lagtillämpningen.

280 §.

I paragrafen stadgas skyldighet för styrelsen och verkställande direktören i försäkringsbolag att, när bolaget börjat sin verksamhet, därom ofördröjligen underrätta försäkringsinspektionen.

281 och 282 §§.

Dessa paragrafer innehålla bestämmelser angående skyldighet för styrelsen och verkställande direktören att till försäkringsinspektionen insända de redovisningshandlingar och verksamhetsberättelser, vilka erfordras för den fortlöpande tillsynen.

Beträffande reglerna i 282 § angående teknisk balansräkning — varmed avses statistisk-ekonomisk utredning angående bolagets ställning — torde jag få hänvisa till vad jag tidigare anfört härom. I sistnämnda paragraf första stycket har skett en redaktionell jämkning.

283 §.

I paragrafen har upptagits en allmän regel om skyldighet för styrelsen och verkställande direktören att lämna försäkringsinspektionen de upplysningar angående verksamheten, som inspektionen finner erforderliga.

284 §.

Enligt denna paragraf föreligger jämväl under likvidation skyldighet att insända redovisningshandlingar till tillsynsmyndigheten.

285 §.

Enligt gällande försäkringslag (227 §) äger försäkringsinspektionen förordna en revisor att med övriga revisorer deltaga i granskningen av styrelsens förvaltning och bolagets räkenskaper. Denna möjlighet att förordna särskild revisor torde hava utnyttjats endast i mycket begränsad omfattning.

I förevarande lagrum stadgas såsom allmän regel att tillsynsmyndigheten skall förordna egen revisor i varje försäkringsbolag. Sådant förordnande skall likväl kunna underlåtas om med hänsyn till rörelsens omfattning eller eljest särskild revisor icke anses erforderlig.

Enligt gällande försäkringslag (227 §) ankommer det på Kungl. Maj:t att bestämma det arvode, som en av tillsynsmyndigheten förordnad revisor skall äga uppbära av bolaget. I förevarande paragraf göres härutinnan den ändringen, att försäkringsinspektionen skall bestämma arvodet. Detta torde få anses motiverat med hänsyn till att inspektionen skall utforma uppdraget och sålunda bäst kan bedöma arbetets omfattning och den skäligen ersättningen härför.

286 §.

Enligt detta lagrum äger försäkringsinspektionen sammankalla bolagets styrelse, när sådant provas nödigt. Inspektionen har vidare medgivits befogenhet att, där styrelsen icke efterkommer inspektionens begäran om utlysande av extra bolagsstämma, själv utlysa sådan stämma.

Paragrafen har undergått vissa redaktionella ändringar.

287 §.

Paragrafen innehåller i 1 mom. och 2 mom. regler angående rätt för den, som äger företräda försäkringsinspektionen, att när som helst verkställa in-ventering hos bolaget m. m. samt att närvara vid bolagsstämma ävensom sådant styrelsesammantråde, som utlysts av inspektionen.

I 3 mom. har upptagits en allmän regel angående sekretessplikt.

Paragrafen skiljer sig i redaktionellt hänseende från utredningens förslag.

I anslutning till sekretessfrågan har *utredningen* till behandling upptagit vissa spörsmål rörande tillämpning av lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar. Härutinnan torde jag få hänvisa till betänkandet (del II s. 228—234).

Utredningens uttalanden ha i vissa hänseenden mött gensaga i en av ledamoten i försäkringsinspektionen, *byråchefen Wollert*, till inspektionens remissyttrande gjord reservation.

Föredraganden. Jag finner icke anledning att i förevarande sammanhang ingå på de av utredningen berörda spörsmålen angående tillämpning av lagen den 28 maj 1937.

288 §.

Paragrafen innehåller vissa grundläggande bestämmelser beträffande tillsynsverksamheten.

1 mom.

I detta moment har upptagits bestämmelse om att försäkringsinspektionen äger meddela de erinringar i fråga om försäkringsbolags verksamhet, som inspektionen finner påkallade.

2 mom.

Här angivas vissa händelser eller förhållanden av beskaffenhet att föranleda ett ingripande från försäkringsinspektionens sida. Ingripandet skall ske i form av ett föreläggande att inom viss tid vidtaga de åtgärder, som prövas erforderliga.

En av de i momentet angivna orsakerna till ingripande är, att avvikelser skett från försäkringslagen eller bolagsordningen eller grunderna. I anslutning härtil anför *försäkringsinspektionen*, att sådana avvikelser kunna vara av mycket skiftande art. Beträffande bagatellartade avvikelser kan enligt inspektionens mening ett föreläggande icke vara på sin plats. Inspektionen säger sig härmed vilja framhålla, att de i förslaget angivna anledningarna till föreläggande äro alltför olikartade för att föranleda samma slags åtgärd. Endast om anledningarna äro likvärdiga i avseende å art och beskaffenhet är en ensartad åtgärd motiverad. Enligt inspektionens mening bör det ligga i tillsynsmyndighetens hand att bedöma, huruvida föreläggande skall ske eller icke. Oftast är en erinran tillräcklig för att rätta till ett missförhållande.

Föredraganden. Jag är ense med försäkringsinspektionen om att ett föreläggande enligt förevarande moment bör ske endast beträffande förhållanden av mera allvarlig karaktär. Att detta också är syftemålet med bestämmelsen, torde klart framgå av lagtexten. För att komma till rätta med missförhållanden av mindre allvarlig beskaffenhet har inspektionen enligt 1 mom. givits befogenhet att — försåvitt icke ett formlost påpekande under hand anses tillfyllest — meddela bolaget erforderliga erinringar. Reglerna torde sålunda få anses ägnade att tillgodose just de av försäkringsinspektionen uttalade önskemålen. I övrigt synes mig vad inspektionen anfört icke böra föranleda någon ändring.

3 mom.

I detta moment stadgas, att, om föreläggande enligt 2 mom. icke efterkommits och ett anmärkt förhållande icke heller annorledes undanröjts, försäkringsinspektionen skall göra anmälan därom till Kungl. Maj:t. Såsom en yttersta påföljd kan koncessionen därvid förklaras förverkad. Dylik påföljd får likväl icke inträda utan att bolaget beretts tillfälle att yttra sig.

4 mom.

Här angivas olika omständigheter, vilka ovillkorligen skola medföra påföljden att koncessionen förklaras förverkad.

Försäkringsinspektionen anser beträffande tre av de i momentet angivna fallen — nämligen de, vilka avse förhållanden, som inträffat innan bolaget

registrerats — att det är onödigt att åstadkomma en administrativ procedur för att förklara koncessionen förverkad. Enligt inspektionens mening vore det lämpligare, att i lagen angåves att koncessionen skall anses förfallen. I det fall däremot, då bolaget existerar såsom rättssubjekt, anser inspektionen ett beslut i administrativ ordning motiverat.

Föredraganden. Vad försäkringsinspektionen anfört synes icke böra för-
anleda någon ändring i utredningens förslag.

289 §.

Enligt denna paragraf, som motsvarar 290 § i förslaget, äger försäkringsinspektionen förelägga vite vid meddelande av föreskrift eller förbud enligt försäkringslagen.

Paragrafen saknar motsvarighet i gällande försäkringslag.

290 §.

Paragrafen motsvarar 291 § i förslaget och innehåller bestämmelser angående skyldigheten att bidraga till kostnaderna för försäkringsinspektionens organisation och verksamhet.

I 225 § gällande försäkringslag stadgas, att försäkringsbolag har att årligen lämna bidrag i sådant hänseende enligt bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t. Lagrummet innehåller vidare föreskrift om att bidraget icke må överstiga en femtedels procent av bolagets hela inkomst av avgifter för nästföregående kalenderår för försäkringar, som tillhöra bolagets rörelse här i riket. Avgiftssatsen är för närvarande av Kungl. Maj:t bestämd till en halv promille.

Såsom framgår av 262 § gällande försäkringslag äro läns- och häradsbolagen befriade från bidragsplikt.

Utredningen beräknar att för närvarande av försäkringsinspektionens årskostnader omkring 20 000 kronor belöpa på tillsynen av läns- och häradsbolagen. Enligt utredningens mening böra dessa bolag i fortsättningen underkastas bidragsskyldighet. En motsatt ordning skulle innebära, att de bidragspliktiga bolagen även framdeles hade att bekosta tillsynen över läns- och häradsbolagen. Utredningen fortsätter:

Med den avgiftssats av en halv promille av premieinkomsten som för närvarande tillämpas skulle, förutsatt att bidragsplikt förelegat för läns- och häradsbolagen, för år 1943 från dessa bolag ha influtit tillhopa ca 10 000 kronor i bidrag. Härav skulle av de 183 bolagen 139 ha erlagt mindre än 50 kronor, 15 bolag mellan 50 och 100 kronor och endast 29 bolag minst 100 kronor. De enligt nuvarande bestämmelser bidragspliktiga företagen, riksbolag och här i riket verksamma utländska försäkringsanstalter, erlade för år 1943 bidrag med tillhopa ca 252 000 kronor. Även här gäller, att bidraget för åtskilliga bolag understeg 50 kronor.

Utredningen påpekar härefter, att den nämnda bidragssumman om 10 000 kronor icke skulle räcka till att täcka mer än hälften av de nuvarande kostna-

derna för tillsynsverksamheten i fråga om läns- och häradsbolagen. Starka skäl måste anses tala för införande av en minimigräns beträffande bidragen. Utredningen anför härom vidare:

Om minsta bidragsbelopp bestämdes till 100 kronor för år, skulle för år 1943 riksbolagen haft att erlægga ytterligare ca 4 000 kronor samt läns- och häradsbolagen — förutsatt att bidragsskyldighet förelegat — ytterligare omkring 13 000 kronor. Sättes gränsen i stället vid 50 kronor hade motsvarande siffror blivit ca 1 500 respektive 5 000 kronor.

Övervägande skäl tala enligt utredningens mening för att läns- och häradsbolagen underkastas samma bidragsskyldighet som riksbolagen samt att minsta årliga bidrag bestämmas till 100 kronor för samtliga bidragspliktiga bolag. Utredningen tillägger, att med nu angivna normer för bidragsplikten det totala årliga bidragsbeloppet — beräknat efter förhållandena år 1943 — skulle öka med omkring 27 000 kronor.

Yttranden. *Landsbyggdets brandförsäkringsbolags förening* finner icke anledning till erinran mot förslaget om läns- och häradsbolagens deltagande i kostnaderna för försäkringsinspektionens verksamhet.

Försäkringsinspektionen anmärker, att enligt förslaget — liksom enligt gällande försäkringslag — bidragsplikten beräknas på inkomsterna per kalenderår. Denna bestämmelse har, framhåller inspektionen, i praxis icke kunnat helt efterlevas, eftersom för många bolag räkenskapsår och kalenderår icke sammanfalla. Inspektionen har därför städse uttagit bidragen för räkenskapsår och icke för kalenderår. Denna praxis bör enligt inspektionens mening lagfästas.

Föredraganden. Utredningens ståndpunkt att bidragsplikten bör utsträckas att gälla även läns- och häradsbolagen synes mig principiellt riktig. Detsamma gäller förslaget om införande av en minimigräns för de årliga bidragen. Ett minsta årligt belopp om 100 kronor synes mig innebära en lämplig avvägning. Jag biträder sålunda utredningens förslag i dessa delar. Minimigränsen bör angivas i lagen. På Kungl. Maj:t bör ankomma att, liksom hittills, bestämma avgiftssatsen inom de i lagen angivna gränserna.

Vad försäkringsinspektionen i sitt remissyttrande anfört bör iakttagas. Någon övergångsbestämmelse erfordras icke, enär den av inspektionen förordade anordningen redan länge tillämpats.

Lagrummet har utformats i överensstämmelse med vad jag nu anfört.

291 och 292 §§.

Dessa paragrafer motsvara 292 och 293 §§ i utredningens förslag.

293 §.

Lagrummet motsvarar 289 § i utredningens förslag. Sistnämnda paragraf innehåller bestämmelse om att försäkringsinspektionen skall göra anmälan hos Kungl. Maj:t, då försäkringsbolag trätt i likvidation. Efter sådan anmä-

lan skall enligt samma paragraf Kungl. Maj:t förordna en person att med övriga likvidatorer verkställa likvidationen. Enligt utredningens förslag skall sålunda en av Kungl. Maj:t förordnad likvidator obligatoriskt deltaga i likvidationsförvaltningen.

Utredningens förslag har mött kritik från *försäkringsinspektionen*, som anför:

Även om det är lämpligt att en officiell likvidator förordnas beträffande de flesta bolagen, synes det inspektionen icke lämpligt, att ifrågavarande bestämmelse får så kategorisk avfattning, som av utredningen föreslagits. Det har ej sällan förekommit, att mindre bolag trätt i likvidation, i vilka något allmänt intresse icke funnits att bevaka eller i vilka ej heller i övrigt funnits anledning att ingripa ur tillsynssynpunkt. I dylika mindre likvidationer går avvecklingen av rörelsen i allmänhet allenast ut på att efter visst förhållande fördela en till äventyrs förefintlig behållning mellan delägarna. Enligt inspektionens mening bör därför ifrågavarande bestämmelse förses med ett tillägg, att förordnande skall ske endast där så prövas erforderligt. Till jämförelse vill inspektionen erinra om innehållet i 294 § första stycket, där enahanda villkor införts såsom förutsättning för förordnande av allmänt ombud i försäkringsbolags konkurs. Enligt inspektionens uppfattning föreligger icke något bärande motiv för att i förevarande fall behandla likvidation och konkurs olika. Inspektionen vill slutligen framhålla, att för de minsta bolagen förordnande av officiell likvidator kan medföra en kostnad, som icke är betydelselös för bolaget.

Försäkringsinspektionen anmärker vidare, att det icke framgår av den av utredningen föreslagna bestämmelsen, när anmälan skall göras av inspektionen. Enligt inspektionens mening bör paragrafen innehålla föreskrift om att anmälan skall ske först sedan till försäkringsregistret anmälts att bolaget trätt i likvidation.

Föredraganden. Det torde lämpligen böra ankomma på försäkringsinspektionen — icke på Kungl. Maj:t — att förordna särskild likvidator i fall, där så prövas erforderligt. Någon föreskrift angående skyldighet för försäkringsinspektionen att hos Kungl. Maj:t göra anmälan om likvidation finner jag icke påkallad. Arvode till likvidator, som förordnats av försäkringsinspektionen, bör bestämmas av inspektionen. Lagrummet har utformats i överensstämmelse med vad jag nu anför.

294 §.

Paragrafen är likalydande med 230 § gällande försäkringslag, dock att anmälan om konkurs skall göras hos försäkringsinspektionen och icke hos Kungl. Maj:t; i överensstämmelse därmed skall det ankomma på inspektionen att förordna allmänt ombud.

VI. Om frivillig överlåtelse av försäkringsbestånd.

295 §

Utredningen anmärker, att frågan om frivillig överlåtelse av försäkringsbestånd äger samband med fusionsspörsmålen. Efter att hava redogjort för fusionsreglerna i den nya aktiebolagslagen (174—176 §§) anför *utredningen* vidare, att det från allmän synpunkt torde få anses önskvärt, att möjligheterna till koncentration av företagsenheterna på försäkringsväsendets område på lämpligt sätt underlättas. Emellertid finner *utredningen* det tveksamt, huruvida försäkringsväsendets speciella förhållanden med fördel låta sig inpassas under fusionsregler motsvarande dem, som upptagits i den nya aktiebolagslagen. *Utredningen* fortsätter:

Fusionsavtalets genomförande förutsätter domstolsprocedur för prövning av borgenärernas rätt. I ett försäkringsbolag utgöra försäkringstagarna den dominerande gruppen bland borgenärerna. Klart är, att domstolen icke kan väntas besitta erforderlig sakkunskap för bedömande av frågan, huruvida deras rätt förnärmas vid genomförandet av ett framlagt förslag till fusionsavtal. Situationen är i detta hänseende likartad med förhållandena vid nedsättning av aktiekapital. Där har frågan i förslaget lösts så, att domstolen ålagts skyldighet att inhämta yttrande från försäkringsinspektionen såvitt gäller försäkringstagarnas rätt. Denna väg är givetvis framkomlig även beträffande fusion. En enklare lösning synes dock möjlig.

Vid ifrågasatt sammanslagning mellan företagsenheter på försäkringsväsendets område bereder överlåtelsen av de rättigheter och skyldigheter, vilka hänföra sig till försäkringsbeståndet, i regel svårigheter, medan de intresserade bolagens förhållande till övriga borgenärer erbjuda spörsmål av ringa svårighetsgrad. Försäkringsutredningen har — alldeles oavsett fusionsspörsmålen — ansett det vara en angelägen uppgift att åstadkomma en väsentlig förenkling av nu gällande bestämmelser rörande frivillig överlåtelse av försäkringsbestånd. *Utredningen* har tänkt sig en anordning, varigenom försäkringsinspektionen skulle äga, efter diskretionär prövning men utan individuell hänvändelse till envar försäkringstagare, lämna tillstånd till frivillig överlåtelse av försäkringsbestånd, helt eller delvis, från ett bolag till ett annat. Därest denna anordning godtages, synas särskilda fusionsregler icke behöva upptagas i försäkringslagstiftningen. En sammanslagning av två företag skulle enligt *utredningens* tankegång förlöpa i två etapper, nämligen först — med försäkringsinspektionens tillstånd — överlåtelse av beståndet samt därefter likvidation av det överlåtande bolagets övriga aktiva och passiva. Anordningen innebär den väsentliga fördelen, att domstolsprocedur kan undvikas. Förfarandet blir enhetligt för försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag. — — —

Ombyte av försäkringsgivare utan medgivande av försäkringstagaren innebär givetvis ett avsteg från allmänna civilrättsliga regler angående skuldövertagande. Detta avsteg läser dock med hänsyn till de speciella förhållanden som här föreligga få anses fullt motiverat. Den enskilde försäkringstagaren har i regel icke tillnärmelsevis den möjlighet att bedöma situationen, som försäkringsinspektionen. Rimlig hänsyn till försäkringstagarna synes dock fordra, att dessa, sedan överlåtelsen genomförts, på lämpligt sätt få meddelande därom. *Utredningen* har övervägt frågan, huruvida en försäkringstagare, vars försäkring omfattas av överlåtelsen, bör medgivas rätt att uppsäga avtalet. Detta har dock icke ansetts påkallat.

Bestämmelserna om frivillig överlåtelse böra enligt utredningens förmenande utsträckas att gälla även skadeförsäkring.

Försäkringsinspektionens bedömande i vad mån och på vad sätt en ifrågasatt överlåtelse inverkar på försäkringstagarnas rätt måste självfallet ske på grundval av en ingående prövning. Erforderlig utredning, som icke finnes tillgänglig hos inspektionen, måste tillhandahållas av det överlåtande bolaget. Vad angår överlåtelse av livförsäkringsbestånd faller den materiella prövningen helt inom ramen för inspektionens tillsynsbefogenheter. I fråga om överlåtelse av skadeförsäkringsbestånd måste man tänka sig en undersökning, som delvis går längre än den fortlöpande tillsynen på detta område.

I överensstämmelse med vad utredningen sålunda anfört har i 295 § i förslaget upptagits bestämmelse om att avtal må träffas mellan försäkringsbolag angående överlåtelse, helt eller delvis, av ett försäkringsbestånd. Avtalet må dock icke verkställas utan försäkringsinspektionens tillstånd. Sådant tillstånd skall sökas inom viss tid efter det beslutet om överlåtelse registrerats. Försäkringsinspektionen skall äga förelägga bolagen att förebringa den ytterligare utredning inspektionen finner nödig för bedömande, huruvida överlåtelsen kan ske utan förnärmande av försäkringstagares rätt. Finnes ansökningen icke böra genast avslås, skall inspektionen låta kungöra ansökningens innehåll, avtalet angående överlåtelsen och ett sammandrag av den förebragta utredningen. Därvid skola de försäkringstagare, vilkas försäkringar äro avsedda att överlåtas, föreläggas att sist inom tre månader efter kungörelsens utfärdande hos inspektionen anmäla, huruvida de hava något att erinra mot ansökningen. Lämnar försäkringsinspektionen tillstånd till avtalets verkställande, skall, så snart registrering därav skett, det överlåtande bolaget anses fritaget från sina förpliktelser på grund av de överlåtna försäkringarna, vilka förpliktelser i stället skola åvila det övertagande bolaget. Sedan överlåtelsen verkställts, skall — i den ordning försäkringsinspektionen finner ändamålsenlig — underrättelse därom lämnas envar försäkringstagare, vars försäkring omfattas av överlåtelsen. Har ett bolags hela försäkringsbestånd överlåtits, är bolaget skyldigt att träda i likvidation.

Försäkringsinspektionen har i princip intet att erinra mot de av utredningen föreslagna bestämmelserna. Inspektionen betecknar det som en fördel, att särskilda fusionsbestämmelser kunna undvaras genom att reglerna om överlåtelse utvidgas att gälla även skadeförsäkring.

Inspektionen uttalar emellertid viss kritik mot detaljutformningen av förslaget. Sålunda ifrågasätter inspektionen, huruvida det är nödvändigt eller ens lämpligt att föreskriva att beslutet om överlåtelse skall registreras. Den publicitet, som vinnes genom kungörelsen angående avtalet, anser inspektionen tillräcklig för försäkringstagarna. Inspektionen finner det uppenbart att reglerna om överlåtelse skola gälla även livräntor, som utgå till andra än försäkringstagare. Det kan ifrågasättas om icke detta bör komma till uttryck i lagtexten. Enligt försäkringsinspektionens mening bör den tid, inom vilken försäkringstagarna hava att framställa erinringar mot ansökningen, icke bestämmas i lagtexten på sätt som föreslagits. En tid av tre månader kan i vissa fall vara onödigt lång, särskilt i fråga om små försäkringsbestånd.

Inspektionen föreslår en regel av innebörd, att erinringar skola göras före utgången av en i kungörelsen utsatt tid, minst fjorton dagar och senast tre månader efter kungörelsens utfärdande.

Försäkringsbolagens riksförbund instämmer i utredningens uttalande, att det från allmän synpunkt får anses önskvärt att möjligheterna till koncentration av företagsenheter på försäkringsväsendets område på lämpligt sätt underlättas. Förbundet anmärker, att hittills gällande lagbestämmelser varit sådana, att påkallad koncentration i praktiken icke gått att genomföra. Den av utredningen föreslagna förenklade proceduren måste därför enligt riksförbundets mening hälsas med tillfredsställelse. Förbundet tillägger:

Inför uttalandet att, därest utredningens förslag godtages, särskilda fusionsregler icke skulle behöva upptagas i försäkringslagstiftningen, måste man ställa sig frågande. Är meningen den, att överlåtelsen av ett bolags hela försäkringsbestånd kan omfatta bolagets samtliga aktiva och passiva, är intet att erinra mot utredningens ståndpunkt. För vår del vilja vi bestämt förorda en sådan anordning och föreslå för undvikande av osäkerhet i detta avseende att i 295 § 1 mom. infogas ett andra stycke av följande lydelse: »Sådan överlåtelse må omfatta bolagets samtliga tillgångar och skulder.»

Om av någon anledning detta förslag ej kan godtagas, måste i försäkringslagen införas bestämmelser motsvarande fusionsreglerna i den nya aktiebolagslagen, om man överhuvud taget skall kunna räkna med någon koncentration till färre företagsenheter. Härvid måste dock den anordningen införas, att försäkringsinspektionen vid den med fusionen förenade domstolsprövningen får inträda i försäkringstagarnas ställe och bevaka deras rätt.

Riksförbundet anmärker vidare, att man icke torde kunna räkna med någon nämnvärd minskning av antalet försäkringsbolag med mindre än att utskiftningsskatt icke kommer i fråga vid sammanslagning av försäkringsbolag samt anför härom:

Att med skatt belasta och därigenom omöjliggöra en åtgärd, som icke har något som helst annat ändamål än att till försäkringstagarnas bästa och i enlighet med de av utredningen uttalade önskemålen koncentrera och rationalisera försäkringsrörelsen, kan icke vara med det allmännas intresse förenligt. Denna fråga har emellertid icke berörts av utredningen, vilket är att beklaga med hänsyn till den stora betydelse skattesynpunkterna måste tillmätas vid övervägandet av en fusions för- och nackdelar. Vi yrka på att denna fråga löses, innan den nya lagen träder i kraft, och detta oberoende av om motsvarande spörsmål beträffande vanliga aktiebolag får sin lösning dessförinnan. Skälen för att ej uppställa några skattekrav i samband med sammanslagning av försäkringsbolag äro av en helt annan och samhällelig natur än då fråga gäller andra bolag.

Föredraganden. Utredningen har icke funnit erforderligt att efterbilda nya aktiebolagslagens regler angående fusion. Jag kan ansluta mig till denna ståndpunkt.

Gällande försäkringslag innehåller särskilda regler angående överlåtelse av livförsäkringsbestånd. Däremot saknas motsvarande bestämmelser på skadeförsäkringens område. Sistnämnda förhållande torde varit ägnat att motverka en eljest önskvärd utveckling i riktning mot en koncentration av försäkringsverksamheten.

I utredningens förslag har skadeförsäkringen likställt med livförsäkringen i förevarande hänseende. Förslaget innebär därjämte en väsentlig förändring av den procedur, som enligt gällande regler måste tillämpas vid överlåtelse av livförsäkringsbestånd. Mot de grundläggande principerna i förslaget torde befogade invändningar icke kunna resas.

I anslutning till den kritik, som yppats beträffande detaljutformningen, må följande framhållas.

Icke endast försäkringstagarna utan även andra — exempelvis den aktieköpande allmänheten — kunna beröras av ett beslut om överlåtelse av försäkringsbestånd. Det torde få anses överensstämma med god ordning att sådant beslut anmäles för registrering. Försäkringsinspektionens anmärkning i detta avseende kan jag sålunda icke biträda.

Utredningen torde hava åsyftat att jämväl sådana personer, som, utan att vara försäkringstagare i det överlåtande bolaget, därifrån uppbära livräntor, skola beredas tillfälle att yttra sig över avtalet. Detta måste anses riktigt. Gällande försäkringslag, som icke uttryckligen tillerkänner livräntetagare nämnda rätt, har — enligt vad försäkringsinspektionen upplyst — tillämpats på detta sätt. Anmärkningen, att lagen bör lämna klart besked i detta hänseende, synes mig välgrundad. Erforderliga förtydliganden hava gjorts i 3 mom. tredje och fjärde styckena samt 4 mom. Att uttrycket »försäkringsbestånd» omfattar jämväl livränta till person, som icke är försäkringstagare, torde få anses klart.

Vad försäkringsinspektionen anfört därom, att tiden för framställande av erinringar mot ansökningen bör kunna bestämmas under hänsynstagande till skiftande förhållanden, torde böra beaktas. En tidsfrist på endast fjorton dagar bör däremot icke i något fall ifrågakomma. Det synes mig lämpligare att i lagen endast bestämma en viss minimigräns, förslagsvis en månad från kungörelsens utfärdande. Föreskriften i 3 mom. tredje stycket har jämkats i överensstämmelse härmed.

Beträffande den av försäkringsbolagens riksförbund uttalade meningen, att i lagen uttryckligen bör medgivas rätt till överlåtelse av ett bolags samtliga tillgångar och skulder, må framhållas, att en total överlåtelse i regel icke torde bereda svårigheter då det överlåtande bolaget är ömsesidigt. Förhållandena kunna däremot gestalta sig annorlunda i ett företag av aktiebolagstyp, där tillgångarna delvis svara mot utfästelserna till försäkringstagarna men i övrigt tillkomma aktieägarna. I detta fall lär en överlåtelse icke komma att omfatta andra aktiva än sådana, som belöpa på det överlåtna försäkringsbeståndet. Det av riksförbundet förordade tillägget till bestämmelserna i 1 mom. synes mig icke erforderligt.

I utredningens förslag har upptagits en bestämmelse av innebörd, att beslut om överlåtelse av försäkringsbestånd skall fattas med enkel röstpluralitet å Bolagsstämma. Denna bestämmelse bör utgå. Det saknas nämligen anledning att hindra ett försäkringsbolag att i bolagsordningen upptaga föreskrift om kvalificerad röstpluralitet för beslut, varom nu är fråga.

Vad slutligen angår det av riksförbundet väckta spörsmålet rörande utskiftningsbeskattningen — som icke berör de ömsesidiga försäkringsbolagen — torde detta komma att upptagas till prövning i annat sammanhang.

VII. Om särskild administration.

296—299 §§.

Enligt 231 § gällande försäkringslag skall en särskild administration inträda då försäkringsbolag, som driver livförsäkringsrörelse, trätt i likvidation eller kommit i konkurstillstånd. Den särskilda administrationen har till syfte att tillvarata livförsäkringstagarnas rätt. Förvaltningen av administrationsboet skall icke ankomma på likvidator eller konkursförvaltare utan på försäkringsinspektionen.

I utredningens förslag har principen med särskild administration bibehållits. Beträffande utformningen av bestämmelserna avviker förslaget däremot i olika hänseenden från nu gällande ordning.

Utredningen framhåller, att föreskrifterna om ett särskilt administrationsförfarande föranletts av livförsäkringsavtalets säregna natur. Den tanke, som ligger till grund för förfarandet, är att realisation av tillgångarna om möjligt skall undvikas. Försäkringstagarnas intresse är icke tillgodosett ens om i det speciella fallet envar kan erhålla den på hans försäkring belöpande andelen av försäkringsfonden och reserverade återbäringsmedel. Det är nämligen alltid ovisst, om försäkringstagaren kan för motsvarande belopp hos annat bolag erhålla en livförsäkring på samma villkor som han hade i det första bolaget. På den grund har det ansetts angeläget att bereda möjlighet att bibehålla livförsäkringsavtalen vid rättslig giltighet.

Efter en redogörelse för administrationsbestämmelserna i gällande försäkringslag fortsätter utredningen:

Grundsatsen om en särskild administration i syfte att skydda livförsäkringstagarnas intressen i samband med försäkringsbolagets likvidation eller konkurs måste anses principiellt riktig. Huruvida reglerna om administrationsförfarandet fått en ändamålsenlig utformning i gällande lag, torde däremot vara tvivel underkastat. Enligt utredningens förmenande är proceduren för närvarande alltför omständlig och därjämte i vissa hänseenden ägnad att leda till icke önskvärda resultat; exempelvis kan det icke anses tillfredsställande, att en minoritet bland försäkringstagarna äger att med begagnande av sin vetorätt hindra antagandet av ett med hänsyn till föreliggande omständigheter förmånligt anbud om överlåtelse av beståndet till annat bolag. Utredningen föreslår en väsentlig förenkling beträffande förfarandet. I stort sett innebär förslaget följande.

Sedan försäkringsinspektionen omhändertagit administrationsboet och verkställt utredning angående dess ställning, skall inspektionen inleda underhandlingar angående överlåtelse av de till administrationsboet hörande försäkringarna. Så långt överensstämmer förslaget med nu gällande regler. Finner inspektionen att inkommet anbud med hänsyn till omständigheterna är att för-

orda, skall inspektionen enligt lagförslaget kungöra anbudets innehåll jämte ett sammandrag av verkställd utredning rörande detsamma, med föreläggande för försäkringstagarna att inom viss tid anmäla, huruvida de hava något att erinra mot anbudet. Kungörandet sker genom tillkännagivande i allmänna tidningarna och i övrigt på ändamålsenligt sätt; skyldighet att sända individuella meddelanden föreskrives sålunda icke. Försäkringstagarna tilläggas icke någon bestämd vetorätt utan hava endast rätt att framställa erinringar. Sedan den föreskrivna tiden gått till ända, skall inspektionen med eget utlåtande överlämna ärendet till Kungl. Maj:ts avgörande. Fullt betryggande garanti torde därigenom hava skapats för att försäkringstagarnas rätt blir vederbörligen beaktad. Har administrationen pågått två år utan att sådant anbud inkommit, som försäkringsinspektionen anser sig kunna förorda, åligger det inspektionen att hos Kungl. Maj:t göra anmälan om förhållandet. Finner Kungl. Maj:t ej skäl att lämna tillstånd till överlåtelse av hela försäkringsbeståndet, ankommer det på Kungl. Maj:t att förordna om administrationens fortsättande eller om administrationsboets avveckling. Beslut om avveckling innebär, att administrationsförfarandet skall upphöra utan överlåtelse av försäkringsbeståndet. I den mån så erfordras, böra uppenbarligen särskilda föreskrifter angående avvecklingens genomförande anknytas till beslutet. I praktiken torde avveckling icke kunna genomföras annorledes än genom realisation och utskiftning i sedvanlig ordning.

Med ändring av vad som för närvarande gäller skola enligt lagförslaget bestämmelserna om särskild administration äga tillämpning jämväl å ränte- och kapitalförsäkringsanstalterna.

I utredningens förslag 296 § 1 *mom.* upptagas de grundläggande bestämmelserna om att särskild administration skall inträda då försäkringsbolag, som meddelar livförsäkring, trätt i likvidation eller kommit i konkurstillstånd, att förvaltningen av administrationsboet skall åligga försäkringsinspektionen, som ofördröjligen har att omhändertaga samtliga de värdehandlingar, i vilka livförsäkringstagarna njuta panträtt, samt att därvid alla bolagets rättigheter och skyldigheter på grund av träffade livförsäkringsavtal övergå på administrationsboet. Samma paragraf 2 *mom.* (första stycket) innehåller bestämmelse om att administrationsboet äger fordringsrätt hos bolaget för det belopp, varmed bokförda värdet av nyssnämnda värdehandlingar understiger summan av försäkringsfonden och övriga till livförsäkringsrörelsen hörande avsättningar. I samma moment (andra stycket) stadgas vidare, att försäkringsinspektionen skall låta verkställa utredning för fastställande av det belopp, vartill administrationsboets fordran sålunda uppgår. Inspektionen skall tillika låta utreda huruvida de omhändertagna värdehandlingarna tillsammans med administrationsboets fordran hos bolaget motsvara det belopp, som beräknas vara erforderligt för livförsäkringsförpliktelseernas fullgörande. I den mån brist föreligger, skall administrationsboets fordran ökas med motsvarande belopp.

Bestämmelserna om överlåtelse av de till administrationsboet hörande försäkringarna hava upptagits i förslagets 297 §. I samma lagrum regleras förfarandet i fall då överlåtelse av hela beståndet icke kan komma till stånd.

Förslagets 298 § innehåller regler angående utbetalning av livförsäkrings- och återbäringsbelopp under administrationstiden. Paragrafen innehåller vi-

dare en erinran om att — jämlikt 165 och 261 §§ — nya försäkringar icke må meddelas sedan försäkringsbolag trätt i likvidation eller kommit i konkurstillstånd. Enligt 299 § i utredningens förslag skall försäkringsinspektionen utse ett ombud att bevaka försäkringstagarnas rätt i fall då försäkringsbolag, som meddelar s. k. allframtidsförsäkring, trätt i likvidation eller kommit i konkurstillstånd.

Försäkringsinspektionen har i vissa hänseenden uttalat kritik mot utredningens förslag. Sålunda finner inspektionen det oklart vad som skall förstås med uttrycket »övriga till livförsäkringsrörelsen hörande avsättningar» i 296 § 2 mom. Med en sådan oklarhet i uttryckssättet föreligger enligt inspektionens mening fara för att tvist kan uppkomma mellan administrationsboet samt likvidations- respektive konkursboet angående fordringsrättens innehåll.

Bestämmelserna i sistnämnda moment första och andra styckena finner inspektionen därjämte till sitt syfte i viss mån motstridiga. Stadgandet i första stycket innebär, att försäkringstagarna skola äga rätt icke blott till försäkringsfonden utan även till andra till livförsäkringsrörelsen hörande avsättningar. Resultatet av bestämmelserna i de båda styckena blir emellertid, anför inspektionen, att denna rätt kan komma att bortfalla, om de pantsatta värdehandlingarna äro för högt bokförda. Inspektionen förordar en omarbetning av lagrummet, därvid enligt inspektionens uppfattning bör övervägas, huruvida icke vid bestämmandet av fordringsrätten försäkringsfonden bör ökas med visst minsta belopp, då i annat fall en försämring — i jämförelse med gällande lag — av livförsäkringstagarnas rätt kan inträffa.

Vad härefter angår administrationsförfarandet framställer försäkringsinspektionen till en början samma anmärkning som i fråga om 295 § beträffande tiden för anmälan om erinringar mot kungjort anbud angående överlåtelse.

Försäkringsinspektionen påpekar vidare, att i utredningens förslag icke upptagits någon motsvarighet till bestämmelserna i 235 § gällande försäkringslag, vari såsom ett alternativ beträffande administrationens upphörande utan fördelning av tillgångarna anvisas möjligheten att i inspektionens regi bilda ömsesidigt bolag för de ifrågavarande försäkringstagarna. Visserligen — tillägger inspektionen — torde de nämnda bestämmelserna icke ha någon större praktisk betydelse, men enligt inspektionens mening förbättras icke utsikterna att undvika fördelning av tillgångarna genom att en möjlighet därtill uteslutes utan att någon annan väg anvisas.

Vidare anför inspektionen följande:

Enligt 235 § fjärde stycket i gällande lag om försäkringsrörelse skall vid fördelning av tillgångarna i administrationsboet varje försäkringstagares fordran hos boet anses motsvara hans andel i försäkringsfonden. Någon motsvarande bestämmelse har icke upptagits i utredningens förslag, vilket torde bero på att utredningen på denna fråga anlagt synpunkter liknande dem, som utredningen anför i fråga om de i 273 § berörda nedsättningsgrunderna. Enligt inspektionens uppfattning bör emellertid lagen vid nämnda för-

hållande innehålla föreskrift åtminstone därom att, för den händelse fördelning skall ske, grunder skola av inspektionen i egenskap av förvaltare av administrationsboet upprättas för fördelningen (fördelningsgrunder). Dyliga grunder synas böra i en eller annan form erhålla Kungl. Maj:ts sanktion.

Föredraganden. Enligt utredningens förslag skall administrationsboet äga fordringsrätt hos bolaget för det belopp, varmed bokförda värdet av de pantsatta värdehandlingarna understiger summan av försäkringsfonden och övriga till livförsäkringsrörelsen hörande avsättningar. Utredningen torde därmed hava avsett bland annat, att nedskrivningar å värdehandlingar i försäkringsfonden borde komma livförsäkringstagarna till godo. Förhållandet kan emellertid även vara sådant — och detta torde vara det mest sannolika åtminstone i en konkurssituation — att värdehandlingarna äro för högt bokförda. Uttrycket »till livförsäkringsrörelsen hörande avsättningar» är, såsom försäkringsinspektionen framhållit, oklart och ägnat att skapa tvistiga rättsfrågor. I utredningens förslag har vidare upptagits en bestämmelse av innehåll, att, om administrationsboets tillgångar icke förslå till livförsäkringsförpliktelsernas fullgörande, administrationsboets fordran hos bolaget skall ökas med belopp som motsvarar bristen. Mot denna bestämmelse synes med fog kunna göras gällande, att densamma ensidigt gynnar livförsäkringstagarna på bekostnad av övriga borgenärer. Detta är särskilt påtagligt om försäkringsbolaget driver rörelse även inom någon annan gren än livförsäkring.

På grund av vad jag nu anfört finner jag övervägande skäl tala för ett bibehållande av regeln i gällande försäkringslag att administrationsboets fordringsrätt skall utgöra det belopp, varmed de pantsatta värdehandlingarna må finnas i värde understiga livförsäkringsfonden, ökad med en tjugondel av samma fond. I överensstämmelse härmed hava ändringar vidtagits i 296 §.

Vad härefter angår administrationsförfarandet finner jag utredningens förslag väl avvägt. Genom detsamma öppnas möjlighet till smidig anpassning efter växlande förhållanden. Den omständigheten att åt Kungl. Maj:t förbehållits att — efter ärendets behandling av tillsynsmyndigheten — träffa avgörande angående administrationsboets upplösning i en eller annan form, torde få anses innebära betryggande garanti för att livförsäkringstagarnas rätt vederbörligen bevakas. Försäkringsinspektionens uttalande, att den i gällande lag anvisade utvägen att i inspektionens regi bilda ömsesidigt bolag genom förslaget blivit stängd, är i och för sig riktigt. Den nämnda anordningen framstår emellertid såsom otymplig och föga ändamålsenlig. Självfallet bör i princip hinder icke möta att till ett för ändamålet nybildat bolag överlåta de till administrationsboet hörande försäkringarna.

Utredningen har förutsatt, att om Kungl. Maj:t förordnar om administrationsboets avveckling genom fördelning av tillgångarna, erforderliga föreskrifter angående avvecklingens genomförande komma att anknytas till beslutet. Att så måste bliva fallet är uppenbarligen riktigt. Det torde emellertid få anses lämpligt att i lagen upplaga uttryckligt stadgande härom. I över-

ensstämmelse härmed har i 297 § 3 mom. gjorts ett tillägg av innehåll, att där Kungl. Maj:t förordnar om administrationsboets avveckling genom fördelning av tillgångarna, erforderliga föreskrifter tillika skola meddelas angående avvecklingen och fördelningen. Det ligger i sakens natur att föreskrifterna angående fördelningen kunna få karaktär av försäkringstekniska grunder.

Försäkringsinspektionens synpunkter angående tiden för framställande av erinringar mot ett kungjort anbud om överlåtelse hava jämväl beaktats genom en ändring av 297 § 1 mom. andra stycket.

Slutligen må anmärkas, att en i 275 § vidtagen ändring föranlett att i 299 § första stycket ordet »försäkringsfonden» utbyts mot »premiereserven».

VIII. Om återförsäkring.

300 §.

Paragrafen innehåller i första stycket bestämmelser om att i vissa fall försäkringsinspektionens medgivande skall inhämtas innan försäkringsbolag sluter avtal om återförsäkring. Enligt paragrafens andra stycke skola bestämmelserna i första stycket icke gälla med avseende på försäkringsbolag, som allenast meddelar återförsäkring. Paragrafen är likalydande med 239 § gällande försäkringslag.

Försäkringsbolagens riksförbund anför, att Återförsäkringsaktiebolaget Sverige, som i direkt form meddelar en till sin omfattning mycket obetydlig kollektiv livförsäkring vid sidan av återförsäkringsrörelsen, i sin verksamhet skulle bli underkastad bestämmelserna i första stycket. Detta kan enligt riksförbundets mening säkerligen icke hava varit utredningens avsikt. Förbundet finner en omformulering av andra stycket i paragrafen nödvändig.

Föredraganden. Enligt gällande försäkringslag (240 §) äger Kungl. Maj:t i fråga om återförsäkring medgiva sådana avvikelser från vad lagen innehåller, som prövas skäligen. Motsvarande dispensregel har upptagits i 345 § i förslaget. Med hänsyn härtill finner jag vad riksförbundet anför icke föranleda någon åtgärd.

IX. Om förbud mot viss premienedsättning m. m.

301 §.

I denna paragraf har det för livförsäkringsverksamheten viktiga förbudet mot premienedsättning annorledes än enligt stadfästa grunder upptagits. Med vissa redaktionella jämkningar överensstämmer paragrafen med 241 § gällande försäkringslag.

302 §.

Utredningen. I 242 § gällande försäkringslag stadgas, att försäkringsbolag, som meddelar livförsäkring, icke må lämna uppdrag att såsom bolagets ombud anskaffa eller förmedla anskaffning av ansökningar om dylik försäkring åt annan än den, som kan anses äga betingelser för att på ett värdigt och lämpligt sätt utöva sådan verksamhet. När sådant uppdrag lämnas eller återkallas skall anmälan därom ofördröjligen göras hos försäkringsinspektionen. Från skyldigheten att göra sådan anmälan äger Kungl. Maj:t befria försäkringsbolag, som prövas hava vidtagit betryggande åtgärder för övervakande av ombudens verksamhet eller som meddelar allenast enstaka former av livförsäkring, där denna rörelse är av ringa omfattning och icke utgör det huvudsakliga föremålet för bolagets verksamhet.

Enligt 243 § gällande försäkringslag är livförsäkringsbolag pliktigt att återkalla uppdraget för ombud som gjort sig skyldigt till handling, som strider mot vissa i lagrummet angivna bestämmelser eller som eljest prövas vara oförenlig med ett värdigt och lämpligt utövande av verksamheten såsom ombud.

Sedan år 1934 föreligger en under Kungl. Maj:ts medverkan tillkommen överenskommelse mellan samtliga livförsäkringsbolag angående anskaffningsverksamheten. Enligt överenskommelsen hava bolagen förbundit sig dels att icke anställa någon såsom ackvisitör utan att först hava prövat hans betingelser för att på ett värdigt och lämpligt sätt utöva ackvisitionsverksamhet och dels att i enlighet med särskilda föreskrifter i överenskommelsen övervaka, att den, som brister i detta avseende, icke användes såsom ackvisitör. Överenskommelsen må åberopas även av ackvisitör i vad den berör hans intressen. Enligt överenskommelsen (i nu gällande lydelse) må endast den, som registrerats i Svenska försäkringsbolags riksförbunds ackvisitörsregister användas såsom ackvisitör. Anställning eller avgång skall omedelbart anmälas till registret. Tvister, som röra tolkning eller tillämpning av överenskommelsen, skola avgöras av Svenska livförsäkringsbolags skiljenämnd. Ordförande och ledamöter i nämnden utses av Kungl. Maj:t.

Kungl. Maj:t har därefter befriat ett vart av de i överenskommelsen deltagande livförsäkringsbolagen — så länge bolaget biträder överenskommelsen — från skyldigheten att hos försäkringsinspektionen göra sådan anmälan som avses i 242 § försäkringslagen.

Sedan år 1935 föreligger mellan skadeförsäkringsbolagen en överenskommelse av motsvarande innebörd.

Förevarande paragraf i lagförslaget har anpassats efter den anordning, som sålunda under Kungl. Maj:ts medverkan genomförts. I paragrafen har bibehållits den allmänna föreskriften om att endast sådant ombud må anställas, som kan anses äga betingelser för att på ett värdigt och lämpligt sätt utöva ackvisitionsverksamhet. Därjämte stadgas skyldighet för bolaget att vidtaga betryggande åtgärder för övervakande av ombudens verksamhet.

Det är givet, att anslutning till en av Kungl. Maj:t sanktionerad överenskommelse angående övervakning av anskaffningsverksamheten skall anses

såsom betryggande åtgärd i detta hänseende. Bolag, som önskar frånträda överenskommelsen, har att genomföra en anordning av motsvarande effektivitet. Anordningen måste självfallet underställas koncessionsmyndighetens prövning.

Av betydelse är att enligt förslaget bestämmelserna skola äga tillämpning jämväl å skadeförsäkring.

I paragrafen har införts det i 242 § andra stycket gällande försäkringslag upptagna förbudet mot att lämna ersättning, vare sig i form av provision eller annorledes, för anskaffning eller förmedling av anskaffning av ansökningar om försäkring åt annan än bolagets ombud. Även detta stadgande skall avse såväl liv- som skadeförsäkring.

Yttranden. Utredningens förslag har mött kritik i flera remissvar. *Försäkringsinspektionen* anser att genom omredigeringen bestämmelserna förlorat i klarhet. Det förefaller inspektionen som om effektiviteten av de åtgärder, som företagas för övervakning av ackvisitörernas verksamhet, skulle kunna i viss mån äventyras av oklara bestämmelser. Inspektionen betonar vidare, att otvetydiga regler äro av vikt även med hänsyn därtill, att straffpåföljd är stadgad för den, som bryter mot bestämmelserna.

Försäkringsbolagens riksförbund vänder sig mot uttalandet att ett bolag, som önskar frånträda de nu gällande överenskommelserna, har att genomföra en anordning av motsvarande effektivitet. Förbundet framhåller att ett väsentligt led i överenskommelserna är, att samtliga ombud skola vara registrerade i ett centralregister, i vilket bland annat antecknas omständigheter, som äro av betydelse för övervakandet av att för ombudsverksamhet icke anlitas annan än den, som kan anses äga betingelser att på ett värdigt och lämpligt sätt utöva sådan verksamhet. Enligt riksförbundets mening är det knapptast möjligt för ett bolag, som vill frånträda överenskommelserna, att genomföra en anordning av motsvarande effektivitet. I samma mån som bolag ställa sig utanför överenskommelserna minskas effektiviteten beträffande övriga bolag. Bestämmelserna i förevarande paragraf i utredningens förslag synas därför riksförbundet förutsätta, att anslutningen till överenskommelserna förblir allmän. Förbundet anför slutligen, att den reglering av ombudsförhållandena, som överenskommelserna åvägabragt, tillkommit med stöd av en lång erfarenhet och i stort sett utgör en förutsättning för upprätthållande av sunda förhållanden på området.

Landsbygdens brandförsäkringsbolags förening har intet att erinra mot de principer rörande anskaffningsverksamheten som kommit till uttryck i de föreslagna bestämmelserna men erinrar om den för läns- och häradsbolagen karakteristiska organisationen med s. k. sockenkommittéer, vilka svara för kontrakten mellan bolagsledningen och de enskilda delägarna. Föreningen anför härom vidare:

Kommittéerna äro regelmässigt sammansatta av en ordförande, som numera i allmänhet tillsättes av bolagsstyrelsen, och minst två andra ledamöter, vilka i regel väljas av och bland delägarna inom socknen (distriktet). Kom-

mittéerna äro organ icke blott för bolagsledningen utan även för delägarna inom området.

Dessa kommittéer utgöra en fast organiserad, billig och vederhäftig ombudsorganisation, och det torde från utredningens utgångspunkter icke föreligga anledning att åvägabringa någon ändring i dessa hävdvunna verksamhetsformer. Föreningen förutsätter att de föreslagna bestämmelserna icke skola anses utgöra något hinder för bolagens bibehållande av denna anskaffningsorganisation som i sak torde få anses väl fylla de krav vilka kommit till uttryck i de föreslagna bestämmelserna.

Folket—*Samarbete* anför, att ett bifall till utredningens förslag till lydelse av 302 § i viss mån skulle innebära en legislativ sanktion åt de nyssnämnda överenskommelserna. Anstalterna framhålla, att de icke anse överenskommelserna till alla delar tillfredsställande, samt tillägga:

Samarbete har numera uppsagt såväl den förut nämnda överenskommelsen mellan sakförsäkringsbolagen (sakbolagens A-överenskommelse) som en annan av utredningen icke särskilt omnämnd kompletterande överenskommelse (sakbolagens P-överenskommelse).

Bl. a. har *Samarbete* kritiserat en bestämmelse i A-överenskommelsen, enligt vilken »institution av vad slag det vara må (bolag, förening, stiftelse m. m.)» ej må anställas såsom ombud. Man utgår alltså i denna överenskommelse, som utredningen vill legalisera, från att en försäkring alltid skall tecknas genom förmedling av enskild person, vilken är ombud hos försäkringsföretaget. Man förutsätter sålunda att de enskilda försäkringstagarna alltid uppträda och handla var för sig. I dagens samhälle, där frivilliga samman slutningar framträda som de enskilda individernas förespråkare i ett flertal betydelsefulla sammanhang, är det i längden ett orimligt anspråk från försäkringsbolagens sida att vägra att acceptera de fria organisationerna som fullmyndiga företrädare för sina medlemmars intressen även i försäkringsfrågor.

Folket—*Samarbete* kritiserar i detta sammanhang också en annan i den s. k. A-överenskommelsen intagen bestämmelse, som avser att förebygga annullationer. Bestämmelsen kan enligt anstalternas mening i vissa fall leda till orimliga resultat.

Sammanfattningsvis betona anstalterna till slut, att de visserligen i och för sig kunna ansluta sig till utredningens förslag beträffande 302 § men att detta icke innebär ett principiellt godkännande av de ifrågavarande överenskommelserna. Det bör snarare övervägas, om icke en mindre restriktiv ståndpunkt i frågan om anställande av institutioner såsom ombud bör föranleda en omformulering av paragrafen.

Föredraganden. Att agentorganisationens sammansättning och karaktär samt de enskilda ombudens kvalifikationer och egenskaper äro av väsentlig betydelse för försäkringsverksamheten torde vara allmänt erkänt. En av ansvarskänsla, kunnighet och effektivitet präglad ackvisition är i själva verket en oundgänglig betingelse för hög kvalitet hos den frivilliga försäkringsrörelsen. För försäkringsväsendets målsmän måste det sålunda vara en betydelsefull uppgift att skapa och vidmakthålla sunda förhållanden på detta område. Det kan icke vara tvivel underkastat, att vissa överenskommelser

angående ackvisitionen, vilka på basis av gällande lagbestämmelser träffats mellan försäkringsbolagen, varit ägnade att främja en utveckling i sådan riktning.

Den snabba utvecklingen på det sociala och ekonomiska livets områden ställer också försäkringsväsendet inför nya problem och nya möjligheter. Det är naturligt om man därvid söker sig nya vägar också för ackvisitionens effektivisering eller förbilligande. Medan man ännu för icke länge sedan tämligen allmänt ansåg, att juridiska personer eller liknande kollektiv endast i strängt begränsad omfattning borde tillåtas att vara ombud för försäkringsbolag, anses numera på flera håll, att under vissa betingelser fördelar kunna vinnas om ackvisitionen direkt anknytes till kollektiven. Denna åsiktsförskjutning påverkas därav, att ekonomiska intresseorganisationer alltmera träda i förgrunden på skilda samhällsområden. Ytterligare exempel på en ändrad uppfattning angående ackvisitionens ändamålsenliga gestaltning kunna andragas.

Självfallet kan man överväga att lämna utvecklingen på förevarande område helt obunden av lagföreskrifter. En sådan lösning synes mig likväl icke tillräddlig. Inom försäkringsväsendet torde man också allmänt anse, att positiva lagbud utgöra ett verksamt stöd i strävan efter sunda ackvisitionsförhållanden. Därvid måste å andra sidan tillses, att lagstiftningen icke genom för snäva regler stävjar en för den försäkringssökande allmänheten och därmed i sista hand för samhället önskvärd utveckling.

Den fundamentala principen att det i första hand åvilar företagsledningen att övervaka, att ackvisitionen bedrives enligt god försäkringssed, bör komma till uttryck i lagen. Klart är, att i övervakningen inbegripes tillsyn över att ombuden besitta erforderliga personliga kvalifikationer och äro väl utbildade för sin uppgift. Däremot torde det vara lämpligt att ytterligare föreskrifter beträffande ackvisitionsverksamheten utfärdas i administrativ ordning. Genom en sådan anordning vinnas nämligen ökade möjligheter till anpassning efter ändrade förhållanden. De administrativa föreskrifterna torde i huvudsak böra ansluta sig till de s. k. agentöverenskommelser, vilka — med Kungl. Maj:ts medverkan — träffats mellan försäkringsbolagen. Dessa överenskommelser äro för närvarande från ett par företags sida uppsagda på grund av meningsskiljaktigheter angående lämpligheten av att anlita juridiska personer såsom ombud. Uppenbart är, att också denna fråga måste regleras i de administrativa föreskrifterna. Jag finner icke anledning att nu taga bestämd ståndpunkt till detta delvis svårbedömda spörsmål. Det må endast framhållas, att, även om vissa fördelar stå att vinna genom att juridiska personer i en eller annan form inlemmas i ombudsorganisationen, erfarenheten likväl manar till att här framgå med försiktighet.

I den mån Kungl. Maj:t skulle finna överenskommelser eller anordningar, som försäkringsbolagen träffa i avseende å övervakning av ackvisitionsverksamheten, tillfredsställande och tillfyllest för sitt ändamål, torde det icke vara erforderligt att utfärda särskilda föreskrifter i ämnet.

Förevarande paragraf har utformats i överensstämmelse med vad jag nu

anfört. Jag förutsätter, att, innan administrativa föreskrifter utfärdas, tillfälle till yttrande kommer att beredas såväl försäkringsföretagen som de anställdas fackorganisationer.

X. Om registrering.

303—317 §§.

Paragraferna ansluta sig i allt väsentligt till gällande försäkringslag och nya aktiebolagslagen.

Försäkringsinspektionen anför, att enligt 306 § första stycket 13 i förslaget införing i registret skall ske av grunderna för utövande av rösträtt och fattande av beslut å bolagsstämma i ömsesidigt försäkringsbolag. Inspektionen finner icke något bärande skäl för denna bestämmelse, som saknar motsvarighet i gällande lag, samt påpekar, att förslaget ej heller innehåller någon motsvarande bestämmelse beträffande försäkringsaktiebolag. Endast om bolagsordningen för försäkringsaktiebolag innehåller föreskrifter, som avvika från de i lagen upptagna stadgandena om utövande av rösträtt och fattande av beslut å bolagsstämma, skall enligt 305 § andra stycket anmärkning därom göras i registret; de avvikande föreskrifterna införas däremot icke.

Föredraganden. Vad försäkringsinspektionen anfört synes böra beaktas. Enligt 306 § första stycket 9 (motsvarande punkt 13 i utredningens förslag) skall i registret införas uppgift huruvida och i vilken mån delägare skall vara utesluten från rösträtt å bolagsstämma, med särskilt angivande, huruvida och i vilken mån delägarnas rösträtt skall utövas genom utsedda delegerade. Jämväl i övrigt har nämnda paragraf underkastats redaktionella jämkningar.

XI. Om klagan över försäkringsinspektionens beslut.

318 §.

I paragrafen göres skillnad mellan beslut, som meddelas av försäkringsinspektionen i egenskap av tillsynsmyndighet, och beslut av inspektionen såsom registreringsmyndighet.

Enligt *första stycket* må klagan över beslut i tillsynsärenden föras hos Kungl. Maj:t inom den tid som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är stadgad.

I *andra stycket* stadgas, att den som icke åtnöjes med försäkringsinspektionens beslut, varigenom registrering vägrats, äger sist inom två månader från beslutets dag däröver anföra besvär hos Kungl. Maj:t. I enahanda ordning fullföljes, enligt *tredje stycket*, talan över beslut i vissa andra registreringsärenden.

Paragrafen överensstämmer i sak med motsvarande lagrum i utredningens förslag.

Med den avfattning, paragrafen fått, påkallas ändring av 2 § 14) lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

XII. Om skadestånd.

319—324 §§.

Dessa paragrafer ansluta sig i huvudsak till motsvarande stadganden i nya aktiebolagslagen.

XIII. Straffbestämmelser.

325 §.

I denna paragraf stadgas straff för den som driver försäkringsrörelse här i riket utan att vara därtill berättigad. Straffskalan inrymmer dagsböter och fängelse.

326—330 §§.

Utredningen. De principer, som ligga till grund för utformningen av straffbestämmelserna i nya aktiebolagslagen, hava ansetts tillämpliga även i fråga om försäkringsbolagen. Sådillvida har emellertid gjorts ett betydelsefullt avsteg från nya aktiebolagslagens regler som full motsvarighet till 215 och 216 §§ i nämnda lag icke upptagits i förslaget. Utredningen har visserligen härigenom lämnat ett betydande antal föreskrifter i förslaget utan straffsanktion. De förseelser, som i nämnda paragrafer av aktiebolagslagen straffbelagts, hava emellertid överbärande karaktären av brott mot ordningsföreskrifter. Att i fråga om de allmänna aktiebolagen, som för närvarande kunna beräknas uppgå till ett antal av omkring 25 000, upprätthålla bestämmelsernas efterlevnad genom straffbestämmelser torde vara ofrånkomligt. Annorlunda är enligt utredningens förmenande spörsmålet att bedöma såvitt angår försäkringsbolagen. Här är fråga om ett relativt litet antal bolag. Dessa bolag skola i motsats till de allmänna bolagen stå under fortlöpande tillsyn av offentlig myndighet. Det kan fördenskull hållas för visst, att de maktmedel, som enligt lagförslaget skola stå till försäkringsinspektionens förfogande vid konstaterad bristande efterlevnad av åsyftade ordningsföreskrifter, skola inefatta ett tillfyllestgörande korrektiv. Genom den ståndpunkt utredningen sålunda intagit har i betydande omfattning kunnat undvikas att i lagtexten införa en eljest tyngande hänvisning till en mångfald skilda lagrum, vilken för övrigt efter sakens natur skulle bliva än mer omfattande än i nya aktiebolagslagen.

I enlighet med vad sålunda anförts saknas i lagförslaget motsvarighet till bestämmelserna i nya aktiebolagslagen 215 § 1 och 2 samt 216 § första stycket 3—8 och 10. Sålunda konsekvens härav hava ej heller stadgandena i 216 § andra och tredje styckena aktiebolagslagen överförts till förslaget.

Där koncernredovisning avgives, skall denna framläggas å bolagsstämma. Härutinnan avviker förslaget från nya aktiebolagslagen. Angående motiveringen härför må hänvisas till vad som anförts under 113 §. Den omständigheten att koncernredovisningen sålunda är öppen, har synts utredningen böra föranleda straffpåföljd för styrelseledamot och verkställande direktör, som vid upprättande av koncernbalansräkning eller koncernredogörelse enligt 97 § förfar i strid mot bestämmelser, som avses i detta lagrum. I överensstämmelse härmed omfattar straffbestämmelsen i 326 § 4 jämväl sådan förseelse.

Där uti meddelanden, som äro avsedda för allmänheten, vid angivande av försäkringsaktiebologs fonder inräknas oguldna förbindelser av aktieägare, skall — enligt 112 § gällande försäkringslag — beloppet av sådana förbindelser särskilt utsättas. Stadgande av motsvarande innebörd, såvitt angår oguldna förbindelser av garantier i ömsesidigt försäkringsbolag, återfinnes i 207 § försäkringslagen. Med dessa bestämmelser korresponderar 259 § tredje stycket sistnämnda lag, vari stadgas straff för den, som bryter mot vad i 112 och 207 §§ är stadgat, eller som eljest i meddelanden, vilka äro avsedda för allmänheten, lämnar oriktiga eller vilseledande uppgifter angående försäkringsbolag. Försäkringsutredningen har icke ansett erforderligt att i lagförslaget upptaga föreskrifter motsvarande 112 och 207 §§ gällande försäkringslag. Med hänsyn bl. a. till de numera i 21 kapitlet 9 § allmänna strafflagen införda straffbestämmelserna för svindleri, synes även motsvarighet till stadgandena i 259 § tredje stycket försäkringslagen kunna undvaras.

Föredraganden. Utredningens förslag synes mig kunna godtagas.

XIV. Allmänna bestämmelser.

331 §.

Enligt förslaget (8 §) må betalning för aktie ej erläggas annorledes än i penningar. I förevarande lagrum hava upptagits bestämmelser av innehåll, att med betalning i penningar skall jämsställas betalning till bolaget genom förmedling av bank, som till sin innebörd och sina verkningar är likställd med en omedelbar betalning i penningar. Motsvarande bestämmelser skola gälla rörande inbetalning av tecknat garantibelopp.

332 §.

Här upptagas bestämmelser angående s. k. testamentarisk nyttjande- eller avkomsträtt till aktier. Paragrafen överensstämmer helt med motsvarande regler i nya aktiebolagslagen (220 §).

333 §.

Denna paragraf innehåller bestämmelser avseende moder- och dotterbolag.

I 1 mom. givas bestämningar av begreppen moderbolag och dotterbolag samt koncerner. Reglerna motsvara i princip vad som gäller för de allmänna aktie-

bolagen. Begreppsbestämningen i förevarande paragraf omfattar dock även den ömsesidiga bolagstypen.

I 2 mom. stadgas — efter nya aktiebolagslagens mönster — skyldighet för moderbolagets styrelse att underrätta styrelsen för dotterbolag om dess egen-
skap av dotterbolag; vidare innehåller momentet en föreskrift om dotterbo-
lags upplysningsplikt gentemot moderbolag.

Försäkringsbolagens riksförbund ifrågasätter om icke bestämmelserna i 2 mom. böra inskränkas till att avse endast svenska dotterbolag.

Föredraganden. De föreslagna bestämmelserna ansluta sig direkt till motsvarande regler i nya aktiebolagslagen (221 §). Någon anledning till av-
vikelse därifrån torde icke föreligga. Vad särskilt beträffar riksförbundets
synpunkt må framhållas, att av förarbetena till nya aktiebolagslagen¹ fram-
går att bestämmelserna i 2 mom. endast avse svenska dotterbolag.

334 §.

Paragrafen innehåller regler angående sammanläggning av aktier.

335 §.

I denna paragraf hava upptagits bestämmelser om rätt för aktieägare att
i visst fall påkalla inlösen av sina aktier.

336 §.

Angående denna paragraf, som stadgar inskränkning i försäkringsbolags
rätt att äga aktier i annat företag, har jag tidigare yttrat mig. Jag torde få
hänvisa härtill.

337 §.

Utredningen. För närvarande förekomma åtskilliga fall av intressegemen-
skap mellan försäkringsbolag och allmänt aktiebolag eller ekonomisk före-
ning. Formerna härför äro växlande. Uppenbarligen kan det icke ifråga-
komma att göra försäkringslagens koncernredovisningsregler direkt tillämp-
liga även å sådan intressegemenskap, som omfattar såväl försäkringsbolag
som allmänna aktiebolag.

För att emellertid tillgodose det allmännas anspråk på erforderlig inblick i
varje försäkringsbolags ekonomiska ställning har genom bestämmelse i den-
na paragraf försäkringsinspektionen tillagts befogenhet att i fall, då intresse-
gemenskap föreligger mellan försäkringsbolag, å ena, samt aktiebolag, varå
försäkringslagen icke äger tillämpning, eller registrerad förening, å andra
sidan, förelägga aktiebolaget eller föreningen att avgiva särskild redovisning
enligt utfärdade anvisningar. Förutsättning för sådant föreläggande är, att
redovisningen finnes nödig med hänsyn till tillsynen över försäkringsverksam-
heten. Då det här kan röra sig om ingripanden av ömtålig art förutsättes en-

¹ SOU 1941:9 s. 683.

ligt förslaget ytterligare, att inspektionen skall hava inhämtat Kungl. Maj:ts samtycke till åtgärden.

Föredraganden. Den föreslagna bestämmelsen innebär en nyhet. Enligt min mening är densamma väl motiverad. Klart är, att sådan redovisning, som avses i lagrummet, skall avgivas endast där det med hänsyn till tillsynen över försäkringsverksamheten finnes nödigt. Föreskriften att Kungl. Maj:ts samtycke skall hava inhämtats torde få anses innebära ytterligare garanti mot att åtgärden kommer till användning i fall, där den icke är av omständigheterna påkallad. Efterkommes icke anmaning att avgiva redovisning, äger försäkringsinspektionen jämlikt 289 § förelägga vite.

Till särskild undersökning bör upptagas frågan, huruvida det är erforderligt att redovisningshandlingar, som här avses, omgärdas med särskilt sekretesskydd.

338 §.

I denna paragraf stadgas förbud för försäkringsbolag att utan försäkringsinspektionens medgivande meddela försäkring under gemensam ansvarighet en för alla och alla för en.

Utredningen anför, att enligt gällande försäkringslag (214 §) två eller flera försäkringsbolag utan inskränkning äga meddela försäkring under solidarisk ansvarighet. Möjligheten torde dock hava utnyttjats i mycket begränsad omfattning. I betraktande av de allvarliga konsekvenser, som kunna följa av försäkringsutfästelser under solidarisk ansvarighet, anser utredningen en förbudsbestämmelse, utformad enligt förevarande paragraf, likväl påkallad.

Försäkringsbolagens riksförbund förutsätter, att förbudsregeln icke kommer att framtvinga någon ändring i redan träffade anordningar.

Föredraganden. Utredningens förslag måste anses välgrundat. Det synes mig klart, att en granskning av redan träffade anordningar icke kan underlåtas. Jag förutsätter dock, att tillsynsmyndigheten därvid kommer att framgå med försiktighet.

339 §.

Utredningen anser det icke överensstämmande med god ordning att personer i ledande ställning i försäkringsbolag upptaga lån i det egna bolaget eller i bolag tillhörande samma koncern. Uttryckligt förbud häremot har upptagits i förevarande lagrum. Förbudet omfattar styrelseledamot, styrelsesuppleant, verkställande direktör, vice verkställande direktör, aktuarie och revisor. Förbudsregeln avser även borgensutfästelse av sådan person å lån som utlämnas i bolaget. Undantag stadgas emellertid beträffande lån mot säkerhet i försäkringsbrev.

Försäkringsbolagens riksförbund finner det anmärkningsvärt, att lån icke skall få utlämnas till ifrågavarande personer mot fullgod realsäkerhet, t. ex.

mot inteckning i fastighet inom den länegräns, som godkännes för redovisning av försäkringsfonden. Riksförbundet vill likväl icke framställa något på principiella skäl grundat ändringsyrkande. Enligt riksförbundets mening kan bestämmelsen avsevärt försvåra förvärv av utländskt dotterbolag för det fall att aktiemajoriteten måste kvarstanna i utlandet; förbudet bör därför gälla endast med avseende å förhållandena inom svenska bolag.

Även *ränte- och kapitalförsäkringsanstalternas förtroenderåd* finner det omotiverat att uppställa förbud för vissa funktionärer att mot fullgod säkerhet upptaga lån hos bolaget.

Föredraganden. Det föreslagna förbudet mot kreditgivning synes mig, såsom utredningen anført, böra bedömas från ordningssynpunkt. En motsvarande förbudsregel, om ock av mera begränsad räckvidd, återfinnes i såväl banklagen (48 §) som sparbankslagen (28 §). Jag finner icke anledning att frångå den ståndpunkt, som utredningen intagit.

Det torde få anses rimligt att lån, som utlämnats före lagens ikraftträdande, få kvarstå till förfallodagen. Något uttryckligt stadgande härom har jag icke funnit påkallat.

340 §.

I gällande försäkringslag 111 och 206 §§ — vilka paragrafer äro likalydande — stadgas att försäkringsbrev skall innehålla uppgift ej mindre om de för bolaget, som meddelar försäkringen, gällande allmänna försäkringsvillkor än även om de särskilda villkoren för den försäkring, som i brevet avses.

Utredningen har i förevarande lagrum upptagit en bestämmelse av innehåll, att försäkringsbrev skall innehålla ej mindre de allmänna försäkringsvillkoren än även de för försäkringen gällande särskilda villkoren.

Försäkringsbolagens riksförbund finner den av utredningen föreslagna bestämmelsen orimlig. Förbundet tillägger:

Att brevet måste innehålla de särskilda villkoren är uppenbart, då dessa näppeligen kunna komma till bindande uttryck på annat sätt. Något särskilt stadgande härom synes ej behövt. Vad åter de allmänna villkoren beträffar finns ingen anledning att frångå nu gällande regler, enligt vilka det räcker att i försäkringsbrevet intaga uppgift om eller hänvisning till villkoren. Tvärtom synes det vara av stor vikt — inte minst med hänsyn till försäkringstagarna — att behålla dessa praktiska regler, som möjliggöra en smidig anpassning till förhållandena i varje särskilt fall.

Landsbygdens brandförsäkringsbolags förening anser förslaget innebära en icke motiverad skärpning av gällande bestämmelser i ämnet samt anför vidare:

Föreningen vill särskilt fästa uppmärksamheten på sådana stundom förekommande fall, där en tilläggsförsäkring meddelas avseende ett tidigare försäkrat objekt och där det måste anses både ändamålsenligt och fullt tillfredsställande att i tilläggsförsäkringsbrevet intages allenast en uttrycklig hänvisning till de i det tidigare utfärdade försäkringsbrevet intagna, ofta

omfångsrika villkoren. För försäkringstagaren måste det i sådana fall snarast vara en fördel att utan vidare kunna fastslå, att enahanda villkor gälla för de skilda försäkringarna.

Försäkringsinspektionen anför, att det i fråga om vissa försäkringar kan vara olämpligt om de allmänna villkoren måste intagas i försäkringsbrevet. Intagas de icke i brevet, böra de i stället bifogas detta eller på annat lämpligt sätt bringas till försäkringstagarnas kännedom. Inspektionen anvisar möjligheten att i försäkringsbrevet hänvisa till någon kodifiering av fastställda allmänna försäkringsvillkor, vilket förekommer i sjöförsäkringen, där hänvisning brukar ske till allmän svensk sjöförsäkringsplan. Vidare ifrågasätter inspektionen huruvida icke i lagen bör stadgas skyldighet för bolaget att översända förteckning över villkoren, i fall där dessa icke intagits i försäkringsbrevet, till försäkringstagare, som med uppgivande av postadress anholder därom.

Föredraganden. Skriftlig form är icke föreskriven beträffande försäkringsavtal. Det ligger emellertid i sakens natur att dylika avtal regelmässigt upprättas skriftligen. Ifrågavarande stadganden i gällande försäkringslag innebära allenast, att, när försäkringsbrev utfärdas, detsamma skall innehålla vissa uppgifter. De allmänna försäkringsvillkoren utmärkas i regel av stor vidlyftighet. Med hänsyn härtill måste ett krav på fullständigt återgivande av villkoren i försäkringsbrevet kännas betungande för bolagen. Gällande bestämmelser ha emellertid icke ansetts utgöra hinder för att i försäkringsbrevet endast intaga en hänvisning till de för bolaget gällande allmänna försäkringsvillkoren. Ett dylikt förfarande är vanligt inom sjöförsäkringen, där hänvisning sker till den allmänna sjöförsäkringsplanen. Hänvisning till en i Post- och Inrikes Tidningar intagen kungörelse angående de allmänna försäkringsvillkoren har icke ansetts strida mot gällande bestämmelser. Såsom mera ändamålsenligt framstår likväl det inom en försäkringskoncern tillämpade förfarings sättet att vid försäkringsbrevet såsom bilaga foga ett häfte innehållande de för den ifrågavarande försäkringen gällande allmänna villkoren. Beträffande hänvisningsmetoden synes i princip böra gälla, att densamma kan godtagas endast under förutsättning, att den sammanställning av villkor, till vilken hänvisas, är lätt identifierbar.

Utredningen torde med sitt förslag icke hava åsyftat någon skärpning av gällande bestämmelser. Att döma av de refererade remissyttrandena synes förslaget likväl hava uppfattats så. Jag vill med hänsyn härtill förorda, att den nuvarande formuleringen bibehålles. Självklart är, att bolaget är skyldigt att till försäkringstagare, som därom gör framställning, översända sammanställning av de allmänna försäkringsvillkoren. Uttryckligt stadgande därom torde icke få anses påkallat.

341—344 §§.

I 341 § givas bestämmelser om undertecknande av anmälan, ansökan eller annan handling samt om bestyrkande av riktigheten av avskrift, i 342 §

om kungörelse i ortstidning, i 343 § om laga domstol samt i 344 § om tvisters hänskjutande till skiljemän.

Bestämmelserna ansluta sig till motsvarande stadganden i gällande försäkringslag och nya aktiebolagslagen.

XV. Om vissa undantag i fråga om lagens tillämplighet.

345 §.

Här angivas vissa fall där Kungl. Maj:t skall äga meddela dispens i viss utsträckning från försäkringslagens föreskrifter. Dispensrätten avser tre huvudfall, nämligen tjänstepensionsförsäkring och återförsäkring samt rörelse som svenskt försäkringsbolag driver i utlandet.

Första stycket.

Enligt första punkten i förevarande stycke må Kungl. Maj:t beträffande tjänstepensionsförsäkring medgiva avvikelser från vad försäkringslagen innehåller, där sådant finnes från allmän synpunkt ändamålsenligt. Beträffande denna fråga har jag förut yttrat mig. Jag torde få hänvisa därtill.

Lagen innehåller icke någon definition av begreppet tjänstepensionsförsäkring. Enligt vedertagen terminologi avser denna försäkring att bereda livränta (pension) till anställd person i och för anställningen att utgå efter det denna frånträtts och antingen viss levnadsålder uppnåtts eller ock bestående förlust eller nedsättning av arbetsförmågan inträtt; försäkringen kan jämväl omfatta livränta, som efter den anställdes död utgår till hans närmaste anhöriga.

Enligt andra punkten äger Kungl. Maj:t i fråga om återförsäkring medgiva de avvikelser, som prövas skäliga. Detta stadgande överensstämmer med 240 § gällande försäkringslag.

Andra stycket.

Utredningen. Driver försäkringsbolag rörelse i utlandet, äger Kungl. Maj:t enligt 220 § gällande försäkringslag för de utländska försäkringarna medgiva sådana avvikelser från angivna stadganden av försäkringsteknisk art, som med hänsyn till utländsk lag prövas erforderliga, i den mån sådant kan ske utan förfång för de inländska försäkringstagarnas säkerhet.

Stadgande av motsvarande innebörd har upptagits i förevarande stycke. Det har här erhållit en större räckvidd. Kungl. Maj:t skall nämligen för det utländska försäkringsbeståndet äga medgiva de avvikelser från lagens bestämmelser över huvud, som med hänsyn till utländsk lag finnas påkallade. Att Kungl. Maj:t därvid har att beakta de inländska försäkringstagarnas intresse har synts så uppenbart, att förbehållet därom i lagtexten utgått.

Med omredigeringen har icke åsyftats någon bestämd ändring i dispensrättens praktiska tillämpning utan endast ökad möjlighet till anpassning efter utvecklingen. Liksom hittills torde dispensrätten komma att få sin hu-

vudsakliga betydelse i fall då på grund av utländsk lagstiftning försäkringsbolaget är pliktigt att i utlandet redovisa värdehandlingar motsvarande försäkringsförpliktelserna därstädes.

Yttrande. *Försäkringsbolagens riksförbund* anser ett hänskjutande till Kungl. Maj:t av sådana ärenden avseende rörelse i utlandet, som förutsätta en avvikelse från de i lagen givna reglerna, innebära en alltför omständlig och tidsödande åtgärd. Enligt förbundets mening bör dispens kunna få meddelas av försäkringsinspektionen.

Föredraganden. Övervägande skäl synas mig tala för att dispensrätten i förevarande ämne anförtros åt försäkringsinspektionen.

346 §.

Paragrafen, som överensstämmer med 263 § gällande försäkringslag, innehåller en särskild regel angående delägarnas ansvarighet i Stockholms stads brandförsäkringskontor.

347 §.

I denna paragraf upptagas vissa undantagsbestämmelser beträffande ränte- och kapitalförsäkringsanstalterna. Bestämmelserna hava behandlats i det föregående.

348 §.

Föredraganden. Beträffande detta lagrum torde jag få hänvisa till vad som anförts i anslutning till 1 §.

B. Förslaget till lag angående införande av nya lagen om försäkringsrörelse.

1. Allmänna synpunkter.

Utredningen anför, att den nya lagen om försäkringsrörelse självfallet skall äga tillämpning å bestående försäkringsbolag. Dessa komma därigenom att i vissa hänseenden bliva underkastade en strängare och mera ingripande reglering än för närvarande. Bolagsordningar och grunder måste bringas i överensstämmelse med den nya lagens föreskrifter. Jämväl de i nya lagen införda principerna för koncessions beviljande böra enligt utredningens mening tillämpas å de bestående bolagen. Härutinnan finner utredningen likväl en väsentlig inskränkning påkallad, nämligen beträffande behovsprövningen. Visserligen måste enligt utredningens mening antalet försäkringsbolag inom åtskilliga försäkringsgrenar för närvarande anses vara alltför stort och en behovsprövning kunde följaktligen te sig naturlig. Utredningen har likväl icke ansett sig böra förordna en sådan i samband med övergången

till den nya lagen. Ett redan inarbetat bolag bör nämligen enligt utredningens mening icke förvägras fortsatt koncession, förutsatt att bolaget fyller de av utredningen uppställda kvalitativa kraven för koncession. Utredningen finner det klart, att sådana förhållanden, som enligt 288 § 2 mom. nya lagen skola föranleda ingripande av försäkringsinspektionen under bolags bestånd, böra uppmärksammas vid koncessionsprövningen. Detta anser utredningen ingå såsom ett led i den kvalitativa bedömningen.

Utredningen tillägger:

Anpassningen av bolagsordning och grunder efter den nya lagens föreskrifter kommer att gestalta sig väsentligen olika för skilda bolag. Avgörande är härvidlag i främsta rummet antalet verksamhetsgrenar och arten av dessa samt bolagets struktur enligt gällande bolagsordning och grunder vid den nya lagens ikraftträdande. I ett livförsäkringsbolag måste utformningen av nya grunder ställa sig komplicerad och tidskrävande, medan för ett skadeförsäkringsbolag övergången i allmänhet torde vara lättare genomförd. De antydda skiljaktigheterna nödvändiggöra en differentiering av övergångstiden. Utredningen har som huvudregel föreslagit, att försäkringsbolag, vilka bestå vid nya lagens ikraftträdande, senast sex månader därefter skola till försäkringsinspektionen inlämna till Kungl. Maj:t ställd ansökan om stadfästelse å ändring av bolagsordning och av grunder, där sådana finnas. Kungl. Maj:t skall emellertid efter prövning in casu äga utsträcka tidsfristen till högst två år. Ett anstånd på två år torde emellertid endast i undantagsfall böra ifrågakomma.

Själva övergången till den nya lagstiftningen medför en väsentlig ökning av arbetet inom försäkringsinspektionen. En utsträckning av övergångstiden innebär påtagliga fördelar för inspektionen. Med de övergångsbestämmelser, utredningen föreslår, har man anledning räkna med att den nya lagstiftningen är genomförd beträffande det övervägande antalet bolag under andra året efter lagens ikraftträdande och helt genomförd efter tre år.

Intill dess ny bolagsordning och nya grunder blivit stadfästa för det enskilda bolaget bör äldre lag gälla. Vissa bestämmelser i den nya lagen äro dock av den beskaffenhet, att de kunna och böra träda i tillämpning för samtliga bolag, oavsett vid vilken tidpunkt prövningen av bolagsordning och grunder sker för det enskilda bolaget. Sålunda torde de nya redovisningsreglerna kunna generellt tillämpas omedelbart efter lagens ikraftträdande. Detta är av särskild betydelse för tillsynen. Det har synts utredningen lämpligt att i administrativ ordning givas föreskrifter, i vilken omfattning nya lagen skall vinna omedelbar tillämpning å bestående bolag.

Beträffande spørsmålet huruvida koncessionsprövningen i samband med nya lagens ikraftträdande bör ske jämväl från behovssynpunkt har ledamoten av utredningen *herr Hermansson* uttalat skiljaktig mening. Reservanten anser det uppenbart, att försäkringsverksamhetens uppspaltning på den mångfald av företag, som för närvarande jämsides driva rörelse, medför en mängd onödiga kostnader, vilket i sin tur hindrar en på skälighetsprincipen grundad premiesättning. Efter att vidare ha anmärkt, att frågan om skadeförsäkringsbolagens premiesättning icke omfattats av utredningens direktiv, fortsätter reservanten:

De av utredningen fixerade kvalifikationskraven beträffande skadeförsäkringsbolagen innefatta således icke heller någon fordran på att bolagen skola

tillhandahålla allmänheten sina tjänster för ett skäligt pris. Härav följer också att alla inarbetade skadeförsäkringsbolag enligt majoritetens mening böra erhålla förnyad koncession, även om deras premiesättning till följd av företagens allt för stora antal eller av annan anledning skulle vara orimligt hög. Kungl. Maj:t skulle med andra ord vara skyldig att utan hänsyn till bolagens prispolitik förnya de nu existerande försäkringsföretagens koncession, så länge dessa önskade fortsätta med sin verksamhet, och sålunda tvingas slå vakt om alla de bolag, som bildats före år 1946, för så vitt bolagsledningarna själva icke toge initiativ till nedbringande av antalet företagsenheter.

Hittills vunnen erfarenhet ger emellertid icke något stöd för utredningsmajoritetens förhoppning om att bolagen själva av egen drift skola åstadkomma den behövliga minskningen av antalet företag och branschaffärer. De senare årens händelser på detta område peka nämligen i rakt motsatt riktning. Nya, uppenbart överflödiga försäkringsbolag ha exempelvis för ej så länge sedan grundats, och det sammanlagda antalet branschaffärer har oavbrutet stigit ända till dess den provisoriska spärrlagen i slutet av 1945 satte ett tillfälligt stopp för nybildningar av detta slag. Vad som hittills förekommit tyder således icke på att det enskilda försäkringsväsendets målsmän i allmänhet skulle betrakta det som någon angelägen uppgift att frivilligt anpassa företagens antal efter det verkliga behovet.

En koncessionsprövning efter de linjer, majoriteten förordar, skulle således visserligen kunna användas som medel för att hindra tillkomsten av nya, men icke för att minska antalet redan existerande bolag. Då det enligt min mening icke är lämpligt att på detta sätt binda den koncessionsbeviljande myndighetens fria prövningsrätt, har jag ansett att i behandlingen av ett äldre bolags ansökan om förnyad koncession även skall inrymmas en omprövning av bolagets behövlighet med hänsyn till den nytta för samhället, som dess fortsatta verksamhet kan anses innebära.

Ifrågavarande principspörsmål ha behandlats i några remissvar. *Försäkringsinspektionen* finner det olämpligt att i samband med prövningen rörande förnyad koncession framtvinga likvidation av nu existerande bolag. Med hänsyn till de komplikationer, bland annat av ekonomisk natur, som vidtagandet av en sådan åtgärd med avseende på ett flertal försäkringsbolag skulle medföra, bör enligt inspektionens mening denna fråga undersökas i ett större sammanhang. Inspektionen förordar, att lösningen av förövarande problemkomplex tillsvidare får anstå.

Försäkringsbolagens riksförbund anser, att särskild behovsprövning icke bör ifrågakomma vare sig beträffande nya företag eller vid beviljande av nya koncessioner i samband med den nya lagens ikraftträdande. Vad riksförbundet ytterligare anfört i detta ämne har redan refererats. Jag torde få hänvisa härtill.

Folket-Samarbete framhåller, att anledningen till att utredningens majoritet icke förordat tillämpning av behovsprincipen på redan existerande bolag sannolikt är den, att — även om en »övermättnad» anses vara för handen — det icke är möjligt att utpeka de bolag, vilka icke äro behövliga. Anstalterna tillägga:

Om tyngdpunkten lägges på skälighetsprincipen synes emellertid ett naturligt urval mellan bestående skadeförsäkringsbolag kunna åstadkommas

genom att dessa vid lagens ikraftträdande erhålla koncession endast för begränsad tid, t. ex. 10 år. — — — Vid utgången av denna provotid beviljas fortsatt koncession för viss bransch åt bolag, vars premiesättning i branschen befinnes ha varit i stort sett skälig eller som genomfört någon tillfredsställande form av återbäring. Härigenom tillgodoses reservantens önskan, att bestående bolag icke skola favoriseras i koncessionshänseende framför nybildade.

Branschaffärer eller hela bolag, som vid utgången av nämnda 10-årsperiod icke erhålla förnyad koncession, torde i regel komma att övertagas av andra försäkringsbolag. Fall kunna emellertid tänkas uppkomma, där sådan rörelse måhända bör övertagas av staten, varigenom en statlig sektor inom försäkringsväsendet i fri konkurrens med enskilda anstalter bildas.

I anslutning till det sist anförda understryker Folket-Samarbete starkt vikten av att en eventuell statsanstalt och enskilda försäkringsbolag bli fullt jämställda i konkurrensen.

Föredraganden. Jag ansluter mig till utredningens ståndpunkt att ny koncessionsprövning bör ske i samband med den nya lagstiftningens genomförande. Meningsskiljaktigheter hava yppats inom utredningen huruvida denna prövning skall ske jämväl från behovssynpunkt i överensstämmelse med vad som stadgats beträffande nybildade bolag. De skäl, som reservanten anfört till stöd för en behovsprövning, äro värda beaktande. Bortsett från spørgsmålet huruvida en gallring efter de riktlinjer reservanten uppdragit är rättsligen genomförbar, ligger det emellertid i öppen dag, att koncessionsmyndigheten här skulle ställas inför problem av synnerligen ömtålig och svårlöst art. Härtill kommer, att förevarande ämne utgör ett av de centrala spørgmålen i det utredningsuppdrag, som anförtrotts åt 1945 års försäkringsutredning. Det kan icke vara lämpligt att föregripa resultatet av denna undersökning. Med hänsyn härtill biträder jag utredningsmajoritetens ståndpunkt.

Beträffande frågan om tidsbegränsad koncession torde jag få hänvisa till vad jag anfört i anslutning till 4 § 1 mom. nya lagen.

Utredningen har uttalat, att sådana förhållanden, som enligt 288 § 2 mom. skola föranleda ingripande av försäkringsinspektionen under bolags bestånd, böra uppmärksammas vid den koncessionsprövning, som förutsättes skola ske i samband med den nya lagstiftningens genomförande. Därmed torde utredningen i främsta rummet hava åsyftat bestämmelsen i nämnda lagrum att ingripande skall ske om försäkringsbeståndet icke är tillräckligt för erforderlig riskutjämning. Vad utredningen sålunda anfört måste anses riktigt. Beträffande särskilt frågan om otillräckliga försäkringsbestånd bör likväl understrykas vikten av en allsidig och försiktig bedömning. Försäkringsgrenar, som visserligen för närvarande uppvisa ringa omslutning men som befinna sig under uppbyggnad och utveckling, böra sålunda icke drabbas av den ifrågavarande bestämmelsen. Vidare måste beaktas, att en välordnad återförsäkring under vissa betingelser kan uppväga olägenheterna av otillräcklig riskutjämning inom beståndet. Å andra sidan torde det icke vara tvivel

underkastat att ett flertal bolag inrymma försäkringsgrenar, som stagnerat på en sådan nivå, att förnyad koncession för dessa branscher icke är motiverad.

2. Detaljutformningen.

Utredningen. Klart är, framhåller utredningen, enligt allmänna rättsgrundsatser, att i civilrättsliga rättsregler grundade rättigheter och skyldigheter, som uppkommit före ny lags ikraftträdande, icke beröras av denna. Om exempelvis före den nya försäkringslagens ikraftträdande styrelseledamot eller annan, som avses i de nya bestämmelserna om skadestånd, begått en skadebringande handling, äro rättsverkningarna därav att bedöma enligt äldre lag. Likaså är omfattningen av ansvarsfrihet, som före nya lagens ikraftträdande beviljats eller inträtt för styrelseledamot, att bestämma efter den äldre lagens regler. Försäkringsutredningen har icke ansett erforderligt att i promulgationslagen upptaga regler rörande hithörande frågor. I den nya lagen hava upptagits bestämmelser om interimisbevis, teckningsbevis, teckningsrättsbevis och delbevis, vilka avvika från eller sakna motsvarighet i gällande försäkringslag. Ej heller i detta hänseende har någon övergångsbestämmelse upptagits i promulgationslagen. Utredningen har här fäst särskilt avseende vid att med hänsyn till den s. k. spärrlagen nybildning av försäkringsbolag icke kan väntas förekomma under tiden närmast före den nya lagens ikraftträdande; ej heller torde ökning av aktiekapitalet i något nu existerande försäkringsaktiebolag vara ifrågasatt. Vidare saknas i promulgationslagen övergångsstadganden angående mandattid för styrelseledamöter, revisorer m. fl., vilka utsetts under den äldre lagens giltighetstid. Eftersom den nya lagen beträffande hithörande frågor förutsättes bliva tillämplig först sedan ny bolagsordning stadfästs för vederbörande bolag, torde under övergångstiden anpassning utan svårighet kunna ske. Samma betraktelsesätt har anlagts i fråga om firmateckningsrätt, som meddelats enligt äldre lag. Vad angår den i 282 § nya lagen stadgade skyldigheten för försäkringsbolag, som meddelar livförsäkring, att vart femte år upprätta teknisk balansräkning saknas jämväl i promulgationslagen bestämmelser om när sådan balansräkning första gången skall avlämnas. Det måste anses ligga i sakens natur att försäkringsinspektionen äger meddela föreskrift härom.

Föredraganden. Det bör självfallet tillses, att promulgationslagen icke tynges genom föreskrifter, vilka framstå såsom praktiskt betydelselösa. Den avvägning utredningen härutinnan gjort synes mig kunna godtagas.

1—3 §§.

I 1 § föreskrives, att den nya försäkringslagen skall, jämte vad i promulgationslagen stadgas, lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1949. Samtidigt därmed upphäves, enligt 2 §, nu gällande lag om försäkringsrörelse.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till lagrum, som ersatts genom bestämmelse i nya lagen, skall denna i stället tillämpas. Föreskrift härom har upptagits i 3 §.

4 §.

1 mom.

I detta moment uttalas principen att nya lagen skall lända till efterrättelse jämväl å försäkringsbolag, som registrerats enligt äldre lag.

2 mom.

Här upptagas vissa övergångsstadganden i anslutning till den nya lagens föreskrifter om införing i aktieboken av aktieförvärv på grund av familjerättsliga fång. Reglerna hava uppställts efter förebild från promulgationslagen till nya aktiebolagslagen.

3 och 4 mom.

Utredningens förslag stadgar i 3 mom. skyldighet för försäkringsbolag, som är registrerat då den nya lagen träder i tillämpning, att hos Kungl. Maj:t ansöka om stadfästelse å de ändringar av bolagsordning och grunder som erfordras för vinnande av överensstämmelse med reglerna i den nya lagen. Prövning av ansökningen skall ske jämlikt bestämmelserna i 4 eller 166 § nya lagen, dock att prövningen icke må avse frågan huruvida bolagets rörelse är behövlig. Stadfästas bolagsordningen och grunderna beviljas koncession enligt reglerna i nyssnämnda lagrum.

I 4 mom. i utredningens förslag stadgas, att ansökan enligt 3 mom. skall inlämnas till försäkringsinspektionen senast sex månader efter det nya lagen trätt i kraft; dock må Kungl. Maj:t för visst bolag utsträcka tiden till högst två år. Därjämte stadgas i momentet, att bolaget må, innan ansökningen prövats, fortsätta sin verksamhet enligt bestämmelserna i äldre lag, i den mån ej Kungl. Maj:t förordnat, att föreskrifter i nya lagen skola tillämpas.

Utredningens förslag har i vissa hänseenden mött kritik. Sålunda erinrar försäkringsinspektionen beträffande 3 mom. om de betänkligheter inspektionen uttalat i anslutning till bestämmelsen i 168 § andra stycket första punkten. Möjligen kan det, tillägger inspektionen, komma att visa sig, att det vore olämpligt att tvångsvis generellt genomföra även någon annan ny bestämmelse. Utväg bör finnas att lösa en sådan konflikt. Enligt inspektionens mening bör därför förevarande moment förses med ett tillägg av innebörd förslagsvis, att äldre lagbestämmelse må tillämpas, då Kungl. Maj:t finner särskilda skäl därtill föreligga.

Den i 4 mom. föreslagna tidsfristen av sex månader för ansökan om stadfästelse å ändring av bolagsordning eller grunder anser försäkringsinspektionen för kort. Inspektionen anför, att för åtskilliga bolag räkenskapsåret

icke sammanfaller med kalenderåret. I sådana fall förekommer det, att ordinarie bolagsstämma hålles först efter den 30 juni. Detta medför i sin tur att ändring av bolagsordningen icke kan beslutas förrän efter utgången av den nämnda tidsfristen.

Beträffande bestämmelsen i 4 mom. att bolag må — i den mån Kungl. Maj:t icke förordnat att föreskrifter i nya lagen skola tillämpas — fortsätta sin verksamhet enligt bestämmelserna i äldre lag, intill dess ansöknings om ny koncession prövats, anmärker försäkringsinspektionen, att bestämmelsen synes oklar, enär uttrycket »fortsätta sin verksamhet» kan tolkas såsom avseende endast föremålet för bolagets verksamhet enligt andra punkten i första stycket av 6 och 170 §§.

Landsbygdens brandförsäkringsbolags förening har för avsikt att efter samråd med tillsynsmyndigheten utarbeta normalbolagsordning för läns- och häradsbolagen. Denna uppgift kan väntas bli tidskrävande. En väsentlig utsträckning av 6-månadersfristen är därför påkallad. Föreningen förutsätter, att sådan dispens kommer att lämnas och ifrågasätter jämväl, om icke generell dispens kunde meddelas beträffande den ifrågasatt bolagskategorien.

Föredraganden. De allmänna synpunkter jag nyss anfört beträffande den nya lagstiftningens genomförande avse närmast förevarande båda moment. Jag torde få hänvisa till vad jag därvid yttrat. Beträffande den kritik, som framkommit mot detaljutformningen av utredningens förslag, må följande framhållas.

Ett tillgodoseende av de önskemål, som försäkringsinspektionen uttalat i anslutning till 3 mom., skulle otvivelaktigt medföra olägenheter av skilda slag. Något bärande motiv för att här öppna möjlighet till dispens föreligger enligt min mening icke. Vad försäkringsinspektionen anfört torde därför icke böra föranleda någon åtgärd.

Vidkommande 4 mom. må anmärkas, att erforderliga ändringar av bolagsordningen i det övervägande antalet fall utan svårighet torde kunna beslutas inom loppet av en 6-månadersfrist, desto hellre som ändringarna kunna förberedas innan den nya lagen träder i kraft. Otvivelaktigt kunna emellertid svårigheter yppa sig bl. a. i de — likväl relativt fåtaliga — fall där räkenskapsår och kalenderår icke sammanfalla. I dessa fall bör dispensregeln tillämpas. Ansökan om dispens är en på styrelsen ankommande åtgärd. Då — av försäkringsinspektionens yttrande att döma — tvekan härutinnan kan uppstå, har lagtexten i detta hänseende förtydligats.

Försäkringsinspektionens farhågor för att det i 4 mom. förekommande uttrycket »fortsätta sin verksamhet enligt bestämmelserna i äldre lag» skall föranleda misstolkning kan jag icke dela.

Vad angår det yttrande, som avgivits av Landsbygdens brandförsäkringsbolags förening, må här ytterligare understrykas önskvärldheten av att förberedelser för anpassning till den nya lagen vidtagas så snart densamma antagits. I den mån 6-månadersfristen skulle visa sig otillräcklig böra gi-

vetvis även läns- och häradsbolagen komma i åtnjutande av en förlängning av tiden.

Utöver vad nyss angivits hava förevarande båda moment underkastats vissa redaktionella jämkningar.

5 mom.

I detta moment stadgas i första stycket, att försäkringsbolag, som underlåter att inom föreskriven tid söka stadfästelse å ändring av bolagsordning eller grunder, är skyldigt att träda i likvidation. Sådan påföljd skall inträda också i det fall, att ansökningen avslås, d. v. s. då stadfästelse icke kan meddelas och således ej heller koncession.

Enligt andra stycket skall likvidation, som föranledes av bestämmelserna i första stycket, handläggas enligt reglerna i äldre lag. Detsamma skall gälla i fall då likvidatorer för försäkringsbolag utsetts innan nya lagen trätt i kraft.

5 §.

Här stadgas, att ömsesidigt försäkringsbolags firma, som registrerats innan nya lagen trätt i kraft, må godkännas även om densamma icke överensstämmer med föreskrifterna i 171 § första stycket.

Bestämmelsen torde få anses motiverad därav, att förändring av en sedan länge använd firma skulle kunna menligt inverka på rörelsen.

6 §.

I detta lagrum uttalas principen att förseelse mot äldre lag skall bedömas enligt nämnda lag även efter det lagen upphört att gälla.

7 §.

Utredningen. Genomförandet av den föreskrivna anpassningen till nya lagen kan tänkas medföra svårigheter i försäkringsbolag, vars bolagsordning innehåller stränga krav på kvalificerad röstpluralitet för bolagsordningsändring. I vissa försäkringsaktiebolag äro aktierna mycket spridda eller föremål för stor omsättning, varigenom svårigheter kunna föreligga för åvägabringande av erforderlig röstpluralitet. I syfte att inom rimliga gränser undanröja dylika svårigheter för anpassningen har utredningen funnit det motive-
rat att i 7 § promulgationslagen upptaga en allmän regel om att — oavsett vad eljest i äldre lag eller gällande bolagsordning är stadgat — för giltigt beslut om sådan ändring av bolagsordningen, som avses i 4 § 3 mom., allenast erfordras att beslutet fattats å två på varandra följande bolagsstämmor och å den sista stämman biträts av minst två tredjedelar av de röstande. Undantaget avser emellertid endast regler om särskild röstpluralitet. I övrigt skola föreskrifterna i äldre lag eller bolagsordningen — såsom beträffande tid och sätt för kallelse eller bestämmelse om att den ena stämman skall vara ordinarie — äga tillämpning.

Föredraganden. Utredningens förslag innebär i viss mån ett avsteg från allmänna rättsgrundsatser. Med hänsyn till de vägande skäl utredningen andragit härför synes mig förslaget likväl kunna godtagas.

8 §.

Paragrafen innehåller bestämmelse om att det skall ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de föreskrifter, vilka betingas därav, att länsstyrelserna icke vidare skola vara koncessionsmyndighet för de lokala försäkringsbolagen.

Härefter hemställer föredraganden, att lagrådets utlåtande över ifrågasvarande lagförslag, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Lennart Kihlstrand.

Bilaga.

F ö r s l a g
till
lag om försäkringsrörelse.

Härigenom förordnas som följer.

Inledande bestämmelser.

1 §.

Försäkringsrörelse må, där ej annat följer av vad i lag eller författning är stadgat, drivas endast av *försäkringsaktiebolag* eller *ömsesidigt försäkringsbolag*, som därtill erhållit Konungens tillåtelse (koncession).

Om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket stadgas särskilt.

2 §.

Försäkringsbolag må icke driva annan rörelse än försäkringsrörelse. Med livförsäkringsrörelse må ej förenas försäkringsrörelse av annat slag med mindre särskilda skäl därtill äro.

Vad i denna lag särskilt stadgas angående livförsäkring skall äga motsvarande tillämpning i fråga om annan personförsäkring, som meddelas för livstid eller för längre tid än tio år.

3 §.

Försäkringsbolag skola, på sätt i denna lag sägs, stå under tillsyn av en för hela riket gemensam försäkringsinspektion.

Hos försäkringsinspektionen skall föras försäkringsregister för inskrivning av de uppgifter, vilka enligt denna lag skola för registrering anmälas eller vilkas intagande i registret eljest är eller varder föreskrivet.

I. Om försäkringsaktiebolag.

Om försäkringsaktiebolags bildande.

4 §.

1 mom. De som vilja stifta försäkringsaktiebolag skola upprätta bolagsordning samt därå söka Konungens stadfästelse. Avser bolagets rörelse livförsäkring eller avser rörelsen annat slag av försäkring för all framtid eller

för längre tid än tio år, skola tillika enligt vad i 9 § sägs upprättas särskilda grunder för verksamheten samt därå sökas Konungens stadfästelse. Bolagsordningen och grunderna skola vara försedda med stiftarnas bevittnade namnunderskrifter.

Konungen prövar bolagsordningens och grundernas överensstämmelse med denna lag samt lag och författning i övrigt, så ock om och i vad mån därutöver, med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av bolagets rörelse, särskilda bestämmelser må erfordras.

Finnes den tillämnade rörelsen behöfvlig och även eljest ägnad att främja en sund utveckling av försäkringsväsendet, stadfäster Konungen bolagsordningen och grunderna samt beviljar koncession tillsvidare eller, där särskilda omständigheter därtill föranleda, för bestämd tid, högst tio år, och därutöver intill slutet av då löpande räkenskapsår.

2 mom. Å beslut om ändring av stadfäst bolagsordning eller stadfästa grunder skall ock sökas Konungens stadfästelse. Avser ändringen utvidgning av bolagets rörelse till ny försäkringsgren eller nytt verksamhetsområde eller avser ändringen en väsentlig omläggning av rörelsen skall vad om koncession för nytt bolag är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Konungen må uppdraga åt försäkringsinspektionen att i Konungens ställe meddela stadfästelse å ändringsbeslut som icke avser fall som i första stycket andra punkten sägs.

3 mom. Ansökan om stadfästelse skall inlämnas till försäkringsinspektionen.

Avser ansökningen koncession för nytt bolag, skola stiftarna i ansökningen uppgiva namn och postadress för ombud, som äger å stiftarnas vägnar mottaga handlingar och meddelanden (stiftarombud).

Ansökan om ändring av stadfäst bolagsordning eller stadfästa grunder skall, sedan beslut om ändringen fattats, göras av styrelsen eller verkställande direktören. Vid ansökningen skall fogas enligt 341 § andra stycket bestyrkt avskrift av protokoll som förts i ärendet.

5 §.

Stiftare av försäkringsaktiebolag skall vara myndig här i riket bosatt svensk medborgare, svenskt aktiebolag eller ömsesidigt försäkringsbolag eller svenskt handelsbolag, däri varje obegränsat ansvarig bolagsman är myndig här i riket bosatt svensk medborgare, eller svensk ekonomisk förening. Svenska staten samt svensk kommun må ock vara stiftare.

Den som är i konkurstillstånd kan ej vara stiftare.

Stiftarna skola vara till antalet minst tre.

6 §.

Bolagsordning för försäkringsaktiebolag skall angiva:

1. bolagets firma;
2. föremålet för bolagets verksamhet med särskilt angivande, huruvida verksamheten skall avse såväl direkt försäkring som återförsäkring;

3. beträffande direkt försäkring här i riket området för sådan verksamhet;

4. aktiekapitalet eller, där detta skall kunna utan ändring av bolagsordningen bestämmas till lägre eller högre belopp, minimikapitalet och maximikapitalet;

5. akties nominella belopp;

6. den ort inom riket, där bolagets styrelse skall hava sitt säte;

7. antalet styrelseledamöter och, där suppleanter för dem skola finnas, antalet styrelsesuppleanter, antalet revisorer, tiden för styrelseledamöts och revisors uppdrag, så ock, där styrelseledamot och styrelsesuppleant eller revisor och revisorssuppleant ej skola väljas å bolagsstämma, huru de skola tillsättas, ävensom huruvida revisor skall vara auktoriserad revisor eller godkänd granskningsman;

8. huruvida mer än en ordinarie bolagsstämma skall årligen hållas, samt vilka ärenden som skola förekomma å ordinarie stämma, utöver dem vilka enligt 118 § skola förekomma å stämma som i 113 § sägs, eller, där flera ordinarie stämmor skola hållas, å envar av dem;

9. tiden för ordinarie bolagsstämmas hållande, vilken tid, i fråga om stämma som i 113 § sägs, skall bestämmas till viss period, icke överstigande tre månader, inom sex månader från nästföregående räkenskapsårs utgång;

10. det sätt, varpå kallelse till bolagsstämma skall ske och andra meddelanden bringas till aktieägarnas kännedom, ävensom den tid före stämma, då föreskrivna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna;

11. de grunder, enligt vilka skall förfogas över uppkommen vinst, med särskilt angivande i fråga om livförsäkringsrörelse i vad mån avsättning skall ske till regleringsfond; samt

12. beträffande annan försäkring än livförsäkring, regler för begränsning av den ansvarighet bolaget må utan återförsäkring ikläda sig på en och samma risk.

Antalet styrelseledamöter, styrelsesuppleanter och revisorer kan så bestämmas, att lägsta och högsta antalet anges.

7 §.

Försäkringsaktiebolags firma skall innehålla ordet försäkringsaktiebolag.

Ny firma skall tydligt skilja sig från annat, förut i laga ordning registrerat, ännu bestående försäkringsbolags firma, så ock från benämning å utländsk försäkringsanstalt, som är allmänt känd här i riket.

8 §.

Aktiekapitalet skall bestämmas med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av den tillämnade rörelsen samt fördelas i aktier å lika belopp i svenskt mynt. Där aktiekapitalet skall, utan ändring av bolagsordningen, kunna bestämmas till lägre eller högre belopp, må lägsta beloppet (minimi-

kapitalet) ej utgöra mindre än tredjedelen av högsta beloppet (maximikapitalet).

Aktie må ej lyda å belopp understigande femtio kronor.

Vad för aktie skall inbetalas må ej bestämmas till lägre belopp än det, varå aktien skall lyda (nominella beloppet). Betalning för aktie må ej erläggas annorledes än i penningar. Sedan för aktie full betalning blivit erlagd, vare aktieägaren icke pliktig att ytterligare tillskjuta något.

Aktie vare mot bolaget odelbar. Å aktierna skola utfärdas brev, vilka ställas till viss man.

9 §.

För livförsäkring skola grunder upprättas beträffande

1. beräkning av försäkringspremier och premiereserv;
2. avsättning till och användning av utjämningsfond;
3. försäkringstagares rätt till återköp och fribrev;
4. belåning av försäkringsbrev hos bolaget;
5. verkan av underlåten premiebetalning;
6. återbäring till försäkringstagarna; samt
7. begränsning av den ansvarighet bolaget må utan återförsäkring ikläda sig på en och samma risk.

Skall försäkring, som ej är att hänföra till personförsäkring, meddelas för all framtid eller för längre tid än tio år, skola grunder upprättas för beräkning av premiereserv för sådana försäkringar ävensom för bestämmande av försäkringstagares rätt när sådan försäkring upphör i förtid eller bolaget eljest är fritt från ansvarighet för försäkringsfall.

Om grunder för livförsäkring stadgas vidare i 263—265, 267—270 och 273 §§.

10 §.

1 mom. Skall för bolag, vars aktiekapital skall kunna utan ändring av bolagsordningen bestämmas till lägre eller högre belopp, förbehåll träffas om aktiekapitalets nedsättning genom inlösen av aktier enligt bestämda grunder efter vad i 60 § sägs,

eller skall förbehåll träffas enligt 65 § 1 mom. om rätt för aktieägare att vid akties övergång lösa aktien eller enligt 65 § 2 mom. om inskränkning i rätten att förvärva aktie eller enligt 344 § om tvisters avgörande av skiljemän,

eller skola, i den mån sådant må ske, grunderna för utövande av rösträtt och fattande av beslut å bolagsstämma avvika från vad därom finnes föreskrivet i 111, 125, 127 och 134 §§,

eller skall bolaget driva försäkringsrörelse i utlandet,

eller skall bolagets verksamhet upphöra efter viss tid eller under visst villkor,

varde bestämmelse härom intagen i bolagsordningen.

Skall kalenderåret ej utgöra bolagets räkenskapsår, varde räkenskapsåret angivet i bolagsordningen.

Där ej alla aktier skola medföra samma rätt, skall bolagsordningen angiva det belopp, vartill aktier av olika slag må kunna utgivas, och den rätt de skola medföra. Skola aktierna icke medföra lika rätt till andel i bolagets tillgångar och vinst, skall, såframt aktiekapitalet skall kunna utan ändring av bolagsordningen bestämmas till lägre eller högre belopp, i bolagsordningen särskilt angivas den rätt till teckning eller erhållande av nya aktier, som vid aktiekapitalets ökning må tillkomma varje slag av aktier.

Skall om användande av bolagets behållna tillgångar vid dess upplösning gälla annat än i denna lag stadgas, varde bestämmelse härom intagen i bolagsordningen.

2 mom. Ej må i bolagsordningen bestämmas annan inskränkning i rätten att förfoga över aktie än i 65 § sägs.

Ej heller må i bolagsordningen intagas bestämmelse, som inskränker bolagsstämmas rätt att besluta om bildande av stiftelse enligt lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser eller om överföring av vinstmedel till sådan stiftelse.

11 §.

Sedan stadfästelse å bolagsordningen meddelats, skola stiftarna upprätta teckningslista. Teckningslistan, som skall vara försedd med stiftarnas bevittnade namnunderskrifter, skall angiva:

1. det belopp som skall inbetalas för aktie;
2. den tid, ej överstigande två år från bolagets bildande, inom vilken inbetalning av aktie skall ske, samt, där inbetalningen må äga rum i poster, tiden för varje inbetalning;
3. där i bolagsordningen minimi- och maximikapital angivits men allenast visst belopp understigande maximikapitalet skall få tecknas, storleken av detta belopp; samt
4. den tid, inom vilken konstituerande stämma skall hållas; tiden må ej överstiga sex månader från det stadfästelse å bolagsordningen meddelats.

Äga andra än stiftare teckna aktier, må i teckningslistan föreskrivas, att tilldelning av aktier, som ej tillkomma stiftarna på grund av teckning före listans framläggande, skall ske efter stiftarnas bestämmande. Meddelas ej sådan föreskrift, skall i teckningslistan angivas den beräkningsgrund, efter vilken de aktier, som tecknas efter listans framläggande, i händelse av överteckning skola å konstituerande stämman fördelas mellan tecknarna.

Angående påskrift å listan, där inbetalning å tecknad aktie må för bolaget insättas på bankräkning, stadgas i 331 §.

12 §.

Teckning av aktier skall ske å teckningslistan i huvudskrift eller i avskrift, som bestyrkts av notarius publicus eller landsfiskal eller av stiftarna. Vid

teckningslistan skall vara fogad på enahanda sätt styrkt avskrift av Konungens beslut om stadfästelse.

Innan teckningslistan framlägges i huvudskrift eller avskrift, skall teckning av stiftarna hava ägt rum med angivande av dagen därför.

13 §.

Varje stiftare skall teckna minst en aktie. Av annan än stiftare må tecknas allenast det antal aktier, vilket återstår efter den teckning, som gjorts av stiftarna innan teckningslistan framlagts. Å varje lista skall finnas uppgift om det antal aktier, som envar av stiftarna tecknat, så ock om dagen för listans framläggande.

När aktieteckning sker, böra tecknarna vid sina namn angiva yrke och postadress.

14 §.

Ej må stiftare eller annan av bolaget för dess bildande njuta gottgörelse utöver ersättning för utgifter, som för bildandet varit uppenbarligen nödvändiga. Ej heller må stiftare förbehålla sig eller annan särskild förmån eller rättighet.

15 §.

Aktieteckning vare ogiltig, där den göres annorledes än å teckningslista i huvudskrift eller sådan avskrift som i 12 § sägs, eller där listan saknar uppgift om aktieteckning av stiftarna efter vad i 13 § stadgas.

Aktieteckning med villkor vare ock ogiltig.

16 §.

Har ej beslut om bolagets bildande fattats å konstituerande stämma inom den i teckningslistan föreskrivna tiden eller å stämma, till vilken frågan uppskjutits enligt 20 §, vare aktieteckningen icke vidare bindande.

Samma lag vare, där genom lagakraftäggande beslut frågan om bolagets registrering förklarats förfallen eller ansökan om bolagets registrering blivit avslagen.

17 §.

Ej må, sedan bolaget registrerats, sådan grund för aktietecknings ogiltighet, som avses i 15 § och 16 § första stycket, göras gällande, utan så är att den hos försäkringsinspektionen anmälts före registreringen.

18 §.

Konstituerande stämma skall utlysas av stiftarna att inom tid, som blivit bestämd i teckningslistan, hållas å ort inom riket. Kallelsen skall senast två veckor före stämman kungöras i allmänna tidningarna och tidning inom den ort, där bolagets styrelse skall hava sitt säte. Skriftlig kallelse skall ock med

posten avsändas till varje aktietecknare, som vid sitt namn angivit post-adress.

Skall efter vad i 20 § sägs till fortsatt stämma anstå med avgörande av frågan huruvida bolaget skall komma till stånd, skall kallelse till den fortsatta stämman utfärdas i den ordning varom i första stycket stadgas. Kallelsen skall angiva de ärenden som skola förekomma.

19 §.

Å konstituerande stämman skola stiftarna framlägga Konungens beslut om stadfästelse samt teckningslistan i huvudskrift. Har aktieteckning skett å avskrifter av teckningslistan, skola ock dessa framläggas. Om tilldelning av aktier skall ske efter stiftarnas bestämmande, skall framläggas en av stiftarna undertecknad handling med uppgift om tilldelningen.

Stämman skall öppnas av den stiftarna därtill utsett. Där de närvarande ej enhälligt utse ordförande, åligger det den som öppnat stämman att såsom ordförande leda förhandlingarna, till dess röstlängd blivit godkänd och ordförande valts.

Å stämman skall ordföranden upprätta förteckning över närvarande aktietecknare. Visar någon att rätt till aktier övergått å honom, skall han upptagas i förteckningen med angivande av aktietecknaren. Företrädes någon av ombud, skall jämväl ombudet upptagas. Har enligt föreskrift i teckningslistan tilldelning av aktier skett efter stiftarnas bestämmande, skall i förteckningen över närvarande för envar angivas det antal aktier, som tillkommer honom. I annat fall skall ordföranden upprätta förslag till aktiernas fördelning, upptagande för varje aktietecknare det antal aktier, som tillkommer honom. Visar någon att rätt till aktier övergått å honom, skall han upptagas i fördelningsförslaget med angivande av aktietecknaren. Därefter skall i förteckningen över närvarande anteckning göras om det antal aktier, som enligt fördelningsförslaget tilldelas envar av dem. Sedan förteckningen enhälligt eller efter en på grundval av densamma företagen omröstning godkänts med eller utan ändring, länder förteckningen till efterrättelse såsom röstlängd.

Utvisa ej teckningslistorna, att det belopp, vartill aktiekapitalet jämlikt bolagsordningen lägst må sättas, är fulltecknat, vare frågan om bolagets bildande förfallen. Samma lag vare, där det belopp, för vilket enligt föreskrift i teckningslistan tilldelning skett efter stiftarnas bestämmande, icke uppgår till minimikapitalet.

Har tilldelning av aktier ej skett efter stiftarnas bestämmande, skall beslut fattas om tilldelning av aktier till tecknarna eller dem å vilka rätt till aktier visats hava övergått, och skall, där med anledning av beslutet jämkning erfordras i röstlängden, sådan vidtagas. Uppgår ej det belopp, därför tilldelning sker, till minimikapitalet, vare ock frågan om bolagets bildande förfallen.

I den mån på grund av aktieteckning tilldelning av aktier ej sker, vare överskjutande teckning förfallen.

Vid fortsatt stämma, varom i 20 § förmäles, skall ny röstlängd upprättas.

20 §.

Å konstituerande stämman skall till avgörande företagas, huruvida bolaget skall komma till stånd. Biträdes beslut om bolagets bildande av samtliga närvarande röstberättigade, eller finnas vid omröstning de flesta röstande med ett sammanlagt aktiebelopp av mer än halva det vid stämman företrädade aktiekapitalet och minst en fjärdedel av hela aktiekapitalet hava förenat sig därom, skall bolaget anses bildat. I annat fall vare frågan om bolagets bildande förfallen.

Där minst en fjärdedel av de röstande eller ock röstande med ett sammanlagt aktiebelopp av minst en fjärdedel av det vid stämman företrädade aktiekapitalet påfordra det, skall med avgörande av frågan, huruvida bolaget skall komma till stånd, anstå till behandling å fortsatt stämman, som utsättes till viss dag minst fyra och högst sex veckor därefter. Å fortsatt stämman varde frågan om bolagets bildande avgjord utan vidare uppskov.

21 §.

Är försäkringsaktiebolag bildat, skall val av styrelse och revisorer för rättas.

Sker det ej å konstituerande stämman, åligger det stiftarna att senast en månad därefter i den ordning, som skall gälla för kallelse till ordinarie bolagsstämma, utlysa särskild stämman för ändamålet att hållas så snart ske kan. Uraktlåtes det, skall försäkringsinspektionen på ansökan av aktieägare ofördröjligen i samma ordning kalla aktieägarna till sådan stämman.

I fråga om orten för särskild stämman skall gälla vad om ort för bolagsstämma är stadgat i 115 §.

22 §.

Å konstituerande stämman, så ock å särskild stämman enligt 21 § skall, med de avvikelser som föranledas av bestämmelserna i 20 §, vad i 111 § är stadgat om utövande av rösträtt och fattande av beslut å bolagsstämma äga motsvarande tillämpning; dock skall underlåtenhet att fullgöra inbetalning å aktie icke medföra hinder mot utövande av rösträtt.

Vid konstituerande stämman och särskild stämman enligt 21 § skall genom stiftarnas försorg föras protokoll. Rörande detta protokoll skall vad i 110 § är stadgat äga motsvarande tillämpning.

23 §.

I fråga om talan å beslut, som fattats på konstituerande stämman eller särskild stämman enligt 21 §, skall vad om talan å bolagsstämmobeslut är stadgat i 131 § 1 mom. första stycket och andra stycket första punkten samt 2 mom. så ock i 132 § äga motsvarande tillämpning. Har bolaget i strid mot vad i 304 § 1 mom. sägs blivit registrerat, ehuru sådan grund till klander mot beslutet om bolagets bildande förelåg som avses i 131 § 1 mom. andra och tredje styckena, vare beslutet gällande, om klandertalan ej väckts inom föreskriven tid eller väckt klandertalan ogillats.

24 §.

Sedan styrelse och revisorer utsetts, må bolaget enligt föreskrifterna i denna lag registreras, såframt bolagets aktiekapital, som är det tecknade belopp, för vilket tilldelning av aktier ägt rum, efter avdrag för aktier som må hava förklarats förverkade enligt 39 §, uppgår till minimikapitalet, samt minst hälften av aktiekapitalet erlagts genom betalning i penningar eller därmed enligt 331 § jämställd betalning.

25 §

Innan bolaget registrerats, kan det ej förvärva rättigheter eller iklåda sig skyldigheter, ej heller inför domstol eller annan myndighet söka, kära eller svara. Sedan styrelse blivit utsedd, äge den dock föra talan i mål rörande bolagsbildningen, så ock eljest vidtagna åtgärd för utbekommande av tecknat aktiebelopp.

Handla stiftare eller ock styrelsen, verkställande direktören eller annan, som enligt 80 § är ställföreträdare för bolaget, eller aktieägare å bolagets vägnar, innan det registrerats, skola de, som deltagit i åtgärden eller beslut därom, svara för uppkommande förbindelser, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld; vare tillika, där avtal träffats med någon som saknade kännedom om att bolaget var oregistrerat, en för alla och alla för en skyldiga att ställa betryggande säkerhet för förpliktelser, som ej skola omedelbart fullgöras.

26 §.

Har styrelsen, verkställande direktören eller annan ställföreträdare, som avses i 80 §, ingått avtal för oregistrerat bolag, vare avtalet, där registrering sker, gällande från registreringen, såvida icke den med vilken avtalet slöts utövar den rätt att frånträda avtalet, som på grund av vad i andra stycket stadgas må tillkomma honom.

Den med vilken avtalet slöts äge frånträda avtalet, innan det kommit eller enligt vad i 316 § sägs skall anses hava kommit till hans kännedom, att bolaget registrerats. Visste han att bolaget var oregistrerat, må han dock ej, med mindre förbehåll träffats, frånträda avtalet i annat fall än då ansökan om registrering icke gjorts inom den i 29 § stadgade tiden eller då ansökan, som gjorts inom denna tid, av försäkringsinspektionen avslagits.

Frånträde skall anses hava ägt rum, när meddelande därom inlämnats för befordran med post eller telegraf eller eljest på ändamålsenligt sätt avsänts till ställföreträdare, som ingått avtalet, eller till annan, som utsetts att vara styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare. Den med vilken avtalet slöts vare pliktig att, på förfrågan huruvida han vill vidbliva avtalet, inom skälig tid giva besked därom. Förklarar han sig vilja vidbliva avtalet eller underlåter han att inom skälig tid giva besked, skall han vara bunden av avtalet som om han vetat att bolaget var oregistrerat.

27 §.

Blir enligt 26 § avtal bindande för bolaget, må ansvarighet varom i 25 § andra stycket stadgas ej göras gällande, utom såvitt angår förpliktelse som skolat fullgöras före bolagets registrering. Ej heller må på grund av sådan förpliktelse talan väckas, sedan ett år förflutit från registreringen.

28 §.

Varder bolaget ej registrerat, vare styrelseledamöterna, en för alla och alla för en, ansvariga för att vad styrelsen uppburit å tecknade aktier återbäres till aktieägarna, efter avdrag för kostnad till följd av åtgärd som må vidtagas enligt 25 § första stycket. Återbäringen skall ock omfatta förkovran, där sådan uppkommit.

29 §.

Ansökan om bolagets registrering skall av styrelsen och verkställande direktören göras senast ett år från det stadfästelse å bolagsordningen meddelats.

Ansökningen skall beträffande styrelseledamot, styrelsesuppleant, verkställande direktör och vice verkställande direktör innehålla uppgift om fullständiga namnet ävensom hemvist, så ock förklaring att dessa personer äro svenska medborgare och ej äro omyndiga. Där enligt bolagsordningen revisor skall vara auktoriserad revisor eller godkänd granskningsman, skola beträffande sådan revisor och suppleant för denne lämnas enahanda uppgifter under angivande att han är auktoriserad revisor eller godkänd granskningsman.

I ansökningen skall uppgivas, av vilka och huru bolagets firma skall tecknas, där den ej tecknas av styrelsen eller av verkställande direktören allenast på grund av denna lag. Skall firman tecknas av annan person än som avses i andra stycket första punkten, gälle vad där är stadgat även i fråga om sådan firmatecknare.

Bolagets postadress skall angivas.

Vid ansökningen skola fogas:

1. de listor å vilka aktieteckningen ägt rum;
2. avskrift av protokollet vid konstituerande stämman så ock, om särskild stämma hållits, av det därvid förda protokollet;
3. två exemplar av Konungens beslut om stadfästelse;
4. en av samtliga styrelseledamöter och verkställande direktören undertecknad handling, innehållande *dels* uppgift om det tecknade belopp, för vilket tilldelning av aktier ägt rum, samt om det belopp, för vilket aktier må hava förklarats förverkade enligt 39 §, ävensom därom huru mycket av det belopp, vartill aktiekapitalet sålunda uppgår, blivit inbetalt, *dels* ock försäkran att den anmälda inbetalningen på aktiekapitalet blivit verkställd genom betalning i penningar eller därmed enligt 331 § jämställd betalning.

I femte stycket angivna avskrifter och exemplar av stadfästelsebeslut skola vara bestyrkta på sätt i 341 § andra stycket stadgas.

Har ej varje styrelseledamot och styrelsesuppleant samt verkställande direktören och vice verkställande direktör, så ock i övrigt envar, som ensam eller i förening med annan är bemyndigad att teckna bolagets firma, å ansökningen egenhändigt skrivit sin av vittnen styrkta namnteckning, skall vid ansökningen fogas en särskild bilaga, därå namnteckningen finnes och blivit styrkt av vittnen.

Där full betalning för aktier erlagts vid tiden för ansökningen, skall den i femte stycket 4 omförmälda handlingen jämväl innehålla uppgift om sammanlagda nominella beloppet av till fullo betalda aktier.

Om aktiebrev och aktiebok.

30 §.

Aktiebrev skola undertecknas av styrelsen samt angiva bolagets firma, ordningsnummer å den eller de aktier, varå breven lyda, akties nominella belopp och dagen för utfärdandet. Styrelseledamots namnteckning må kunna återgivas genom tryckning eller på annat dylikt sätt; dock skall varje aktiebrev vara egenhändigt underskrivet av minst en styrelseledamot.

Kunna, då aktiebrev utgivas, enligt bolagsordningen aktier av olika slag finnas, skall aktieslaget anmärkas i aktiebreven. Har i bolagsordningen intagits förbehåll, som i 60 eller 65 § sägs, varde ock den i förbehållet bestämda inskränkningen angiven i varje brev å aktie som den avser.

Aktiebrev må ej utgivas, med mindre full betalning erlagts för den eller de aktier varå brevet lyder. Utgivande av aktiebrev må ej äga rum, innan registrering skett därom, att full betalning erlagts för aktier tillhopa motsvarande det i bolagsordningen bestämda minimikapitalet. Vid ökning av aktiekapitalet må brev utgivas å högst så många aktier som enligt 57 § registrerats såsom till fullo betalda. Angående utgivande av brev å nya aktier vid sådan ökning av aktiekapitalet, som avses i 59 §, stadgas i nämnda paragraf. Aktiebrev må ej till aktieägaren utgivas, med mindre denne införts i aktieboken.

Angående utdelningskuponger till aktiebrev är stadgat i lagen om skuldebrev.

31 §.

Efter det bolaget bildats och styrelse valts, må utgivas bevis om rätt till aktie, vilket skall till bolaget återställas vid utbekommande av brev å aktien. Sådant bevis (interimsbevis) skall ställas till viss man och undertecknas av styrelsen på sätt i 30 § är stadgat om aktiebrev eller ock genom bank, därvid å beviset skall angivas att det undertecknats av banken enligt fullmakt. Beviset skall innehålla de uppgifter, som i nämnda paragraf angivas. Interimsbevis må ej till aktieägaren utgivas, med mindre denne införts i aktieboken.

Om verkställd teckning av aktie må utgivas bevis, däri upptages förbehåll att aktiebrev eller interimsbevis å aktien ej må utbejmmas av aktieteckna-

ren eller den till vilken hans rätt övergått, med mindre beviset återställles. Sådant bevis (teckningsbevis) skall ställas till viss man och undertecknas av stiftarna eller av styrelsen efter vad i 30 § är stadgat om aktiebrev eller ock genom bank på sätt i första stycket är föreskrivet om interimbevis. Beviset, däri skall angivas bolagets firma, akties nominella belopp och dagen för utfärdandet, skall innehålla de uppgifter som i 30 § andra stycket angivas.

Å interimbevis eller teckningsbevis skall genom styrelsens försorg på begäran antecknas belopp som inbetalts å aktien.

Teckningsrättsbevis och delbevis, varom stadgas i 51, 59 och 334 §§, må ställas till viss man eller till innehavaren och skola undertecknas på sätt om interimbevis i första stycket är föreskrivet.

32 §.

1 mom. Har aktiebrev blivit av någon, som hade det i händer, överlåtet och kommit i förvärvarens besittning; finnes sedan, att den som verkställde överlåtelsen ej var rätte aktieägaren eller behörig att å dennes vägnar förfoga över aktiebrevet, äge nye innehavaren ändock företräde till aktien, där han var i god tro och överlåtaren kunde till stöd för sin rätt åberopa lydelsen av sammanhängande, till honom fortgående skriftliga överlåtelser till viss man eller in blanco.

Förvärvaren skall anses hava varit i ond tro, ej allenast där han visste, att den som verkställde överlåtelsen icke var den, å vilken handlingen var ställd eller senast överlåten, eller berättigad att handla å dennes vägnar, utan ock där han försummat att med skälig omsorg pröva, huruvida så var fallet. Huruvida tidigare överlåtelse är äkta och i övrigt giltig, vare förvärvaren ej pliktig att pröva, med mindre särskild anledning därtill föreligger.

Vad nu är sagt om överlåtelse av aktiebrev gälle ock i fråga om pantsättning av dylik handling.

2 mom. Har den, som till grund för förvärv av aktiebrev åberopar annat fång än överlåtelse, blivit införd i aktieboken, skall vid senare överlåtelse eller pantsättning av aktiebrevet vad i 1 mom. är stadgat äga tillämpning jämväl med avseende å förstnämnda fång.

3 mom. Vad i 1 och 2 mom. är stadgat om aktiebrev skall äga motsvarande tillämpning i fråga om interimbevis, så ock beträffande teckningsrättsbevis och delbevis, som avses i denna lag, där det är ställt till viss man.

Är teckningsrättsbevis eller delbevis ställt till innehavaren och har det blivit av någon, som hade det i händer, överlåtet och kommit i förvärvarens besittning; finnes sedan, att överlåtaren ej var rätte ägaren eller behörig att å dennes vägnar förfoga över beviset, äge nye innehavaren ändock företräde till beviset, utan så är att han visste, att den andre ej ägde överlåta handlingen, eller han åsidosatt den aktsamhet som, efter omständigheterna, skäligen bort iakttagas. Vad nu är sagt om överlåtelse av teckningsrättsbevis och delbevis, som är ställt till innehavaren, gälle ock beträffande pantsättning av dylikt bevis.

4 mom. Överlåtelse eller pantsättning av aktiebrev och interimbevis, så

ock teckningsrättsbevis och delbevis, som avses i denna lag, vare ej gällande mot överlåtarens eller pantsättarens borgenärer, med mindre den till vilken överlåtelse eller pantsättning skett fått handlingen i besittning.

33 §.

Överlåter någon teckningsbevis, äge överlåtelsen ej verkan mot överlåtarens borgenärer, med mindre den till vilken överlåtelse skett fått beviset i besittning. Varder sådant bevis överlåtet till flera, skall den som i god tro fått beviset i besittning äga företräde.

Vad nu är sagt i fråga om överlåtelse av teckningsbevis gälle ock beträffande pantsättning av dylikt bevis.

34 §.

Aktiebrev, interimsbevis, teckningsbevis eller delbevis, som i samband med dödning utgives i stället för annat sådant brev eller bevis, skall innehålla uppgift därom.

Utgives aktiebrev i utbyte mot annat, skall det nya aktiebrevet innehålla, att det trätt i stället för annat, samt uppgift om dagen för det äldre aktiebrevets utfärdande. Då utbyte av aktiebrev skett, skall det äldre aktiebrevet i betryggande ordning makuleras.

35 §.

1 mom. Över försäkringsaktiebolags samtliga aktier har styrelsen att ofördröjligen efter bolagets bildande upplägga en aktiebok. Denna må bestå av betryggande lösblads- eller kortsystem.

I aktieboken skola genom styrelsens försorg aktierna upptagas i nummerföljd med uppgift å aktietecknarna.

Av förvärfvare vid konstituerande stämman eller hos styrelsen anmälda och styrkta förändringar i äganderätten till aktie skola ofördröjligen införas i aktieboken. Där lösningsrätt enligt 65 § 1 mom. tillkommer aktieägare, må införing dock ej ske, förrän det visat sig att lösningsrätten icke begagnas. Om förvärv av aktie ägt rum annorledes än genom överlåtelse, skall, om förvärvet ej införts i aktieboken, införing därav ske, när senare förvärv av aktien införas. Har förvärv av aktie ägt rum annorledes än genom överlåtelse, skall fångets beskaffenhet anmärkas i aktieboken. I denna skall antecknas dagen då införing sker.

Det åligger styrelsen att omedelbart före bolagsstämma vara tillstädes för att pröva de frågor om nya aktieägars införande i aktieboken som då kunna yppas. Dock skall, där i bolagsordningen enligt 106 § rätten till deltagande i bolagsstämmas förhandlingar gjorts beroende av att anmälan därom sker viss tid före stämman, styrelsesammanträde för prövning av frågor som nyss sagts hållas omedelbart före anmälningstidens utgång.

Styrelsen skall hålla aktieboken tillgänglig för envar som vill taga kännedom om densamma.

2 mom. Där hinder på grund av lösningsrätt ej möter mot införing i aktie-

boken, må styrelsen ej vägra att såsom ägare införa den som företer aktiebrev, såframt han kan till stöd för sin rätt till aktien åberopa lydelsen av sammanhängande, till honom fortgående skriftliga överlåtelse. Är sista överlåtelsen tecknad in blanco, må införelse ej ske med mindre namnet utsättes i överlåtelsen.

Vad i första stycket sägs skall äga motsvarande tillämpning vid införelse av förvärfv på grund av skriftlig överlåtelse av aktiebrev, om förvärfvet skett efter förvärfv som ägt rum annorledes än genom överlåtelse och sistnämnda fång blivit infört i aktieboken.

Den till vilken aktie övergått vare ej gentemot bolaget att anse såsom aktieägare, innan han införelses i aktieboken.

När ny ägare av aktie införelses i aktieboken, skall brevet förseas med påskrift om införelsen med angivande av dagen därför. Har förvärfvet skett annorledes än genom överlåtelse, skall tillika fångets beskaffenhet anmärkas i påskriften.

3 mom. Vad i 1 och 2 mom. är stadgat skall äga motsvarande tillämpning, när interimsbevis å aktie utfärdats. I fråga om teckningsbevis skola bestämmelserna i 2 mom. sista stycket äga motsvarande tillämpning.

Om inbetalning av aktiekapital.

36 §.

Senast inom två år från försäkringsaktiebolags bildande skall aktie till fullo betalas.

Ej må kvittning ske av skuld på grund av aktieteckning mot fordran hos bolaget, med mindre styrelsen det medger. Kvittning må icke medgivas, där den skulle lända till nackdel för bolaget eller dess borgenärer.

Innan styrelse valts, må inbetalning å aktie verkställas allenast genom insättning för bolaget å bankräkning varom stadgas i 331 §.

37 §.

Där aktietecknare ej före eller vid bolagets bildande erlägger full betalning för aktie, åligger det honom att efter anmaning av styrelsen avlämna till bolaget ställd skriftlig förbindelse å återstoden. Denna förbindelse, som skall innehålla aktiens nummer, må icke återställas, förrän aktien blivit till fullo gulden eller betalningsskyldighet för aktietecknaren icke längre föreligger enligt 40 §. Fordran å oguldet aktiebelopp må, ändå att förbindelse utfärdats, ej av bolaget överlåtas eller pantsättas.

Försummar aktietecknare att inom en månad efter anmaning avlämna förbindelse, vare hela det belopp, som skall inbetalas för aktien, förfallet till betalning.

Anmaning skall innehålla erinran om påföljden av att den ej efterkommes. Anmaning skall anses vara given, när den kungjorts på det sätt, som gäller för kallelse till ordinarie bolagsstämma, samt, där aktietecknares post-

adress uppgivits eller upplysning om adressen utan väsentlig omgång eller tidsutdräkt kan inhämtas, till honom försänts i rekommenderat brev.

38 §.

Har aktietecknare överlåtitt aktie å annan, vare denne, om han på anmälan införes såsom ägare i aktieboken, skyldig att fullgöra återstående inbetalning å aktien och avlämna förbindelse enligt 37 §. Aktietecknaren vare ändock pliktig att fullgöra sådan skyldighet, såframt ej styrelsen medgiver befrielse därifrån.

Vad nu är sagt skall, där aktie överlåtes vidare, äga motsvarande tillämpning i avseende å överlåtare och ny ägare.

39 §.

Fullgöres ej inbetalning å aktie i rätt tid, äger styrelsen utsöka det förfallna beloppet, och skall ränta därå gäldas efter sex procent om året från förfallodagen.

Verkställes ej inbetalning inom en månad efter anmaning, äger styrelsen, där annan anmäler sig vilja övertaga aktien, förklara denna övertagen av honom eller, i annat fall, förklara aktien förverkad. Då aktie förklaras förverkad, kan vad å aktien inbetalts ej återfordras. Har aktie förklarats övertagen av annan, må ej heller vad som tidigare inbetalts återfordras, förrän den som övertagit aktien till fullo betalt denna.

Har från aktietecknare aktie övergått å annan, må aktien ej av styrelsen förklaras övertagen eller förverkad, med mindre anmaning enligt andra stycket gjorts hos den som senast i aktieboken införts såsom ägare till aktien.

I avseende å den, som förklarats hava övertagit aktie, skall vad om aktietecknare är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Beträffande anmaning, som i denna paragraf sägs, skall gälla vad i 37 § tredje stycket är stadgat.

40 §.

Ändå att befrielse från betalningsskyldighet medgivits aktietecknare enligt 38 § eller aktie av styrelsen förklarats övertagen eller förverkad, vare aktietecknaren, där bolaget försättes i konkurs på ansökan som gjorts inom två år från utgången av den för aktiernas inbetalning bestämda tiden, skyldig att, såvitt borgenärers rätt därpå beror, fullgöra återstående inbetalning å aktien. Vad nu är stadgat beträffande aktietecknaren gälle, där betalningsskyldighet mot bolaget uppkommit för ny ägare eller där aktie förklarats övertagen av annan, jämväl denne.

41 §.

Varder, efter det ansökan om bolagets registrering gjorts, ytterligare inbetalning å aktier fullgjord, skall inom sex månader efter inbetalningen anmälan om sålunda inbetalt belopp göras för registrering. Anmälningen, som skall vara undertecknad av samtliga styrelseledamöter och verkställande direktören, skall innehålla försäkran att den anmälda inbetalningen på aktie-

kapitalet blivit verkställd genom betalning i penningar eller därmed enligt 331 § jämställd betalning eller ock genom kvittning mot skuld till aktietecknare. Därvid skall angivas, huru mycket som guldits genom betalning och huru mycket som guldits genom kvittning, och skall, där kvittning skett, tillika försäkras att den enligt styrelsens och verkställande direktörens mening icke länt till nackdel för bolaget eller dess borgenärer.

I anmälningen skall ock för registrering uppgivas sammanlagda nominella beloppet av alla de aktier som vid tiden för anmälningen äro till fullo inbetalda.

42 §.

Har ej enligt 29 § eller, inom sex månader efter utgången av den för aktiernas inbetalning bestämda tiden, enligt 41 § anmälts, att full betalning behörigen erlagts för aktier med sammanlagt nominellt belopp ej understigande det i bolagsordningen bestämda minimikapitalet, skall försäkringsinspektionen till bolaget avlåta skrivelse med anmaning att inom en månad därefter inkomma med anmälan att betalningen fullgjorts. Efterkommes ej anmaningen, åligger det inspektionen att härom lämna meddelande till rätten, som förelägger bolaget att inom viss tid, minst två och högst fyra månader, inkomma med bevis från försäkringsinspektionen att anmälan om inbetalningen registrerats vid äventyr att bolaget eljest förklaras skola träda i likvidation. Fullgöres ej föreläggandet, förklare rätten att bolaget skall träda i likvidation.

I beslutet meddele rätten föreläggande som i 135 § första stycket sägs; och skall vad i andra stycket samma paragraf är stadgat om meddelande och underrättelse till försäkringsinspektionen äga motsvarande tillämpning.

43 §.

Hava, sedan ansökan om bolagets registrering gjorts, aktier förklarats förverkade, skall aktiekapitalet anses minskat med det belopp, som svarar mot de förverkade aktierna; och åligger det styrelsen och verkställande direktören att för registrering av minskningen ofördröjligen anmäla antalet förverkade aktier. Om å dessa aktier något var inbetalt och registrering därav skett, skall anmälningen innehålla uppgift därom; och skall i registret införas, att det belopp, som förut registrerats såsom inbetalt å aktiekapitalet, minskats med det belopp, som inbetalts å de förverkade aktierna.

Om aktiekapitalets ökning.

44 §.

Ökning av aktiekapitalet medelst ny aktieteckning må beslutas av bolagsstämman. Erfordras för beslutet ändring av vad i bolagsordningen stadgas om aktiekapitalet, må beslutet fattas först sedan Konungens stadfästelse å ändringen vunnits.

Förslag till ökningsbeslut, så ock ett av samtliga styrelseledamöter och verkställande direktören undertecknat yttrande över den föreslagna kapitalökningens betydelse för bolaget skola genom styrelsens och verkställande direktörens försorg dels minst en vecka före bolagsstämman hållas hos bolaget tillgängliga för aktieägarna dels ock framläggas å stämman. Där ej balansräkningen för nästföregående räkenskapsår fastställles å stämman, skola ock efter vad nyss sagts hållas tillgängliga och framläggas å stämman:

1. avskrift av den senaste fastställda balansräkningen, försedd med anteckning om bolagsstämmans beslut rörande bolagets vinst eller förlust, samt avskrift av förvaltningsberättelsen och revisionsberättelsen för det år balansräkningen avser;

2. en av samtliga styrelseledamöter och verkställande direktören undertecknad berättelse, däri upplysning lämnas, i den mån det finnes kunna ske utan förfång för bolaget, om händelser av väsentlig betydelse för dess ställning vilka inträffat efter förvaltningsberättelsens avgivande; samt

3. ett av revisorerna avgivet yttrande över berättelsen.

45 §.

Beslutet om aktiekapitalets ökning skall angiva:

1. det belopp, varmed aktiekapitalet må ökas;
2. där enligt bolagsordningen aktier av olika slag kunna finnas, till vilket aktieslag de nya aktierna skola hänföras;

3. den företrädesrätt att teckna nya aktier, som enligt denna lag eller bolagsordningen må tillkomma aktieägare;

4. den tid, ej understigande en månad från den dag då beslutet enligt 49 § kungjorts i tidningarna, inom vilken aktieägare må begagna företrädesrätt till teckning;

5. akties nominella belopp och det belopp som skall inbetalas för aktie;

6. den beräkningsgrund, efter vilken vid övertäckning de aktier som icke tecknats med företrädesrätt skola av styrelsen fördelas, där ej föreskrift meddelas att fördelningen skall ske enligt styrelsens bestämmande; samt

7. det räkenskapsår, för vilket vinstutdelning å de nya aktierna först må utgå, varvid dock detta år må bestämmas senast till året efter det räkenskapsår, under vilket aktierna skolat till fullo inbetalas.

I ökningsbeslutet skall ock angivas det belopp, vartill aktiekapitalet uppgår vid beslutets fattande, och vad därav svarar mot aktier som registrerats såsom till fullo inbetalda. Har ökning av aktiekapitalet förut beslutats, skall beträffande sista ökningen anmärkas, huruvida aktier som icke förklarats förverkade ännu ej registrerats såsom till fullo inbetalda.

Bestämmelse må i ökningsbeslutet meddelas, att det tecknade belopp, för vilket tilldelning av nya aktier sker, skall uppgå till visst angivet minimibelopp för att aktieteckningen skall bliva bindande.

I fall, då beträffande de nya aktierna skall gälla sådant förbehåll om aktiekapitalets nedsättning genom inlösen av aktier som avses i 60 §, skall i beslutet intagas erinran därom.

46 §.

Bestämmelsen i 8 § tredje stycket om förbud mot att erlägga betalning för aktie annorledes än i penningar ävensom bestämmelsen i 14 § andra punkten om förbud mot förbehåll av särskild förmån eller rättighet vid aktieteckning gälle ock vid aktiekapitalets ökning.

Angående kvittning av skuld på grund av aktieteckning mot fordran hos bolaget stadgas i 55 § andra stycket.

47 §.

Bolagsstämman beslut om aktiekapitalets ökning skall av styrelsen eller verkställande direktören ofördröjligen anmälas för registrering.

Vid anmälningen skola fogas två enligt 341 § andra stycket bestyrkta avskrifter av protokoll rörande beslutet, så ock i huvudskrift och avskrift det i 44 § andra stycket första punkten omförmälda yttrandet samt berättelse och yttrande som avses i nämnda stycke 2 och 3.

Om villkor för registrering av beslutet är stadgat i 308 § 1 mom.

48 §.

Sedan bolagsstämman fattat beslut om aktiekapitalets ökning, skola teckningslista och kungörelse om beslutet upprättas samt undertecknas av samtliga styrelseledamöter och verkställande direktören.

I såväl teckningslistan som kungörelsen skall upptagas bolagsstämman beslut om aktiekapitalets ökning. Har i ökningsbeslutet bestämmelse ej meddelats om tiden för inbetalning av nya aktier, skall sådan bestämmelse upptagas i teckningslistan och kungörelsen. Då bolagsordningen innehåller förbehåll som i 65 § sägs, skall i teckningslistan och kungörelsen intagas erinran därom.

I teckningslistan skall upptagas förteckning över de handlingar som skola enligt 52 § vara fogade vid listan. Angående påskrift å listan, där inbetalning å tecknad aktie må för bolaget insättas på bankräkning, stadgas i 331 §.

49 §.

Sedan ökningsbeslutet registrerats, låte styrelsen och verkställande direktören införa kungörelsen i allmänna tidningarna och tidning inom den ort, där styrelsen har sitt säte. Det åligger ock styrelsen och verkställande direktören att ofördröjligen i rekommenderat brev om bolagsstämman beslut underrätta varje aktieägare, om vars postadress upplysning utan väsentlig omgång eller tidsutdräkt kan inhämtas.

50 §.

Där alla förutvarande aktier medföra lika rätt till andel i bolagets tillgångar och vinst, vare varje aktieägare berättigad att, i den mån det kan ske, av de nya aktierna efter teckning erhålla det antal som svarar mot hans

andel i det förutvarande aktiekapitalet. Finnas aktier av olika slag och medföra dessa icke lika rätt till andel i bolagets tillgångar och vinst, skall i fråga om företrädesrätten till teckning av nya aktier gälla vad i bolagsordningen föreskrives.

51 §.

Där den företrädesrätt till teckning, som tillkommer en förutvarande aktie, icke avser en eller flera nya aktier, vare aktieägare berättigad att för varje aktie utbekomma ett eller flera teckningsrättsbevis av innehåll, att innehavaren av beviset äger rätt att teckna en aktie mot avlämnande av det antal teckningsrättsbevis som erfordras för rätt att teckna en aktie.

Ej må teckningsrättsbevis utlämnas till aktieägare, innan registrering av beslutet om ökning skett. Aktieägare vare skyldig att förete det aktiebrev, varå rätten att erhålla teckningsrättsbevis grundas; och skall genom styrelsens försorg sådant aktiebrev förses med påskrift att teckningsrättsbevis utlämnats.

Hava teckningsrättsbevis ej utfärdats, vare aktieägare, som vill begagna honom tillkommande företrädesrätt till teckning av nya aktier, skyldig att vid aktieteckningen förete det eller de aktiebrev varå teckningsrätten grundas; och skall genom styrelsens försorg sådant aktiebrev förses med påskrift att teckningsrätten begagnats.

Hava teckningsrättsbevis utfärdats, skola de vid aktieteckningen återställas.

52 §.

Teckning av de nya aktierna skall ske å teckningslistan i huvudskrift eller i avskrift, som bestyrkts på sätt i 341 § andra stycket stadgas.

Vid teckningslistan skola vara fogade ett exemplar av bolagsordningen samt i avskrift de enligt 44 § i samband med förslaget till ökningsbeslut framlagda handlingarna, så ock avskrift av kungörelsen om ökningsbeslutet samt i huvudskrift eller avskrift av styrelsen eller verkställande direktören undertecknad uppgift om de tidningar, i vilka kungörelsen om ökningsbeslutet varit införd, och om dagen därför, eller ock ett exemplar av dessa tidningar.

Å varje teckningslista skall finnas uppgift om dagen för listans framläggande.

När aktieteckning sker, böra tecknarna vid sina namn angiva yrke och postadress.

53 §.

Teckning av ny aktie vare ogiltig, där den ej göres å teckningslista i huvudskrift eller sådan avskrift som i 52 § sägs.

Har ny aktie tecknats med villkor, vare aktieteckningen ogiltig, såframt ej, efter vad i 45 § tredje stycket stadgas, bestämmelse om villkoret meddelats i beslutet om aktiekapitalets ökning eller ock aktietecknaren, innan tilldelning av aktier sker, frånträtt villkoret.

Ej må sådan grund för aktieteckningens ogiltighet, som i första och andra styckena avses, göras gällande, utan så är att den anmälts hos försäkringsinspektionen, i fall då i ökningsbeslutet bestämmelse upptagits om viss miniteckning, innan registrering skett i anledning av anmälan om sådan teckning enligt vad i 56 § stadgas, och eljest innan registrering jämlikt 57 § ägt rum i anledning av anmälan, som gjorts efter det aktien till fullö betalats.

54 §.

Sedan teckningen av nya aktier avslutats, skall ofördröjligen genom styrelsens försorg tilldelning av nya aktier till aktietecknarna ske med tillämpning av vad i 50 § samt i ökningsbeslutet enligt 45 § första stycket 6 är föreskrivet. Rörande tilldelningen skall skriftlig uppgift upprättas och under-tecknas av styrelsen. Aktierna skola genom styrelsens försorg ofördröjligen upptagas i aktieboken.

55 §.

Senast ett år från det bolagsstämmans beslut om aktiekapitalets ökning fattades eller, om registrering av ökningsbeslutet vägrats och besvär däröver anförts, inom ett år från det besvären blivit bifallna, skall full betalning för ny aktie erläggas.

Ej må kvittning ske av skuld på grund av ny aktieteckning mot fordran hos bolaget, med mindre styrelsen det medger. Kvittning må icke medgivas, där den skulle lända till nackdel för bolaget eller dess borgenärer.

Vad i 37—40 §§ finnes stadgat om skyldighet att erlægga betalning å aktie och avlämna förbindelse samt om påföljd av underlåtenhet att fullgöra sådan skyldighet skall vid ny aktieteckning äga motsvarande tillämpning i avseende å aktietecknare som ej vid teckningen erlagt full betalning.

56 §.

Har i beslutet om aktiekapitalets ökning upptagits bestämmelse om miniteckning, skall inom sex månader från det beslutet fattades eller, om registrering av ökningsbeslutet vägrats och besvär däröver anförts, inom sex månader från det besvären blivit bifallna, för registrering anmälas det tecknade belopp, för vilket tilldelning av nya aktier skett, där beloppet uppgår till det i ökningsbeslutet angivna minimibeloppet.

Vid anmälningen, som skall vara undertecknad av samtliga styrelseledamöter och verkställande direktören, skola fogas:

1. teckningslistorna, så ock avskrift av desamma;
2. ett exemplar av de tidningar, i vilka kungörelsen angående bolagsstämmans beslut om ökningen varit införd; samt
3. avskrift av den i 54 § omförmälda uppgiften rörande tilldelningen av nya aktier.

Sker ej registrering i anledning av anmälan enligt första stycket och varder till följd därav, enligt vad i 308 § 2 mom. sägs, i registret antecknat att

den tidigare anteckningen om ökningsbeslutets registrering avföres ur registret, vare aktieteckningen icke vidare bindande, och skall vad å de tecknade aktierna inbetalats återbäras till aktietecknarna jämte fem procent ränta därå.

57 §.

1 mom. Senast sex månader efter utgången av den för inbetalning av de nya aktierna bestämda tiden skall, där ej anteckningen om ökningsbeslutets registrering avförts ur registret efter vad i 308 § 2 mom. sägs, för registrering anmälas, huru många nya aktier som till fullo betalats.

Anmälningen, som skall vara undertecknad av samtliga styrelseledamöter och verkställande direktören, skall innehålla försäkran att den anmälda inbetalningen på aktiekapitalet blivit verkställd genom betalning i penningar eller därmed enligt 331 § jämställd betalning eller ock genom kvittning mot skuld till aktietecknare. Därvid skall angivas huru mycket som guldits genom betalning och huru mycket som guldits genom kvittning; och skall, där kvittning skett, tillika försäkras, att kvittningen icke länt till nackdel för bolaget eller dess borgenärer.

I anmälningen skall, där ej anmälan skett enligt 56 §, för registrering uppgivas det tecknade belopp, för vilket tilldelning av nya aktier skett. Vid anmälningen skola i sådant fall fogas i nämnda paragraf andra stycket omnämnda handlingar och tidningar.

Om villkor för registrering är för visst fall stadgat i 308 § 3 mom.

2 mom. Varda efter anmälan som avses i 1 mom. nya aktier ytterligare till fullo betalda, skall inom sex månader efter inbetalningen antalet sådana aktier anmälas för registrering. Anmälningen skall vara undertecknad av samtliga styrelseledamöter och verkställande direktören samt innehålla försäkran som i 1 mom. andra stycket sägs.

3 mom. Aktiekapitalet skall, så snart registrering skett i anledning av anmälan enligt 1 eller 2 mom., anses ökat med sammanlagda nominella beloppet av det antal nya aktier som anmälts hava till fullo betalats.

4 mom. Om nya aktier förklaras förverkade, skola inom sex månader där efter styrelsen och verkställande direktören för registrering anmäla antalet förverkade aktier. Med sådan anmälan skall dock anstå, till dess anmälan sker jämlikt 1 mom.

58 §.

Utan hinder av vad i 44—57 §§ finnes stadgat må styrelsen besluta aktiekapitalets ökning under förutsättning av bolagsstämmans godkännande. I sådant fall skall vad i nämnda paragrafer är föreskrivet äga motsvarande tillämpning, därvid dock skall iakttagas vad nedan är särskilt stadgat.

Sedan styrelsen fattat beslut om aktiekapitalets ökning, må kungörelse och underrättelse om beslutet samt aktieteckning ske.

Å bolagsstämmans beslut om godkännande av styrelsens ökningsbeslut samt å styrelsens och verkställande direktörens skyldighet att viss tid före

stämma hålla handlingar tillgängliga och på stämman framlägga handlingarna skola bestämmelserna i 44 § äga tillämpning.

Vad i 47, 55 och 56 §§ sägs beträffande bolagsstämmas beslut om aktiekapitalets ökning skall tillämpas å bolagsstämmans beslut om godkännande av kapitalökningen.

Innan ökningsbeslutet godkänts av bolagsstämman, må ej de nya aktierna upptagas i aktieboken eller den i 57 § 1 mom. föreskrivna anmälningen för registrering äga rum.

59 §.

1 mom. Finnas i försäkringsaktiebolag, som uteslutande eller huvudsakligen driver annan rörelse än livförsäkringsrörelse, enligt den för nästföregående räkenskapsår fastställda balansräkningen och bolagsstämmans beslut i anledning av bolagets vinst enligt balansräkningen, besparade vinstmedel, må aktiekapitalet ökas genom överföring av sådana vinstmedel. Överföring må dock icke ske av medel som avsatts till någon för livförsäkringsrörelse avsedd fond eller till reservfond.

I avseende å ökningsbeslutet skall gälla vad i 44 § första stycket är stadgat. Ökningsbeslutet skall angiva det belopp varmed aktiekapitalet skall ökas och, där enligt bolagsordningen aktier av olika slag kunna finnas, till vilket aktieslag de nya aktierna skola hänföras. Tillika skall beträffande ökningsbeslutets innehåll gälla vad i 45 § första stycket 7 och andra stycket sägs.

Förslag till ökningsbeslut skall genom styrelsens och verkställande direktörens försorg dels minst en vecka före bolagsstämman hållas hos bolaget tillgängligt för aktieägarna dels ock framläggas å stämman. Är stämman ej ordinarie bolagsstämma som avses i 113 §, skola ock efter vad nyss sagts hållas tillgängliga och framläggas å stämman:

1. avskrift av den för nästföregående räkenskapsår fastställda balansräkningen, försedd med anteckning om bolagsstämmans beslut rörande bolagets vinst eller förlust, samt avskrift av förvaltningsberättelsen och revisionsberättelsen för samma år;

2. en av samtliga styrelseledamöter och verkställande direktören undertecknad handling, innehållande dels upplysning, i den mån det finnes kunna ske utan förfång för bolaget, om händelser av väsentlig betydelse för bolagets ställning, vilka inträffat efter förvaltningsberättelsens avgivande, dels ock försäkran, att anledning ej yppats att balansräkningen upprättats i strid mot bestämmelserna i 93 §; samt

3. ett av revisorerna avgivet yttrande över sistnämnda handling.

Där alla förutvarande aktier medföra lika rätt till andel i bolagets tillgångar och vinst, vare varje aktieägare berättigad att av de nya aktierna erhålla det antal, som svarar mot hans andel i det förutvarande aktiekapitalet. Finnas aktier av olika slag och medföra dessa icke lika rätt till andel i bolagets tillgångar och vinst, skall i fråga om rätten att erhålla nya aktier gälla

vad i bolagsordningen föreskrives. Där den rätt att erhålla nya aktier som enligt första punkten eller bolagsordningen tillkommer en förutvarande aktie icke avser en eller flera nya aktier, vare aktieägare berättigad att för varje aktie utbekomma ett eller flera delbevis av innehåll, att innehavare av beviset äger rätt att utbekomma en ny aktie mot avlämnande av det antal delbevis som erfordras för utbekommande av en ny aktie.

2 mom. Beslutet om ökningen skall genom styrelsens och verkställande direktörens försorg kungöras på sätt i 49 § stadgas. Ökningsbeslutet skall därefter av styrelsen eller verkställande direktören anmälas för registrering. Vid anmälningen skola fogas *dels* två enligt 341 § andra stycket bestyrkta avskrifter av protokoll som förts i ärendet, *dels* ett exemplar av de tidningar, i vilka beslutet varit infört, *dels* ock avskrift av den för nästföregående räkenskapsår fastställda balansräkningen eller, där beslutet ej fattats å ordinarie bolagsstämma som avses i 113 §, av de handlingar, som efter vad i 1 mom. tredje stycket sägs skola hava framlagts å bolagsstämman.

Aktiekapitalet skall, så snart registrering av beslutet skett, anses ökat med det belopp, som enligt beslutet skall överföras till aktiekapitalet.

De nya aktierna skola i aktieboken upptagas i nummerföljd.

Ej må delbevis eller brev å ny aktie utlämnas till aktieägare, innan registrering av beslutet om ökningen skett och aktieägaren företett det eller de aktiebrev, varå rätten att erhålla delbevis eller ny aktie grundas. Genom styrelsens och verkställande direktörens försorg skall sådant aktiebrev fördes med påskrift att delbevis eller brev å ny aktie utlämnats. När brev å ny aktie utlämnas, skall ägaren införas i aktieboken.

3 mom. Är försäkringsaktiebolag moderbolag, må ökning av aktiekapitalet i den ordning varom i 1 mom. stadgas ej ske medelst överföring av större del av bolagets vinst än som enligt 68 § må såsom vinstutdelning utbetalas till aktieägarna.

Har förslaget om ökningen av aktiekapitalet väckts av styrelsen, skall revisorernas yttrande över den handling, som avses i 1 mom. tredje stycket 2, innehålla uttalande, huruvida, med hänsyn till koncernens ställning och resultatet av dess verksamhet i dess helhet, ökningen av aktiekapitalet får anses stå i strid mot god affärssed.

Om aktiekapitalets nedsättning.

60 §.

I försäkringsaktiebolag, vars aktiekapital kan utan ändring av bolagsordningen bestämmas till lägre eller högre belopp, må aktiekapitalet, såframt förbehåll därom träffats i den vid bolagets bildande stadfästa bolagsordningen, kunna genom inlösen av aktier nedsättas enligt grunder som stadgas i förbehållet, dock ej under det i bolagsordningen bestämda minimikapitalet.

Sådan nedsättning av aktiekapitalet må även äga rum, där efter bolagets registrering Konungens stadfästelse vunnits å ändring av bolagsordningen, varigenom förbehåll som avses i första stycket intages i denna. I dylikt fall må dock nedsättningen ske allenast genom inlösen av aktier, utgivna på grund av sådant beslut om ökning av aktiekapitalet, som fattats av bolagsstämman eller, enligt 58 §, av styrelsen, sedan ändringen av bolagsordningen registrerats.

Ej må nedsättning äga rum, där fastställd balansräkning för nästföregående räkenskapsår utvisar sådan ställning, att efter nedsättningen det belopp vartill aktiekapitalet nedsatts och motsvarande del av reservfonden icke skulle vara till fullo täckta.

Då enligt de i förbehållet stadgade grunderna blivit bestämt att vissa aktier skola inlösas, skola styrelsen och verkställande direktören ofördröjligen göra anmälan för registrering av aktiekapitalets nedsättning med motsvarande belopp. Vid denna anmälan skall fogas avskrift av den fastställda balansräkningen för nästföregående räkenskapsår, så ock, där inlösen beslutats av bolagsstämma, två enligt 341 § andra stycket bestyrkta avskrifter av protokollet i ärendet samt i annat fall i två exemplar en av styrelsen och verkställande direktören underskriven handling rörande bestämmandet av vilka aktier som skola inlösas. Då registrering skett, skall aktiekapitalet anses nedsatt, och må inlösen ej dessförinnan ske.

När aktie inlöses, skall aktiebrevet genom styrelsens och verkställande direktörens försorg förses med påskrift om inlösandet.

61 §.

1 mom. Beslut om nedsättning av aktiekapitalet i annat fall än i 60 § sägs fattas av bolagsstämma efter vad i 127 § stadgas.

Förslag till nedsättningsbeslut skall genom styrelsens och verkställande direktörens försorg dels minst en vecka före bolagsstämman hållas hos bolaget tillgängligt för aktieägarna dels ock framläggas å stämman. Där ej balansräkningen för nästföregående räkenskapsår fastställs å stämman, skola ock efter vad nyss sagts hållas tillgängliga och framläggas å stämman:

1. avskrift av den senaste fastställda balansräkningen, försedd med anteckning om bolagsstämmans beslut rörande bolagets vinst eller förlust, samt avskrift av förvaltningsberättelsen och revisionsberättelsen för samma år;

2. en av samtliga styrelseledamöter och verkställande direktören undertecknad berättelse, däri upplysning lämnas, i den mån det finnes kunna ske utan förfång för bolaget, om händelser av väsentlig betydelse för dess ställning, vilka inträffat efter förvaltningsberättelsens avgivande; samt

3. ett av revisorerna avgivet yttrande över berättelsen.

Handlägges nedsättningsfrågan å två stämmor, skall vad i andra stycket sägs gälla beträffande båda stämmorna.

Nedsättningsbeslutet skall angiva det belopp varmed aktiekapitalet skall nedsättas och det sätt varpå nedsättningen jämlikt 2 mom. skall genomföras.

I beslutet skall ock upptagas föreskrift, att det nedsättningen motsvarande beloppet skall återbetalas till aktieägarna, eller att det skall avsättas till reservfonden eller säkerhetsfonden, eller att det skall avsättas till en särskild fond att användas enligt beslut av bolagsstämman. Rörande olika delar av nämnda belopp kunna olika sådana föreskrifter meddelas.

Inom fyra månader från det nedsättningsbeslutet fattades eller, om klandertalan därå anställes, från det denna talan genom lagakraftäggande dom ogillades, skall nedsättningsbeslutet av styrelsen eller verkställande direktören anmälas för registrering. Vid anmälningen skola fogas två enligt 341 § andra stycket bestyrkta avskrifter av protokoll som förts i ärendet, så ock avskrift av den för nästföregående år fastställda balansräkningen eller, där fastställelse av balansräkningen ej skett i samband med nedsättningsbeslutet, av de i andra stycket 1, 2 och 3 omförmälda handlingarna.

Har anmälan ej inkommit inom föreskriven tid, vare nedsättningsbeslutet förfallet.

2 mom. Nedsättning av aktiekapitalet genomföres genom inlösen av aktier, genom indragning av aktier utan återbetalning eller genom minskning av aktiernas nominella belopp eller ock genom sammanläggning av aktier enligt 334 §.

Genom styrelsens och verkställande direktörens försorg skall, när aktie inlöses eller nominella beloppet minskas mot återbetalning av aktiekapital, aktiebrevet förses med påskrift därom. Påskrift skall ock, så snart ske kan, verkställas, när aktie indragits eller nominella beloppet minskats utan återbetalning.

62 §.

1 mom. Beslut om nedsättning av aktiekapitalet enligt 61 § må, där beslutet icke innefattar föreskrift, att det nedsättningen motsvarande beloppet skall avsättas till reservfonden eller säkerhetsfonden, ej bringas till verkställighet utan rättens tillstånd.

Rättens tillstånd skall av styrelsen och verkställande direktören sökas senast inom sex månader efter det nedsättningsbeslutet registrerades. Vid ansökningen skola vara fogade bevis att beslutet blivit registrerat samt avskrift av fastställd balansräkning för nästföregående räkenskapsår, försedd med anteckning om bolagsstämmans beslut rörande bolagets vinst eller förlust. Rätten inhämta försäkringsinspektionens yttrande huruvida eller i vad mån nedsättningen kan komma att inverka på försäkringstagarnas rätt. Finner rätten med hänsyn till yttrandets innehåll nedsättningen icke böra bringas till verkställighet, må ansökningen genast avslås. I annat fall utfärde rätten kallelse å bolagets borgenärer, med föreläggande för den, som vill bestrida ansökningen, att sist å viss dag, sedan sex månader förflutit, skriftligen hos rätten göra anmälan därom vid äventyr att han eljest anses hava medgivit ansökningen. Kallelsen varde anslagen i rättens kansli sex månader före inställelsedagen samt kungjord i allmänna tidningarna och minst en tidning i orten tre gånger, första gången fem och tredje gången sist två månader

innan den dagen inträffar. I kallelsen skall intagas ett kortfattat sammandrag av försäkringsinspektionens yttrande. Styrkes inför rätten, att de borgenärer, vilka hos rätten bestritt ansöknings, blivit till fullo förnöjda för sina fordringar eller medgivit aktiekapitalets nedsättning eller att säkerhet, som av rätten godkännes, ställts för deras fordringar, eller finner rätten, såvitt angår försäkringstagare, med hänsyn till innehållet i försäkringsinspektionens yttrande nedsättningen ändock böra verkställas, varde ansöknings bifallen.

Har stiftelse, som bildats enligt lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser, hos bolaget fordran, som avses i 2 § nämnda lag, utgöra fordringen ej hinder mot bifall till ansöknings, där inför rätten visas att å fordringen avbetalats så stor del som svarar mot nedsättningen av aktiekapitalet.

Om ansökan, som gjorts inom föreskriven tid, så ock om beslut, som meddelats i anledning av ansöknings, skall genom rättens försorg underrättelse ofördröjligen avsändas till försäkringsinspektionen.

Rättens beslut, varigenom tillstånd till nedsättningens verkställande givits, skall inom sex månader sedan beslutet vunnit laga kraft av styrelsen eller verkställande direktören anmälas för registrering. Anmälningen skall vara åtföljd av rättens beslut i huvudskrift eller avskrift, så ock av lagakraftbevis.

Aktiekapitalet skall anses nedsatt, då rättens beslut om tillstånd blivit registrerat.

2 mom. Sådan nedsättning av aktiekapitalet, som avses i 1 mom., vare, där bolaget försattes i konkurs på ansökan som gjorts inom ett år från det rättens beslut om tillstånd till nedsättning efter verkställd registrering kungjordes i allmänna tidningarna, utan verkan mot borgenär, som ej samtyckt till nedsättning eller som vid fordringens tillkomst ej ägde eller, enligt vad i 316 § stadgas, skall anses hava ägt kännedom om rättens beslut, varigenom nedsättning medgivits.

63 §.

Innefattar beslut om nedsättning av aktiekapitalet enligt 61 § föreskrift att det nedsättningens motsvarande beloppet skall avsättas till reservfonden eller säkerhetsfonden, skall aktiekapitalet anses nedsatt, då beslutet om nedsättning blivit registrerat. I sådant fall må vinstutdelning till aktieägare icke äga rum, förrän rättens tillstånd därtill erhållits eller aktiekapitalet enligt verkställd registrering är ökat med ett mot nedsättningens svarande belopp.

Ansökan om rättens tillstånd till vinstutdelning skall göras av styrelsen och verkställande direktören. Vid ansöknings skall fogas bevis att beslutet om nedsättning blivit registrerat. Rätten inhämta försäkringsinspektionens yttrande huruvida eller i vad mån vinstutdelningen kan komma att inverka på försäkringstagarnas rätt. Finner rätten med hänsyn till yttrandets innehåll vinstutdelning icke böra medgivas, må ansöknings genast avslås. I annat fall utfärde rätten kallelse å bolagets borgenärer, med föreläggande för den,

som vill bestrida ansökningen, att sist å viss dag, sedan tre månader förflutit, skriftligen hos rätten göra anmälan därom vid äventyr att han eljest anses hava medgivit ansökningen. Kallelsen varde anslagen i rättens kansli tre månader före inställelsedagen samt kungjord i allmänna tidningarna och minst en tidning i orten tre gånger, första gången två månader och tredje gången sist en månad innan den dagen inträffar. I kallelsen skall intagas ett kortfattat sammandrag av försäkringsinspektionens yttrande. Bestrides ej ansökningen eller styrkes inför rätten, att de borgenärer, vilka hos rätten bestritt ansökningen, blivit till fullo förnöjda för sina fordringar eller medgivit vinstutdelning eller att säkerhet, som av rätten godkännes, ställts för deras fordringar, eller finner rätten, såvitt angår försäkringstagare, med hänsyn till innehållet i försäkringsinspektionens yttrande vinstutdelning ändock böra medgivas, skall rätten lämna tillstånd att utan hinder av nedsättningen vinstutdelning därefter må äga rum.

Har stiftelse, som bildats enligt lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser, hos bolaget fordran, som avses i 2 § nämnda lag, utgöra fordringen ej hinder mot bifall till ansökningen om tillstånd till vinstutdelning till aktieägarna; men skall, där vinstutdelning äger rum innan aktiekapitalet enligt verkställd registrering ökats med ett mot nedsättningen svarande belopp, skyldighet åvila bolaget att erlægga betalning för så stor del av stiftelsens fordran vid tiden för nedsättningsbeslutet som vinstutdelningen motsvarar av aktiekapitalet efter nedsättningen. Sådan skyldighet upphøre, när å fordringen avbetalats så stor del som svarar mot nedsättningen av aktiekapitalet.

Rättens beslut, varigenom tillstånd till vinstutdelning givits, skall, sedan det vunnit laga kraft, av styrelsen eller verkställande direktören anmälas för registrering. Anmälningen skall vara åtföljd av rättens beslut i huvudskrift eller avskrift, så ock av lagakraftbevis.

64 §.

Egen aktie må försäkringsaktiebolag ej mot vederlag förvärva i annan ordning än i 60 eller 62 § sägs eller mottaga såsom pant. Ej heller må dotterbolag mot vederlag förvärva eller såsom pant mottaga aktie i moderbolaget. Avtal, som träffats i strid mot förbud varom nu sagts, vare ogillt.

Vad i första stycket är stadgat utgör icke hinder för försäkringsaktiebolag att å auktion inropa för bolagets fordran utmätt aktie, dock med skyldighet att åter avyttra den, så snart det kan ske utan förlust.

Om inskränkning i rätten att förfoga över aktie.

65 §.

1 mom. I bolagsordningen må intagas förbehåll att, om aktie övergår till annan än aktieägare eller till annan än ägare av aktie av visst slag, aktieägarna eller ägarna av aktier av visst slag skola vara berättigade att lösa

aktien. Förvärvas flera aktier genom samma fång, må, där ej annat följer av förbehållet, lösningsrätt icke utövas i avseende å mindre antal aktier än fångtet omfattar.

I bolagsordningen skall angivas den ordning, i vilken lösningsrätten må tillkomma aktieägarna inbördes, den tid, ej överstigande två månader räknat från anmälan hos styrelsen om aktiens övergång, inom vilken den som vill begagna sig av lösningsrätten skall göra anmälan därom hos styrelsen, ävensom den tid, ej överstigande en månad räknat från det lösens belopp blivit bestämt, inom vilken lösen skall erläggas. Rörande anmälan hos styrelsen om akties övergång skall ofördröjligen genom styrelsens eller verkställande direktörens försorg meddelande ske till aktieägarna.

Kan överenskommelse icke träffas om lösens belopp, varde, såframt ej föreskrift om dess bestämmande enligt angiven grund intagits i bolagsordningen, beloppet, som skall motsvara aktiens verkliga värde, bestämt av tre skiljemän, utsedda enligt lagen om skiljemän. Åtnöjes ej part med skiljemännens beslut, äge han, där ej annat stadgats i bolagsordningen, draga tvisten under rättens prövning, såframt han väcker sin talan inom tre månader från det beslutet i huvudskrift eller avskrift delgavs honom.

Innan det visar sig att lösningsrätten ej begagnas, äge den till vilken aktie övergått icke utöva annan av aktien härflytande rätt gentemot bolaget än rätten att uppbära vinstutdelning och att, i händelse av aktiekapitalets ökning, utöva aktien tillkommande företrädesrätt till teckning av ny aktie. Av sådan teckning härflytande rättigheter och skyldigheter övergå å den som begagnar sig av lösningsrätten.

Vad ovan är stadgat om rätt att vid övergång av aktie lösa aktien skall äga motsvarande tillämpning, där den som skolat vara underkastad lösningsrätt till aktie, utan att aktien övergår å honom, förvärvar denna tillkommande rätt till erhållande av ny aktie enligt 59 § eller utövar aktien tillkommande företrädesrätt till teckning av ny aktie.

2 mom. I bolagsordningen må ock intagas förbehåll, varigenom rätten för aktiebolag eller annan samfällighet eller för annan än svensk medborgare att genom teckning eller överlåtelse förvärva aktie inskränkes.

Om reservfond så ock om bolagsstämmas rätt att genom vinstutdelning eller eljest förfoga över bolagets egendom.

66 §.

Försäkringsaktiebolag skall av årsvinsten å annan rörelse än livförsäkringsrörelse, efter avdrag för vad som åtgår till täckande av möjligen förefintlig förlust från föregående år, avsätta minst tio procent till reservfond. Vid beräkning av det belopp, som sålunda minst skall avsättas, må ej från årsvinsten avdragas den andel däri, som kan hava tillerkänts styrelseledamot, verkställande direktören eller annan såsom arvode (tantiem). Sedan fonden uppgått till ett belopp motsvarande tjugoprocent av aktiekapitalet eller det högre belopp, som kan vara föreskrivet i bolagsordningen, må vidare avsätt-

ning till fonden upphöra; nedgår fonden under det sålunda stadgade beloppet, skall avsättning därtill ånyo vidtaga.

Till reservfonden skall alltid läggas vad på grund av aktieteckning må hava erhållits för aktierna utöver det nominella beloppet, så ock, där aktie förklarats förverkad, vad dessförinnan blivit inbetalt å aktien.

Nedsättning av reservfonden må beslutas allenast för täckande av förlust, som enligt fastställd balansräkning finnes hava uppstått å bolagets verksamhet i dess helhet, och som icke kan ersättas av befintliga till framtida förfogande avsatta medel. Om användande av medel, som avsatts till reservfond, i visst fall vid nedsättning av aktiekapitalet stadgas i 60 § tredje stycket.

67 §.

1 mom. Ej må till aktieägarna annorledes än i följd av aktiekapitalets nedsättning efter ty i 60 och 62 §§ sägs utbetalas annat än den vinst, som förefinnes enligt fastställd balansräkning för sista räkenskapsåret, i den mån vinsten icke enligt bestämmelse i denna lag eller i bolagsordningen eller grunderna skall avsättas till särskild fond. Angående förbud mot vinstutdelning är för visst fall stadgat i 63 §.

Innan organisationskostnader, som uppförts som tillgång, fullständigt avskrivits, må ej för något år till aktieägare utdelas sammanlagt mera än tre procent å det inbetalda aktiekapitalet.

Har efter försäkringsaktiebolags bildande i bolagsordningen intagits förbehåll, som i 65 § 2 mom. sägs, må, innan förbehållet enligt 30 § andra stycket angivits å aktiebrevet, utdelning å den eller de aktier varå brevet lyder ej äga rum.

2 mom. Varder vinstutdelning beslutad och verkställd i strid mot vad i 1 mom. eller 63 § stadgats eller mot bestämmelse i bolagsordningen eller grunderna, vare aktieägare, som uppburit sådan utdelning, skyldiga att återbära denna jämte fem procent ränta därå.

Samma lag vare, om utdelning skett av vinst som utvisats av fastställd balansräkning till följd därav att balansräkningen upprättats i strid mot bestämmelser som avses i 93 och 94 §§; dock må utdelningen ej återkrävas från den, som vid dess uppbärande varken insåg eller bort inse balansräkningens oriktighet.

För brist, som kan uppkomma vid återbäringen, vare de, som medverkat till beslutet om vinstutdelning eller verkställandet av detta eller till upprättandet eller fastställandet av oriktig balansräkning, ansvariga efter de beträffande skadeståndsskyldighet i 320, 323 och 324 §§ stadgade grunderna.

3 mom. Sker nedsättning av aktiekapitalet medelst inlösen av aktier i strid mot förbehåll som i 60 § sägs eller mot bestämmelserna i nämnda paragraf, eller äger nedsättning av aktiekapitalet rum i förening med återbetalning till aktieägarna enligt 62 § utan iakttagande av vad där i 1 mom. är föreskrivet, skall vad i 2 mom. första och tredje styckena här ovan är stadgat om återbäringskyldighet och om ansvarighet för brist vid återbäringen äga motsvarande tillämpning.

68 §.

Av moderbolags vinst må, ändå att vinstutdelning eljest är medgiven, så stort belopp ej utdelas att vinstutdelningen, med hänsyn till koncernens ställning och resultatet av koncernens verksamhet i dess helhet, får anses stå i strid mot god affärssed.

Varder vinstutdelning beslutad och verkställd i strid mot vad i första stycket stadgas, vare aktieägare, som uppburit utdelning, skyldiga att återbära vad till dem för mycket utdelats jämte fem procent ränta därå; dock må utdelning ej återkrävas från den, som varken insett eller bort inse berörda förhållande.

För brist, som kan uppkomma vid återbäringen, ansvare de, som medverkat till beslutet om vinstutdelningen eller till verkställande av detsamma, efter de beträffande skadeståndsskyldighet i 320, 323 och 324 §§ stadgade grunderna.

69 §.

Det tillkommer bolagsstämma att i enlighet med bolagsordningens föreskrifter besluta, huruvida och i vad mån utdelning skall ske av den vinst som enligt 67 och 68 §§ må utbetalas till aktieägarna.

Bolagsstämma må ej besluta om användande av bolagets vinstmedel eller övriga tillgångar eller om åtagande av förpliktelser för ändamål, som uppenbarligen är främmande för bolagets verksamhet. Dock äge bolagsstämma använda tillgångar till allmännyttigt eller därmed jämförligt ändamål, såvitt det med hänsyn till ändamålets beskaffenhet, bolagets ställning och omständigheterna i övrigt får anses skäligt.

Bolagsstämma må ej heller, med mindre annat följer av vad i denna lag eller bolagsordningen är stadgat, besluta om sådan användning av bolagets tillgångar eller eljest om sådan åtgärd, att uppenbarligen fördel beredes vissa aktieägare till nackdel för bolaget eller övriga aktieägare.

Om styrelse, verkställande direktör och firmateckning.

70 §.

För försäkringsaktiebolag skall finnas en styrelse bestående av minst tre ledamöter.

Styrelsen väljes å bolagsstämma; dock må enligt bestämmelse, som intagits i bolagsordningen, en eller flera av ledamöterna kunna tillsättas i annan ordning.

Styrelseledamot, som väljes å bolagsstämma, skall utses för tid intill dess stämma som i 113 § sägs hållits och må icke väljas för längre tid än till och med den stämma som skall äga rum under tredje räkenskapsåret efter valet. Skall mer än en ordinarie stämma årligen hållas, gälle vad nu är sagt den stämma å vilken styrelseval skall förrättas.

Ändå att den tid, för vilken styrelseledamot blivit utsedd, ej gått till ända, må han skiljas från uppdraget genom beslut av den som utsett honom. Sty-

relseledamot äge ock rätt att avgå före utgången av nämnda tid, dock icke den som är verkställande direktör, så länge han kvarstår i denna befattning. Anmälan om avgång skall göras hos styrelsen, så ock, där styrelseledamot ej är vald å bolagsstämma, hos den som tillsatt honom.

Om styrelseledamot, som är vald å bolagsstämma, entledigas eller eljest avgår eller avlider eller hinder för honom att vara styrelseledamot uppkommer enligt 72 § och suppleant ej finnes, åligger det övriga styrelseledamöter att ofördröjligen föranstalta om val av ny ledamot för tid, som återstår av den tid för vilken den förre blivit vald. Meddelas icke annan föreskrift i bolagsordningen, må dock med valet anstå till nästa ordinarie bolagsstämma där styrelseval skall äga rum, såframt styrelsen är beslutför med kvarstående ledamöter och suppleanter.

71 §.

Styrelsen skall utse en verkställande direktör. Denne må utses inom eller utom styrelsen; dock må i bolagsordningen eller av bolagsstämman föreskrivas, att verkställande direktör skall utses inom styrelsen.

Styrelsen äger förordna vice verkställande direktör att tjänstgöra i verkställande direktörens ställe.

72 §.

Styrelseledamöterna och verkställande direktören skola vara myndiga här i riket bosatta svenska medborgare.

73 §.

Vad i denna lag är stadgat om styrelseledamot och verkställande direktör skall i tillämpliga delar gälla beträffande suppleant och vice verkställande direktör.

I bolagsordningen må närmare bestämmelser upptagas om de förutsättningar, under vilka suppleant eller vice verkställande direktör äger inträda i tjänstgöring, så ock, där flera suppleanter finnas, om ordningen för deras inträde. Sådana bestämmelser må jämväl meddelas av den som utsett suppleanten eller vice verkställande direktören. Bestämmelse som i detta stycke sägs må ej registreras.

Har i fall, då enligt bestämmelse i bolagsordningen som avses i 70 § andra stycket en eller flera styrelseledamöter skola tillsättas i annan ordning än genom val å bolagsstämma, sådan ledamot ej tillsatts, skall av rätten ersättare förordnas på ansökan av styrelseledamot, aktieägare, borgenär eller annan, vars rätt kan vara beroende av att någon finnes som äger företräda bolaget.

74 §.

Verkställande direktören skall handhava den löpande förvaltningen av bolagets angelägenheter. Ledningen och förvaltningen i övrigt tillkommer styrelsen.

Den löpande förvaltningen omfattar ej åtgärd, som med hänsyn till bolagets förhållanden är av osedvanlig beskaffenhet eller av stor betydelse. Där styrelsens beslut icke kan avvaktas utan väsentlig olägenhet för verksamhetens gång, må dock verkställande direktören vidtaga sådan åtgärd men bör, så snart det kan ske, underrätta styrelsen därom.

75 §.

Det åligger verkställande direktören att under styrelsens inseende sörja för en sådan organisation av bolagets verksamhet, som med hänsyn till bolagets förhållanden må anses tillfredsställande. Han skall ock leda driften av bolagets rörelse och utöva tillsyn över dess befattningshavare.

Styrelsen är pliktig att tillse, att en sådan organisation av bolagets verksamhet finnes som i första stycket sägs. Styrelsen skall vaka över att verkställande direktören fullgör sina åligganden samt, där det med hänsyn till omfattningen eller beskaffenheten av bolagets verksamhet eller eljest finnes påkallat, utfärda instruktioner för verkställande direktören och andra befattningshavare i bolaget. Styrelsen skall tillse, att erforderliga upplysningar angående bolagets förhållanden komma styrelsen till handa på lämpligt sätt och vid lämpliga tider.

Uppkommer förfall för verkställande direktören och finnes ej vice verkställande direktör, svarar styrelsen för de åligganden, som enligt vad ovan sagts skola ankomma på verkställande direktören.

76 §.

Verkställande direktören skall sörja för att bolagets bokföring fullgöres i överensstämmelse med lag samt att medelsförvaltningen är ordnad på betryggande sätt. Styrelsen är pliktig att tillse, att en med hänsyn till bolagets förhållanden och god köpmannased tillfredsställande organisation av bokföringen och medelsförvaltningen finnes, och skall, där organisationen ej jämväl omfattar betryggande kontroll, genom en eller flera särskilt utsedda styrelseledamöter öva tillsyn över bokföringen och medelsförvaltningen.

Om förvaltningen av värdehandlingar, som skola förvaras avskilda från bolagets övriga tillgångar, stadgas vidare i 276 och 277 §§.

77 §.

Inom styrelsen skall en ledamot vara ordförande. Har bolagsstämman ej utsett ordförande eller skall, där en eller flera ledamöter tillsatts i annan ordning än genom val å bolagsstämma, sådan ledamot ej enligt bolagsordningen tillika vara styrelsens ordförande, välje styrelsen ordförande. Vid lika röstetal skall valet avgöras genom lottning. Verkställande direktören eller vice verkställande direktör må icke utses till ordförande.

Det åligger ordföranden att tillse att sammanträden hållas då så erfordras. Framställer styrelseledamot eller verkställande direktör som ej tillhör styrelsen begäran om sammankallande av styrelsen, skall hans begäran efterkom-

mas. Verkställande direktören skall, ändå att han ej är styrelseledamot, närvara vid styrelsens sammanträden, där ej styrelsen för visst fall annorledes bestämmer.

Vid styrelsens sammanträden skola föras protokoll, vilka skola till riktigheten bestyrkas av ordföranden och den ledamot styrelsen därtill utser. Ledamot av styrelsen, så ock verkställande direktören, även om han ej är styrelseledamot, är berättigad att på begäran få särskild från styrelsens beslut avvikande mening antecknad till protokollet. Protokollen skola föras i nummerföljd och förvaras på betryggande sätt.

78 §.

Styrelsen är beslutför, där de vid sammanträde tillstädesvarandes antal överstiger hälften av hela antalet styrelseledamöter, såframt ej för beslutförhet högre antal föreskrivits i bolagsordningen. Ärende må dock icke företagas, med mindre såvitt möjligt samtliga styrelseledamöter eller, vid förfall för någon av dem, suppleant för honom erhållit tillfälle att deltaga i ärendets behandling.

Såsom styrelsens beslut gälle, där föreskrift om särskild röstpluralitet ej givits i bolagsordningen, den mening, om vilken vid sammanträde de flesta röstande förena sig, och vid lika röstetal den mening, som biträdes av ordföranden. Är styrelsen icke fulltalig, må beslut anses föreligga allenast där av de tillstädesvarande ett antal överstigande en tredjedel av hela antalet styrelseledamöter enat sig.

79 §.

Ledamot av styrelsen eller verkställande direktören må ej handlägga fråga rörande avtal mellan honom och bolaget. Ej heller må han handlägga fråga om avtal mellan bolaget och tredje man, såframt han däri äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot bolagets. Vad sålunda är stadgat äge motsvarande tillämpning beträffande gåva från bolaget, så ock beträffande rättegång eller annan talan mot styrelseledamoten, verkställande direktören eller tredje man.

80 §.

Styrelsen äger, i den mån annat icke följer av vad i denna lag är stadgat, att ej mindre handla å bolagets vägnar i förhållande till tredje man än även företräda bolaget inför domstolar och andra myndigheter. Samma behörighet tillkommer ock den eller dem som efter vad i 81—83 §§ sägs äga teckna bolagets firma (firmatecknare); dock äga de, som må utöva firmateckningsrätt allenast i förening, endast i förening företräda bolaget.

Även om verkställande direktören må allenast i förening med annan teckna bolagets firma, äger han i avseende å åtgärd, som efter vad i 74 § är stadgat ankommer på verkställande direktören, ensam företräda bolaget, där fråga ej är om rättshandling som enligt lag skall ske skriftligen.

81 §.

Bemyndigande för styrelseledamot, styrelsesuppleant, verkställande direktören eller vice verkställande direktör att teckna bolagets firma må meddelas av styrelsen, där ej i bolagsordningen blivit bestämt, att sådant bemyndigande icke må meddelas. Styrelsen äge ock bemyndiga annan än nu sagts att teckna bolagets firma, om tillåtelse därtill givits i bolagsordningen eller av bolagsstämman; dock må i dylikt fall bemyndigande ej lämnas den som är omyndig eller den som icke är här i riket bosatt svensk medborgare.

Bemyndigande att teckna bolagets firma må när som helst av styrelsen återkallas.

82 §.

Då bemyndigande att teckna bolagets firma meddelas, äger styrelsen föreskriva, att rätten till firmateckning får av två eller flera personer utövas allenast i förening. I avseende å sådan firmatecknare må ock föreskrivas, att han vid firmateckning bör underskriva sitt namn endast såsom kontrasignant. Dylik kontrasignant äge teckna bolagets firma endast tillsammans med firmatecknare, som ej är kontrasignant.

Föreskrives annan inskränkning i rätten att teckna bolagets firma än i första stycket sägs, må den ej registreras.

I bolagsordningen eller av bolagsstämman må föreskrivas, att bemyndigande att teckna bolagets firma får av styrelsen meddelas allenast två eller flera personer i förening.

83 §.

Verkställande direktören skall äga teckna bolagets firma i förening med en styrelseledamot, där han ej på grund av bestämmelse i bolagsordningen eller enligt styrelsens bemyndigande äger ensam teckna bolagets firma eller ock styrelsen föreskrivit, att han skall äga teckna firman i förening med viss person eller en av vissa personer.

Den rätt att teckna bolagets firma, som på grund av denna lag eller bestämmelse i bolagsordningen tillkommer verkställande direktören, äge ock vice verkställande direktör, då han inträtt för verkställande direktören.

84 §.

Styrelsen eller annan, som jämlikt 80 § är ställföreträdare för bolaget, må ej förfoga över dess tillgångar eller ikläda det förpliktelser eller eljest vidtaga åtgärd i strid mot vad i 69 § andra stycket första punkten och tredje stycket är stadgat beträffande bolagsstämma. Styrelsen äger dock till allmännyttigt eller därmed jämförligt ändamål använda tillgång, som i förhållande till bolagets ställning är av ringa betydelse.

85 §.

I förhållande till bolaget åligger det styrelsen och annan ställföreträdare för bolaget att ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter som meddelas i bolagsordningen eller av bolagsstämman. Annan ställföreträdare än styrelsen vare ock skyldig att ställa sig till efterrättelse föreskrift, som meddelas av styrelsen eller, såvitt angår åtgärd som enligt 74 § ankommer på verkställande direktören, av denne. Dock må styrelsen och annan ställföreträdare för bolaget icke efterkomma föreskrift, där den finnes såsom stridande mot denna lag eller bolagsordningen ej vara gällande, icke heller föreskrift av bolagsstämman om sådan åtgärd avseende förvaltningen av bolagets angelägenheter, vars verkställighet styrelsen finner innebära ett uppenbart åsidosättande av bolagets intressen.

Den, som enligt 79 § icke må för bolaget handlägga fråga om avtal, äge ej heller befogenhet att utan särskilt uppdrag av styrelsen företräda bolaget i avseende å avtalet.

86 §.

Har styrelsen eller annan ställföreträdare för bolaget företagit rättshandling å bolagets vägnar men därvid handlat i strid mot vad i 84 § är stadgat eller mot föreskrift, som avses i 85 §, eller eljest överskridit sin befogenhet, vare rättshandlingen ej gällande mot bolaget, så framt tredje man insåg eller bort inse att sådant överskridande förelåg.

Överskrider verkställande direktören vid företagande av rättshandling den honom enligt 74 § tillkommande förvaltningsrätten, vare utan avseende därå rättshandlingen gällande, så framt tredje man ej insåg eller bort inse att sådant överskridande förelåg.

Om styrelsesuppleant eller vice verkställande direktör företrätt bolaget, vare det förhållandet, att förutsättning för hans inträde i styrelseledamots eller verkställande direktörens ställe saknades, utan verkan gentemot tredje man, där han ej insåg eller bort inse nämnda förhållande.

87 §.

Skriftlig handling, som utfärdas för försäkringsaktiebolag, bör undertecknas med bolagets firma, och skola de, som teckna firman, därvid underskriva sina namn.

Har styrelsen eller annan ställföreträdare för bolaget utfärdat handling utan firmateckning och framgår icke av dess innehåll, att den utfärdats å bolagets vägnar, svare de, som undertecknat handlingen, för vad genom handlingen må hava slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld. Sådan ansvarighet skall dock ej åvila undertecknarna, där av omständigheterna vid handlingens tillkomst framgick, att den utfärdades för bolaget, samt den till vilken handlingen ställts av bolaget erhåller behörigen undertecknat godkännande av handlingen utan oskäligt dröjsmål efter det begäran därom framstälts eller personlig ansvarighet gjorts gällande mot undertecknarna.

88 §.

Angående behörighet för styrelseledamot, så ock för den, som eljest, ensam eller i förening med annan, bemyndigats teckna bolagets firma, att mottaga delgivning i rättegång mot bolaget är stadgat i rättegångsbalken; och skall vad i sådant avseende gäller äga tillämpning jämväl då annat meddelande skall delgivas bolaget.

89 §.

Vill styrelsen kära till bolaget, skall styrelsen kalla aktieägarna till bolagsstämma för val av ställföreträdare att föra bolagets talan i tvisten. Stämning skall anses delgiven, då den blivit föredragen å stämman.

90 §.

Utses, efter det ansökan om bolagets registrering gjorts, vice verkställande direktör, eller sker ändring i avseende å de till styrelseledamöter eller styrelsesuppleanter eller till verkställande direktör eller vice verkställande direktör utsedda personerna eller i fråga om rätten att teckna bolagets firma, eller ändrar styrelseledamot, styrelsesuppleant, verkställande direktör eller vice verkställande direktör eller eljest någon, som ensam eller i förening med annan äger teckna firman, sitt hemvist eller ändras bolagets postadress, skall styrelsen eller verkställande direktören därom ofördröjligen göra anmälan för registrering. Å denna anmälan skall vad i 29 § andra, tredje och sjunde styckena sägs äga motsvarande tillämpning. Vid anmälan, som ej avser allenast ändring av hemvist eller av bolagets postadress, skall fogas avskrift av protokoll eller annan handling som bestyrker anmälningen.

Rätt att göra anmälan enligt första stycket tillkommer den som beröres av anmälningen.

Om styrelsens och verkställande direktörens årsredovisning.

91 §.

Det åligger styrelsen och verkställande direktören att för varje räkenskapsår avgiva redovisning för förvaltningen av bolagets angelägenheter genom avlämnande av balansräkning, avseende bolagets ställning vid räkenskapsårets utgång (balansdagen), vinst- och förlusträkning samt förvaltningsberättelse. Dessa redovisningshandlingar skola vara underskrifna av samtliga styrelseledamöter och verkställande direktören. Skola enligt denna lag andra redovisningshandlingar avgivas, må dessa undertecknas av verkställande direktören ensam.

Har beträffande redovisningshandling avvikande mening antecknats till styrelsens protokoll, skall yttrandet fogas till redovisningshandlingen.

Minst en månad före den bolagsstämma, varom förmäles i 113 §, skola styrelsen och verkställande direktören till revisorerna i huvudskrift eller avskrift avlämna redovisningshandlingarna för det förflutna räkenskapsåret.

92 §.

Räkenskapsår för försäkringsaktiebolag skall vara helt år, dock må räkenskapsår vid rörelsens början ävensom vid omläggning av räkenskapsår avse del av år eller utsträckas att omfatta högst aderton månader. Såframt ej särskilda förhållanden till annat föranleda, skall kalenderåret vara räkenskapsår.

För försäkringsbolag, hörande till samma koncern, bör såvitt möjligt bestämmas samma räkenskapsår.

93 §.

I avseende å försäkringsaktiebolags inventarium, balansräkning samt vinst- och förlusträkning skola, jämte vad i bokföringslagen eljest är stadgat, gälla följande bestämmelser.

1 mom. Tillgång må, såframt ej nedan annorlunda stadgas, icke upptagas vare sig över verkliga värdet eller till högre belopp än det, vartill kostnaderna för dess anskaffning uppgått. Dock må tillgång upptagas till högre belopp än som motsvarar dessa kostnader i fall, där det på grund av särskilda omständigheter må anses tillåtligt jämlikt god köpmannased.

Såsom det verkliga värdet å viss tillgång skall anses försäljningsvärdet efter avdrag för försäljningskostnaderna, om ej på grund av tillgångens beskaffenhet eller andra omständigheter annat värde bör sättas därå jämlikt allmänna bokföringsgrunder och god köpmannased.

2 mom. Utan hinder av vad i 1 mom. stadgas må fastighet, som är avsedd för inrymmande av bolagets huvudkontor, ävensom aktier i dotterbolag samt tillgång på grund av tillskjutet garantikapital i sådant bolag upptagas till högst det belopp, vartill kostnaderna för dylika tillgångars anskaffning uppgått.

I fråga om fastighet som avses i första stycket gälle dock, att årlig avskrivning därå skall efter lämplig avskrivningsplan ske med belopp, som motsvarar fastighetens värdeminskning på grund av ålder och nyttjande eller annan därmed jämförlig orsak, såvitt ej fastighetens verkliga värde uppenbarligen är högre än det, som skulle framkomma efter sådan avskrivning. Finnes till följd av orsak, som ej kan antagas vara övergående, fastighetens verkliga värde vara avsevärt lägre än det värde som erhålles efter vad ovan sägs, skall särskild avskrivning ske, i den mån ej en ökning av den årliga avskrivningen må anses tillfyllest jämlikt allmänna bokföringsgrunder och god köpmannased. Hava under räkenskapsåret kostnader nedlagts för förbättring å fastigheten eller hava sådana kostnader balanserats från tidigare räkenskapsår, må de inräknas i anskaffningskostnaderna.

Beträffande aktier i dotterbolag samt tillgång på grund av tillskjutet garantikapital i sådant bolag gälle, att avskrivning å dylik tillgång skall ske i den mån det må anses erforderligt enligt allmänna bokföringsgrunder och god köpmannased.

Utöver vad i andra stycket tredje punkten är stadgat må ej tillgång, som avses i detta moment, i annat fall än i 3 mom. sägs upptagas till högre värde än det, vartill den var uppförd i närmast föregående balansräkning.

3 mom. Om fastighet som avses i 2 mom. måste anses äga ett bestående värde väsentligt överstigande det belopp, vartill fastigheten är upptagen i närmast föregående balansräkning, må fastigheten utan hinder av vad i sagda moment är stadgat upptagas till högst detta värde, såframt det belopp varmed uppskrivning sker användes till

a) avsättning till försäkringsfond, utjämningsfond, säkerhetsfond, återbäringsfond eller regleringsfond eller

b) erforderlig avskrivning på värdet av andra tillgångar av det slag som avses i 2 mom.

Fastighetens värde må dock ej i något fall uppskrivas över senast fastställda taxeringsvärdet.

4 mom. Osäkra fordringar skola upptagas högst till det belopp varmed de beräknas komma att inflyta.

5 mom. Under förutsättning att de värdehandlingar, i vilka försäkringsfond jämlikt 274 § första stycket 1—7 eller premiereserv jämlikt 275 §, jämförd med 274 § första stycket 1—7, redovisas, beräknas kunna å tider, som med hänsyn till beskaffenheten av bolagets förbindelser prövas tillfredsställande, förvandlas i penningar till belopp motsvarande det bokförda värdet, må värdehandling, som vid räkenskapsårets slut användes till sådan redovisning, kunna, utan hinder av vad ovan i 1 mom. är stadgat, upptagas till samma värde som i närmast föregående balansräkning eller, där värdehandling en anskaffats under räkenskapsåret, till det belopp, som motsvarar kostnaderna för dess anskaffning.

6 mom. I fall, då bolaget innehar egna aktier, skola de med angivande av nominella beloppet upptagas såsom tillgång allenast inom linjen.

Vid värdering av moderbolags aktier i dotterbolag skall avdrag från det enligt 2 mom. beräknade värdet av aktierna ske för så stor del av värdet som belöper på aktier, vilka dotterbolaget äger i moderbolaget. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning i det fall, då aktier i moderbolaget tillhöra annat dotterbolag däri förstnämnda dotterbolag äger del. Inom linjen skall moderbolagets andel i nominella beloppet av de aktier i moderbolaget, som ägas av dotterbolag, angivas såsom andel i egna aktier.

7 mom. Kostnader för bolagsbildningen eller för ökning av aktiekapitalet, så ock förvaltningskostnader må icke upptagas såsom tillgång.

De i samband med bolagsbildningen och därefter före utgången av andra räkenskapsåret till organisation av bolagets verksamhet använda kostnaderna må, där sådant i bolagsordningen bestämmes, upptagas såsom tillgång intill i bolagsordningen medgivet belopp. Sådana kostnader skola avskrivas med minst en åttondel för varje efter andra räkenskapsåret följande år.

8 mom. Ej må i stället för avskrivning på värdet av tillgångar motsvarande belopp uppföras bland skulderna.

94 §.

1 mom. I balansräkningen skola tillgångar och skulder fördelas i poster på sätt som må anses påkallat med hänsyn till verksamhetens art och allmänna bokföringsgrunder. Därvid skall iakttagas, att försäkringsfond upptages såsom särskild skuldpost; omfattar bolagets rörelse olika försäkringsgrenar, skall för varje försäkringsgren särskild försäkringsfond upptagas. Driver bolaget livförsäkringsrörelse, skola för denna verksamhetsgren såsom särskilda skuldposter upptagas jämväl följande tekniska fonder, nämligen utjämningsfond, säkerhetsfond, återbäringsfond och regleringsfond.

Närmare bestämmelser angående tillgångars och skulders fördelning i poster samt dessas uppställning och benämning så ock angående redovisning av aktier i andra bolag ävensom andra andelsrättigheter meddelas av Konungen.

2 mom. Fond må ej redovisas under benämningen pensionsfond eller understödsfond eller under annan benämning, som utmärker att fonden bildats för tryggnad av pension eller eljest för anställdas eller deras anhörigas välfärd. Har bolaget bildat stiftelse efter vad i lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser är stadgat, skall skuld på grund av överföring av medel från bolaget till stiftelsen redovisas i särskild post med upptagande av stiftelsens benämning, därvid skuld på grund av överföring som beslutats vid balansräkningens fastställande, skuld för ränta för det år balansräkningen avser, i den mån den ej avräknats mot utgifter, och skuld på grund av tidigare överföringar skola angivas för sig.

3 mom. Av balansräkningen skall framgå i vad mån tillgångar pantsatts jämlikt 276 och 277 §§.

4 mom. Inom linjen skall anmärkas sammanlagda beloppet av bolagets borgens- och övriga ansvarsförbindelser, i den mån de icke upptagits bland skulderna.

Inom linjen skall ock angivas sammanlagda beloppet för år av pensioner, utgående på grund av förpliktelser, vilka ej upptagits såsom skuld i balansräkningen eller motsvaras av där upptagen skuld till pensionsstiftelse. Pensionsförpliktelser, som i närmast föregående balansräkning upptagits såsom skuld, må ej redovisas inom linjen.

5 mom. I moderbolags balansräkning skall upplysning meddelas om sammanlagda beloppet av moderbolagets fordringar hos och skulder till varje dotterbolag, så ock om sammanlagda beloppet av varje dotterbolags fordringar hos och skulder till annat dotterbolag.

95 §.

Vinst- och förlusträkning skall så uppställas att en tillfredsställande redovisning erhålles för huru vinsten eller förlusten för räkenskapsåret uppkommit. Därvid skall iakttagas, att intäkter och kostnader fördelas i lämpliga poster med hänsyn till verksamhetens art. Omfattar verksamheten flera för-

säkringsgrenar, skola intäkter och kostnader beträffande varje verksamhetsgren särskilt redovisas.

Närmare bestämmelser angående vinst- och förlusträkningens uppställning meddelas av Konungen.

96 §.

1 mom. I förvaltningsberättelsen skall, i den mån det finnes kunna ske utan förfång för bolaget, upplysning lämnas om sådana för bedömningen av bolagets ställning och resultatet av dess verksamhet samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning viktiga förhållanden, vilka ej framgå av balansräkningen eller vinst- och förlusträkningen, så ock om händelser av väsentlig betydelse för bolaget, jämväl där de inträffat efter räkenskapsårets slut.

I förvaltningsberättelsen skall uppgivas medelantalet under räkenskapsåret anställda fältmän, med särskilt angivande av antalet yrkesfältmän, samt medelantalet övriga i bolagets tjänst anställda personer. I den mån motsvarande uppgifter ej lämnas i vinst- och förlusträkningen, skall ock i särskilda poster upptagas sammanlagda beloppet av utbetalda löner och ersättningar under räkenskapsåret dels till fältmän, dels till styrelsen samt verkställande direktören och andra personer i ledande ställning, dels ock till övriga befattningshavare i bolaget.

Har uppskrivning av tillgång verkställt för räkenskapsåret, skall redogörelse lämnas för grunden till uppskrivningen, för det belopp varmed uppskrivning skett och, i fall som avses i 93 § 3 mom., jämväl för användningen av beloppet.

Har beträffande avskrivning på tillgång som avses i 93 § 2 mom. eller i annat avseende någon viktigare ändring vidtagits i förhållande till tidigare balansräkning eller vinst- och förlusträkning, skall redogörelse därför lämnas i förvaltningsberättelsen.

Styrelsen och verkställande direktören skola i förvaltningsberättelsen framställa förslag i anledning av bolagets vinst eller förlust enligt balansräkningen.

2 mom. Har koncernbalansräkning eller koncernredogörelse upprättats efter vad i 97 § sägs, skall i förvaltningsberättelsen för moderbolag uppgivas resultatet av koncernens verksamhet i dess helhet.

97 §.

I moderbolag skall avgivas koncernbalansräkning, innehållande ett sammandrag av moderbolagets och dotterbolagens balanser, eller koncernredogörelse, däri skall upptagas en sammanställning av koncernbolagens vinster och förluster. Närmare bestämmelser angående koncernbalansräknings och koncernredogörelses uppställning och innehåll meddelas av Konungen.

Undantag från eller inskränkning i skyldigheten att avgiva koncernbalansräkning eller koncernredogörelse må för särskilt fall medgivnas av Konungen eller den myndighet Konungen bestämmer.

Om revision.

98 §.

Styrelsens och verkställande direktörens förvaltning samt bolagets räkenskaper skola granskas av minst två revisorer. Revisorerna väljas å bolagsstämma; dock må i bolagsordningen kunna bestämmas, att en eller flera revisorer skola på annat sätt tillsättas att jämte minst en å bolagsstämman vald revisor deltaga i granskningen.

Då revisorer väljas, skola lika många suppleanter väljas.

Angående revisor som förordnas av försäkringsinspektionen stadgas i 285 §.

99 §.

Revisorer och revisorssuppleanter, som väljas av bolagsstämma, skola utses för tid intill dess stämma som i 113 § sägs hållits och må icke väljas för längre tid än till och med den stämma som skall äga rum under tredje räkenskapsåret efter valet. Skall mer än en ordinarie stämma årligen hållas, gälle vad nu är sagt den stämma, å vilken revisorsval skall förrättas. Revisor må, ändå att den tid för vilken han blivit utsedd ej gått till ända, skiljas från uppdraget, där han valts på bolagsstämma, av stämman och eljest genom beslut av den som tillsatt honom.

Om revisor, som är vald på bolagsstämma, entledigas eller eljest avgår eller avlider och suppleant på grund av avgång eller frånfälle ej finnes för honom, åligger det styrelsen att ofördröjligen föranstalta om val av ny revisor. Vad nu är sagt gälle ock, där hinder att vara revisor uppkommer enligt 100 §. Sker valet å annan än ordinarie stämma, där revisorsval skall äga rum, skall uppdraget avse allenast tiden till och med sådan stämma.

Den, som utsetts till revisor eller revisorssuppleant, skall därom ofördröjligen underrättas, om han valts å bolagsstämma, av styrelsen eller verkställande direktören och eljest av den som tillsatt honom.

Skall enligt bolagsordningen revisor vara auktoriserad revisor eller godkänd granskningsman och sker ändring i avseende å därtill utsedd person eller suppleant för denne eller beträffande sådan persons hemvist, skall styrelsen eller verkställande direktören ofördröjligen göra anmälan därom för registrering. Å denna anmälan skall vad i 29 § andra stycket sägs äga motsvarande tillämpning. Vid anmälan, som ej avser allenast ändring av hemvist, skall fogas avskrift av protokoll eller annan handling som bestyrker ändringen.

Rätt att göra anmälan enligt fjärde stycket tillkommer den som beröres av ändringen.

Med auktoriserad revisor och godkänd granskningsman avses av handelskammare i riket auktoriserad revisor och godkänd granskningsman.

100 §.

1 mom. Revisor skall vara myndig här i riket bosatt svensk medborgare. Revisor skall hava den erfarenhet beträffande bokföring och insikt i ekono-

miska förhållanden som med hänsyn till bolagets verksamhet erfordras för uppdraget.

Omfattar bolagets verksamhetsområde hela riket eller är verksamheten eljest av stor omfattning, skall minst en av revisorerna vara auktoriserad revisor eller godkänd granskningsman.

Till revisor må ej utses den, som är befattningshavare i bolaget eller eljest intager en underordnad eller beroende ställning till styrelseledamot eller verkställande direktören eller till annan befattningshavare i ledande ställning i bolaget, ej heller styrelseledamots, verkställande direktörens eller sådan befattningshavares make eller den, som med honom är i rätt upp- eller nedstigande skyldskap eller svågerlag eller är hans syskon eller med honom är i det svågerlag, att den ene är gift med den andres syskon.

2 mom. Bland revisorerna i moderbolag bör, där det kan ske, en eller flera vara revisorer i dotterbolag.

3 mom. Hava revisorer ej utsetts till antal som i denna lag och bolagsordningen är föreskrivet eller hava revisorer utsetts utan iakttagande av bestämmelse i 1 mom., åligger det styrelsen, styrelseledamot och verkställande direktören att ofördröjligen om förhållandet göra anmälan till försäkringsinspektionen. Anmälan må göras även av aktieägare eller borgenär.

4 mom. Vad i denna paragraf stadgas om revisor skall äga motsvarande tillämpning å revisorssuppleant.

101 §.

Där antalet revisorer utgör minst tre, skola dessa inom sig utse en ordförande att leda revisionen. Revisorerna skola sammanträda så ofta de finna nödigt. Det åligger ordföranden, där sådan utsetts, att kalla till sammanträde.

102 §.

1 mom. Det åligger revisorerna vid fullgörandet av sitt uppdrag att granska bolagets böcker och andra räkenskaper, att taga del av styrelsens och bolagsstämman protokoll, att verkställa inventering eller kontrollera verkställd inventering av bolagets kassa och övriga tillgångar,

att tillse huruvida bolagets organisation av och kontroll över bokföringen och medelsförvaltningen är tillfredsställande,

att, sedan de redovisningshandlingar som i 91 § omförmälas avgivits för bolaget, granska nämnda redovisningshandlingar, samt

att vidtaga de åtgärder som i övrigt för ett behörigt fullgörande av revisionsuppdraget må vara erforderliga.

Revisorerna hava att ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som meddelas av bolagsstämman och ej innefatta inskränkning i deras i lag stadgade skyldigheter eller eljest strida mot lag eller författning eller mot bolagsordningen.

Om det revisor åvilande granskningsarbetet är av större omfattning, vare han berättigad att därtill anlita hos honom för biträde i revisionsverksam-

het anställd, lämplig person såsom medhjälpare efter vad med hänsyn till arbetets art får anses tillbörligt. Rätt att sålunda anlita medhjälpare föreligger icke, såframt bolagsstämman vid valet träffar sådant förbehåll.

Styrelsen och verkställande direktören skola giva revisor tillgång till bolagets böcker, räkenskaper och andra handlingar samt i övrigt det biträde, som av honom påkallas för uppdraget. Av revisor begärd upplysning angående förvaltningen må ej av styrelsen eller verkställande direktören vägras.

2 mom. Är bolaget moderbolag, skola revisorerna granska jämväl den avgivna koncernbalansräkningen eller koncernredogörelsen; och skall revisorernas granskning även i övrigt avse moderbolagets förhållanden till dotterbolagen samt dotterbolagens förhållanden inbördes.

103 §.

Revisorerna skola för varje räkenskapsår avgiva en av dem undertecknad revisionsberättelse, som skall överlämnas till styrelsen minst två veckor före den i 113 § omförmälda bolagsstämman. Revisorerna skola ock inom samma tid till styrelsen återställa de till dem överlämnade redovisningshandlingarna. Därvid skola revisorerna hava å balansräkningen samt vinst- och förlusträkningen tecknat påskrift med yttrande, huruvida dessa handlingar överensstämma med bolagets av dem granskade böcker eller icke, och skall påskriften i övrigt beträffande granskningen innefatta hänvisning till revisionsberättelsen.

104 §.

1 mom. Revisionsberättelsen skall innehålla redogörelse för resultatet av revisorernas granskning samt uttalande, huruvida anledning till anmärkning i avseende å de till revisorerna överlämnade redovisningshandlingarna, bolagets bokföring eller inventeringen av dess tillgångar eller eljest beträffande förvaltningen av bolagets angelägenheter föreligger eller icke. Föreligger anledning till anmärkning, skall denna angivas i revisionsberättelsen. Revisorerna äge ock i berättelsen meddela erinringar, som de anse böra komma till aktieägarnas kännedom.

Revisionsberättelsen skall innehålla särskilt uttalande
angående fastställelse av balansräkningen;

angående ansvarsfrihet för styrelseledamöterna och verkställande direktören; samt

angående styrelsens och verkställande direktörens förslag i anledning av bolagets vinst eller förlust enligt balansräkningen.

Har uppskrivning av tillgång verkställts för räkenskapsåret eller har tillgång som anskaffats under räkenskapsåret upptagits till högre värde än anskaffningskostnaden, skall särskilt uttalande därom göras i revisionsberättelsen.

Revisor, som hyser från de i revisionsberättelsen gjorda uttalandena skiljaktig mening eller eljest finner särskilt uttalande påkallat, äger till revisionsberättelsen foga yttrande därom, såframt han ej avgiver särskild revisionsberättelse.

2 mom. Revisionsberättelsen för moderbolag skall innehålla särskilt uttalande, huruvida föreslagen vinstdisposition med hänsyn till koncernens ställning och resultatet av koncernens verksamhet i dess helhet får anses stå i strid mot god affärssed. Hava revisorerna saknat erforderliga upplysningar rörande dotterbolags förhållanden, skall detta angivas jämte anledningen därtill.

105 §.

Hör till bolaget stiftelse, som bildats enligt lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser, skall revisorernas granskning avse jämväl stiftelsens förvaltning samt dess räkenskaper; och skall vad i 102 § 1 mom. fjärde stycket är stadgat beträffande bolagets styrelse och verkställande direktören äga motsvarande tillämpning å styrelse eller god man för stiftelsen.

Där stiftelse, som i första stycket sägs, står under särskild förvaltning, skola revisorerna, samtidigt med överlämnande till bolagets styrelse av revisionsberättelsen, till styrelsen eller gode mannen för stiftelsen överlämna särskilt yttrande rörande granskningen av stiftelsens förvaltning och räkenskaper. I revisionsberättelsen skola revisorerna yttra sig om granskningen av stiftelsens förvaltning och dess räkenskaper.

Om bolagsstämma.

106 §.

Aktieägares rätt att deltaga i handhavandet av bolagets angelägenheter utövas å bolagsstämma. Där äge varje aktieägare, som införts i aktieboken och anmäler sig till deltagande i förhandlingarna, rösträtt i enlighet med vad i 111 § sägs.

I bolagsordningen må kunna stadgas, att aktieägare för att vinna rätt till deltagande i förhandlingarna skall hos styrelsen anmäla sig viss tid, högst tre dagar, sön- och helgdagar oräknade, före bolagsstämman. Meddelas dylikt stadgande, skola i bolagsordningen jämväl intagas bestämmelser om kungörande av ort och tid för hållande av sådant styrelsesammanträde, som i 35 § 1 mom. sägs.

107 §.

Vill någon själv eller genom ombud utöva rösträtt för aktie, vare han, såframt å bolagsstämman aktieägare med ett sammanlagt aktiebelopp av minst en tiondel av det vid stämman företrädde aktiekapitalet framställt yrkande därom, pliktig att avlämna en av honom egenhändigt underskriven försäkran, att han icke under falskt sken av köp, gåva eller annat förvärv åtkommit aktien utan verkligen förvärvat äganderätt till denna, att han ej heller för att kringgå i lag eller bolagsordningen meddelade bestämmelser om rösträtt förvärvat aktien med skyldighet att åter avyttra den, samt att han fortfarande är ägare av aktien. Har försäkran å tidigare bolagsstämma avlämnats av den uppgivne aktieägaren, vare han allenast pliktig att avlämna försäkran, att förändring i äganderätten till aktien icke ägt rum.

Beträffande aktie, för vilken någon såsom aktieägare tidigare utövat röst-rätt, må försäkran ej avfordras denne, med mindre aktieägare hos styrelsen anmält yrkande därom minst fem dagar före stämman. Om sådan anmälan skall genom styrelsens eller verkställande direktörens försorg underrättelse med posten genast avsändas till den yrkandet avser, där uppgift om hans postadress utan väsentlig omgång eller tidsutdräkt kan inhämtas.

Skall försäkran avgivas av förmyndare eller annan ställföreträdare för äga-ren, varde den därefter lämpad.

108 §.

Såvitt hinder ej möter, böra styrelsens ledamöter och verkställande direk-tören närvara vid bolagsstämma så ock minst en av revisorerna, där å stäm-man redovisning för bolaget skall behandlas eller eljest ärende förekommer av beskaffenhet att revisors närvaro kan anses påkallad. Rätt att närvara vid bolagsstämma tillkommer städse revisor.

109 §.

Ej må någon själv eller genom ombud eller såsom ombud för annan å bo-lagsstämma deltaga i behandling av fråga rörande avtal mellan honom och bolaget. Ej heller må han deltaga i behandling av fråga om avtal mellan bolaget och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot bolagets. Vad sålunda stadgats äge motsvarande till-lämpning beträffande gåva från bolagets sida, så ock beträffande rättegång eller annan talan mot honom eller tredje man.

Styrelseledamot eller verkställande direktören må ej deltaga i beslut om an-svarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för vilken han är ansvarig, eller i val av revisor.

I behandlingen av fråga om överlåtelse av försäkringsbestånd som avses i 295 § äger övertagande bolaget deltaga utan hinder av vad i första stycket sägs.

110 §.

Å bolagsstämma skall styrelsen hålla aktieboken tillgänglig.

Där ej genom föreskrift i bolagsordningen är bestämt vem som skall vara ordförande på bolagsstämma, välje stämman själv ordförande att leda för-handlingarna. Till ordförande må utses den som ej är aktieägare, om annat icke föreskrives i bolagsordningen.

Är ej ordförande bestämd genom bolagsordningen, skall stämman öppnas av styrelsens ordförande eller den styrelsen därtill utsett.

Utse, då ordförande skall väljas, de närvarande ej enhälligt ordförande, åligger det den som öppnat stämman att såsom ordförande leda förhand-lingarna, till dess röstlängd blivit godkänd och ordförande valts.

Å stämman skall ordföranden upprätta och till godkännande framlägga en förteckning över närvarande aktieägare och ombud för aktieägare med upp-gift å det antal aktier, för vilket envar av dem äger utöva rösträtt. Sedan

förteckningen enhälligt eller efter en på grundval därav företagen omröstning godkänts med eller utan ändring, länder förteckningen till efterrättelse såsom röstlängd å stämman; dock att, där stämman uppskjutes till senare dag än nästföljande söckendag, ny förteckning skall upprättas å den fortsatta stämman.

Genom styrelsens försorg skall föras protokoll över förhandlingarna å stämman. I protokollet skola intagas röstlängden, de beslut, som av ordföranden angivits vara fattade av stämman, samt, där röstning skett, dess resultat. Anteckning skall i protokollet ske om prövning av kallelsen till stämman. Protokollet skall undertecknas eller till riktigheten vitsordas av ordföranden och minst en på stämman utsedd person. Senast inom två veckor efter stämman skall protokollet genom styrelsens och verkställande direktörens försorg hållas hos bolaget tillgängligt för aktieägarna. Protokollen skola på betryggande sätt förvaras.

111 §.

Jämte vad i övrigt i denna lag är stadgat om utövande av rösträtt och fattande av beslut å bolagsstämma gälle:

1. att rösträtt ej må utövas för aktie, å vilken icke fullgjorts förfallen inbetalning eller i fråga om vilken ej, där det skolat ske, avlämnats i 37 eller 55 § omförmäld förbindelse;

2. att varje aktie, för vilken rösträtt må utövas, berättigar till en röst;

3. att frånvarande aktieägares rösträtt må utövas genom ombud;

4. att ingen dock må för egna och andras aktier utöva rösträtt för sammanlagt mer än en femtedel av det på stämman företrädde aktiekapitalet;

5. att såsom bolagets beslut gäller den mening, för vilken de flesta rösterna avgivas;

6. att vid lika röstetal val avgöres genom lottning, men i andra frågor den mening gäller som biträdes av de flesta röstande eller, om jämväl antalet röstande är lika, av stämmans ordförande.

I bolagsordningen må kunna intagas bestämmelser avvikande från vad i första stycket 2—6 stadgas; dock att aktieägares rättighet att utöva rösträtt ej får inskränkas utöver vad i första stycket 1 är föreskrivet, att olika röstvärde för aktier i bolaget icke må så bestämmas, att röstvärdet för någon aktie överstiger tio gånger röstvärdet för annan aktie, och att aktieägares rättighet att genom ombud utöva rösträtt ej får inskränkas i vidare mån än att föreskrift må kunna meddelas därom, att till ombud må utses allenast aktieägare. Utan hinder av vad sålunda stadgas må dels beslut enligt 125 § 2 mom. andra stycket fattas om sådan ändring av bolagsordningen i fråga om röstvärdet för aktier av olika slag som erfordras för att förhindra att förhållandet mellan aktier av olika slag rubbas och dels i beslut om aktiekapitalets ökning föreskrift meddelas, att för ny aktie ej må utövas rösträtt vid bestämmande av vinstutdelning vartill den nya aktien icke medför rätt.

För egen aktie må försäkringsaktiebolag icke utöva rösträtt, ej heller må av dotterbolag rösträtt utövas för aktie i moderbolaget.

Vad ovan i första stycket 1 stadgats utgör ej hinder för aktieägare att, under det han är förlustig sin rösträtt, med laga verkan deltaga i beslut, för vars giltighet erfordras att samtliga aktieägare förena sig därom. Erfordras för besluts giltighet samtycke av samtliga aktieägare eller ock viss röstpluralitet av de vid bolagsstämma företrädde aktierna eller av bolagets hela aktiekapital, skola aktier, för vilka rösträtt ej må utövas enligt tredje stycket, icke medräknas.

112 §.

Den, som vill föra talan såsom fullmäktig för aktieägare å bolagsstämma skall, där ej aktieägaren å stämman muntligen bemyndigar honom därtill, styrka sin behörighet genom skriftlig dagtecknad fullmakt. Fullmakt vare ej gällande för stämma, som börjar senare än fem år efter fullmaktens utfärdande.

113 §.

Inom sex månader efter utgången av varje räkenskapsår skall hållas ordinarie bolagsstämma, å vilken styrelsen och verkställande direktören hava att framlägga redovisningshandlingarna och revisionsberättelsen för det sistförflutna räkenskapsåret.

Genom styrelsens och verkställande direktörens försorg skola de handlingar, som sålunda skola framläggas å stämman, under minst en vecka närmast före denna hos bolaget hållas tillgängliga för aktieägarna i tillräckligt antal exemplar ävensom ofördröjligen översändas till aktieägare som med uppgivande av postadress anholder därom.

Aktieägare vare berättigad att få ärende hänskjutet till prövning å ordinarie stämma, såframt han hos styrelsen skriftligen framställer yrkande därom minst tio dagar före stämman. Föranleder yrkandet särskilt tillkännagivande och meddelande enligt 116 § andra stycket, skola kostnaderna därför gäldas av den som framställt yrkandet.

114 §.

Styrelsen äger, när den finner lämpligt, kalla aktieägarna till extra bolagsstämma.

Revisorerna må, om deras granskning föranleder därtill, skriftligen med angivande av skälet påfordra, att styrelsen skall utlysa extra bolagsstämma att hållas så snart det med iakttagande av föreskriven kallelsetid kan ske. Efterkommer styrelsen ej inom en vecka sådan påfordran, äge revisorerna på sätt i 115 och 116 §§ är stadgat själva utlysa stämma. Äro icke samtliga revisorer ense om stämmas utlysande, gälle den mening, varom de flesta förena sig eller vid lika röstetal deras mening som anse extra stämma höra hållas.

Extra bolagsstämma skall ock av styrelsen utlysas, då det för uppgivet ändamål skriftligen påfordras av aktieägare med ett sammanlagt aktiebelopp, utgörande minst en tiondel av hela aktiekapitalet eller den mindre del därav som kan vara bestämd i bolagsordningen.

115 §.

Bolagsstämma skall sammanträda å den ort, där styrelsen har sitt säte, såframt ej i bolagsordningen blivit bestämt att stämma skall hållas å annan ort inom riket.

Kallelse till bolagsstämma skall utfärdas av styrelsen i enlighet med bolagsordningens föreskrifter. Kallelseåtgärderna skola vara vidtagna senast två veckor före ordinarie och senast en vecka före extra stämma.

Utlyses ordinarie stämma som i 113 § sägs att hållas å annan tid än som bestämts i bolagsordningen, skall senast två veckor före stämman dels kungörelse om stämmans hållande införas i allmänna tidningarna och tidning inom den ort, där bolagets styrelse har sitt säte, dels ock kallelse med posten avsändas till varje i aktieboken införd aktieägare, om vars postadress uppgift kan utan väsentlig omgång eller tidsutdräkt inhämtas. Är i bolagsordningen något ytterligare föreskrivet om kallelse till ordinarie stämma, skall det iakttagas.

Uppskjutes stämma till dag som infaller mer än en månad därefter, skall kallelse jämlikt andra stycket utfärdas till den fortsatta stämman.

Där för giltighet av bolagsstämmobeslut erfordras att det fattas å två på varandra följande stämmor, må kallelse till sista stämman ej ske, innan första stämman hållits. Är icke någon av stämmorna ordinarie, skola mellan dem förflyta minst två månader, och skall beträffande kallelse till sista stämman iakttagas vad i tredje stycket är stadgat. Kallelse i sådan ordning till sista stämman skall jämväl eljest ske, om för besluts giltighet erfordras att det å denna stämma biträdes av minst nio tiondelar utav samtliga röstande eller utav samtliga röstande för aktier av visst slag; dock skall rörande kallelsen med posten gälla, att den skall i rekommenderat brev försändas till aktieägarna eller i sist angivna fall till ägarna av aktier av nämnda slag.

116 §.

I kallelsen till bolagsstämma skola angivas de ärenden, som skola förekomma å stämman, dock vare det ej erforderligt att i kallelse till ordinarie stämma särskilt angiva de ärenden, som enligt denna lag eller bolagsordningen skola där företagas. Under minst en vecka närmast före stämma skall tillika en fullständig förteckning över samtliga ärenden, som skola förekomma å stämman, genom styrelsens och verkställande direktörens försorg hållas hos bolaget tillgänglig för aktieägarna ävensom ofördröjligen översändas till aktieägare, som med uppgivande av postadress anholder därom. Skall å stämma förekomma ärende innefattande förslag till ändring av bolagsordningen, varde det huvudsakliga innehållet av ändringen angivet i kallelsen och förteckningen.

Har aktieägare enligt 113 § framställt yrkande om ärendes hänskjutande till prövning på ordinarie stämma å sådan tid att ärendet icke kunnat angivas i kallelsen till stämman, skall genom styrelsens försorg ofördröjligen om ärendets hänskjutande till stämman tillkännagivande äga rum på det sätt,

som i bolagsordningen stadgas för kallelse till ordinarie bolagsstämma, samt meddelande med posten avsändas till varje i aktieboken införd aktieägare, om vars postadress uppgift kan utan väsentlig omgång eller tidsutdräkt inhämtas.

Ärende, som ej angivits i kallelsen till stämman eller varom tillkännagivande och meddelande icke ägt rum efter vad i andra stycket stadgas, eller som ej upptagits i förteckningen, må icke vid stämman företagas till avgörande, där ej i fråga om ordinarie stämma ärendet enligt denna lag eller bolagsordningen skall förekomma på stämman eller omedelbart föranledes av ärende som där skall avgöras. Ej heller må ärende angående ändring av bolagsordningen företagas till avgörande å ordinarie eller extra stämma, med mindre föreskriften i första stycket sista punkten iakttagits. Utan hinder av vad sålunda stadgats må dock å såväl ordinarie som extra stämma kunna fattas beslut om utlysande av extra stämma för behandling av visst ärende.

Då särskild kallelse skall ske till fortsatt stämma, skall beträffande kallelsens innehåll och påföljden av att ärende icke angivits i kallelsen vad ovan i denna paragraf är stadgat äga motsvarande tillämpning.

117 §.

Finnes ej styrelse för försäkringsaktiebolag, har försäkringsinspektionen att, på anmälan av verkställande direktören eller aktieägare eller då förhållandet eljest varder för inspektionen kunnigt, ofördröjligen utlysa bolagsstämma. I fråga om ordningen för utlysande av stämma i sådant fall gälle vad i 115 och 116 §§ är stadgat.

Underlåter styrelsen att i föreskriven ordning kalla aktieägarna till ordinarie bolagsstämma eller har styrelsen ej senast två veckor efter påfordran, som i 114 § tredje stycket sägs, utlyst extra bolagsstämma att hållas så snart det med iakttagande av föreskriven kallelsetid kan ske, vare lag som i 288 § 2 och 3 mom. sägs.

118 §.

1 mom. Å ordinarie bolagsstämma, som avses i 113 §, skola till avgörande företagas frågorna om fastställelse av balansräkningen med de ändringar eller tillägg, som må finnas erforderliga, samt om beviljande av ansvarsfrihet åt styrelseledamöterna och verkställande direktören för den tid redovisningen omfattar. Stämman skall ock fatta beslut i anledning av bolagets vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen.

Med beslut i nämnda frågor skall dock anstå till fortsatt stämma å viss dag minst en och högst två månader därefter, om det påfordras av aktieägare, vilkas sammanlagda röstetal utgör minst en femtedel av röstetalet för samtliga vid stämman företrädde aktier eller som företräda sammanlagt minst en tiondel av hela aktiekapitalet. Utöver nämnda tid vare uppskov med sådant beslut ej medgivet.

Om skyldighet att inom viss tid till försäkringsinspektionen insända avskrift av balansräkningen jämte andra handlingar stadgas i 281 §.

2 mom. Där i moderbolag på stämman, som avses i 113 §, yrkande framställs om utdelning av vinst utöver vad i förvaltningsberättelsen föreslagits, skall, om det sålunda framställda yrkandet godkännes av stämman, med beslut i frågan anstå till sådan fortsatt stämman som i 1 mom. sägs. Till den fortsatta stämman skola samtliga styrelseledamöter och verkställande direktören så ock revisorerna avgiva yttrande, huruvida den yrkade vinstutdelningen med hänsyn till koncernens ställning och resultatet av koncernens verksamhet i dess helhet får anses stå i strid mot god affärssed. Å den fortsatta stämman må beslut ej fattas om högre utdelning än som sålunda yrkats.

119 §.

Styrelsen och verkställande direktören vare pliktiga att å den bolagsstämma, varom förmäles i 113 §, i den mån det av aktieägare äskas och kan ske utan förfång för bolaget, meddela till buds stående närmare upplysningar angående förhållanden, som kunna inverka på bedömandet av värdet av bolagets tillgångar, av dess ställning i övrigt och av resultatet av dess verksamhet samt av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning av bolagets angelägenheter. Upplysningsplikten avser även bolagets förhållande till koncernbolag.

Det åligger styrelsen och verkställande direktören att jämväl eljest å bolagsstämma meddela aktieägare upplysning efter vad nu är sagt i avseende å ärende, som skall förekomma å stämman.

Om för lämnande av begärd upplysning erfordras uppgifter, som ej äro tillgängliga å stämman, skall upplysningen inom två veckor därefter skriftligen hos bolaget hållas tillgänglig för aktieägarna ävensom översändas till aktieägare, som framställt begäran om densamma.

Finner styrelsen att begärd upplysning icke kan av styrelsen eller verkställande direktören utan förfång för bolaget lämnas å stämman, skall upplysningen i stället lämnas till bolagets revisorer inom två veckor därefter. Revisorerna skola inom en månad efter stämman till styrelsen avgiva skriftligt yttrande, huruvida den begärda upplysningen lämnats till dem samt huruvida upplysningen enligt deras mening bort föranleda ändring i revisionsberättelsen eller eljest giver anledning till erinran. Där det är fallet, skall ändringen eller erinringen angivas i yttrandet. Revisorernas yttrande skall av styrelsen hållas hos bolaget tillgängligt för aktieägarna samt i avskrift översändas till aktieägare, som framställt begäran om upplysningen.

Om talan mot styrelseledamot, verkställande direktör, stiftare, revisor eller aktieägare.

120 §.

Ansvarsfrihet må ej anses vara styrelseledamot eller verkställande direktören beviljad, såframt aktieägare med ett sammanlagt aktiebelopp, utgörande minst en tiondel av hela aktiekapitalet, röstat däremot.

Äro de som röstat mot ansvarsfrihets beviljande i minoriteten, må i deras aktiebelopp icke inräknas aktie, som aktieägaren bekommit annorledes än genom bodelning, arv eller testamente, där han blivit för aktien införd i aktieboken senare än sex månader före den stämma där redovisningshandlingarna och revisionsberättelsen framlades.

Varder talan å förvaltningen under det räkenskapsår redovisningen avser ej anställd inom sex månader från det redovisningshandlingarna och revisionsberättelsen framlades på bolagsstämman, vare så ansett som om ansvarsfrihet blivit beviljad.

Om ansvarsfrihet blivit beviljad, må likväl talan kunna anställas mot styrelseledamot eller verkställande direktören på grund av åtgärd, om vars vidtagande eller betydelse för bolaget styrelsen, styrelseledamot eller verkställande direktören uppsåtligt eller av vårdslöshet i redovisningshandlingarna eller eljest till bolagsstämman eller till aktieägarna enligt 119 § tredje stycket eller ock genom bokföringen eller eljest till revisorerna lämnat i väsentliga hänseenden oriktiga eller ofullständiga upplysningar. Talan, som grundas därpå att styrelseledamot eller verkställande direktören begått brottslig handling, må ock eljest kunna mot honom anställas, såframt ej beviljad ansvarsfrihet uppenbarligen avsett även nämnda handling.

121 §.

Har ansvarsfrihet enligt 120 § icke blivit styrelseledamot eller verkställande direktören beviljad, äge aktieägare med aktiebelopp, varom i nämnda paragraf stadgas, å bolagets vägnar föra talan mot honom å förvaltningen. Samma lag vare i fråga om anställande av sådan talan som enligt vad där sägs må anställas utan hinder av att ansvarsfrihet blivit beviljad.

Sedan talan blivit anställd, må den omständigheten, att en eller flera av de aktieägare som anställt talan avstått från denna, ej utgöra hinder för de övriga att fullfölja talan, ändå att deras sammanlagda aktiebelopp är mindre än ovan sagts.

Aktieägare, som enligt första stycket anställt talan mot styrelseledamot eller verkställande direktören, svare för rättegångskostnaderna, dock med rätt att av bolaget erhålla ersättning, i den mån kostnaderna täckas av vad genom rättegången kommit bolaget till godo.

122 §.

Har förslag om anställande av talan för bolaget om skadestånd mot stiftare på grund av bolagsbildningen eller mot revisor på grund av hans uppdrag prövats på bolagsstämma, vare i fråga om aktieägares rätt att å bolagets vägnar föra sådan talan lag som i 121 § sägs, därest förslaget blivit av stämman antaget eller ock biträts av aktieägare med sammanlagt aktiebelopp varom i 120 § stadgas. Rätten att föra talan mot stiftare vare dock ej beroende därav, att aktieägare viss tid varit i aktieboken införd såsom ägare till sina aktier.

Talan må ej anställas mot stiftare sedan tre år förflutit efter bolagets registrering eller mot revisor sedan två år förflutit från det revisionsberättelse eller yttrande, varom förmäles i 44, 58, 59 eller 61 §, framlades å bolagsstämma eller yttrande enligt 119 § avgavs.

Mot aktieägare må bolaget ej väcka talan om skadestånd enligt 320 eller 322 §, sedan två år förflutit efter beslut eller åtgärd därå talan grundas.

Utan hinder av vad i andra och tredje styckena sägs må talan anställas som grundas därpå att stiftare, revisor eller aktieägare begått brottslig handling.

123 §.

Försättes bolaget i konkurs på ansökan, som gjorts inom två år från den stämma där redovisningshandlingarna och revisionsberättelsen framlades, äge konkursboet, ändå att ansvarsfrihet blivit styrelseledamot eller verkställande direktören beviljad, anställa talan mot honom å förvaltningen under det räkenskapsår redovisningen avser.

Mot stiftare, revisor eller aktieägare äge ock, där bolaget försättes i konkurs på ansökan, vilken gjorts inom tid som i 122 § andra och tredje styckena är för talan i varje särskilt fall föreskriven, konkursboet föra sådan talan.

Talan, varom i denna paragraf stadgas, skall väckas inom sex månader från första borgenärssammanträdet eller, där tiden för anställande av talan för bolaget då ännu ej gått till ända, inom utgången av den tid. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

124 §.

Uppgörelse mellan bolaget och stiftare rörande honom i sådan egenskap åliggande skadeståndsskyldighet vare ej bindande för bolaget eller dess konkursbo, där den träffats innan tid för anställande av talan mot honom gått till ända efter vad ovan är stadgat.

Vad i första stycket sägs skall äga motsvarande tillämpning i fråga om uppgörelse beträffande skadeståndsskyldighet, som åvilar styrelseledamot, verkställande direktören eller revisor. Bolaget vare dock bundet av uppgörelse, som träffats av bolagsstämma. Är fråga om uppgörelse med styrelseledamot eller verkställande direktören, skola revisorerna höras i ärendet. Ej må uppgörelse anses träffad av stämman, om aktieägare med ett sammanlagt aktiebelopp, utgörande minst en tiondel av hela aktiekapitalet, röstat däremot. För aktieägare skadeståndstalan å bolagets vägnar, vare uppgörelse ej gällande med mindre den biträts av honom. Skall fråga om uppgörelse behandlas å stämma, skola, ändå att denna ej är ordinarie, föreskrivna kallelseåtgärder vara vidtagna senast två veckor före stämman.

Om ändring av bolagsordningen och vissa andra fall, då särskild röstpluralitet å bolagsstämma erfordras, så ock om ändring av grunderna.

125 §.

1 mom. Beslut, som innefattar sådan ändring av bolagsordningen att rättsförhållandet mellan redan utgivna aktier rubbas, vare ej giltigt, med mindre samtliga aktieägare förenat sig därom. Försämras genom beslutet allenast vissa aktiers rätt, erfordras dock samtycke endast av ägarna till nämnda aktier, och skall därjämte angående beslutets fattande å två på varandra följande bolagsstämmor gälla vad här nedan i 2 och 5 mom. är för varje särskilt fall stadgat.

Finnas aktier av olika slag och rubbas genom beslutet rättsförhållandet mellan aktieslagen, erfordras för giltighet av beslutet, utöver vad i 2 eller 5 mom. är stadgat, allenast att beslutet å den sista stämman biträtts av nio tiondelar av samtliga röstande för det slag av aktier, vilkas rätt genom beslutet försämras, och att de som biträtt beslutet tillika företrätt nio tiondelar av dessa aktier.

Beträffande beslut om intagande i bolagsordningen av bestämmelse enligt 65 § 1 mom. om lösningsrätt vid övergång av aktie skall vad i första och andra styckena är stadgat äga motsvarande tillämpning.

För giltighet av beslut om sådan ändring av bolagsordningen, att det där bestämda aktiekapitalet eller maximikapitalet höjes eller att det belopp, var till aktier av visst slag skola kunna utgivas, höjes eller sänkes, eller att nytt aktieslag skall kunna utgivas, erfordras, ändå att genom beslutet rättsförhållandet rubbas mellan aktier av olika slag, iakttagande allenast av vad i 4 och 5 mom. är för varje särskilt fall stadgat.

Beslut, varigenom i bolagsordningen intages förbehåll varom i 65 § 2 mom. förmåles, skall fattas i den ordning som i 5 mom. sägs.

2 mom. Beslut om ändring av bolagsordningen som avser reglerna för utövande av rösträtt och för fattande av beslut å bolagsstämma,

intagande av förbehåll enligt 344 § eller av förbud att klandra skiljedom enligt 65 § 1 mom. eller 335 §,

förlängning av tiden för bolagets bestånd eller borttagande av något för bolagets bestånd stadgat villkor, eller

användningen av bolagets vinst eller av bolagets behållna tillgångar vid dess upplösning

vare ej giltigt med mindre samtliga aktieägare förenat sig därom eller beslutet fattats å två på varandra följande bolagsstämmor samt å den sista stämman biträtts av minst nio tiondelar av samtliga röstande och de som biträtt beslutet tillika företrätt minst tre fjärdedelar av hela aktiekapitalet.

Innebär ett i samband med nedsättningsbeslut enligt 61 § fattat beslut allenast sådan ändring av bolagsordningen i ämne varom i detta mom. förmåles, som erfordras för att förhindra att förhållandet mellan aktier av olika slag rubbas genom nedsättningen, gälle med avseende å sistnämnda beslut vad i 5 mom. stadgas.

3 mom. Beslut avseende ändring av bolagsordningen i fråga om föremålet för bolagets verksamhet vare ej giltigt, med mindre samtliga aktieägare förenat sig därom eller beslutet fattats å två på varandra följande bolagsstämmor samt å den sista stämman biträtts av minst två tredjedelar av samtliga röstande och dessa tillika företrätt minst tre fjärdedelar av det på stämman företrädde aktiekapitalet.

4 mom. Där aktier av olika slag finnas och dessa ej medföra lika rätt till andel i bolagets tillgångar och vinst, vare beslut om sådan ändring av bolagsordningen, att det i bolagsordningen bestämda aktiekapitalet eller maximikapitalet eller det belopp, vartill aktier skola kunna utgivas av något av nämnda slag, höjes eller ock att nytt aktieslag skall kunna utgivas, icke giltigt, med mindre samtliga aktieägare förenat sig därom eller beslutet fattats å två på varandra följande bolagsstämmor samt å den sista stämman biträtts av minst tre fjärdedelar av samtliga röstande och, där genom beslutet visst aktieslags rätt försämras, de som biträtt beslutet tillika företrätt minst tre fjärdedelar av sistnämnda slag av aktier. I samband med sådant beslut må beslut i samma ordning fattas om den ändring av bolagsordningen, att det belopp, vartill aktier av visst slag skola kunna utgivas, sänkes.

5 mom. Beslut om annan ändring av bolagsordningen än ovan avses vare ej giltigt, med mindre samtliga aktieägare förenat sig därom eller beslutet fattats å två på varandra följande bolagsstämmor och å den sista stämman biträtts av minst två tredjedelar av samtliga röstande.

6 mom. Är för giltighet av beslut, som avses i 1—5 mom., något ytterligare villkor bestämt i bolagsordningen, lände ock det till efterrättelse.

126 §.

Beslutas sådan ändring av bolagsordningen, att nytt aktieslag skall kunna utgivas, eller i bolag, där aktier av olika slag finnas, sådan ändring av bolagsordningen, att det där bestämda aktiekapitalet eller maximikapitalet eller det belopp, vartill aktier av visst slag skola kunna utgivas, höjes, skall i beslutet angivas det belopp, vartill aktier av varje särskilt slag skola kunna utgivas, och, där beslutet avser utgivande av nytt aktieslag, den rätt som i förhållande till de förutvarande aktierna skall tillkomma det nya aktieslaget.

Skola aktierna icke medföra lika rätt till andel i bolagets tillgångar och vinst, skall i beslutet särskilt angivas den rätt till teckning eller erhållande av nya aktier, som vid aktiekapitalets ökning skall tillkomma varje slag av aktier.

Avser beslut, varigenom i bolagsordningen intages förbehåll, som i 65 § 2 mom. sägs, icke bolagets samtliga aktier, och åsämjas ej aktieägarna, beträffande vilka förbehållet skall gälla, varde frågan därom avgjord genom lottnings, som anställs å bolagsstämma i sammanhang med beslutet.

127 §.

Beslut om nedsättning av aktiekapitalet enligt 61 § vare, där icke samtliga aktieägare förenat sig därom, ej giltigt, med mindre beslutet fattats å två på varandra följande bolagsstämmor och å den sista stämman biträtts av minst

två tredjedelar av samtliga röstande. Rubbas genom beslutet rättsförhållandet mellan aktierna, erfordras därjämte å den sista stämman samtycke av ägarna av de aktier, vilkas rätt genom beslutet försämras.

Har i bolag, där aktier av olika slag finnas, beslut fattats, som avser nedsättning av aktiekapitalet genom minskning med lika belopp av samtliga aktier av visst slag eller sammanläggning av dessa aktier, och innehåller beslutet tillika, att till reservfonden eller säkerhetsfonden skall avsättas ett mot nedsättningen svarande belopp, vare, änskönt genom beslutet den rätt som tillkommer dessa aktier försämras, beslutet giltigt, där det å sista stämman biträts av minst nio tiondelar av samtliga röstande för nämnda slag av aktier och de som biträtt beslutet tillika företrätt minst tre fjärdedelar av dessa aktier.

Är för giltighet av beslut som ovan sägs något ytterligare villkor bestämt i bolagsordningen, lände det till efterrättelse.

Erfordras för beslut om nedsättning av aktiekapitalet, som avses i 61 §, ändring av vad i bolagsordningen stadgas rörande aktiekapitalet eller rörande akties nominella belopp, skall beslut om sådan ändring av bolagsordningen fattas i sammanhang med nedsättningsbeslutet.

Skall beslut om nedsättning av aktiekapitalet genomföras medelst sammanläggning av aktier, och erfordras enligt 334 § 1 mom. att samtliga aktieägare förena sig om sammanläggningen, vare nedsättningsbeslutet ej gällande, med mindre samtliga aktieägare förenat sig därom.

128 §.

Har beslut fattats om ändring av bolagsordningen enligt 125 § 1 mom. andra stycket eller tredje stycket jämfört med andra stycket eller om nedsättning av aktiekapitalet enligt 127 § andra stycket, vare aktieägare, vars rätt genom beslutet försämras och som å sista stämman röstat mot beslutet, berättigad påkalla, att hans aktier varda efter vad i 335 § stadgas inlösta av de aktieägare, som å nämnda stämma röstat för beslutet, om han å stämman gjort förbehåll därom. Samma rätt tillkomme ock aktieägare, som röstat emot bolagsordningsändring som beslutats enligt 125 § 2 mom. första stycket.

Göres av aktieägare förbehåll som i första stycket sägs, vare, där å samma stämma förnyad prövning av frågan om bolagsordningsändring eller om nedsättning av aktiekapitalet påkallas av aktieägare som röstat för beslutet, detta ej gällande, med mindre det å stämman bekräftas i den ordning som är stadgad angående beslutet å sista stämman.

129 §.

Beslut om ändring av grunderna fattas av styrelsen.

130 §.

Sedan Konungens stadfästelse vunnits å ändring av bolagsordning eller grunder, skall ändringen av styrelsen eller verkställande direktören ofördröjligen anmälas för registrering. Ändringsbeslutet må ej gå i verkställighet in-

nan registrering skett. Vid anmälningen skola fogas två enligt 341 § andra stycket bestyrkta avskrifter av protokoll som förts i ärendet samt av Konungens beslut om stadfästelse.

Avser beslutet sådan ändring av bolagsordningen att däri intages förbehåll som i 65 § sägs, skall vid anmälningen fogas intyg av två personer, att på varje brev å aktie som avses med förbehållet påskrift skett om den i förbehållet bestämda inskränkningen i rätten till aktie; är förbehållet sådant som i 65 § 2 mom. sägs skall vid anmälningen tillika fogas en av samtliga styrelseledamöter och verkställande direktören underskriven försäkran att enligt aktieboken de aktier, som förbehållet avser, icke innehavas av andra än som utan hinder av förbehållet må förvärva därmed avsedda aktier.

Om talan å bolagsstämmbeslut.

131 §.

1 mom. Menar styrelsen, styrelseledamot, verkställande direktören eller aktieägare att beslut, som fattats å bolagsstämman, icke tillkommit i behörig ordning eller eljest strider mot denna lag eller bolagsordningen eller grunderna, äge därå tala genom stämning å bolaget. Rätt till sådan talan äge ock den som förmår visa, att styrelsen obehörigen vägrat att införa honom såsom aktieägare i aktieboken.

Grundas talan därpå, att beslutet icke tillkommit i behörig ordning eller att det eljest kränker allenast aktieägares rätt, skall talan väckas inom tre månader från beslutets dag. Försummas det, vare beslutet gällande.

Hava vid bolagsstämmbeslut, som skall anmälas för registrering, i denna lag eller bolagsordningen upptagna föreskrifter om särskild röstpluralitet icke rätteligen iakttagits, vare, ehuru klandertalan ej väckts, beslutet icke gällande, utan så är att i strid mot 304 § 2 mom. registrering av beslutet ägt rum.

2 mom. Har talan å bolagsstämmbeslut anhängiggjorts, äge domstolen, när skäl därtill förekommer, att innan målet avgöres förordna att beslutet ej må verkställas. Om förordnandet skall, där beslutet är av beskaffenhet att böra registreras, meddelande ofördröjligen genom rättens försorg avsändas för registrering.

Domstols dom, varigenom bolagsstämmbeslut upphävts eller ändrats, gälle jämväl för de aktieägare som ej fört talan.

132 §.

Har bolagsstämman bestämt arvode åt styrelseledamot, revisor eller tjänsteman i bolaget eller eljest åt någon för fullgörande av honom meddelat uppdrag, äge aktieägare med ett sammanlagt aktiebelopp, utgörande minst en tiondel av hela aktiekapitalet, inom tre månader från beslutets dag hos rätten göra skriftlig ansökan om prövning av arvodets storlek, därest det förmenas vara för högt; och äge rätten efter vederbörandes hörande jämka arvodet, om det finnes uppenbarligen vara bestämt till oskäligt belopp.

Om förlängning av försäkringsaktiebolags koncession.

133 §.

Har koncession för bestämd tid beviljats försäkringsaktiebolag, må till Konungen ställd ansökan om förlängning av koncessionen inlämnas till försäkringsinspektionen sist sexton månader före utgången av den löpande koncessionen.

Vid ansökningen skall fogas enligt 341 § andra stycket bestyrkt avskrift av protokoll som förts i ärendet.

Om likvidation och upplösning.

134 §.

Bolagsstämma äger besluta att bolaget skall träda i likvidation. Har försäkringsinspektionen lämnat meddelande till rätten enligt 42 § eller har förhållande inträffat som i 135 § sägs, skall beslutet fattas enligt 111 § första stycket 5 och 6. Samma lag vare beträffande beslut i fall som avses i 139 §. Beslut att bolaget skall träda i likvidation vare eljest icke giltigt, med mindre samtliga aktieägare förenat sig därom eller beslutet fattats å två på varandra följande bolagsstämmor och å den sista stämman biträts av minst två tredjedelar av samtliga röstande. Är för giltighet av beslutet något ytterligare villkor bestämt i bolagsordningen, lände det till efterrättelse.

Föreligger ej fall som i första stycket andra eller tredje punkten sägs, må bolagsstämman kunna i beslutet föreskriva, att likvidationen skall inträda först å viss kommande dag högst två månader därefter, dock senast å första dagen av nästa räkenskapsår.

135 §.

Har i bolagsordningen fastställd tid för bolagets verksamhet gått till ända, eller har eljest förhållande inträffat, på grund varav enligt bestämmelse i bolagsordningen bolaget skall upphöra med sin verksamhet, eller har bolagets hela försäkringsbestånd överlåtits, eller har för bestämd tid beviljad koncession gått till ända utan att ny koncession beviljats,

eller har Konungen förklarat koncessionen förverkad,

och varder ej på grund av anmälan inom sex veckor därefter enligt 144 § i registret infört att bolaget trätt i likvidation, förklare rätten, på ansökan av styrelseledamot, verkställande direktören eller aktieägare eller på anmälan av försäkringsinspektionen, och efter bolagets hörande, att bolaget skall träda i likvidation; och förelägge rätten bolaget att inom viss tid, ej understigande sex veckor, till rätten ingiva bevis, att registrering skett på grund av anmälan enligt 144 §, vid äventyr att eljest en eller flera likvidatorer förordnas av rätten.

Genom rättens försorg skall till försäkringsinspektionen ofördröjligen avsändas dels för registrering meddelande om beslutet att bolaget skall träda i likvidation, dels ock underrättelse om förordnande av likvidator med angivande av hans fullständiga namn och postadress.

136 §.

Har aktiekapitalet till två tredjedelar eller den mindre del, som kan vara bestämd i bolagsordningen, gått förlorat och har ej, inom fyra månader från den bolagsstämma, å vilken enligt 139 § likvidationsbalansräkning framlagts, bristen blivit fylld eller ock registrering skett därom att aktiekapitalet enligt 63 § nedsatts sålunda att täckning därför föreligger jämlikt likvidationsbalansräkning, äge styrelseledamot, verkställande direktören eller aktieägare hos rätten göra ansökan att bolaget skall förklaras skyldigt att träda i likvidation. Anmälan må ock göras av försäkringsinspektionen.

Sker ansökan eller anmälan, skall rätten ofördröjligen utfärda kallelse å bolaget samt å aktieägare, som vilja yttra sig i ärendet, att inställa sig för rätten å utsatt dag, minst två och högst fyra månader därefter, då frågan om bolagets trädande i likvidation skall prövas av rätten. Kallelsen skall delgivas bolaget på sätt om stämning i tvistemål är stadgat. Det åligger styrelsen att genast utlysa bolagsstämma för meddelande om kallelsen.

Visas att aktiekapitalet till den del som i första stycket sägs gått förlorat, och har ej senast å den för ärendets handläggning utsatta dagen anmälts och styrkts att bristen i aktiekapitalet blivit fylld eller att beslut om sådan nedsättning av aktiekapitalet varom i första stycket sägs blivit registrerat, förklare rätten att bolaget skall träda i likvidation. I fråga om beslutet och om förordnande av likvidatorer, så ock om avsändande av meddelande och underrättelse till försäkringsinspektionen skall gälla vad i 135 § är stadgat.

137 §.

Saknar försäkringsaktiebolag till registret anmäld behörig styrelse eller verkställande direktör, vare styrelseledamot, verkställande direktören, aktieägare eller borgenär, så ock envar annan, vars rätt kan vara beroende av att någon finnes som äger företräda bolaget, berättigad att hos rätten göra ansökan, att bolaget skall förklaras skyldigt att träda i likvidation.

Där förhållande som avses i första stycket varder för försäkringsinspektionen kunnigt, skall inspektionen ofördröjligen därom göra anmälan hos rätten.

Skер ansökan eller anmälan, skall rätten ofördröjligen utfärda kallelse å bolaget samt å aktieägare och borgenärer, som vilja yttra sig i ärendet, att inställa sig för rätten å utsatt dag, då frågan om bolagets trädande i likvidation skall prövas av rätten. Kallelsen skall delgivas bolaget på sätt om stämning i tvistemål är stadgat, där upplysning vinnes om någon med vilken delgivning kan äga rum. Härjämte skall kungörelse om kallelsen genom rättens försorg införas i allmänna tidningarna och tidning inom den ort, där bolagets

styrelse skall hava sitt säte, minst två och högst fyra månader före inställelседagen. Rätten äge, där så äskas eller eljest finnes erforderligt, förordna en eller flera syssломän att taga bolagets egendom under vård samt bevaka dess angelägenheter och företräda bolaget till dess rätten meddelat beslut i ärendet.

Styrkes ej innan ärendet företages till avgörande, att behörig styrelse eller verkställande direktör finnes samt att införing i registret skett, förklare rätten, att bolaget skall träda i likvidation, och förordne en eller flera likvidatorer.

Genom rättens försorg skall till försäkringsinspektionen ofördröjligen avsändas dels för registrering meddelande om beslutet att bolaget skall träda i likvidation, dels ock underrättelse om förordnande av likvidator med angivande av hans fullständiga namn och postadress. Förordnas syssломан, skall ock för registrering ofördröjligen avsändas meddelande därom med angivande av syssломанnens fullständiga namn och hemvist.

138 §.

I ärende varom i 135—137 §§ förmäles skall för de kostnader som sökanden fått vidkännas för delgivning eller kungörelse av kallelse samt för expeditioner i ärendet gottgörelse till honom utgå av bolagets medel, där bolaget förklaras skola träda i likvidation eller rätten eljest prövar skäligt att gottgörelse utgår.

Har ärendet upptagits på grund av anmälan från försäkringsinspektionen, skola kostnaderna för kungörelse och delgivning av kallelse gäldas med bolagets medel. Om dessa ej lämna tillgång därtill, skall kostnaden gäldas av statsverket.

139 §.

Det åligger styrelsen och verkställande direktören att, när helst anledning yppas till antagande att aktiekapitalet till den del som i 136 § sägs gått förlorat, ofördröjligen upprätta särskild balansräkning för utrönande av bolagets ställning (likvidationsbalansräkning).

I likvidationsbalansräkningen skola tillgångarna upptagas till värde, som skall beräknas enligt vad i 93 § 1 mom. andra stycket är stadgat. Tillgångar som avses i 93 § 2 mom. första stycket må dock, även om nämnda värde är lägre, upptagas till det belopp, som motsvarar kostnaderna för deras anskaffning med avdrag av den värdeminskning för vilken enligt sistnämnda moment andra och tredje styckena avskrivning bör äga rum. I övrigt skall beträffande balansräkningen gälla de bestämmelser som avses i 93 och 94 §§.

Visar likvidationsbalansräkningen att aktiekapitalet till den del som i 136 § sägs gått förlorat, skall styrelsen, sedan yttrande däröver inhämtats av revisorerna, ofördröjligen kalla aktieägarna till bolagsstämma för prövning av balansräkningen och frågan om bolaget skall träda i likvidation. Minst en vecka före stämman skola genom styrelsens och verkställande direktörens försorg avskrift av likvidationsbalansräkningen och av revisorernas yttrande avsändas till försäkringsinspektionen samt huvudskriften eller avskrift hål-

las hos bolaget tillgänglig för aktieägarna. Huvudskriften skall ock framläggas å stämman.

140 §.

Beslutar bolagsstämman att bolaget skall träda i likvidation, välje stämman en eller flera likvidatorer. Stämman må ock utse en eller flera suppleanter. Enligt bestämmelse, som på grund av särskild lag eller författning eller eljest intagits i bolagsordningen, må en eller flera likvidatorer kunna tillsättas på annat sätt att jämte de å bolagsstämman valda deltaga i likvidationen.

Har rätten enligt 135 eller 136 § förklarad att bolaget skall träda i likvidation, åligger det styrelsen att genast sammankalla bolagsstämman för val av likvidatorer, ändå att ändring sökes i beslutet.

Då likvidatorer utsetts å bolagsstämman eller förordnats av rätten, skall bolaget anses hava trätt i likvidation, såframt ej bolagsstämman, efter vad i 134 § sägs, beslutat att likvidationen skall inträda först å senare dag.

Finnes i bolagsordningen bestämmelse som i första stycket sägs, åligger det styrelsen, verkställande direktören eller likvidator att ofördröjligen giva den som enligt nämnda bestämmelse skall tillsätta likvidator underrättelse om bolagsstämmans eller rättens beslut att bolaget skall träda i likvidation.

Angående likvidator som förordnas av försäkringsinspektionen stadgas i 293 §.

141 §.

Underlåta styrelseledamöterna eller verkställande direktören att fullgöra vad dem åligger enligt 139 §, svare de för bolagets uppkommande förbindelser, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

Utser ej bolagsstämman likvidatorer inom fyra månader efter det likvidationsbalansräkning framlagts å stämman, ändå att aktiekapitalet till den del som i 136 § sägs gått förlorat, vare de, som med vetskap om förhållandet deltaga i beslut om fortsättande av bolagets verksamhet eller handla å dess vägnar, ansvariga för uppkommande förbindelser efter vad ovan stadgas. Varder bristen i aktiekapitalet fylld eller beslut om nedsättning av aktiekapitalet som i 136 § sägs registrerat, äge ej ansvarighet rum för förbindelse som därefter uppkommer.

142 §.

Likvidator skall vara myndig här i riket bosatt svensk medborgare.

Uppdraget att vara likvidator gälle intill dess likvidationen blivit avslutad, men den som meddelat uppdraget må när som helst entlediga likvidatorn och utse annan i hans ställe. Bolagsstämman äger ock utse likvidator i stället för likvidator, som förordnats av rätten i annat fall än nedan i fjärde stycket eller i 143 § andra stycket sägs.

Om likvidator, som är vald å bolagsstämman, entledigas eller eljest avgår eller avlider eller hinder för honom att vara likvidator uppkommer enligt första stycket och suppleant ej finnes, åligger det övriga likvidatorer att ofördröjligen sammankalla stämman för val av ny likvidator. Inträffar sådant

fall i fråga om likvidator, som blivit tillsatt i annan ordning, skola övriga likvidatorer ofördröjligen underrätta den som tillsatt honom. Finnas ej andra likvidatorer, skall försäkringsinspektionen på ansökan av aktieägare ofördröjligen utlysa bolagsstämma för val av ny likvidator.

Visar likvidator uppenbarligen motvilja eller försummelse vid fullgörande av sitt uppdrag, äge rätten, på anmälan av försäkringsinspektionen eller likvidationsrevisor och efter likvidatorns hörande, entlediga honom och förordna annan i hans ställe. Har rätten entledigat likvidator och i hans ställe förordnat annan, skall underrättelse därom med angivande av dennes fullständiga namn och postadress genom rättens försorg ofördröjligen avsändas till försäkringsinspektionen.

Vad i denna paragraf är stadgat om likvidator skall i tillämpliga delar gälla beträffande suppleant för likvidator.

143 §.

Finnes försäkringsaktiebolag, som enligt verkställd registrering trätt i likvidation, sedermera sakna till registret anmälda behöriga likvidatorer, skall rätten på ansökan av aktieägare, borgenär eller annan, vars rätt kan vara beroende av att någon finnes som äger företräda bolaget, eller på anmälan av försäkringsinspektionen, där det varder kunnigt för inspektionen, förordna likvidatorer.

Har i fall, då likvidator skall tillsättas enligt bestämmelse i bolagsordningen som avses i 140 § första stycket, sådan likvidator ej tillsatts, skall ersättare förordnas av rätten på ansökan eller anmälan som i första stycket sägs.

Genom rättens försorg skall till försäkringsinspektionen ofördröjligen avsändas underrättelse om förordnande av likvidator med angivande av hans fullständiga namn och postadress.

144 §.

Likvidatorerna skola ofördröjligen för registrering anmäla att bolaget trätt i likvidation eller, där likvidationen efter vad i 134 § sägs skall inträda å viss kommande dag, att bolaget träder i likvidation nämnda dag. Anmälningen skall innehålla uppgift om dagen för val eller rättens förordnande. I övrigt skall beträffande anmälan för registrering rörande likvidator eller suppleant för honom eller i fråga om rätt att under likvidationen teckna bolagets firma eller om ändring av bolagets postadress vad i 29 och 90 §§ är stadgat för där avsedda fall äga motsvarande tillämpning.

145 §.

Å den bolagsstämma, vid vilken likvidatorer utses, skall jämväl väljas en eller flera likvidationsrevisorer att granska likvidatorernas förvaltning och bolagets räkenskaper under likvidationen. Hava likvidatorer förordnats av rätten, skola de ofördröjligen sammankalla aktieägarna till stämma för så-

dant val. Bolagsstämma må ock utse en eller flera suppleanter. Likvidationsrevisor och suppleant må när som helst entledigas och annan utses i hans ställe.

Vad i 29 §, 99 § tredje, fjärde och femte styckena, 100 §, 101 §, 102 § 1 mom. och 114 § är stadgat om revisor och suppleant för revisor, om revisors rättigheter och skyldigheter samt om anmälan eller meddelande för registrering beträffande revisor skall i tillämpliga delar gälla rörande likvidationsrevisor och suppleant, där ej annat följer av vad här nedan är stadgat.

Angående likvidationsrevisor som förordnas av försäkringsinspektionen stadgas i 293 §.

146 §.

Då bolaget trätt i likvidation, åligger det styrelsen och verkställande direktören att ofördröjligen avgiva redovisning för sin förvaltning av bolagets angelägenheter under tid, för vilken redovisningshandlingar ej förut framlagts å bolagsstämma.

Redovisningshandlingarna skola av likvidatorerna ofördröjligen i huvudskrift eller avskrift överlämnas till revisorerna, som hava att inom en månad avgiva revisionsberättelse. Redovisningshandlingarna och revisionsberättelsen skola av likvidatorerna så snart ske kan framläggas å bolagsstämma; och skall å denna stämma till behandling företagas frågan om beviljande av ansvarsfrihet åt styrelsens ledamöter och verkställande direktören för den tid redovisningen omfattar.

I fråga om styrelsens och verkställande direktörens redovisning, om revisorernas granskning och revisionsberättelsen, om handlingars framläggande å bolagsstämma, tillhandahållande under viss tid före denna och insändande till försäkringsinspektionen, om behandlingen av frågan om ansvarsfrihet samt om anställande av talan mot styrelseledamot eller verkställande direktören skola i tillämpliga delar gälla de bestämmelser, som avses i 91—96, 102—105, 113, 118, 120—124 och 284 §§. Omfattar den tid, för vilken redovisning skall avgivas enligt första stycket, även föregående räkenskapsår, skall särskild redovisning avgivas för nämnda år och skall därvid jämväl 97 § åga tillämpning.

147 §.

1 mom. Vad i 113, 114 och 117 §§ är stadgat om rätt för aktieägare att få ärende hänskjutet till prövning å bolagsstämma och att påfordra utlysande av stämma skall äga motsvarande tillämpning under likvidation, varvid såsom ordinarie skola anses stämmor enligt 146, 154 och 157 §§.

2 mom. Om kallelse till bolagsstämma under likvidation skall gälla vad om kallelse till extra stämma är stadgat; dock skola föreskrivna kallelseåtgärder vara vidtagna senast två veckor före stämma som avses i 146, 154, 157, 162 eller 163 §.

148 §.

Det åligger likvidatorerna att ofördröjligen söka kallelse å bolagets okända borgenärer samt upprätta och i bolagets inventariebok införa inventarium och balansräkning.

I inventarium och balansräkning för försäkringsaktiebolag i likvidation skola upptagas bolagets tillgångar och skulder, tillgångarna till värde som skall beräknas enligt vad i 93 § 1 mom. andra stycket är stadgat. Aktiekapitalet skall i balansräkningen upptagas inom linjen. Finnes skuld till stiftelse, som bildats enligt lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser, skall skulden i balansräkningen redovisas i särskild post. I övrigt skall beträffande inventarium och balansräkning för försäkringsaktiebolag i likvidation gälla vad i 7 och 8 §§ bokföringslagen är stadgat.

Likvidatorerna skola ofördröjligen överlämna ett av dem underskrivet exemplar av balansräkningen till likvidationsrevisorerna.

149 §.

Där ej annat föranledes av bestämmelserna i 296—299 §§, skola likvidatorerna förvalta bolagets angelägenheter under likvidationen.

Det åligger likvidatorerna att så snart ske kan förvandla bolagets egendom i penningar, i den mån det erfordras för likvidationen, samt att verkställa betalning av bolagets skulder. Bolagets rörelse må fortsättas i den omfattning som är nödvändig för en ändamålsenlig avveckling. Likvidatorerna skola föranstalta om skifte av bolagets behållna tillgångar, där ej annat följer av bolagsordningen.

Bolagets egendom må ej avyttras under hand utan samtycke av den av försäkringsinspektionen förordnade likvidatorn. Finnes denne hava utan skäl vägrat sitt samtycke, äge försäkringsinspektionen på ansökan av övriga likvidatorer tillåta försäljningen. Samtycke, som nu är sagt, vare ej av nöden där likvidatorerna vilja till gällande börspris överlåta å fondbörs noterat värdepapper.

Angående förbud mot meddelande av försäkringar stadgas i 165 §.

150 §.

Med de inskränkningar, som följa av vad i 149 § samt i 296—299 §§ eller eljest om likvidation är stadgat, skall i fråga om likvidatorers befogenhet att företräda bolaget så ock om deras rättigheter och skyldigheter i övrigt i tillämpliga delar gälla vad i denna lag är stadgat angående styrelse eller styrelseledamot, dock med iakttagande av att likvidatorerna skola svara jämväl för de åligganden som enligt denna lag ankomma på verkställande direktör. Hava två eller flera likvidatorer utsetts, skall åt en av dem uppdragas att fullgöra verkställande direktörens skyldigheter i avseende å bolagets bokföring och medelsförvaltning.

151 §.

Under likvidation skall bolagets firma tecknas med tillägg av orden »i likvidation». I övrigt skall vad i 87 § första stycket finnes föreskrivet i fråga

om undertecknande av handling, som utfärdas för bolaget, äga motsvarande tillämpning under bolagets likvidation.

Har av likvidatorerna eller annan ställföreträdare för bolaget handling utfärdats utan sådan firmateckning som i första stycket sägs, och framgår icke av handlingens innehåll såväl att den utfärdats å bolagets vägnar som ock att bolaget är i likvidation, svare de, som undertecknat handlingen, för vad genom handlingen må hava slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld. Sådan ansvarighet skall dock ej åvila undertecknarna, där av omständigheterna vid handlingens tillkomst framgick, att den utfärdades för bolaget och att detta var i likvidation, samt den till vilken handlingen ställts av bolaget erhåller behörigen undertecknat godkännande av handlingen utan oskäligt dröjsmål efter det begäran därom framställts eller personlig ansvarighet gjorts gällande mot undertecknarna.

152 §.

Det åligger likvidatorerna att för varje räkenskapsår avgiva redovisning för förvaltningen av bolagets angelägenheter genom avlämnande av balansräkning avseende bolagets ställning balansdagen, likvidationsräkning och förvaltningsberättelse. Dessa redovisningshandlingar skola vara underskrivna av samtliga likvidatorer. Vad i 91 § andra stycket är stadgat skall äga motsvarande tillämpning. Har bolaget under räkenskapsåret fortsatt rörelsen eller viss rörelsegren, skall dock häröver avgivas sådan vinst- och förlusträkning som avses i 95 §.

Likvidatorerna skola i likvidationsräkningen upptaga redovisning för inkomster och utgifter under räkenskapsåret, därvid inkomsterna å försäljning av bolagets tillgångar skola fördelas efter de i balansräkningen upptagna tillgångsposterna samt bland utgifterna skola för sig upptagas dels belopp, som erlagts i betalning för bolagets skulder, och dels övriga utgifter i lämpliga poster.

I förvaltningsberättelsen skall, i den mån det finnes kunna ske utan förfång för bolaget, upplysning lämnas om likvidationens gång. Hava tillgångar i balansräkningen upptagits till lägre eller högre värde än i närmast föregående balansräkning, skola i förvaltningsberättelsen angivas de belopp, varmed nedsättning eller höjning skett av de under särskild post i balansräkningen upptagna tillgångarnas sammanlagda värde.

Har likvidationen ej avslutats inom två år, skola i nästa förvaltningsberättelse de hinder uppgivas, som därför mött.

Inom två månader efter räkenskapsårets slut skola likvidatorerna till likvidationsrevisorerna i huvudskrift eller avskrift avlämna redovisningshandlingarna.

153 §.

Inom en månad efter det redovisningshandlingarna överlämnats till likvidationsrevisorerna skola de till likvidatorerna avlämna berättelse över granskningen av deras förvaltning och bolagets räkenskaper för räkenskapsåret. Re-

visionsberättelsen, som skall vara underskriven av likvidationsrevisorerna, skall innehålla uttalande, huruvida enligt deras mening likvidationen onödigt fördröjes eller icke. Om revisionsberättelsens innehåll i övrigt och om redovisningshandlingarnas återställande och förseende med påskrift skall i tillämpliga delar gälla vad i 103 § och 104 § 1 mom. är stadgat. Hör till bolaget stiftelse som i 105 § sägs, skall vad där är stadgat äga motsvarande tillämpning.

154 §.

Sedan likvidationsrevisorerna till likvidatorerna avlämnat sin revisionsberättelse, skola likvidatorerna ofördröjligen kalla aktieägarna till bolagsstämma för granskning av redovisningen. Rörande framläggande av redovisningshandlingarna och revisionsberättelsen å stämman och deras tillhandahållande åt aktieägarna under viss tid före stämman skall gälla vad i 113 § stadgas.

Angående insändande av redovisningshandlingarna och revisionsberättelsen till försäkringsinspektionen gäller vad i 284 § stadgas.

155 §.

När den i kallelsen å okända borgenärer utsatta inställelsedagen är förbi och all veterlig gäld blivit betald, skola bolagets tillgångar skiftas. Är någon del av gälden tvistig eller ej förfallen och kan förty eller av annan orsak betalning ej ske, skola till samma gälds betalning erforderliga medel innehållas och återstoden skiftas.

Sker skifte annorledes än nu är sagt, eller befinnas innehållna medel ej lämna tillgång till gälds betalning, vare i händelse av bolagets oförmåga att fullgöra sina förbindelser den, som uppburit något vid skiftet, skyldig att återbära vad han bekommit. För brist, som kan uppkomma vid återbäring, vare likvidatorerna ansvariga efter de beträffande skadeståndsskyldighet i 320, 323 och 324 §§ stadgade grunderna.

156 §.

Aktieägare vare berättigad att vid skifte av bolagets behållna tillgångar bekomma vad å hans aktier belöper i förhållande till hela aktiekapitalet. Innehåller bolagsordningen bestämmelser, som avvika från vad sålunda stadgas, lände de till efterrättelse.

Då utskiftning verkställes, skola aktiebrevens genom likvidatorernas försorg försees med påskrift därom.

Förmenar aktieägare att han vid skifte icke bekommit vad på honom belöper enligt första stycket, skall han vid talans förlust anhängiggöra sin talan mot bolaget inom tre månader efter det slutredovisning framlades å bolagsstämma. I fråga om aktieägares återbäringsskyldighet och om likvidators ansvarighet skall vad i 155 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

Har aktieägare icke inom fem år efter det slutredovisning framlades å bolagsstämma anmält sig att lyfta vad han vid skiftet bekommit, vare han förlustig sin rätt därtill. Äro medlen i förhållande till de skiftade tillgångarna

att anse som ringa, äge rätten på anmälan av likvidatorerna förordna att de skola tillfalla allmänna arvsfonden; i annat fall skall vad i 159 § är stadgat äga tillämpning.

157 §.

Sedan likvidatorerna fullgjort sitt uppdrag, skola de så snart ske kan avgiva slutredovisning för sin förvaltning genom avlämnande av förvaltningsberättelse rörande likvidationens gång från likvidationens början till dess avslutande. Berättelsen skall ock innehålla redogörelse för utskiftning. Vid berättelsen skola fogas redovisningshandlingar för hela likvidationstiden. Berättelsen och redovisningshandlingarna skola i huvudskrift eller avskrift avlämnas till likvidationsrevisorerna, vilka hava att inom en månad därefter avgiva en av dem underskriven revisionsberättelse över förvaltningen under likvidationen och återställa handlingarna. Om revisionsberättelsens innehåll och om redovisningshandlingarnas återställande och deras förseende med påskrift skall i tillämpliga delar gälla vad i 103 § och 104 § 1 mom. är stadgat. Hör till bolaget stiftelse som i 105 § sägs, skall vad där är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Efter det revisionsberättelsen avlämnats till likvidatorerna, skola dessa ofördröjligen kalla aktieägarna till bolagsstämma för granskning av slutredovisningen. Angående redovisningshandlingarnas och revisionsberättelsens framläggande å stämman och tillhandahållande åt aktieägarna under viss tid före stämman skall gälla vad i 113 § stadgas; dock äge aktieägare allenast på egen bekostnad bekomma avskrift av nämnda handlingar.

Angående insändande av redovisningshandlingarna och revisionsberättelsen till försäkringsinspektionen gäller vad i 284 § stadgas.

158 §.

Då likvidatorerna fullgjort sitt uppdrag och å bolagsstämman framlagt slutredovisning för sin förvaltning, anses bolaget upplöst; och skall anmälan därom ofördröjligen göras för registrering.

Vid anmälningen, som skall vara undertecknad av samtliga likvidatorer, skola fogas enligt 341 § andra stycket bestyrkt avskrift av protokoll som förts i ärendet ävensom bevis om dagen för utfärdande av kallelsen å okända borgenärer.

159 §.

Yppas, efter det bolaget skall anses upplöst, tillgång för bolaget eller väckes talan mot bolaget eller uppkommer eljest behov av likvidationsåtgärd, skall likvidationen fortsättas. Anmälan härom skall av likvidatorerna ofördröjligen göras för registrering.

Beträffande kallelse till den bolagsstämma, som efter likvidationens återupptagande först skall hållas, gälle vad i 115 § tredje stycket är stadgat.

160 §.

Rörande beslut om avträdande av försäkringsaktiebolags egendom till konkurs skall meddelande samtidigt med kungörelsen om beslutet genom konkursdomarens försorg till försäkringsinspektionen avsändas för registrering.

Under konkurs företrädes bolaget såsom konkursgäldenär av styrelsen och verkställande direktören eller, där vid konkursens början sysslomän enligt 137 § eller likvidatorer voro utsedda, av dessa; dock må i behörig ordning kunna utses styrelse i stället för sysslomän ävensom nya styrelseledamöter eller nya likvidatorer.

Det åligger konkursförvaltaren, då konkurs avslutats, att för registrering ofördröjligen avsända meddelande därom med angivande huruvida överskott finnes eller icke. Är konkursförvaltare ej tillsatt, skall sådan anmälan göras av konkursdomaren.

161 §.

Där efter avslutande av försäkringsaktiebolags konkurs överskott ej finnes, anses bolaget upplöst, då konkursen avslutades.

Finnes överskott, skall likvidation verkställas och gälle i avseende därå bestämmelserna i 140—145 samt 147—158 §§. Har ej inom en månad efter konkursens avslutande för registrering anmälts, att bolaget trätt i likvidation, förklare rätten, på ansökan av styrelseledamot, verkställande direktören, aktieägare eller borgenär eller på anmälan av försäkringsinspektionen, att bolaget skall träda i likvidation. I fråga om ärendets handläggning och om beslutet skall i tillämpliga delar gälla vad i 135 § är stadgat.

Hade bolaget, i fall som avses i andra stycket, trätt i likvidation, innan dess egendom avträdades till konkurs, gälle vad i 159 § är stadgat.

162 §.

1 mom. Bolagsstämma äger besluta att talan skall på grund av förvaltningen anställas mot likvidator. Enskild aktieägare äger ock för bolagets räkning men i eget namn föra sådan talan; och skall i dylikt fall vad i 121 § sista stycket är stadgat angående rättegångskostnad äga motsvarande tillämpning.

Talan må ej väckas senare än ett år från det slutredovisningshandlingarna och revisionsberättelsen framlades å bolagsstämma. Har likvidator entledigats eller eljest avgått eller avlidit före likvidationens avslutande, skall dock tiden för anställande av talan räknas från den bolagsstämma, varå framlagts redovisningshandlingar och revisionsberättelse avseende det räkenskapsår, då avgången eller fränfallet inträffade. Vad i 120 § fjärde stycket, 123 § och 124 § andra stycket är stadgat skall äga motsvarande tillämpning i avseende å talan mot likvidator och uppgörelse mellan bolaget och likvidator rörande honom i sådan egenskap åliggande skadeståndsskyldighet.

2 mom. Beträffande skadeståndstalan mot likvidationsrevisor skall vad i 1 mom. första stycket är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Talan må ej anställas senare än två år från det slutredovisningshandlingarna och revisionsberättelsen framlades å bolagsstämma eller, där fråga är om talan på grund av tillsynen över likvidator som entledigats eller eljest avgått eller avlidit före likvidationens avslutande eller om talan mot likvidationsrevisor, som sålunda avgått eller avlidit, från den bolagsstämma, varå framlagts redovisningshandlingar och revisionsberättelse avseende det räkenskapsår, då avgången eller frånfället inträffade. Vad i 122 § fjärde stycket, 123 § och 124 § andra stycket är stadgat skall äga motsvarande tillämpning i fråga om talan mot likvidationsrevisor samt om uppgörelse mellan likvidationsrevisor och bolaget.

163 §.

Har försäkringsaktiebolag trätt i likvidation på grund av bolagsstämmas beslut i fall, då i denna lag stadgad anledning därtill icke var för handen eller allenast anledning som i 136 § sägs förelåg, eller har försäkringsaktiebolag trätt i likvidation på grund av rättens beslut enligt nämnda paragraf, och har anledning till likvidation icke senare uppkommit enligt 42 eller 135 §, äger bolagsstämma, såframt brist i bolagets aktiekapital icke föreligger och utskiftning av bolagets tillgångar ännu icke börjat, besluta att likvidationen skall upphöra och bolaget återupptaga sin verksamhet.

Uppkommer fråga om återupptagande av bolagets verksamhet, skall av likvidatorerna upprättas balansräkning efter de grunder varom stadgas i 139 §. Balansräkningen samt en av likvidatorerna underskriven berättelse rörande skälen till återupptagande av bolagets verksamhet skola överlämnas till likvidationsrevisorerna.

Likvidationsrevisorerna skola så snart ske kan över balansräkningen och berättelsen till likvidatorerna avgiva yttrande, som skall innehålla särskilt uttalande, huruvida hinder för verksamhetens återupptagande föreligger enligt första stycket eller icke.

Balansräkningen, berättelsen och yttrandet skola minst en vecka före bolagsstämman hållas hos bolaget tillgängliga för aktieägarna. Dessa handlingar skola jämväl framläggas å stämman.

Bolagsstämmas beslut om likvidationens upphörande och återupptagande av bolagets verksamhet vare icke giltigt, med mindre det fattas i den ordning, som gäller för beslut om bolagets trädande i likvidation i fall då i denna lag stadgad anledning därtill icke är för handen.

För registrering skall ofördröjligen anmälas, att likvidationen skall upphöra och bolagets verksamhet återupptagas. Anmälningen, som skall under-tecknas av samtliga likvidatorer, skall innehålla försäkran, att hinder enligt första stycket mot verksamhetens återupptagande ej föreligger. Vid anmälningen skola fogas två enligt 341 § andra stycket bestyrkta avskrifter av protokoll, som förts i ärendet, samt avskrift av balansräkningen, berättelsen och yttrandet av likvidationsrevisorerna.

Beslutet om återupptagande av bolagets verksamhet må ej gå i verkställighet, innan registrering skett.

164 §

Har, sedan försäkringsaktiebolag trätt i likvidation, genom domstols lagakraftäggande avgörande bolagsstämmans eller rättens beslut om likvidation blivit upphävt och anteckning därom skett i registret, eller registrering om återupptagande av bolagets verksamhet skett jämligt 163 §, skola likvidatorerna ofördröjligen kalla aktieägarna till bolagsstämma för val av styrelse och revisorer. Likvidatorerna skola ock för sin förvaltning avgiva slutredovisning, som i 157 § sägs. Redovisningshandlingarna skola avlämnas till likvidationsrevisorerna, vilka hava att inom en månad därefter till likvidatorerna avgiva revisionsberättelse, innefattande särskilt uttalande angående ansvarsfrihet för dem. Sedan handlingarna av likvidatorerna tillställts styrelsen, skall denna ofördröjligen kalla aktieägarna till bolagsstämma för fattande av beslut i fråga om ansvarsfrihet för likvidatorerna. Angående redovisningshandlingarnas och revisionsberättelsens framläggande å stämman och tillhandahållande åt aktieägarna under viss tid före stämman skall gälla vad i 113 § är stadgat; dock äge aktieägare allenast på egen bekostnad bekomma avskrift av nämnda handlingar. Om kallelse till stämman skall gälla vad om kallelse till extra bolagsstämma är stadgat; dock skola föreskrivna kallelseåtgärder vara vidtagna senast två veckor före stämman.

Vad i denna lag rörande styrelseledamot är stadgat beträffande ansvarsfrihet, talan å förvaltningen och uppgörelse med bolaget skall, i fall som avses i första stycket, äga motsvarande tillämpning i avseende å likvidator.

Då genom lagakraftäggande avgörande bolagsstämmans eller rättens beslut om likvidation blivit upphävt, skall anmälan därom för anteckning i registret enligt 313 § första stycket ofördröjligen göras av likvidatorerna.

Angående insändande av redovisningshandlingarna och revisionsberättelsen till försäkringsinspektionen gäller vad i 284 § stadgas.

165 §.

Har försäkringsaktiebolag trätt i likvidation eller kommit i konkurstillstånd, må nya försäkringar icke meddelas.

Utan hinder av vad i första stycket är stadgat må dock under bolagets likvidation sådan livförsäkring meddelas, som föranledes av gällande försäkringsavtal.

II. Om ömsesidigt försäkringsbolag.*Om ömsesidigt försäkringsbolags bildande.*

166 §.

1 mom. De som vilja stifta ömsesidigt försäkringsbolag skola upprätta bolagsordning samt därå söka Konungens stadfästelse. Avser bolagets rörelse livförsäkring eller avser rörelsen annat slag av försäkring för all framtid eller för längre tid än tio år, skola tillika enligt vad i 173 § sägs upprättas

särskilda grunder för verksamheten samt därå sökas Konungens stadfästelse. Bolagsordningen och grunderna skola vara försedda med stiftarnas bevittnade namnunderskrifter.

Konungen prövar bolagsordningens och grundernas överensstämmelse med denna lag samt lag och författning i övrigt, så ock om och i vad mån därutöver, med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av bolagets rörelse, särskilda bestämmelser må erfordras.

Finnes den tillämnade rörelsen behöfelig och även eljest ägnad att främja en sund utveckling av försäkringsväsendet, stadfäster Konungen bolagsordningen och grunderna samt beviljar koncession tillsvidare eller, där särskilda omständigheter därtill föranleda, för bestämd tid, högst tio år, och därutöver intill slutet av då löpande räkenskapsår.

2 mom. Å beslut om ändring av stadfäst bolagsordning eller stadfästa grunder skall ock sökas Konungens stadfästelse. Avser ändringen utvidgning av bolagets rörelse till ny försäkringsgren eller nytt verksamhetsområde eller avser ändringen en väsentlig omläggning av rörelsen, skall vad om koncession för nytt bolag är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Konungen må uppdraga åt försäkringsinspektionen att i Konungens ställe meddela stadfästelse å ändringsbeslut, som icke avser fall som i första stycket andra punkten sägs.

3 mom. Ansökan om stadfästelse skall inlämnas till försäkringsinspektionen.

Avser ansökningen koncession för nytt bolag, skola stiftarna i ansökningen uppgiva namn och postadress för ombud, som äger å stiftarnas vägnar mottaga handlingar och meddelanden (stiftarombud).

Ansökan om ändring av stadfäst bolagsordning eller stadfästa grunder skall, sedan beslut om ändringen fattats, göras av styrelsen eller verkställande direktören. Vid ansökningen skall fogas enligt 341 § andra stycket bestyrkt avskrift av protokoll som förts i ärendet.

167 §.

Stiftare av ömsesidigt försäkringsbolag skall vara myndig här i riket bossatt svensk medborgare. Svenska staten samt svensk kommun må ock vara stiftare.

Den som är i konkurstillstånd kan ej vara stiftare.

Stiftarna skola vara till antalet minst tre.

168 §.

Delägare i ömsesidigt försäkringsbolag äro försäkringstagarna. Återförsäkringstagare skall dock icke på grund av återförsäkringen anses såsom delägare.

I fråga om livförsäkring och annan personförsäkring ävensom återförsäkring häfta för ömsesidigt försäkringsbolags förbindelser allenast bolagets tillgångar. Beträffande försäkring av annat slag svara delägarna personligen med

obegränsad eller till visst belopp begränsad ansvarighet för bolagets förbindelser.

Delägares ansvarighet må göras gällande allenast i den ordning denna lag föreskriver.

169 §.

Ömsesidigt försäkringsbolag må icke, med mindre särskilda skäl till undantag förefinnas, bildas utan garantikapital.

Garantikapitalet skall bestämmas med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av den tillämnade rörelsen samt återbetalas då det ej vidare erfordras för rörelsens ändamålsenliga bedrivande. Angående villkor för återbetalning är vidare stadgat i 193 §.

170 §.

Bolagsordning för ömsesidigt försäkringsbolag skall angiva:

1. bolagets firma;
2. föremålet för bolagets verksamhet med särskilt angivande, huruvida verksamheten skall avse såväl direkt försäkring som återförsäkring;
3. beträffande direkt försäkring här i riket området för sådan verksamhet;
4. den ort inom riket, där bolagets styrelse skall hava sitt säte;
5. antalet styrelseledamöter och, där suppleanter för dem skola finnas, antalet styrelsesuppleanter, antalet revisorer, tiden för styrelseledamots och revisors uppdrag, så ock, där styrelseledamot och styrelsesuppleant eller revisor och revisorssuppleant ej skola väljas å bolagsstämma, huru de skola tillsättas, ävensom huruvida revisor skall vara auktoriserad revisor eller godkänd granskningsman;
6. huruvida mer än en ordinarie bolagsstämma skall årligen hållas, samt vilka ärenden som skola förekomma å ordinarie stämma, utöver dem vilka enligt 218 § skola förekomma å stämma som i 213 § sägs, eller, där flera ordinarie stämmor skola hållas, å envar av dem;
7. tiden för ordinarie bolagsstämmas hållande, vilken tid, i fråga om stämma som i 213 § sägs, skall bestämmas till viss period, icke överstigande tre månader, inom sex månader från nästföregående räkenskapsårs utgång;
8. grunderna för utövande av rösträtt och fattande av beslut å bolagsstämma, med särskilt angivande, huruvida och i vilken mån delägarnas rösträtt skall utövas genom utsedda delegerade;
9. det sätt, varpå kallelse till bolagsstämma skall ske och andra meddelanden kungöras delägarna eller röstberättigade, som icke äro delägare, ävensom den tid före stämma, då föreskrivna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna;
10. där ej för bolagets förbindelser häfta allenast dess tillgångar, intill vilket belopp och i vilken ordning delägarna äro för bolagets förbindelser personligen ansvariga;

11. där bolaget är skyldigt att göra avsättning till reservfond, huru stor del av bolagets årsvinst, som minst skall avsättas till dylik fond, och till vilket belopp reservfonden skall uppgå för att avsättning ej skall behöva äga rum;

12. de grunder, enligt vilka eljest skall förfogas över uppkommen vinst, med särskilt angivande i fråga om livförsäkringsrörelse i vad mån avsättning skall ske till regleringsfond;

13. antal och belopp av försäkringar, som skola vara tecknade, innan bolaget må anses bildat;

14. beträffande annan försäkring än livförsäkring, regler för begränsning av den ansvarighet bolaget må utan återförsäkring ikläda sig på en och samma risk;

15. där verksamheten avser såväl direkt försäkring som återförsäkring, regler för återförsäkringens begränsning i förhållande till den direkta försäkringen;

ävensom där garantikapital förskjutes;

16. garantikapitalets belopp;

17. i vilken ordning garant skall inbetala tecknat garantibelopp;

18. huruvida och i vilken ordning ränta skall erläggas å garantikapitalet och vinst utdelas till garant, så ock i vilken ordning garantikapitalet skall återgäldas;

19. huruvida och i vilken mån rösträtt å bolagsstämma må tillkomma garant.

Antalet styrelseledamöter, styrelsesuppleanter och revisorer kan så bestämmas, att lägsta och högsta antalet anges.

Bolagsordningen skall jämväl innehålla bestämmelser ej mindre om den tid, ej överstigande sex månader från det stadfästelse å bolagsordningen meddelats, inom vilken konstituerande stämma skall hållas, än även om grunderna för utövande av rösträtt och fattande av beslut å sådan stämma.

171 §.

Ömsesidigt försäkringsbolags firma skall innehålla orden ömsesidig samt försäkring. I fråga om bolag, vars verksamhet endast avser att meddela försäkring av egendom inom ett län, skall firman angiva området för bolagets verksamhet men må ordet ömsesidig utelämnas.

Ny firma skall tydligt skilja sig från annat, förut i laga ordning registrerat, ännu bestående försäkringsbolags firma, så ock från benämning å utländsk försäkringsanstalt, som är allmänt känd här i riket.

172 §.

Vid bestämmande av antal och belopp av försäkringar, som skola vara tecknade, innan ömsesidigt försäkringsbolag må anses bildat, skall hänsyn tagas till beskaffenheten av den tillämnade rörelsen och till garantikapitalets storlek.

173 §.

För livförsäkring skola grunder upprättas beträffande

1. beräkning av försäkringspremier och premiereserv;
2. avsättning till och användning av utjämningsfond;
3. försäkringstagares rätt till återköp och fribrev;
4. belåning av försäkringsbrev hos bolaget;
5. verkan av underlåten premiebetalning;
6. återbäring till försäkringstagarna; samt
7. begränsning av den ansvarighet bolaget må utan återförsäkring ikläda sig på en och samma risk.

Skall försäkring, som ej är att hänföra till personförsäkring, meddelas för all framtid eller för längre tid än tio år, skola grunder upprättas för beräkning av premiereserv för sådana försäkringar ävensom för bestämmande av försäkringstagares rätt när sådan försäkring upphör i förtid eller bolaget eljest är fritt från ansvarighet för försäkringsfall.

Om grunder för livförsäkring stadgas vidare i 263—265, 267—270 och 273 §§.

174 §.

Skall förbehåll träffas enligt 344 § om tvisters avgörande av skiljemän, eller skall bolaget driva försäkringsrörelse i utlandet, eller skall bolagets verksamhet upphöra efter viss tid eller under visst villkor,

varde bestämmelse härom intagen i bolagsordningen.

Där kalenderåret ej skall utgöra bolagets räkenskapsår, varde räkenskapsåret angivet i bolagsordningen.

Skall om användande av bolagets behållna tillgångar vid dess upplösning gälla annat än i denna lag stadgas, varde bestämmelse härom intagen i bolagsordningen.

175 §.

Sedan stadfästelse å bolagsordningen meddelats, skall teckning av försäkringar i bolaget ske å teckningslista som upprättats av stiftarna och försetts med deras bevittnade namnunderskrifter. Teckning må ock ske å sådan avskrift av teckningslistan, som bestyrkts av notarius publicus eller landsfiskal eller av stiftarna. Vid teckningslistan skall vara fogad på enahanda sätt styrkt avskrift av Konungens beslut om stadfästelse.

När teckning sker, böra tecknarna vid sina namn angiva yrke och postadress.

176 §.

Ej må stiftare eller annan av bolaget för dess bildande njuta gottgörelse utöver ersättning för utgifter, som för bildandet varit uppenbarligen nödvändiga. Ej heller må stiftare förbehålla sig eller annan särskild förmån eller rättighet.

177 §.

Teckning av försäkring må å konstituerande stämman icke tagas i beräkning där den skett annorledes än å teckningslista i huvudskrift eller sådan avskrift som i 175 § sägs eller där teckningen gjorts med förbehåll.

178 §.

Har ej beslut om bolagets bildande fattats å konstituerande stämman inom den i bolagsordningen föreskrivna tiden eller å stämman, till vilken frågan uppskjutits enligt 182 §, vare teckning av försäkring eller garantikapital icke vidare bindande.

Samma lag vare, där genom lagakraftätagande beslut frågan om bolagets registrering förklarats förfallen eller ansökan om bolagets registrering blivit avslagen.

179 §.

Ej må, sedan bolaget registrerats, sådan grund för tecknings ogiltighet, som avses i 177 § och 178 § första stycket, göras gällande, utan så är att den hos försäkringsinspektionen anmälts före registreringen.

180 §.

Konstituerande stämman skall utlysas av stiftarna att inom tid, som blivit bestämd i bolagsordningen, hållas å ort inom riket. Kallelsen skall senast två veckor före stämman kungöras i allmänna tidningarna och tidning inom den ort, där bolagets styrelse skall hava sitt säte. Skriftlig kallelse skall ock med posten avsändas till envar, som tecknat försäkring och vid sitt namn angivit postadress ävensom till garant, som är röstberättigad.

Skall efter vad i 182 § sägs till fortsatt stämman anstå med avgörande av frågan huruvida bolaget skall komma tillstånd, skall kallelse till den fortsatta stämman utfärdas i den ordning varom i första stycket stadgas. Kallelsen skall angiva de ärenden som skola förekomma.

181 §.

Å konstituerande stämman skola stiftarna framlägga Konungens beslut om stadfästelse samt teckningslistan i huvudskrift. Har teckning skett å avskrifter av teckningslistan, skola ock dessa framläggas.

Stämman skall öppnas av den stiftarna därtill utsett. Där de närvarande ej enhälligt utse ordförande, åligger det den som öppnat stämman att såsom ordförande leda förhandlingarna, till dess röstlängd blivit godkänd och ordförande valts.

Å stämman skall ordföranden upprätta förteckning över närvarande röstberättigade. Företrädes någon av ombud, skall jämväl ombudet upptagas. Därefter skall i förteckningen över närvarande anteckning göras om det röstetal, som tillkommer envar av dem. Äger någon utöva rösträtt såsom garant skall detta angivas i förteckningen. Sedan förteckningen enhälligt eller efter

en på grundval av densamma företagen omröstning godkänts med eller utan ändring, länder förteckningen till efterrättelse såsom röstlängd.

Utvisa ej teckningslistorna, att försäkringar blivit tecknade till minst det antal och belopp, som i bolagsordningen föreskrivits, vare frågan om bolagets bildande förfallen.

Skall garantikapital förskjutas och styrkes ej å stämman att detsamma blivit inbetalt till den del, som i bolagsordningen föreskrivits, vare lag som i fjärde stycket sägs.

Vid fortsatt stämman, varom i 182 § förmäles, skall ny röstlängd upprättas.

182 §.

Å konstituerande stämman skall till avgörande företagas, huruvida bolaget skall komma till stånd. Dock må beslutas, att med frågans avgörande skall anstå till fortsatt stämman, som utsättes till viss dag minst fyra och högst sex veckor därefter. Å fortsatt stämman varde frågan om bolagets bildande avgjord utan vidare uppskov.

Beslutes att bolaget skall komma till stånd, skall bolaget anses bildat; i annat fall vare frågan om bolagets bildande förfallen.

183 §.

Är ömsesidigt försäkringsbolag bildat, skall val av styrelse och revisorer förrättas.

Sker det ej å konstituerande stämman, åligger det stiftarna att senast en månad därefter i den ordning, som skall gälla för kallelse till ordinarie bolagsstämma, utlysa särskild stämman för ändamålet att hållas så snart ske kan. Uraktlåtes det, har försäkringsinspektionen att då förhållandet varder för inspektionen kunnigt ofördröjligen i samma ordning kalla de röstberättigade till sådan stämman.

I fråga om orten för särskild stämman skall gälla vad om ort för bolagsstämma är stadgat i 215 §.

184 §.

Vid konstituerande stämman och särskild stämman enligt 183 § skall genom stiftarnas försorg föras protokoll. Rörande detta protokoll skall vad i 210 § är stadgat äga motsvarande tillämpning.

185 §.

I fråga om talan å beslut, som fattats på konstituerande stämman eller särskild stämman enligt 183 §, skall vad om talan å bolagsstämmobeslut är stadgat i 229 § 1 mom. första stycket och andra stycket första punkten samt 2 mom. så ock i 230 § äga motsvarande tillämpning. Har bolaget i strid mot vad i 304 § 1 mom. sägs blivit registrerat, ehuru sådan grund till klander mot beslutet om bolagets bildande förelåg som avses i 229 § 1 mom. andra och tredje styckena, vare beslutet gällande, om klandertalan ej väckts inom föreskriven tid eller väckt klandertalan ogillats.

186 §.

Sedan styrelse och revisorer utsetts så ock, där enligt bolagsordningen garantikapital skall förskjutas, minst hälften av garantikapitalet erlagts genom betalning i penningar eller därmed enligt 331 § jämställd betalning samt stadgad skyldighet att avlämna förbindelser, som i 192 § sägs, fullgjorts, må bolaget enligt föreskrifterna i denna lag registreras.

187 §.

Innan bolaget registrerats, kan det ej förvärva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter, ej heller inför domstol eller annan myndighet söka, kära eller svara. Sedan styrelse blivit utsedd, äge den dock föra talan i mål rörande bolagsbildningen, så ock eljest vidtagna åtgärd för utbekommande av tecknat garantibelopp.

Handla stiftare eller ock styrelsen, verkställande direktören eller annan, som enligt 204 §, jämförd med 80 §, är ställföreträdare för bolaget, eller delägare å bolagets vägnar, innan det registrerats, skola de, som deltagit i åtgärden eller beslut därom, svara för uppkommande förbindelser, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld; vare tillika, där avtal träffats med någon som saknade kännedom om att bolaget var oregistrerat, en för alla och alla för en skyldiga att ställa betryggande säkerhet för förpliktelser, som ej skola omedelbart fullgöras.

188 §.

Har styrelsen, verkställande direktören eller annan ställföreträdare, som avses i 204 §, jämförd med 80 §, ingått avtal för oregistrerat bolag, vare avtalet, där registrering sker, gällande från registreringen, såvida icke den med vilken avtalet slöts utövar den rätt att frånträda avtalet, som på grund av vad i andra stycket stadgas må tillkomma honom.

Den med vilken avtalet slöts äge frånträda avtalet, innan det kommit eller enligt vad i 316 § sägs skall anses hava kommit till hans kännedom, att bolaget registrerats. Visste han att bolaget var oregistrerat, må han dock ej, med mindre förbehåll träffats, frånträda avtalet i annat fall än då ansökan om registrering icke gjorts inom den i 191 § stadgade tiden eller då ansökan, som gjorts inom denna tid, av försäkringsinspektionen avslagits.

Frånträde skall anses hava ägt rum, när meddelande därom inlämnats för befordran med post eller telegraf eller eljest på ändamålsenligt sätt avsänts till ställföreträdare, som ingått avtalet, eller till annan, som utsetts att vara styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare. Den med vilken avtalet slöts vare pliktig att, på förfrågan huruvida han vill vidbliva avtalet, inom skälig tid giva besked därom. Förklarar han sig vilja vidbliva avtalet eller underlåter han att inom skälig tid giva besked, skall han vara bunden av avtalet som om han vetat att bolaget var oregistrerat.

189 §.

Blir enligt 188 § avtal bindande för bolaget, må ansvarighet varom i 187 § andra stycket stadgas ej göras gällande, utom såvitt angår förpliktelse som skolat fullgöras före bolagets registrering. Ej heller må på grund av sådan förpliktelse talan väckas, sedan ett år förflutit från registreringen.

190 §.

Varder bolaget ej registrerat, vare styrelseledamöterna, en för alla och alla för en, ansvariga för att vad styrelsen uppburit på grund av garantiavtal eller teckning av försäkring i bolaget återbäres till garant eller tecknare efter avdrag för kostnad till följd av åtgärd som må vidtagas enligt 187 § första stycket. Återbäringen skall ock omfatta förkovran, där sådan uppkommit.

191 §.

Ansökan om bolagets registrering skall av styrelsen och verkställande direktören göras senast ett år från det stadfästelse å bolagsordningen meddelats.

Ansökningen skall beträffande styrelseledamot, styrelsesuppleant, verkställande direktör och vice verkställande direktör innehålla uppgift om fullständiga namnet ävensom hemvist, så ock förklaring att dessa personer äro svenska medborgare och ej äro omyndiga. Där enligt bolagsordningen revisor skall vara auktoriserad revisor eller godkänd granskningsman, skola beträffande sådan revisor och suppleant för denne lämnas enahanda uppgifter under angivande att han är auktoriserad revisor eller godkänd granskningsman.

I ansökningen skall uppgivas, av vilka och huru bolagets firma skall tecknas, där den ej tecknas av styrelsen eller av verkställande direktören allenast på grund av denna lag. Skall firman tecknas av annan person än som avses i andra stycket första punkten, gälle vad där är stadgat även i fråga om sådan firmatecknare.

Bolagets postadress skall angivas.

Vid ansökningen skola fogas:

1. de listor å vilka teckning av försäkringar ägt rum;
2. avskrift av protokollet vid konstituerande stämman så ock, om särskild stämma hållits, av det därvid förda protokollet;
3. två exemplar av Konungens beslut om stadfästelse.

Dessutom skall, där enligt bolagsordningen garantikapital skall förskjutas, vid ansökningen fogas avskrift av garantiavtalet ävensom en av samtliga styrelseledamöter och verkställande direktören undertecknad handling innehållande *dels* uppgift, huru stor del av garantikapitalet som inbetalts, samt huruvida och i vad mån förbindelser, som i 192 § omförmälas, blivit avlämnade, *dels ock* försäkran att den anmälda inbetalningen på garantikapitalet blivit verkställd genom betalning i penningar eller därmed enligt 331 § jämställd betalning.

I femte och sjätte styckena angivna avskrifter och exemplar av stadfästelsebeslut skola vara bestyrkta på sätt i 341 § andra stycket stadgas.

Har ej varje styrelseledamot och styrelsesuppleant samt verkställande direktören och vice verkställande direktör, så ock i övrigt envar, som ensam eller i förening med annan är bemyndigad att teckna bolagets firma, å ansökningen egenhändigt skrivit sin av vittnen styrkta namnteckning, skall vid ansökningen fogas en särskild bilaga, därå namnteckningen finnes och blivit styrkt av vittnen.

Om inbetalning och återbetalning av garantikapital.

192 §.

1 mom. Senast inom två år från ömsesidigt försäkringsbolags bildande skall, där garantikapital förskjutes, tecknat garantibelopp vara med penningar eller därmed enligt 331 § jämställd betalning till fullö inbetalt.

Garant vare skyldig att senast vid bolagets bildande avlämna till bolaget ställd skriftlig förbindelse å tecknat garantibelopp, som är oguldet. Fordran å oguldet garantibelopp må, ändå att förbindelse utfärdats, ej av bolaget överlåtas eller pantsättas.

Ej må kvittning ske av skuld på grund av teckning av garantibelopp mot fordran hos bolaget, med mindre styrelsen det medgiver. Kvittning må icke medgivas, där den skulle lända till nackdel för bolaget eller dess borgenärer.

Innan styrelse valts, må inbetalning av garantibelopp verkställas allenast genom insättning för bolaget å bankräkning, varom stadgas i 331 §.

2 mom. Varder, efter det ansökan om bolagets registrering gjorts, ytterligare inbetalning å garantikapital fullgjord, skall inom sex månader efter inbetalningen anmälan om sålunda inbetalt belopp göras för registrering. Anmälan, som skall vara undertecknad av samtliga styrelseledamöter och verkställande direktören, skall innehålla försäkran att den anmälda inbetalningen på garantikapitalet blivit verkställd genom betalning i penningar eller därmed enligt 331 § jämställd betalning eller ock genom kvittning mot skuld till garant. Därvid skall angivas, huru mycket som guldits genom betalning och huru mycket som guldits genom kvittning, och skall, där kvittning skett, tillika försäkras att den enligt styrelsens och verkställande direktörens mening icke länt till nackdel för bolaget eller dess borgenärer.

193 §.

Återbetalning av garantikapital må icke ske förrän såsom tillgång uppförda organisationskostnader fullständigt avskrivits samt, där rörelsen avser livförsäkring, säkerhetsfonden uppgår till det i 271 § angivna minimibeloppet.

Beslut om återbetalning av garantikapitalet, helt eller delvis, må ej bringas till verkställighet utan försäkringsinspektionens tillstånd.

Verkställd återbetalning skall av styrelsen och verkställande direktören ofördröjligen anmälas för registrering.

Om reservfond så ock om bolagsstämmas rätt att genom vinstutdelning eller eljest förfoga över bolagets egendom.

194 §.

Ömsesidigt försäkringsbolag skall av årsvinsten å annan rörelse än livförsäkringsrörelse, efter avdrag för vad som åtgår till täckande av möjligen förefintlig förlust från föregående år, göra avsättning till reservfond med minst det belopp, som angives i bolagsordningen. Vid beräkning av det belopp, som sålunda minst skall avsättas, må ej från årsvinsten avdragas den andel däri, som kan hava tillerkänts styrelseledamot, verkställande direktören eller annan såsom arvode (tantiem). Sedan fonden uppgått till visst i bolagsordningen föreskrivet minimibelopp, må vidare avsättning till fonden upphöra; nedgår fonden under det sålunda föreskrivna beloppet, skall avsättning därtill ånyo vidtaga.

Nedsättning av reservfonden må beslutas allenast för täckande av förlust, som enligt fastställd balansräkning finnes hava uppstått å bolagets verksamhet i dess helhet, och som icke kan ersättas av befintliga till framtida förfogande avsatta medel.

195 §.

1 mom. Ej må till betalning av ränta enligt garantiavtal eller till utdelning av vinst åt garant användas annat än den vinst, som förefinnes å rörelsen i dess helhet enligt fastställd balansräkning för sista räkenskapsåret, i den mån vinsten icke enligt bestämmelse i denna lag eller i bolagsordningen eller grunderna skall avsättas till särskild fond.

Innan organisationskostnader, som uppförts såsom tillgång, fullständigt avskrivits, må ej för något år såsom ränta eller vinst till garantier utgivas sammanlagt mera än tre procent å det inbetalda garantikapitalet.

2 mom. Varder räntebetalning eller vinstutdelning beslutad och verkställd i strid mot vad i 1 mom. stadgats eller mot bestämmelse i bolagsordningen eller grunderna, vare garantier, som uppburit sådan betalning eller utdelning, skyldiga att återbära denna jämte fem procent ränta därå.

Samma lag vare, om betalning eller utdelning skett av vinst som utvisats av fastställd balansräkning till följd därav att balansräkningen upprättats i strid mot bestämmelser som avses i 205 §, jämförd med 93 och 94 §§; dock må betalningen eller utdelningen ej återkrävas från den, som vid dess uppbärande varken insåg eller bort inse balansräkningens oriktighet.

För brist, som kan uppkomma vid återbäringen, vare de, som medverkat till beslutet om räntebetalning eller vinstutdelning eller verkställandet av detta eller till upprättandet eller fastställandet av oriktig balansräkning, ansvariga efter de beträffande skadeståndsskyldighet i 320, 323 och 324 §§ stadgade grunderna.

196 §.

Det tillkommer bolagsstämma att i enlighet med bolagsordningens föreskrifter besluta, huruvida och i vad mån räntebetalning eller utdelning skall ske av den vinst som enligt 195 § må användas för sådant ändamål.

Bolagsstämma må ej besluta om användande av bolagets vinstmedel eller övriga tillgångar eller om åtagande av förpliktelser för ändamål, som uppenbarligen är främmande för bolagets verksamhet. Dock äge bolagsstämma använda tillgångar till allmännyttigt eller därmed jämförligt ändamål, såvitt det med hänsyn till ändamålets beskaffenhet, bolagets ställning och omständigheterna i övrigt får anses skäligt.

Bolagsstämma må ej heller, med mindre annat följer av vad i denna lag eller bolagsordningen är stadgat, besluta om sådan användning av bolagets tillgångar eller eljest om sådan åtgärd, att uppenbarligen fördel beredes vissa garantier till nackdel för bolaget eller övriga garantier.

Om uttaxering i ömsesidigt försäkringsbolag.

197 §.

Uppkommer i ömsesidigt försäkringsbolag förlust å annan försäkring än personförsäkring, skall det belopp, vartill förlusten uppgår, i den mån den icke varder täckt genom användande av befintliga till framtida förfogande avsatta medel eller genom nedsättning av reservfonden, med tillägg av högst en tiondel uttaxeras å dem, som varit delägare i bolaget under hela eller någon del av det räkenskapsår, varunder förlusten uppkommit. Är delägarnas personliga ansvarighet begränsad till visst belopp, skall uttaxeringen därefter jämkas.

Varder ej förlusten täckt genom uttaxering på sätt i första stycket är stadgat, skall kvarstående förlust utjämnas genom nedsättning av delägares andel i premiereserven med därav betingad nedsättning av försäkringsbeloppet ävensom av sådana på delägare belöpande ersättningsbelopp, som svara mot försäkringsfall, vilka inträffat under det räkenskapsår, varunder förlusten uppkommit.

Där garantikapital förskjutits, skall vad ovan är stadgat om förlustens täckande genom uttaxering gälla allenast det belopp, varmed förlusten må överstiga det inbetalda garantikapitalet till den del detta icke redan återbetalats till garanterna.

Om täckande av förlust i fråga om livförsäkring eller annan personförsäkring stadgas i 272 och 273 §§.

198 §.

Uttaxering enligt 197 § skall, efter det balansräkning för räkenskapsåret blivit av bolagsstämman fastställd, genom styrelsens och verkställande direktörens försorg ofördröjligen bringas till verkställighet. Inbetalning av

medel som uttaxerats må fördelas på högst sex terminer, dock att sista inbetalningen skall vara gjord inom tre år från beslut om uttaxering.

Uttaxeringsbeslut skall, där ej annat är i bolagsordningen bestämt, minst en månad före varje inbetalningsdag delgivas i den ordning, som finnes stadgad för kungörande av meddelanden till delägarna.

199 §.

Uttaxering skall ske i förhållande till varje delägars försäkringsbelopp.

Vid nedsättning av delägars andel i premiereserven och av ersättningsbelopp som belöpa på delägare skola alla andelar och ersättningsbelopp nedsättas i samma förhållande.

Har någon redan uppburit större ersättning än honom tillkommer efter ersättningsbeloppens nedsättning, är han skyldig att till bolaget återbära vad han sålunda för mycket uppburit.

Om bolagsordningen innehåller bestämmelser, som avvika från vad i denna paragraf är stadgat, vare de gällande.

200 §.

Å delägare uttaxerat belopp, som ej å utsatt tid erlägges, skall ofördröjligen utsökas. Finnes vid utmätning delägare sakna genast utmättningsbar tillgång till det utsökta beloppets fulla gäldande eller varder delägars egendom avträdd till konkurs, skall, i den mån förlust, som jämlikt 197 § skall täckas genom uttaxering, icke genom de erlagda beloppen blivit täckt, i förra fallet vad som brister och i senare fallet vad å delägaren belöper uttagas hos övriga delägare så långt deras ansvarighet räcker; och skola i ty fall de för första uttaxeringen gällande grunder lända till efterrättelse.

201 §.

Avträdes ömsesidigt försäkringsbolags egendom till konkurs, må delägars personliga ansvarighet för bolagets förbindelser göras gällande endast i den mån bolagets tillgångar ej förslå till gäldande av dess skulder samt allenast i den ordning som i 202 och 203 §§ sägs.

202 §.

Då förslag till slututdelning i bolagets konkurs upprättas, skall, där brist för borgenärerna uppstår, av konkursförvaltningen jämväl upprättas förslag till uttaxering å delägarna, så långt deras ansvarighet räcker, av det belopp som erfordras för bristens täckande. Sådan uttaxering skall verkställas efter de grunder, som stadgas i 197 och 199 §§, dock att uttaxeringen skall ske å dem, som vid tiden för konkursansökningens ingivande voro eller under hela eller någon del av det före nämnda tid närmast förflutna året varit delägare i bolaget.

Underrättelse om förslagets upprättande skall upptagas i den kungörelse, som utfärdas angående utdelningsförslaget, och varde därjämte av rättens

ombudsman meddelad delägarna på sätt om kungörande av meddelanden åt dem finnes stadgat. Vad konkurslagen innehåller om tillhandahållande av utdelningsförslag samt om ordningen för klander därå skall äga motsvarande tillämpning i fråga om förslag till uttaxering. Klandertalan å sådant förslag må jämväl av delägare anställas.

203 §.

Sedan förslaget till uttaxering vunnit laga kraft eller blivit av första domstolen i konkurs-saken prövat, åligger det konkursförvaltaren att ofördröjligen i den ordning, som finnes stadgad för kungörande av meddelanden åt delägarna, infordra de uttaxerade beloppen.

Infordrat belopp, som ej erlägges å utsatt tid, skall av konkursförvaltaren utsökas; och vare vid utsökningen förslaget till uttaxering lika gällande som domstols lagakrafttagande dom.

Finnes vid utmätning delägare sakna genast utmättningsbar tillgång till det utsökta beloppets fulla gäldande, eller varder delägares egendom avträdd till konkurs, gälle vad i 200 § är stadgat.

Är ej förslaget till uttaxering av alla borgenärerna och delägarna gillat, må ej utdelning ske, innan tid för klanders anställande är försutten. Har förslaget överklagats, må ej belopp, som klandret avser, annorledes än mot borgen utdelas, förrän slutlig dom över klandret fallit.

Om styrelse, verkställande direktör och firmateckning.

204 §.

1 mom. Angående styrelse, verkställande direktör och firmateckning skall för ömsesidigt försäkringsbolag gälla vad i fråga om försäkringsaktiebolag stadgas i 70—88 §§, dock med iakttagande att den beträffande tiden för val av styrelseledamot i 70 § tredje stycket upptagna hänvisningen till 113 § i stället skall avse 213 §, att vad i 73 § tredje stycket sägs om aktieägare skall äga tillämpning å delägare och garant i ömsesidigt försäkringsbolag, samt att den i 84 § upptagna hänvisningen till 69 § andra stycket första punkten och tredje stycket skall avse bestämmelserna i 196 § andra stycket första punkten och tredje stycket.

Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, försäkringsinspektionen må, när särskilda skäl därtill äro, medgiva undantag från föreskrifterna i 71 § att verkställande direktör skall utses samt att det skall ankomma på bolagets styrelse att utse verkställande direktör och vice verkställande direktör, även om från bestämmelsen i 77 § att sådan befattningshavare icke må utses till ordförande i styrelsen. Skall verkställande direktör ej utses, uppdrage styrelsen åt en av styrelseledamöterna att fullgöra de skyldigheter, som enligt denna lag åvila verkställande direktören i avseende å bolagets bokföring och medelsförvaltningen, och svara styrelsen i övrigt för de åligganden, som enligt denna lag ankomma på verkställande direktören.

2 mom. Vill styrelsen kära till bolaget, skall styrelsen kalla de röstberättigade till bolagsstämma för val av ställföreträdare att föra bolagets talan i tvisten. Stämning skall anses delgiven, då den blivit föredragen å stämman.

3 mom. Vad i 90 § stadgas om registreringsanmälan skall lända till efterrättelse jämväl i fråga om ömsesidigt försäkringsbolag, dock skall i stället för de i nämnda paragraf första stycket andra punkten angivna lagrum tillämpas föreskrifterna i 191 § andra, tredje och åttonde styckena.

Om styrelsens och verkställande direktörens årsredovisning.

205 §.

Angående styrelsens och verkställande direktörens årsredovisning skall för ömsesidigt försäkringsbolag gälla vad i fråga om försäkringsaktiebolag stadgas i 91 och 92 §§, 93 § 1—5 mom., 7 mom. och 8 mom., 94 § 1 mom. och 3—5 mom. samt 95—97 §§; dock att den beträffande tiden för avlämnande av redovisningshandlingar i 91 § tredje stycket upptagna hänvisningen till 113 § i stället skall avse 213 §.

Om revision.

206 §.

Vad angående revision i försäkringsaktiebolag finnes stadgat i 98—104 §§ skall gälla jämväl i fråga om revision i ömsesidigt försäkringsbolag; därvid skall dock iakttagas, att den i 99 § första stycket och 103 § upptagna hänvisningen till bolagsstämma enligt 113 § skall avse bolagsstämma som i 213 § sägs, samt att å anmälan enligt 99 § fjärde stycket skall i stället för där angivet lagrum tillämpas 191 § andra stycket.

Om bolagsstämma.

207 §.

Delägares, delegerads och garants rätt att delta i handhavandet av bolagets angelägenheter utövas å bolagsstämma.

Delegerads rösträtt må ej utövas genom ombud.

208 §.

Såvitt hinder ej möter, böra styrelsens ledamöter och verkställande direktören närvara vid bolagsstämma så ock minst en av revisorerna, där å stämman redovisning för bolaget skall behandlas eller eljest ärende förekommer av beskaffenhet att revisors närvaro kan anses påkallad. Rätt att närvara vid bolagsstämma tillkommer städse revisor.

209 §.

Ej må någon själv eller genom ombud eller såsom ombud för annan å bolagsstämma delta i behandling av fråga rörande avtal mellan honom och bolaget. Ej heller må han delta i behandling av fråga om avtal mellan bolaget och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot bolagets. Vad sålunda stadgats äge motsvarande

tillämpning beträffande gåva från bolagets sida, så ock beträffande rättgång eller annan talan mot honom eller tredje man.

Styrelseledamot eller verkställande direktören må ej deltaga i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för vilken han är ansvarig, eller i val av revisor.

I behandlingen av fråga om överlåtelse av försäkringsbestånd som avses i 295 § äger övertagande bolaget deltaga utan hinder av vad i första stycket sägs.

210 §.

Där ej genom föreskrift i bolagsordningen är bestämt vem som skall vara ordförande på bolagsstämma, välje stämman själv ordförande att leda förhandlingarna. Till ordförande må utses den som ej är röstberättigad å stämman, om annat icke föreskrives i bolagsordningen.

Är ej ordförande bestämd genom bolagsordningen, skall stämman öppnas av styrelsens ordförande eller den styrelsen därtill utsett.

Utse, då ordförande skall väljas, de närvarande ej enhälligt ordförande, åligger det den som öppnat stämman att såsom ordförande leda förhandlingarna, till dess röstlängd blivit godkänd och ordförande valts.

Å stämman skall ordföranden upprätta och till godkännande framlägga en förteckning över närvarande röstberättigade och ombud för röstberättigade med uppgift å det röstetal, som tillkommer envar av dem. Sedan förteckningen enhälligt eller efter en på grundval därav företagen omröstning godkänts med eller utan ändring, länder förteckningen till efterrättelse såsom röstlängd å stämman; dock att, där stämman uppskjutes till senare dag än nästföljande söckendag, ny förteckning skall upprättas å den fortsatta stämman.

Genom styrelsens försorg skall föras protokoll över förhandlingarna å stämman. I protokollet skola intagas röstlängden, de beslut, som av ordföranden angivits vara fattade av stämman, samt, där röstning skett, dess resultat. Anteckning skall i protokollet ske om prövning av kallelsen till stämman. Protokollet skall undertecknas eller till riktigheten vitsordas av ordföranden och minst en på stämman utsedd person. Senast inom två veckor efter stämman skall protokollet genom styrelsens och verkställande direktörens försorg hållas hos bolaget tillgängligt för delägarna så ock för röstberättigade, som ej äro delägare. Protokollen skola på betryggande sätt förvaras.

211 §.

Jämte vad i övrigt i denna lag är stadgat om utövande av rösträtt och fattande av beslut å bolagsstämma gälle:

1. att frånvarande delägares rösträtt må utövas genom ombud, vartill dock endast får utses annan röstberättigad delägare;

2. att såsom bolagets beslut gäller den mening, för vilken de flesta rösterna avgivas;

3. att vid lika röstetal val avgöres genom lottning, men i andra frågor den mening gäller som biträdes av de flesta röstande eller, om jämväl antalet röstande är lika, av stämmans ordförande.

I bolagsordningen må kunna intagas bestämmelser avvikande från vad i första stycket stadgas.

212 §.

Den, som vill föra talan såsom fullmäktig för röstberättigad å bolagsstämma, skall, där ej den röstberättigade å stämman muntligen bemyndigar honom därtill, styrka sin behörighet genom skriftlig dagtecknad fullmakt. Fullmakt vare ej gällande för stämma, som börjar senare än ett år efter fullmaktens utfärdande.

213 §.

Inom sex månader efter utgången av varje räkenskapsår skall hållas ordinarie bolagsstämma, å vilken styrelsen och verkställande direktören hava att framlägga redovisningshandlingarna och revisionsberättelsen för det sistförflutna räkenskapsåret.

Genom styrelsens och verkställande direktörens försorg skola de handlingar, som sålunda skola framläggas å stämman, under minst en vecka närmast före denna hos bolaget hållas för de röstberättigade tillgängliga i tillräckligt antal exemplar ävensom ofördröjligen översändas till röstberättigad som med uppgivande av postadress anhåller därom.

Röstberättigad äge att få ärende hänskjutet till prövning å ordinarie stämma, såframt han hos styrelsen skriftligen framställer yrkande därom minst tio dagar före stämman. Föranleder yrkandet särskilt tillkännagivande och meddelande enligt 216 § andra stycket, skola kostnaderna därför gäldas av den som framställt yrkandet.

214 §.

Styrelsen äger, när den finner lämpligt, kalla de röstberättigade till extra bolagsstämma.

Revisorerna må, om deras granskning föranleder därtill, skriftligen med angivande av skälet påfordra, att styrelsen skall utlysa extra bolagsstämma att hållas så snart det med iakttagande av föreskriven kallelsetid kan ske. Efterkommer styrelsen ej inom en vecka sådan påfordran, äge revisorerna på sätt i 215 och 216 §§ är stadgat själva utlysa stämma. Äro icke samtliga revisorer ense om stämmas utlysande, gälle den mening, varom de flesta förena sig eller vid lika röstetal deras mening som anse extra stämma böra hållas.

Extra bolagsstämma skall ock av styrelsen utlysas, då det för uppgivet ändamål skriftligen påfordras av minst en tiondel av samtliga röstberättigade eller det mindre antal, som kan vara bestämt i bolagsordningen.

215 §.

Bolagsstämma skall sammanträda å den ort, där styrelsen har sitt säte, såframt ej i bolagsordningen blivit bestämt att stämma skall hållas å annan ort inom riket.

Kallelse till bolagsstämma skall utfärdas av styrelsen i enlighet med bolags-

ordningens föreskrifter. Kallelseåtgärderna skola vara vidtagna senast två veckor före ordinarie och senast en vecka före extra stämma.

Utlyses ordinarie stämma som i 213 § sägs att hållas å annan tid än som bestämts i bolagsordningen, skall senast två veckor före stämman kungörelse om stämmans hållande införas i allmänna tidningarna och tidning inom den ort, där bolagets styrelse har sitt säte. Är i bolagsordningen något ytterligare föreskrivet om kallelse till ordinarie stämma, skall det iakttagas.

Uppskjutes stämma till dag som infaller mer än en månad därefter, skall kallelse jämlikt andra stycket utfärdas till den fortsatta stämman.

Där för giltighet av bolagsstämmobeslut erfordras att det fattas å två på varandra följande stämmor, må kallelse till sista stämman ej ske, innan första stämman hållits. Är icke någon av stämmorna ordinarie, skola mellan dem förflyta minst två månader, och skall beträffande kallelse till sista stämman iakttagas vad i tredje stycket är stadgat.

216 §.

I kallelsen till bolagsstämma skola angivas de ärenden, som skola förekomma å stämman, dock vare det ej erforderligt att i kallelse till ordinarie stämma särskilt angiva de ärenden, som enligt denna lag eller bolagsordningen skola där företagas. Under minst en vecka närmast före stämma skall tillika en fullständig förteckning över samtliga ärenden, som skola förekomma å stämman, genom styrelsens och verkställande direktörens försorg hållas hos bolaget tillgänglig för de röstberättigade ävensom ofördröjligen översändas till röstberättigad, som med uppgivande av postadress anholder därom. Skall å stämma förekomma ärende innefattande förslag till ändring av bolagsordningen, varde det huvudsakliga innehållet av ändringen angivet i kallelsen och förteckningen.

Har röstberättigad enligt 213 § framställt yrkande om ärendes hänskjutande till prövning på ordinarie stämma å sådan tid att ärendet icke kunnat angivas i kallelsen till stämman, skall genom styrelsens försorg ofördröjligen om ärendets hänskjutande till stämman tillkännagivande äga rum på det sätt, som i bolagsordningen stadgas för kallelse till ordinarie bolagsstämma.

Ärende, som ej angivits i kallelsen till stämman eller varom tillkännagivande icke ägt rum efter vad i andra stycket stadgas, eller som ej upptagits i förteckningen, må icke vid stämman företagas till avgörande, där ej i fråga om ordinarie stämma ärendet enligt denna lag eller bolagsordningen skall förekomma på stämman eller omedelbart föranledes av ärende som där skall avgöras. Ej heller må ärende angående ändring av bolagsordningen företagas till avgörande å ordinarie eller extra stämma, med mindre föreskriften i första stycket sista punkten iakttagits. Utan hinder av vad sålunda stadgats må dock å såväl ordinarie som extra stämma kunna fattas beslut om utlysande av extra stämma för behandling av visst ärende.

Då särskild kallelse skall ske till fortsatt stämma, skall beträffande kallelsens innehåll och påföljden av att ärende icke angivits i kallelsen vad ovan i denna paragraf är stadgat äga motsvarande tillämpning.

217 §.

Finnes ej styrelse för ömsesidigt försäkringsbolag, har försäkringsinspektionen att, på anmälan av verkställande direktören eller röstberättigad eller då förhållandet eljest varder för inspektionen kunnigt, ofördröjligen utlysa bolagsstämma. I fråga om ordningen för utlysande av stämma i sådant fall gälla vad i 215 och 216 §§ är stadgat.

Underlåter styrelsen att i föreskriven ordning kalla de röstberättigade till ordinarie bolagsstämma eller har styrelsen ej senast två veckor efter påfordran, som i 214 § tredje stycket sägs, utlyst extra bolagsstämma att hållas så snart det med iakttagande av föreskriven kallelsetid kan ske, vare lag som i 288 § 2 och 3 mom. sägs.

218 §.

Å ordinarie bolagsstämma, som avses i 213 §, skola till avgörande företagas frågorna om fastställelse av balansräkningen med de ändringar eller tillägg, som må finnas erforderliga, samt om beviljande av ansvarsfrihet åt styrelseledamöterna och verkställande direktören för den tid redovisningen omfattar. Stämman skall ock fatta beslut i anledning av bolagets vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen.

Med beslut i nämnda frågor skall dock anstå till fortsatt stämma å viss dag minst en och högst två månader därefter, om det påfordras av minst en tiondel av närvarande röstberättigade. Utöver nämnda tid vare uppskov med sådant beslut ej medgivet.

Om skyldighet att inom viss tid till försäkringsinspektionen ingiva avskrift av balansräkningen jämte andra handlingar stadgas i 281 §.

219 §.

Styrelsen och verkställande direktören vare pliktiga att å den bolagsstämma, varom förmäles i 213 §, i den mån det av röstberättigad äskas och kan ske utan förfång för bolaget, meddela till buds stående närmare upplysningar angående förhållanden, som kunna inverka på bedömandet av värdet av bolagets tillgångar, av dess ställning i övrigt och av resultatet av dess verksamhet samt av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning av bolagets angelägenheter. Upplysningsplikten avser även bolagets förhållande till koncernbolag.

Det åligger styrelsen och verkställande direktören att jämväl eljest å bolagsstämma meddela röstberättigad upplysning efter vad nu är sagt i avseende å ärende, som skall förekomma å stämman.

Om för lämnande av begärd upplysning erfordras uppgifter, som ej äro tillgängliga å stämman, skall upplysningen inom två veckor därefter skriftligen hos bolaget hållas tillgänglig för de röstberättigade ävensom översändas till röstberättigad, som framställt begäran om densamma.

Finner styrelsen att begärd upplysning icke kan av styrelsen eller verkstäl-

lande direktören utan förfång för bolaget lämnas å stämman, skall upplysningen i stället lämnas till bolagets revisorer inom två veckor därefter. Revisorerna skola inom en månad efter stämman till styrelsen avgiva skriftligt yttrande, huruvida den begärda upplysningen lämnats till dem samt huruvida upplysningen enligt deras mening bort föranleda ändring i revisionsberättelsen eller eljest giver anledning till erinran. Där det är fallet, skall ändringen eller erinringen angivas i yttrandet. Revisorernas yttrande skall av styrelsen hållas hos bolaget tillgängligt för de röstberättigade samt i avskrift översändas till röstberättigad, som framställt begäran om upplysningen.

Om talan mot styrelseledamot, verkställande direktör, stiftare, revisor eller röstberättigad.

220 §.

Ansvarsfrihet må ej anses vara styrelseledamot eller verkställande direktören beviljad, såframt minst en tiondel av samtliga röstberättigade röstat däremot.

Varder talan å förvaltningen under det räkenskapsår redovisningen avser ej anställd inom sex månader från det redovisningshandlingarna och revisionsberättelsen framlades på bolagsstämma, vare så ansett som om ansvarsfrihet blivit beviljad.

Om ansvarsfrihet blivit beviljad, må likväl talan kunna anställas mot styrelseledamot eller verkställande direktören på grund av åtgärd, om vars vidtagande eller betydelse för bolaget styrelsen, styrelseledamot eller verkställande direktören uppsåtligen eller av vårdslöshet i redovisningshandlingarna eller eljest till bolagsstämman eller till de röstberättigade enligt 219 § tredje stycket eller ock genom bokföringen eller eljest till revisorerna lämnat i väsentliga hänseenden oriktiga eller ofullständiga upplysningar. Talan, som grundas därpå att styrelseledamot eller verkställande direktören begått brottslig handling, må ock eljest kunna mot honom anställas, såframt ej beviljad ansvarsfrihet uppenbarligen avsett även nämnda handling.

221 §.

Har ansvarsfrihet enligt 220 § icke blivit styrelseledamot eller verkställande direktören beviljad, äge röstberättigade till det antal, som i nämnda paragraf stadgas, å bolagets vägnar föra talan mot honom å förvaltningen. Samma lag vare i fråga om anställande av sådan talan som enligt vad där sägs må anställas utan hinder av att ansvarsfrihet blivit beviljad.

Sedan talan blivit anställd, må den omständigheten, att en eller flera av de röstberättigade som anställt talan avstått från denna, ej utgöra hinder för de övriga att fullfölja talan, ändå att deras sammanlagda antal är mindre än ovan sagts.

Röstberättigade, som enligt första stycket anställt talan mot styrelseledamot eller verkställande direktören, svare för rättegångskostnaderna, dock med

rätt att av bolaget erhålla ersättning, i den mån kostnaderna täckas av vad genom rättegången kommit bolaget till godo.

222 §.

Har förslag om anställande av talan för bolaget om skadestånd mot stiftare på grund av bolagsbildningen eller mot revisor på grund av hans uppdrag prövats på bolagsstämma, vare i fråga om röstberättigades rätt att å bolagets vägnar föra sådan talan lag som i 221 § sägs, därest förslaget blivit av stämman antaget eller ock biträfts av minst en tiondel av samtliga röstberättigade.

Talan må ej anställas mot stiftare sedan tre år förflutit efter bolagets registrering eller mot revisor sedan två år förflutit från det revisionsberättelse framlades å bolagsstämma eller yttrande enligt 219 § avgavs.

Mot delägare eller röstberättigad, som ej är delägare, må bolaget ej väcka talan om skadestånd enligt 320 §, sedan två år förflutit efter beslut eller åtgärd därå talan grundas.

Utan hinder av vad i andra och tredje styckena sägs må talan anställas som grundas därpå att stiftare, revisor, delägare eller röstberättigad, som ej är delägare, begått brottslig handling.

223 §.

Försättes bolaget i konkurs på ansökan, som gjorts inom två år från den stämma där redovisningshandlingarna och revisionsberättelsen framlades, äge konkursboet, ändå att ansvarsfrihet blivit styrelseledamot eller verkställande direktören beviljad, anställa talan mot honom å förvaltningen under det räkenskapsår redovisningen avser.

Mot stiftare, revisor, delägare eller röstberättigad, som ej är delägare, äge ock, där bolaget försättes i konkurs på ansökan, vilken gjorts inom tid som i 222 § andra och tredje styckena är för talan i varje särskilt fall föreskriven, konkursboet föra sådan talan.

Talan, varom i denna paragraf stadgas, skall väckas inom sex månader från första borgenärssammanträdet eller, där tiden för anställande av talan för bolaget då ännu ej gått till ända, inom utgången av den tid. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

224 §.

Uppgörelse mellan bolaget och stiftare rörande honom i sådan egenskap åliggande skadeståndsskyldighet vare ej bindande för bolaget eller dess konkursbo, där den träffats innan tid för anställande av talan mot honom gått till ända efter vad ovan är stadgat.

Vad i första stycket sägs skall äga motsvarande tillämpning i fråga om uppgörelse beträffande skadeståndsskyldighet, som åvilar styrelseledamot, verkställande direktören eller revisor. Bolaget vare dock bundet av uppgö-

relse, som träffats av bolagsstämma. Är fråga om uppgörelse med styrelseledamot eller verkställande direktören, skola revisorerna höras i ärendet. Ej må uppgörelse anses träffad av stämman, om minst en tiondel av samtliga röstberättigade röstat däremot. För röstberättigad skadeståndstalan å bolagets vägnar, vare uppgörelse ej gällande med mindre den biträts av honom. Skall fråga om uppgörelse behandlas å stämman, skola, ändå att denna ej är ordinarie, föreskrivna kallelseåtgärder vara vidtagna senast två veckor före stämman.

Om ändring av bolagsordningen så ock om ändring av grunderna.

225 §.

Beslut om ändring av bolagsordningen vare ej giltigt, med mindre samtliga röstberättigade förenat sig därom eller beslutet fattats å två på varandra följande bolagsstämmor och å den sista stämman biträts av minst två tredjedelar av samtliga röstande.

Är för giltighet av beslut, varom nu är sagt, något ytterligare villkor bestämt i bolagsordningen, lände ock det till efterrättelse.

226 §.

Beslut om ändring av grunderna fattas av styrelsen.

227 §.

Sedan Konungens stadfästelse vunnits å ändring av bolagsordning eller grunder, skall ändringen av styrelsen eller verkställande direktören ofördröjligen anmälas för registrering. Ändringsbeslutet må ej gå i verkställighet innan registrering skett. Vid anmälningen skola fogas två enligt 341 § andra stycket bestyrkta avskrifter av protokoll som förts i ärendet samt av Konungens beslut om stadfästelse.

228 §.

Avser ändring av bolagsordningen delägares ansvarighet för bolagets förbindelser, må, där ej samtliga delägare samtyckt till ändringen, beslutet där om tillämpas endast för tid, som börjar minst ett år efter registrering av ändringsbeslutet.

När registrering skett, skall därom genom styrelsens och verkställande direktörens försorg ofördröjligen dels kungörelse införas i allmänna tidningarna och tidning inom den ort, där bolagets styrelse har sitt säte, dels ock meddelande med posten avsändas till envar delägare, vars postadress är känd. Den, som var delägare i bolaget vid tidpunkten för ändringsbeslutets fattande, men icke samtyckt till ändringen, äger att inom ett år från beslutets registrering, utan iakttagande av eljest stadgad uppsägningstid, häva försäkringsavtalet med rätt för honom att utfå vad å försäkringen belöper av premiereserven, beräknad för den tidpunkt, då försäkringsavtalet upphör att gälla.

Om talan å bolagsstämmobeslut.

229 §.

1 mom. Menar styrelsen, styrelseledamot, verkställande direktören eller delägare eller röstberättigad, som ej är delägare, att beslut, som fattats å bolagsstämma, icke tillkommit i behörig ordning eller eljest strider mot denna lag eller bolagsordningen eller grunderna, äge därå tala genom stämning å bolaget.

Grundas talan därpå, att beslutet icke tillkommit i behörig ordning eller att det eljest kränker allenast den rätt som tillkommer delägare eller röstberättigad, som ej är delägare, skall talan väckas inom tre månader från beslutets dag. Försummas det, vare beslutet gällande.

Hava vid bolagsstämmobeslut, som skall anmälas för registrering, i denna lag eller bolagsordningen upptagna föreskrifter om särskild röstpluralitet icke rätteligen iakttagits, vare, ehuru klandertalan ej väckts, beslutet icke gällande, utan så är att i strid mot 304 § 2 mom. registrering av beslutet ägt rum.

2 mom. Har talan å bolagsstämmobeslut anhängiggjorts, äge domstolen, när skäl därtill förekommer, att innan målet avgöres förordna att beslutet ej må verkställas. Om förordnandet skall, där beslutet är av beskaffenhet att böra registreras, meddelande ofördröjligen genom rättens försorg avsändas för registrering.

Domstols dom, varigenom bolagsstämmobeslut upphävts eller ändrats, gälle jämväl för delägare eller röstberättigad, som ej är delägare, ändå att han ej fört talan.

230 §.

Har bolagsstämma bestämt arvode åt styrelseledamot, revisor eller tjänsteman i bolaget eller eljest åt någon för fullgörande av honom meddelat uppdrag, äge röstberättigade, utgörande minst en tiondel av sammanlagda antalet, inom tre månader från beslutets dag hos rätten göra skriftlig ansökan om prövning av arvodets storlek, därest det förmenas vara för högt; och äge rätten efter vederbörandes hörande jämka arvodet, om det finnes uppenbarligen vara bestämt till oskäligt belopp.

Om förlängning av ömsesidigt försäkringsbolags koncession.

231 §.

Har koncession för bestämd tid beviljats ömsesidigt försäkringsbolag, må till Konungen ställd ansökan om förlängning av koncessionen inlämnas till försäkringsinspektionen sist sexton månader före utgången av den löpande koncessionen.

Vid ansökningen skall fogas enligt 341 § andra stycket bestyrkt avskrift av protokoll som förts i ärendet.

Om likvidation och upplösning.

232 §.

Bolagsstämma äger besluta att bolaget skall träda i likvidation. Har förhållande inträffat som i 233 § sägs, skall beslutet fattas enligt 211 § första stycket 2 och 3. Beslut att bolaget skall träda i likvidation vare eljest icke giltigt, med mindre samtliga röstberättigade förenat sig därom eller beslutet fattats å två på varandra följande bolagsstämmor och å den sista stämman biträts av minst två tredjedelar av samtliga röstande. Är för giltighet av beslutet något ytterligare villkor bestämt i bolagsordningen, lände det till efterrättelse.

Föreligger ej fall som i första stycket andra punkten sägs, må bolagsstämman kunna i beslutet föreskriva, att likvidationen skall inträda först å viss kommande dag högst två månader därefter, dock senast å första dagen av nästa räkenskapsår.

233 §.

Har i bolagsordningen fastställd tid för bolagets verksamhet gått till ända, eller har eljest förhållande inträffat, på grund varav enligt bestämmelse i bolagsordningen bolaget skall upphöra med sin verksamhet, eller har bolagets hela försäkringsbestånd överlåtits, eller har för bestämd tid beviljad koncession gått till ända utan att ny koncession beviljats,

eller har Konungen förklarat koncessionen förverkad,

och varder ej på grund av anmälan inom sex veckor därefter enligt 239 § i registret infört att bolaget trätt i likvidation, förklare rätten, på ansökan av styrelseledamot, verkställande direktören eller delägare eller röstberättigad, som ej är delägare, eller på anmälan av försäkringsinspektionen, och efter bolagets hörande, att bolaget skall träda i likvidation; och förelägge rätten bolaget att inom viss tid, ej understigande sex veckor, till rätten ingiva bevis, att registrering skett på grund av anmälan enligt 239 §, vid äventyr att eljest en eller flera likvidatorer förordnas av rätten.

Genom rättens försorg skall till försäkringsinspektionen ofördröjligen avsändas dels för registrering meddelande om beslutet att bolaget skall träda i likvidation, dels ock underrättelse om förordnande av likvidator med angivande av hans fullständiga namn och postadress.

234 §.

Saknar ömsesidigt försäkringsbolag till registret anmäld behörig styrelse eller verkställande direktör, där sådan skall utses, vare styrelseledamot, verkställande direktören, delägare eller röstberättigad, som ej är delägare, eller annan borgenär, så ock envar annan, vars rätt kan vara beroende av att någon finnes som äger företräda bolaget, berättigad att hos rätten göra ansökan, att bolaget skall förklaras skyldigt att träda i likvidation.

Där förhållande som avses i första stycket varder för försäkringsinspektionen kunnigt, skall inspektionen ofördröjligen därom göra anmälan hos rätten.

Sker ansökan eller anmälan, skall rätten ofördröjligen utfärda kallelse å bolaget samt å delägare och övriga borgenärer, som vilja yttra sig i ärendet, att inställa sig för rätten å utsatt dag, då frågan om bolagets trädande i likvidation skall prövas av rätten. Kallelsen skall delgivas bolaget på sätt om stämning i tvistemål är stadgat, där upplysning vinnes om någon med vilken delgivning kan äga rum. Härjämte skall kungörelse om kallelsen genom rättens försorg införas i allmänna tidningarna och tidning inom den ort, där bolagets styrelse skall hava sitt säte, minst två och högst fyra månader före inställelsedagen. Rätten äge, där så äskas eller eljest finnes erforderligt, förordna en eller flera syssломän att taga bolagets egendom under vård samt bevaka dess angelägenheter och företräda bolaget till dess rätten meddelat beslut i ärendet.

Styrkes ej innan ärendet företages till avgörande, att behörig styrelse eller verkställande direktör finnes samt att införing i registret skett, förklare rätten, att bolaget skall träda i likvidation, och förordne en eller flera likvidatorer.

Genom rättens försorg skall till försäkringsinspektionen ofördröjligen avsändas dels för registrering meddelande om beslutet att bolaget skall träda i likvidation, dels ock underrättelse om förordnande av likvidator med angivande av hans fullständiga namn och postadress. Förordnas syssломannen, skall ock för registrering ofördröjligen avsändas meddelande därom med angivande av syssломannens fullständiga namn och hemvist.

235 §.

I ärende varom i 233 och 234 §§ förmäles skall för de kostnader som sökanden fått vidkännas för delgivning eller kungörelse av kallelse samt för expeditioner i ärendet gottgörelse till honom utgå av bolagets medel, där bolaget förklaras skola träda i likvidation eller rätten eljest prövar skäligt att gottgörelse utgår.

Har ärendet upptagits på grund av anmälan från försäkringsinspektionen, skola kostnaderna för kungörelse och delgivning av kallelse gäldas med bolagets medel. Om dessa ej lämna tillgång därtill, skall kostnaden gäldas av statsverket.

236 §.

Beslutar bolagsstämma att bolaget skall träda i likvidation, välje stämman en eller flera likvidatorer. Stämman må ock utse en eller flera suppleanter. Enligt bestämmelse, som på grund av särskild lag eller författning eller eljest intagits i bolagsordningen, må en eller flera likvidatorer kunna tillsättas på annat sätt att jämte de å bolagsstämman valda deltaga i likvidationen.

Har rätten enligt 233 § förklarat att bolaget skall träda i likvidation, åligger det styrelsen att genast sammankalla bolagsstämma för val av likvidatorer, ändå att ändring sökes i beslutet.

Då likvidatorer utsetts å bolagsstämma eller förordnats av rätten, skall bo-

laget anses hava trätt i likvidation, såframt ej bolagsstämman, efter vad i 232 § sägs, beslutat att likvidationen skall inträda först å senare dag.

Finnes i bolagsordningen bestämmelse som i första stycket sägs, åligger det styrelsen, verkställande direktören eller likvidator att ofördröjligen giva den som enligt nämnda bestämmelse skall tillsätta likvidator underrättelse om bolagsstämmans eller rättens beslut att bolaget skall träda i likvidation.

Angående likvidator som förordnas av försäkringsinspektionen stadgas i 293 §.

237 §.

Likvidator skall vara myndig här i riket bosatt svensk medborgare.

Uppdraget att vara likvidator gälle intill dess likvidationen blivit avslutad, men den som meddelat uppdraget må när som helst entlediga likvidatorn och utse annan i hans ställe. Bolagsstämma äger ock utse likvidator i stället för likvidator, som förordnats av rätten i annat fall än nedan i fjärde stycket eller i 238 § andra stycket sägs.

Om likvidator, som är vald å bolagsstämma, entledigas eller eljest avgår eller avlider eller hinder för honom att vara likvidator uppkommer enligt första stycket och suppleant ej finnes, åligger det övriga likvidatorer att ofördröjligen sammankalla stämma för val av ny likvidator. Inträffar sådant fall i fråga om likvidator, som blivit tillsatt i annan ordning, skola övriga likvidatorer ofördröjligen underrätta den som tillsatt honom. Finnas ej andra likvidatorer, skall försäkringsinspektionen på ansökan av delägare eller röstberättigad, som ej är delägare, ofördröjligen utlysa bolagsstämma för val av ny likvidator.

Visar likvidator uppenbarligen motvilja eller försummelse vid fullgörande av sitt uppdrag, äge rätten, på anmälan av försäkringsinspektionen eller likvidationsrevisor och efter likvidatorns hörande, entlediga honom och förordna annan i hans ställe. Har rätten entledigat likvidator och i hans ställe förordnat annan, skall underrättelse därom med angivande av dennes fullständiga namn och postadress genom rättens försorg ofördröjligen avsändas till försäkringsinspektionen.

Vad i denna paragraf är stadgat om likvidator skall i tillämpliga delar gälla beträffande suppleant för likvidator.

238 §.

Finnes ömsesidigt försäkringsbolag, som enligt verkställd registrering trätt i likvidation, sedermera sakna till registret anmälda behöriga likvidatorer, skall rätten på ansökan av delägare eller röstberättigad, som ej är delägare, eller annan borgenär eller den, vars rätt kan vara beroende av att någon finnes som äger företräda bolaget, eller på anmälan av försäkringsinspektionen, där det varder kunnigt för inspektionen, förordna likvidatorer.

Har i fall, då likvidator skall tillsättas enligt bestämmelse i bolagsordningen som avses i 236 § första stycket, sådan likvidator ej tillsatts, skall ersättare förordnas av rätten på ansökan eller anmälan som i första stycket sägs.

Genom rättens försorg skall till försäkringsinspektionen ofördröjligen av-

sändas underrättelse om förordnande av likvidator med angivande av hans fullständiga namn och postadress.

239 §.

Likvidatorerna skola ofördröjligen för registrering anmäla att bolaget trätt i likvidation eller, där likvidationen efter vad i 232 § sägs skall inträda å viss kommande dag, att bolaget träder i likvidation nämnda dag. Anmälningen skall innehålla uppgift om dagen för val eller rättens förordnande. I övrigt skall beträffande anmälan för registrering rörande likvidator eller suppleant för honom eller i fråga om rätt att under likvidationen teckna bolagets firma eller om ändring av bolagets postadress vad i 191 § och 204 §, jämförd med 90 §, är stadgat för där avsedda fall äga motsvarande tillämpning.

240 §.

Å den bolagsstämma, vid vilken likvidatorer utses, skall jämväl väljas en eller flera likvidationsrevisorer att granska likvidatorernas förvaltning och bolagets räkenskaper under likvidationen. Hava likvidatorer förordnats av rätten, skola de ofördröjligen sammankalla de röstberättigade till stämma för sådant val. Bolagsstämma må ock utse en eller flera suppleanter. Likvidationsrevisor och suppleant må när som helst entledigas och annan utses i hans ställe.

Vad i 191 § och 206 §, jämförd med 99 § tredje, fjärde och femte styckena ävensom 100 §, 101 § och 102 § 1 mom., samt 214 § är stadgat om revisor och suppleant för revisor, om revisors rättigheter och skyldigheter samt om anmälan eller meddelande för registrering beträffande revisor skall i tillämpliga delar gälla rörande likvidationsrevisor och suppleant, där ej annat följer av vad här nedan är stadgat.

Angående likvidationsrevisor som förordnas av försäkringsinspektionen stadgas i 293 §.

241 §.

Då bolaget trätt i likvidation, åligger det styrelsen och verkställande direktören att ofördröjligen avgiva redovisning för sin förvaltning av bolagets angelägenheter under tid, för vilken redovisningshandlingar ej förut framlagts å bolagsstämma.

Redovisningshandlingarna skola av likvidatorerna ofördröjligen i huvudskrift eller avskrift överlämnas till revisorerna, som hava att inom en månad avgiva revisionsberättelse. Redovisningshandlingarna och revisionsberättelsen skola av likvidatorerna så snart ske kan framläggas å bolagsstämma; och skall å denna stämma till behandling företagas frågan om beviljande av ansvarsfrihet åt styrelsens ledamöter och verkställande direktören för den tid redovisningen omfattar.

I fråga om styrelsens och verkställande direktörens redovisning, om revisorernas granskning och revisionsberättelsen, om handlingars framläggande å bolagsstämma, tillhandahållande under viss tid före denna och insändan-

de till försäkringsinspektionen, om behandlingen av frågan om ansvarsfrihet samt om anställande av talan mot styrelseledamot eller verkställande direktören skola i tillämpliga delar gälla de bestämmelser, som avses i 205 §, jämförd med 91—96 §§, och 206 §, jämförd med 102—104 §§, ävensom 213, 218, 220—224 och 284 §§. Omfattar den tid, för vilken redovisning skall avgivas enligt första stycket, även föregående räkenskapsår, skall särskild redovisning avgivas för nämnda år och skall därvid jämväl 205 §, jämförd med 97 §, äga tillämpning.

242 §.

1 mom. Vad i 213, 214 och 217 §§ är stadgat om rätt för röstberättigad att få ärende hänskjutet till prövning å bolagsstämma och att påfordra utlysande av stämma skall äga motsvarande tillämpning under likvidation, varvid såsom ordinarie skola anses stämmor enligt 241, 249 och 252 §§.

2 mom. Om kallelse till bolagsstämma under likvidation skall gälla vad om kallelse till extra stämma är stadgat; dock skola föreskrivna kallelseåtgärder vara vidtagna senast två veckor före stämma som avses i 241, 249, 252, 258 eller 259 §.

243 §.

Det åligger likvidatorerna att ofördröjligen söka kallelse å bolagets okända borgenärer samt upprätta och i bolagets inventariebok införa inventarium och balansräkning.

I inventarium och balansräkning för ömsesidigt försäkringsbolag i likvidation skola upptagas bolagets tillgångar och skulder, tillgångarna till värde som skall beräknas enligt vad i 205 §, jämförd med 93 § 1 mom. andra stycket, är stadgat. I övrigt skall beträffande inventarium och balansräkning för ömsesidigt försäkringsbolag i likvidation gälla vad i 7 och 8 §§ bokföringslagen är stadgat.

Likvidatorerna skola ofördröjligen överlämna ett av dem underskrivet exemplar av balansräkningen till likvidationsrevisorerna.

244 §.

Där ej annat föränledes av bestämmelserna i 296—299 §§, skola likvidatorerna förvalta bolagets angelägenheter under likvidationen.

Det åligger dem att så snart ske kan förvandla bolagets egendom i penningar, i den mån det erfordras för likvidationen, samt att verkställa betalning av bolagets skulder. Bolagets rörelse må fortsättas i den omfattning som är nödvändig för en ändamålsenlig avveckling. Likvidatorerna skola ock föranstalta om skifte av bolagets behållna tillgångar, där ej annat följer av bolagsordningen.

Bolagets egendom må ej avyttras under hand utan samtycke av den av försäkringsinspektionen förordnade likvidatorn. Finnes denne hava utan skäl vägrat sitt samtycke, äge försäkringsinspektionen på ansökan av övriga likvi-

datorer tillåta försäljningen. Samtycke, som nu är sagt, vare ej av nöden, där likvidatorerna vilja till gällande börspris överlåta å fondbörs noterat värdepapper.

Angående förbud mot meddelande av nya försäkringar stadgas i 261 §.

245 §.

Med de inskränkningar som följa av vad i 244 § samt i 296—299 §§ eller eljest om likvidation är stadgat, skall i fråga om likvidatorers befogenhet att företräda bolaget så ock om deras rättigheter och skyldigheter i övrigt i tillämpliga delar gälla vad i denna lag är stadgat angående styrelse eller styrelseledamot, dock med iakttagande av att likvidatorerna skola svara jämväl för de åligganden som enligt denna lag ankomma på verkställande direktören. Hava två eller flera likvidatorer utsetts, skall åt en av dem uppdragas att fullgöra verkställande direktörens skyldigheter i avseende å bolagets bokföring och medelsförvaltning.

246 §.

Under likvidation skall bolagets firma tecknas med tillägg av orden »i likvidation». I övrigt skall vad i 204 §, jämförd med 87 § första stycket, finnes föreskrivet i fråga om undertecknande av handling, som utfärdas för bolaget, äga motsvarande tillämpning under bolagets likvidation.

Har av likvidatorerna eller annan ställföreträdare för bolaget handling utfärdats utan sådan firmateckning som i första stycket sägs, och framgår icke av handlingens innehåll såväl att den utfärdats å bolagets vägnar som ock att bolaget är i likvidation, svare de, som undertecknat handlingen, för vad genom handlingen må hava slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld. Sådan ansvarighet skall dock ej åvila undertecknarna, där av omständigheterna vid handlingens tillkomst framgick, att den utfärdades för bolaget och att detta var i likvidation, samt den till vilken handlingen ställts av bolaget erhåller behörigen undertecknat godkännande av handlingen utan oskäligt dröjsmål efter det begäran därom framstälts eller personlig ansvarighet gjorts gällande mot undertecknarna.

247 §.

Det åligger likvidatorerna att för varje räkenskapsår avgiva redovisning för förvaltningen av bolagets angelägenheter genom avlämnande av balansräkning avseende bolagets ställning balansdagen, likvidationsräkning och förvaltningsberättelse. Dessa redovisningshandlingar skola vara underskrivna av samtliga likvidatorer. Vad i 205 §, jämförd med 91 § andra stycket, är stadgat skall äga motsvarande tillämpning. Har bolaget under räkenskapsåret fortsatt rörelsen eller viss rörelsegren, skall dock häröver avgivas sådan vinst- och förlusträkning som avses i 95 §.

Likvidatorerna skola i likvidationsräkningen upptaga redovisning för inkomster och utgifter under räkenskapsåret, därvid inkomsterna å försäljning av bolagets tillgångar skola fördelas efter de i balansräkningen upptagna till-

gångsposterna samt bland utgifterna skola för sig upptagas dels belopp, som erlagts i betalning för bolagets skulder, och dels övriga utgifter i lämpliga poster.

I förvaltningsberättelsen skall, i den mån det finnes kunna ske utan förfång för bolaget, upplysning lämnas om likvidationens gång. Hava tillgångar i balansräkningen upptagits till lägre eller högre värde än i närmast föregående balansräkning, skola i förvaltningsberättelsen angivas de belopp, varmed nedsättning eller höjning skett av de under särskild post i balansräkningen upptagna tillgångarnas sammanlagda värde.

Har likvidationen ej avslutats inom två år, skola i nästa förvaltningsberättelse de hinder uppgivas, som därför mött.

Inom två månader efter räkenskapsårets slut skola likvidatorerna till likvidationsrevisorerna i huvudskrift eller avskrift avlämna redovisningshandlingarna.

248 §.

Inom en månad efter det redovisningshandlingarna överlämnats till likvidationsrevisorerna skola de till likvidatorerna avlämna berättelse över granskningen av deras förvaltning och bolagets räkenskaper för räkenskapsåret. Revisionsberättelsen, som skall vara underskriven av likvidationsrevisorerna, skall innehålla uttalande, huruvida enligt deras mening likvidationen onödigt fördröjes eller icke. Om revisionsberättelsens innehåll i övrigt och om redovisningshandlingarnas återställande och förseende med påskrift skall i tillämpliga delar gälla vad i 206 §, jämförd med 103 § och 104 § 1 mom., är stadgat.

249 §.

Sedan likvidationsrevisorerna till likvidatorerna avlämnat sin revisionsberättelse, skola likvidatorerna ofördröjligen kalla de röstberättigade till bolagsstämma för granskning av redovisningen. Rörande framläggande av redovisningshandlingarna och revisionsberättelsen å stämman och deras tillhållande åt de röstberättigade under viss tid före stämman skall gälla vad i 213 § stadgas.

Angående insändande av redovisningshandlingarna och revisionsberättelsen till försäkringsinspektionen gäller vad i 284 § stadgas.

250 §.

När den i kallelsen å okända borgenärer utsatta inställelsedagen är förbi och all veterlig gäld blivit betald, skola bolagets tillgångar skiftas. Är någon del av gälden tvistig eller ej förfallen och kan förty eller av annan orsak betalning ej ske, skola till samma gälds betalning erforderliga medel innehållas och återstoden skiftas.

Sker skifte annorledes än nu är sagt, eller befinnas innehållna medel ej lämna tillgång till gälds betalning, vare i händelse av bolagets oförmåga att fullgöra sina förbindelser den, som uppburit något vid skiftet, skyldig att åter-

bära vad han bekommit. För brist, som kan uppkomma vid återbäringen, vare likvidatorerna ansvariga efter de beträffande skadeståndsskyldighet i 320, 323 och 324 §§ stadgade grunderna.

251 §.

Finnas, sedan den i kallelsen å okända borgenärer utsatta inställelsedagen är förbi och all veterlig gäld blivit betald eller erforderliga medel därtill avsatta, tillgångar vilka enligt bestämmelse i bolagsordningen kunna fördelas bland dem, som vid bolagets trädande i likvidation voro delägare i bolaget, skall fördelning ske i förhållande till varje delägars försäkringsbelopp, där ej annan fördelningsgrund är bestämd i bolagsordningen.

Förmenar delägare att han vid skifte icke bekommit vad på honom belöper, skall han vid talans förlust anhängiggöra sin talan mot bolaget inom tre månader efter det slutredovisning framlades å bolagsstämma. I fråga om delägars återbäringsskyldighet och om likvidators ansvarighet skall vad i 250 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

Har delägare icke inom fem år efter det slutredovisning framlades å bolagsstämma anmält sig att lyfta vad han vid skiftet bekommit, vare han förlustig sin rätt därtill. Äro medlen i förhållande till de skiftade tillgångarna att anse som ringa, äge rätten på anmälan av likvidatorerna förordna att de skola tillfalla allmänna arvsfonden; i annat fall skall vad i 254 § är stadgat äga tillämpning.

252 §.

Sedan likvidatorerna fullgjort sitt uppdrag, skola de så snart ske kan avge slutredovisning för sin förvaltning genom avlämnande av förvaltningsberättelse rörande likvidationens gång från likvidationens början till dess avslutande. Berättelsen skall ock innehålla redogörelse för utskiftning. Vid berättelsen skola fogas redovisningshandlingar för hela likvidationstiden. Berättelsen och redovisningshandlingarna skola i huvudskrift eller avskrift avlämnas till likvidationsrevisorerna, vilka hava att inom en månad därefter avgiva en av dem underskriven revisionsberättelse över förvaltningen under likvidationen och återställa handlingarna. Om revisionsberättelsens innehåll och om redovisningshandlingarnas återställande och deras förseende med påskrift skall i tillämpliga delar gälla vad i 206 §, jämförd med 103 § och 104 § 1 mom., är stadgat.

Efter det revisionsberättelsen avlämnats till likvidatorerna, skola dessa ofördröjligen kalla de röstberättigade till bolagsstämma för granskning av slutredovisningen. Angående redovisningshandlingarnas och revisionsberättelsens framläggande å stämman och tillhandahållande åt de röstberättigade under viss tid före stämman skall gälla vad i 213 § stadgas; dock äge röstberättigade allenast på egen bekostnad bekomma avskrift av nämnda handlingar.

Angående insändande av redovisningshandlingarna och revisionsberättelsen till försäkringsinspektionen gäller vad i 284 § stadgas.

253 §.

Då likvidatorerna fullgjort sitt uppdrag och å bolagsstämman framlagt slutredovisning för sin förvaltning, anses bolaget upplöst; och skall anmälan därom ofördröjligen göras för registrering.

Vid anmälningen, som skall vara undertecknad av samtliga likvidatorer, skola fogas enligt 341 § andra stycket bestyrkt avskrift av protokoll som förts i ärendet ävensom bevis om dagen för utfärdande av kallelsen å okända borgenärer.

254 §.

Yppas, efter det bolaget skall anses upplöst, tillgång för bolaget eller väckes talan mot bolaget eller uppkommer eljest behov av likvidationsåtgärd, skall likvidationen fortsättas. Anmälan härom skall av likvidatorerna ofördröjligen göras för registrering.

Beträffande kallelse till den bolagsstämma, som efter likvidationens återupptagande först skall hållas, gälle vad i 215 § tredje stycket är stadgat.

255 §.

Rörande beslut om avträdande av ömsesidigt försäkringsbolags egendom till konkurs skall meddelande samtidigt med kungörelsen om beslutet genom konkursdomarens försorg till försäkringsinspektionen avsändas för registrering.

Under konkurs företrädes bolaget såsom konkursgäldenär av styrelsen och verkställande direktören eller, där vid konkursens början syssломän enligt 234 § eller likvidatorer voro utsedda, av dessa; dock må i behörig ordning kunna utses styrelse i stället för syssломän ävensom nya styrelseledamöter eller nya likvidatorer.

Det åligger konkursförvaltaren, då konkurs avslutats, att för registrering ofördröjligen avsända meddelande därom med angivande huruvida överskott finnes eller icke. Är konkursförvaltare ej tillsatt, skall sådan anmälan göras av konkursdomaren.

256 §.

Där efter avslutande av ömsesidigt försäkringsbolags konkurs överskott ej finnes, anses bolaget upplöst, då konkursen avslutades.

Finnes överskott, skall likvidation verkställas och gälle i avseende därå bestämmelserna i 236—240 samt 242—253 §§. Har ej inom en månad efter konkursens avslutande för registrering anmälts, att bolaget trätt i likvidation, förklare rätten, på ansökan av styrelseledamot, verkställande direktören eller delägare eller röstberättigad, som ej är delägare, eller annan borgenär eller på anmälan av försäkringsinspektionen, att bolaget skall träda i likvidation. I fråga om ärendets handläggning och om beslutet skall i tillämpliga delar gälla vad i 233 § är stadgat.

Hade bolaget, i fall som avses i andra stycket, trätt i likvidation, innan dess egendom avträdades till konkurs, gälle vad i 254 § är stadgat.

257 §.

Har ömsesidigt försäkringsbolag trätt i likvidation eller kommit i konkurstillstånd, äge garant för fordran på grund av inbetalning av garantibelopp ej njuta betalning ur bolagets tillgångar förrän bolagets övriga skulder blivit till fullo guldna eller erforderliga medel därtill avsatta.

258 §

1 mom. Bolagsstämma äger besluta att talan skall på grund av förvaltningen anställas mot likvidator. Enskild delägare eller röstberättigad, som ej är delägare, äger ock för bolagets räkning men i eget namn föra sådan talan; och skall i dylikt fall vad i 221 § sista stycket är stadgat angående rättegångskostnad äga motsvarande tillämpning.

Talan må ej väckas senare än ett år från det slutredovisningshandlingarna och revisionsberättelsen framlades å bolagsstämma. Har likvidator entledigats eller eljest avgått eller avlidit före likvidationens avslutande, skall dock tiden för anställande av talan räknas från den bolagsstämma, varå framlagts redovisningshandlingar och revisionsberättelse avseende det räkenskapsår, då avgången eller frånfället inträffade. Vad i 220 § tredje stycket, 223 § och 224 § andra stycket är stadgat skall äga motsvarande tillämpning i avseende å talan mot likvidator och uppgörelse mellan bolaget och likvidator rörande honom i sådan egenskap åliggande skadeståndsskyldighet.

2 mom. Beträffande skadeståndstalan mot likvidationsrevisor skall vad i 1 mom. första stycket är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Talan må ej anställas senare än två år från det slutredovisningshandlingarna och revisionsberättelsen framlades å bolagsstämma eller, där fråga är om talan på grund av tillsynen över likvidator som entledigats eller eljest avgått eller avlidit före likvidationens avslutande eller om talan mot likvidationsrevisor, som sålunda avgått eller avlidit, från den bolagsstämma, varå framlagts redovisningshandlingar och revisionsberättelse avseende det räkenskapsår, då avgången eller frånfället inträffade. Vad i 222 § fjärde stycket, 223 § och 224 § andra stycket är stadgat skall äga motsvarande tillämpning i fråga om talan mot likvidationsrevisor samt om uppgörelse mellan likvidationsrevisor och bolaget.

259 §.

Har ömsesidigt försäkringsbolag trätt i likvidation på grund av bolagsstämmas beslut i fall, då i denna lag stadgad anledning därtill icke var för handen, och har anledning till likvidation icke senare uppkommit enligt 233 §, äger bolagsstämma, såframt utskiftning av bolagets tillgångar ännu icke börjat, besluta att likvidationen skall upphöra och bolaget återupptaga sin verksamhet.

Uppkommer fråga om återupptagande av bolagets verksamhet, skall av likvidatorerna upprättas balansräkning efter de grunder varom stadgas i

139 §. Balansräkningen samt en av likvidatorerna underskriven berättelse rörande skälen till återupptagande av bolagets verksamhet skola överlämnas till likvidationsrevisorerna.

Likvidationsrevisorerna skola så snart ske kan över balansräkningen och berättelsen till likvidatorerna avgiva yttrande, som skall innehålla särskilt uttalande, huruvida hinder för verksamhetens återupptagande föreligger enligt första stycket eller icke.

Balansräkningen, berättelsen och yttrandet skola minst en vecka före bolagsstämman hållas hos bolaget tillgängliga för de röstberättigade. Dessa handlingar skola jämväl framläggas å stämman.

Bolagsstämmas beslut om likvidationens upphörande och återupptagande av bolagets verksamhet vare icke giltigt, med mindre det fattas i den ordning, som gäller för beslut om bolagets trädande i likvidation i fall då i denna lag stadgad anledning därtill icke är för handen.

För registrering skall ofördröjligen anmälas, att likvidationen skall upphöra och bolagets verksamhet återupptagas. Anmälningen, som skall undertecknas av samtliga likvidatorer, skall innehålla försäkran, att hinder enligt första stycket mot verksamhetens återupptagande ej föreligger. Vid anmälningen skola fogas två enligt 341 § andra stycket bestyrkta avskrifter av protokoll, som förts i ärendet, samt avskrift av balansräkningen, berättelsen och yttrandet av likvidationsrevisorerna.

Beslutet om återupptagande av bolagets verksamhet må ej gå i verkställighet, innan registrering skett.

260 §.

Har, sedan ömsesidigt försäkringsbolag trätt i likvidation, genom domstols lagakraftätagande avgörande bolagsstämmans eller rättens beslut om likvidation blivit upphävt och anteckning därom skett i registret, eller registrering om återupptagande av bolagets verksamhet skett jämlikt 259 §, skola likvidatorerna ofördröjligen kalla de röstberättigade till bolagsstämma för val av styrelse och revisorer. Likvidatorerna skola ock för sin förvaltning avgiva slutredovisning, som i 252 § sägs. Redovisningshandlingarna skola avlämnas till likvidationsrevisorerna, vilka hava att inom en månad därefter till likvidatorerna avgiva revisionsberättelse, innefattande särskilt uttalande angående ansvarsfrihet för dem. Sedan handlingarna av likvidatorerna tillställts styrelsen, skall denna ofördröjligen kalla de röstberättigade till bolagsstämma för fattande av beslut i fråga om ansvarsfrihet för likvidatorerna. Angående redovisningshandlingarnas och revisionsberättelsens framläggande å stämman och tillhandahållande åt de röstberättigade under viss tid före stämman skall gälla vad i 213 § är stadgat; dock äge röstberättigad allenast på egen bekostnad bekomma avskrift av nämnda handlingar. Om kallelse till stämman skall gälla vad om kallelse till extra bolagsstämma är stadgat; dock skola föreskrivna kallelseåtgärder vara vidtagna senast två veckor före stämman.

Vad i denna lag rörande styrelseledamot är stadgat beträffande ansvarsfrihet, talan å förvaltningen och uppgörelse med bolaget skall, i fall som avses i första stycket, äga motsvarande tillämpning i avseende å likvidator.

Då genom lagakraftätagande avgörande bolagsstämman eller rättens beslut om likvidation blivit upphävt, skall anmälan därom för anteckning i registret enligt 313 § första stycket ofördröjligen göras av likvidatorerna.

Angående insändande av redovisningshandlingarna och revisionsberättelsen till försäkringsinspektionen gäller vad i 284 § stadgas.

261 §.

Har ömsesidigt försäkringsbolag trätt i likvidation eller kommit i konkurstillstånd, må nya försäkringar icke meddelas.

Utan hinder av vad i första stycket är stadgat må dock under bolagets likvidation sådan livförsäkring meddelas, som föranledes av gällande försäkringsavtal.

III. Om försäkringsfonden och övriga tekniska fonder så ock om särskilda grunder för försäkringsverksamhet.

262 §.

1 mom. I försäkringsbolags balansräkning skall såsom skuld under benämningen försäkringsfond upptagas värdet balansdagen av bolagets ansvarighet på grund av

dels inträffade försäkringsfall (ersättningsreserv),

dels löpande försäkringar (premiereserv),

dels ock, där rörelsen avser livförsäkring, tilldelad återbäring.

Tilldelad återbäring, som förfallit till betalning, skall föras till ersättningsreserven.

2 mom. Hava två eller flera försäkringsbolag, som enligt denna lag äro berättigade att driva försäkringsrörelse, övertagit försäkring under gemensam ansvarighet en för alla och alla för en, vare ett vart av bolagen pliktigt att göra avsättning till försäkringsfond allenast för så stor del av försäkringen som, enligt avtal mellan bolagen, på det bolag belöper.

263 §.

De i 9 § första stycket och 173 § första stycket omförmälda grunderna skola avse att trygga bolagets förmåga att dels fullgöra sina förpliktelser enligt ingångna försäkringsavtal, dels bereda försäkring till en med hänsyn till försäkringens art skälig kostnad.

Finnas grunderna icke längre fylla det avsedda ändamålet, åligge det styrelsen och verkställande direktören att utan dröjsmål föranstalta om erforderlig ändring av grunderna.

Om grunder som här avses skall vidare gälla vad i 264, 265, 267—270 och 273 §§ är stadgat.

264 §.

1 mom. Grunderna för beräkning av försäkringspremier (premiegrunderna) och premiereserv (premiereservgrunderna) för livförsäkringsrörelse skola innehålla antaganden rörande dödlighet och andra riskmått, räntefot samt omkostnader. Grunderna må ock, där så finnes ändamålsenligt, innehålla antaganden rörande särskilda säkerhetstillägg.

Antagandena rörande dödlighet och andra riskmått, räntefot samt omkostnader skola väljas så, att de kunna anses vart för sig betryggande för den art av försäkringsrörelse varom fråga är; dock må avvikelse härifrån ske i den mån i grunderna ingående antaganden rörande särskilda säkerhetstillägg därtill föranleda.

2 mom. Premiereservgrunderna skola vara så avfattade, att vid envar tidpunkt premiereserven utgör skillnaden mellan kapitalvärdet av bolagets framtida utgifter för löpande försäkringar och kapitalvärdet av de premier bolaget må hava att ytterligare uppbära för dessa försäkringar, ökad med det belopp, som anses erforderligt för mötande av förlust genom försäkringars upphörande i förtid. Kapitalvärdena av framtida utgifter och premier skola beräknas med hänsyn till antaganden rörande särskilda säkerhetstillägg.

Premiereservgrunderna skola innehålla regler för beräkning av den del av premiereserven, som må anses belöpa på varje enskild försäkring.

3 mom. Vid bedömande av frågan huruvida ändring av premiereservgrunderna för redan tecknade försäkringar bör ske, må beträffande ett vart antagande hänsyn tagas till den säkerhet, som kan anses vara för handen i övriga antaganden för ifrågakvarande försäkringar.

265 §.

1 mom. Erfordras på grund av ändrade förhållanden väsentlig förstärkning av premiereserven för redan tecknade livförsäkringar, må för bestämd tid meddelas stadfästelse å särskilda premiereservgrunder (övergångsgrunder).

Har bolaget tillfälligt lidit avsevärd förlust till följd av att tillgångarna sjunkit i värde eller dödligheten överstigit den i grunderna antagna eller genom annan liknande omständighet, må ock, såframt anledning icke föreligger till antagande, att bolaget skall råka på obestånd, stadfästelse meddelas å övergångsgrunder, där detta finnes främja försäkringstagarnas intresse.

I övergångsgrunderna må, utan hinder av vad eljest är stadgat rörande premiereservgrunder, föreskrivas, att vid beräkning av premiereserven kapitalvärdet av bolagets framtida utgifter skall minskas med kapitalvärdet av överskott, som väntas uppkomma i rörelsen under den tid övergångsgrunderna äro gällande.

Utan synnerliga skäl må övergångsgrunder icke gälla under längre sammanhängande tid än tio år.

2 mom. Beträffande stadfästelse å övergångsgrunder gälle vad i 4 och

166 §§ är stadgat. Såsom villkor för stadfästelse å övergångsgrunder må föreskrivas, att bolaget skall på sätt i 276 § är stadgat sätta jämväl andra värdehandlingar, än där avses, i särskilt förvar.

266 §.

Med utjämningsfond förstås i denna lag fond som är avsedd för utjämning i livförsäkringsrörelse av sådana ojämnheter i det ekonomiska förloppet, som härröra av växlingar i dödlighet, sjuklighet eller invaliditet.

267 §.

Grunderna för försäkringstagares rätt till återköp och fribrev skola angiva villkoren för åtnjutande av dylik rätt samt innehålla regler för beräkning av återköps- och fribrevsvärden.

268 §.

Grunderna för belåning av försäkringsbrev hos bolaget skola angiva villkoren för belåning ävensom innehålla bestämmelser om lånevärde, räntefot och verkan av underlåten räntebetalning.

269 §.

Grunderna för verkan av underlåten premiebetalning skola angiva i vilken ordning bolagets ansvarighet vid sådan underlåtenhet kan komma att upphöra eller eljest förändras. Därjämte skola grunderna angiva villkoren för att försäkringen ånyo må träda i kraft (återupplivning).

270 §.

Grunderna beträffande återbäring till försäkringstagarna skola innehålla regler för

1. avsättning till återbäringsfonden samt för denna fonds användning;
2. tilldelning av återbäring;
3. förräntning av återbäringsmedel; samt
4. användning av regleringsfonden.

Reglerna för tilldelning av återbäring skola angiva den ordning, vari tilldelning skall ske; tilldelad återbäring skall utbetalas omedelbart eller vid bestämd senare tidpunkt eller ock tillgodoräknas försäkringstagaren såsom nedsättning av premien eller såsom premie för tilläggsförsäkring.

Utfästelse om återbäring må ej göras annorledes än i enlighet med reglerna för tilldelning av återbäring.

271 §.

Försäkringsbolag som meddelar livförsäkring skall på sätt nedan i denna paragraf sägs göra avsättning till säkerhetsfond.

I den mån summan av utjämningsfonden och säkerhetsfonden understiger fem procent av den del av premiereserven för livförsäkring, som är redo-

visad annorledes än genom värdet av svensk återförsäkringsgivares ansvarighet, så ock i den mån säkerhetsfonden ensam understiger två och en halv procent av nämnda del av premiereserven, skall till säkerhetsfonden avsättas minst en tredjedel av bolagets årsvinst å livförsäkringsrörelsen, sedan möjligen befintlig förlust från föregående räkenskapsår täckts och, där enligt denna lag eller bestämmelse i bolagsordningen avsättning till reservfond skall ske, sådan avsättning skett. Vid beräkning av det belopp, som sålunda minst skall avsättas, må ej från årsvinsten avdragas den andel däri, som kan hava tillerkänts styrelseledamot, verkställande direktören eller annan såsom arvode (tantiem).

272 §.

Förutom för ändamål som angivas i grunderna må nedsättning av regleringsfonden, utjämningsfonden och återbäringsfonden ske allenast för täckande av förlust enligt vad i 273 § är stadgat.

Nedsättning av säkerhetsfonden må icke utan försäkringsinspektionens tillstånd äga rum för annat ändamål än i samma lagrum sägs.

273 §.

1 mom. Meddelar försäkringsbolag enbart livförsäkring och uppkommer förlust å rörelsen, som ej kan täckas av befintliga till framtida förfogande avsatta medel, skall till täckande av förlusten nedsättning ske av regleringsfonden, säkerhetsfonden, utjämningsfonden och återbäringsfonden i nu angiven ordning.

Varder i ömsesidigt försäkringsbolag förlusten ej täckt på sätt i första stycket sägs, skall kvarstående förlust, i den mån densamma överstiger förefintligt garantikapital, utjämnas genom nedsättning av bolagets ansvarighet för löpande livförsäkringar och tilldelad återbäring.

Nedsättning av ömsesidigt försäkringsbolags ansvarighet enligt andra stycket skall verkställas på sätt som med hänsyn till förlustens orsak och andra omständigheter prövas skäligt. För nedsättningen skola upprättas grunder (nedsättningsgrunder). Beträffande stadfästelse å nedsättningsgrunder gälle vad i 4 och 166 §§ är stadgat.

2 mom. Meddelar försäkringsbolag såväl livförsäkring som försäkring av annat slag och uppkommer förlust å livförsäkringsrörelsen, som ej kan täckas av befintliga till framtida förfogande avsatta medel för livförsäkringsrörelsen, skall till täckande av förlusten nedsättning ske av de i 1 mom. första stycket angivna fonderna. Kvarstår förlust, skall den täckas i första hand genom användande av befintliga till framtida förfogande avsatta medel för rörelsen i övrigt samt i andra hand genom nedsättning av reservfonden.

Varder i ömsesidigt försäkringsbolag förlusten ej täckt på sätt i första stycket sägs, skall vad i 1 mom. andra och tredje styckena finnes stadgat äga motsvarande tillämpning.

274 §.

Vid envar tidpunkt skall ett belopp motsvarande försäkringsfonden för livförsäkringar vara redovisat i följande slag av värdehandlingar:

1. obligationer eller andra skuldförbindelser, som utfärdats eller garanterats av staten;

2. obligationer utfärdade av Sveriges allmänna hypoteksbank, konungariket Sveriges stadshypotekskassa, Svenska bostadskreditkassan, Svenska skeppshypotekskassan eller Inteckningsbanken aktiebolag eller av hypoteksaktiebolag, som enligt vad därom finnes stadgat står under tillsyn av bank- och fondinspektionen;

3. av riksbanken, svenskt bankaktiebolag, postsparbanken eller annan svensk sparbank, Svenska jordbrukskreditkassan eller centralkassa för jordbrukskredit utfärdade fordringsbevis, med undantag av sådana för den allmänna rörelsen avsedda förskrivningar, som medför rätt till betalning först efter utfärdarens övriga fordringsägare (förlagsbevis);

4. obligationer eller andra skuldförbindelser, utfärdade eller garanterade av svensk kommun, som till lånets upptagande eller garanterande erhållit Konungens tillstånd;

5. av svenskt industriföretag utfärdade obligationer, vilka offentligen utbjudits av svenskt bankaktiebolag;

6. skuldförbindelser, för vilka bolaget äger säkerhet genom inteckning i fast egendom inom två tredjedelar av senast fastställda taxeringsvärde, ävensom skuldförbindelser med säkerhet av inteckning i tomträtt inom två tredjedelar av senast fastställda taxeringsvärde och med den ytterligare begränsning med hänsyn till tomträttsavtalets innehåll eller andra omständigheter, som försäkringsinspektionen föreskriver; dock att i varje fall åbyggnad skall, för att inteckning i fastigheten eller tomträtten må godkännas, vara brandförsäkrad i försäkringsbolag som avses i denna lag eller i utländsk försäkringsanstalt med rätt att driva försäkringsrörelse här i riket;

7. inhemska eller utländska värdehandlingar, som till sin art och till den säkerhet de erbjuda kunna anses jämförliga med några av de under 1—6 nämnda; dock att värdehandlingar, vilka enligt sin lydelse skola infrias i främmande valuta, må användas för redovisning allenast i den mån de motsvara försäkringsfonden för egen räkning för försäkringar i samma valuta; eller ock i följande tillgångar av annan art:

8. lån mot säkerhet i försäkringsbrev inom återköpsvärdet;

9. värdet av återförsäkringsgivares ansvarighet på grund av i återförsäkring övertagna livförsäkringar, dock att värdet av utländsk försäkringsanstalts ansvarighet ej må i vidsträcktare mån användas till redovisning av försäkringsfonden än försäkringsinspektionen med hänsyn till försäkrings-tagarnas säkerhet finner kunna medgivas.

Utan hinder av vad i första stycket är stadgat må ett belopp, motsvarande högst en tjugondel av försäkringsfonden för egen räkning för försäkringar i svensk valuta redovisas i andra värdehandlingar än i första stycket 1—7 avses, dock icke i aktier.

275 §.

Meddelar försäkringsbolag försäkring av annat slag än personförsäkring och meddelas sådan försäkring för all framtid eller för längre tid än tio år, skall i fråga om redovisning av premiereserv för sådana försäkringar vad i 274 § första stycket 1—7 och 9 samt andra stycket sägs äga motsvarande tillämpning.

276 §.

1 mom. De värdehandlingar, i vilka enligt 274 § första stycket 1—7 och andra stycket försäkringsfond eller, jämlikt 275 §, premiereserv helt eller delvis redovisas, skola förvaras avskilda från bolagets övriga tillgångar och under minst två lås med olika nycklar, av vilka en innehaves av ett av försäkringsinspektionen förordnat ombud. I de sålunda förvarade handlingarna njute försäkringstagarna panträtt såsom i handfången pant till säkerhet för fullgörandet av bolagets på försäkringsavtalen grundade förbindelser.

Det åligger styrelsen och verkställande direktören att tillse att, på sätt i första stycket är sagt, vid envar tidpunkt värdehandlingar till erforderligt belopp satts i särskilt förvar. Hava värdehandlingar satts i förvar till större värde än som enligt denna lag erfordras, må försäkringsinspektionen på framställning av styrelsen eller verkställande direktören lämna tillstånd till utbekommande av värdehandlingar svarande mot överskottet. Styrelsen eller verkställande direktören äge jämväl för utbetalande av förfallet försäkrings- eller återbäringsbelopp, för vilket avsättning ägt rum, utbekomma handlingar av motsvarande värde. Utbyte av värdehandling mot annan handling av motsvarande värde må äga rum, där sådant påkallas av styrelsen eller verkställande direktören.

Behöver bolaget för bevakande av sin rätt på grund av värdehandling, som blivit satt i särskilt förvar, eller för annat dylikt ändamål tillgång till sådan handling, vare ombudet pliktigt att till behörig företrädare för bolaget emot kvitto utlämna handlingen mot skyldighet för styrelsen och verkställande direktören att inom skälig tid återställa handlingen eller avlämna annan handling av motsvarande värde.

2 mom. Har återförsäkringsgivare enligt denna lag satt i särskilt förvar värdehandlingar motsvarande värdet av försäkringsfonden för livförsäkringar, som mottagits i återförsäkring, skall panträtten tillkomma försäkringstagarna i det bolag, som tagit återförsäkringen.

Vad i första stycket är stadgat skall äga motsvarande tillämpning beträffande värdehandlingar, i vilka premiereserv jämlikt 275 § redovisas.

277 §.

Meddelar försäkringsbolag såväl livförsäkring som försäkring av annat slag, skola tillgångar motsvarande säkerhetsfonden redovisas på sätt i 274 § första stycket 1—7, 8 och 9 samt andra stycket är föreskrivet om försäkringsfond; i fråga om värdehandlingar, i vilka tillgångarna sålunda redovisas, gälla vad i 276 § sägs om där avsedda handlingar.

278 §.

Det åligger ombud som i 276 § avses att, där styrelsen eller verkställande direktören icke fullgör vad dem enligt nämnda lagrum åligger, därom ofördröjligen göra anmälan hos försäkringsinspektionen.

Ombudet äge av bolaget uppbära arvode till belopp, som av försäkringsinspektionen bestämmes.

IV. Om aktuarie.

279 §.

1 mom. I försäkringsbolag som meddelar livförsäkring skola förekommande försäkringstekniska utredningar och beräkningar utföras under överinseende av en därtill anställd person (aktuarie).

Villkoren för behörighet att utöva befattning såsom aktuarie bestämmas av försäkringsinspektionen. På inspektionens prövning ankommer i särskilt fall, huruvida utan hinder av dylika villkor viss person må kunna godkännas såsom aktuarie.

2 mom. Det åligger styrelsen eller verkställande direktören att, när aktuarie antagits eller frånträtt sin befattning, därom ofördröjligen göra anmälan för registrering.

Rätt att göra anmälan enligt första stycket tillkommer den som beröres av anmälningen.

V. Om tillsyn å försäkringsbolag.

280 §.

Det åligger styrelsen och verkställande direktören i försäkringsbolag att, när bolaget börjat sin verksamhet, därom ofördröjligen underrätta försäkringsinspektionen.

281 §.

Sist en månad efter bolagsstämma, varom i 113 eller 213 § förmäles, eller, om stämma ej hållits inom tid som där stadgas, inom sju månader från föregående räkenskapsårs utgång skall genom styrelsens och verkställande direktörens försorg till försäkringsinspektionen insändas *dels* avskrift av balansräkningen, vinst- och förlusträkningen, förvaltningsberättelsen och revisionsberättelsen, *dels* en särskild redogörelse angående bolagets verksamhet under räkenskapsåret och ställning balansdagen, *dels* ock, i fråga om livförsäkring, redogörelse för beräkning av premiereserven, utjämningsfonden och återbäringsfonden. Redogörelserna skola upprättas enligt anvisningar, som meddelas av försäkringsinspektionen, och vara undertecknade, den förra av styrelsen och verkställande direktören samt den senare av aktuarien.

På avskriften av balansräkningen skall finnas av styrelseledamot eller verkställande direktören undertecknat bevis, huruvida balansräkningen fast-

ställtts eller ej; i förstnämnda fall skall beviset tillika innehålla uppgift om bolagsstämman beslut i anledning av bolagets vinst eller förlust enligt balansräkningen.

282 §.

Det åligger styrelsen och verkställande direktören för försäkringsbolag som meddelar livförsäkring att, såvitt angår livförsäkringsrörelsen, till försäkringsinspektionen insända *dels* inom nio månader efter varje räkenskapsårs utgång redogörelse i vad mån det verkliga förloppet av rörelsen avvikit från de enligt 9 eller 173 § upprättade grunderna, *dels ock* vart femte år, å tid som inspektionen bestämmer, statistisk-ekonomisk utredning angående verksamhetens förlopp samt angående bolagets ställning (teknisk balansräkning). Redogörelsen och utredningen skola upprättas av aktuarien enligt anvisningar, som meddelas av försäkringsinspektionen, samt vara av honom undertecknade.

Där i visst fall teknisk balansräkning finnes böra avgivas utöver vad i första stycket sägs, må inspektionen infordra sådan.

Det ankommer på försäkringsinspektionen att bestämma när efter bolagets bildande teknisk balansräkning första gången skall upprättas så ock den tidrymd, som den först avgivna balansräkningen skall omfatta.

283 §.

Styrelsen och verkställande direktören vare jämväl i andra fall än i 281 och 282 §§ sägs pliktiga att lämna försäkringsinspektionen de upplysningar angående verksamheten, som inspektionen finner erforderliga.

284 §.

Sist en månad efter bolagsstämma som avses i 146, 154, 157, 164, 241, 249, 252 och 260 §§ skall genom likvidatorernas försorg till försäkringsinspektionen insändas avskrift av de i nämnda paragrafer omförmälda redovisningshandlingar och revisionsberättelser.

285 §.

Försäkringsinspektionen skall förordna revisor att med övriga revisorer deltaga i granskningen av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning samt bolagets räkenskaper. Vad nu sagts gälle ej där med hänsyn till rörelsens omfattning eller eljest förordnande av revisor icke finnes påkallat.

Försäkringsinspektionen äger när som helst återkalla uppdraget och i stället förordna ny revisor.

För revisor som förordnats av försäkringsinspektionen skall inspektionen utfärda instruktion. Revisorn äge av bolaget uppbära arvode till belopp, som bestämmes av inspektionen.

286 §.

Försäkringsinspektionen äger sammankalla bolagets styrelse, när sådant prövas nödigt. Har styrelsen icke efterkommit av inspektionen framställd begäran om utfärdande av kallelse till extra bolagsstämma, må kallelse utfärdas av inspektionen.

287 §.

1 mom. Det åligger styrelsen och verkställande direktören att när som helst för den befattningshavare hos försäkringsinspektionen, som enligt av Konungen meddelade bestämmelser har att i sådant avseende företräda inspektionen, hålla bolagets kassa och övriga tillgångar samt böcker, räkenskaper och andra handlingar tillgängliga för granskning.

2 mom. Den som enligt av Konungen meddelade bestämmelser har befogenhet att företräda försäkringsinspektionen äger närvara vid bolagsstämma eller av inspektionen utlyst styrelsesammanträde och deltaga i överläggningarna.

3 mom. Vad försäkringsinspektionens företrädare vid granskning av böcker, räkenskaper och andra handlingar eller vid bolagsstämma eller styrelsesammanträde må hava erfarit angående enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden må ej yppas för allmänheten.

288 §.

1 mom. Försäkringsinspektionen äge meddela de erinringar i fråga om försäkringsbolags verksamhet, som inspektionen finner påkallade.

2 mom. Finner försäkringsinspektionen,

att avvikelse skett från denna lag eller bolagsordningen eller från grunderna, där sådana finnas,

att bolagsordningen eller grunderna icke längre äro tillfredsställande med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av bolagets rörelse,

att de tillgångar, i vilka försäkringsfonden redovisas, icke äro tillfyllest,

att försäkringsbeståndet icke är tillräckligt för erforderlig riskutjämning, eller

att eljest allvarlig anmärkning mot försäkringsbolags verksamhet föreligger,

skall inspektionen förelägga bolaget att inom viss tid vidtaga de åtgärder, som provas härav påkallade.

3 mom. Har föreläggande som i 2 mom. sägs icke inom den bestämda tiden efterkommits och har ej heller annorledes det anmärkta förhållandet undanröjts, skall försäkringsinspektionen göra anmälan därom hos Konungen, som efter bolagets hörande må förklara koncessionen förverkad.

4 mom. Har, sedan koncession för försäkringsbolag beviljats, icke inom föreskriven tid hållits konstituerande stämma, ankomme på Konungen att efter anmälan av försäkringsinspektionen förklara koncessionen förverkad. Lag samma vare, om genom lagakraftätagande beslut frågan om bolagets registrering förklarats förfallen eller ansökan om bolagets registrering blivit avslagen, så ock där bolaget icke börjat sin verksamhet inom tre månader från det bolaget registrerades.

5 mom. Om registrering av beslut, varigenom koncession förklarats förverkad, förordnar Konungen.

289 §.

Försäkringsinspektionen äge förelägga vite vid meddelande av föreskrift eller förbud enligt denna lag.

290 §.

Till bestridande av kostnaden för försäkringsinspektionens organisation och verksamhet skall försäkringsbolag årligen erlægga bidrag enligt bestämmelser, som meddelas av Konungen. Detta bidrag må icke i något fall överstiga en femtedels procent av bolagets hela inkomst av avgifter för nästföregående räkenskapsår för försäkringar, som tillhöra bolagets rörelse här i riket, eller understiga etthundra kronor.

291 §.

Ledamot av eller befattningshavare hos försäkringsinspektionen må ej vara ledamot i styrelsen för svenskt försäkringsbolag eller anställd i sådant bolag eller i utländsk försäkringsanstalt, som, enligt vad särskilt stadgas, erhållit tillstånd att här i riket driva försäkringsrörelse. Sådant ledamot eller befattningshavare må ej heller vara aktieägare eller garant i dylikt företag.

292 §.

Närmare bestämmelser om försäkringsinspektionens organisation och verksamhet meddelas av Konungen.

293 §.

1 mom. Har försäkringsbolag trätt i likvidation, skall försäkringsinspektionen, där så prövas erforderligt, förordna en person att med övriga likvidatorer verkställa likvidationen. Likvidator som sålunda förordnas skall teckna bolagets firma i förening med den eller dem som eljest äga teckna firman. I övrigt skall vad i denna lag är stadgat om likvidator äga motsvarande tillämpning; dock att ersättare för likvidator, varom nu är fråga, icke må av rätten förordnas. Sådant likvidator må entledigas allenast av försäkringsinspektionen.

Likvidator som förordnats av försäkringsinspektionen äge av bolaget uppbära arvode till belopp, som bestämmes av inspektionen.

2 mom. Försäkringsinspektionen äge under likvidationen i avseende å likvidatorerna samma befogenhet, som enligt denna lag tillkommer inspektionen beträffande styrelsen.

Inspektionen må, där så prövas erforderligt, förordna likvidationsrevisor. Beträffande denne skall vad om revisor i 285 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

294 §.

Avträdes försäkringsbolags egendom till konkurs, skall konkursdomaren härom ofördröjligen göra anmälan hos försäkringsinspektionen, som, där så prövas erforderligt, förordnar ett allmänt ombud att såsom konkursförvaltare delta i konkursboets förvaltning med den eller de förvaltare, som utses på sätt i konkurslagen stadgas.

Det allmänna ombud, som sålunda blivit förordnat, äge beträffande medförvaltare göra sådan anmälan, som i 80 § konkurslagen sägs.

Utan hinder av beslut, som kan vara fattat om delning av förvaltningen av boet, äge allmänna ombudet delta i förvaltningen i alla dess delar.

Om arvode till allmänna ombudet gälle vad i konkurslagen beträffande arvode till konkursförvaltare är i allmänhet stadgat.

VI. Om frivillig överlåtelse av försäkringsbestånd.

295 §.

1 mom. Avtal därom att ett försäkringsbolags hela försäkringsbestånd eller del därav skall övertagas av ett annat försäkringsbolag må träffas mellan bolagen, såframt av styrelsen i det överlåtande bolaget framlagt förslag till avtal angående överlåtelse godkänts av bolagsstämman i detta bolag efter vad i 2 mom. sägs. Avtalet må ej verkställas utan försäkringsinspektionens tillstånd.

2 mom. Beslut om godkännande för det överlåtande bolaget av förslag till avtal om överlåtelse skall fattas å ordinarie bolagsstämma.

Inom fyra månader från det beslutet fattades eller, om klandertalan därå anställt, från det denna talan genom lagakraftäggande dom ogillades, skall beslutet av det överlåtande bolagets styrelse eller verkställande direktör anmälas för registrering. Två enligt 341 § andra stycket bestyrkta avskrifter av protokoll som förts i ärendet, innehållande fullständigt angivande av förslaget till avtal, skola fogas vid anmälningen. Har anmälan ej gjorts inom föreskriven tid, vare frågan om överlåtelse förfallen.

3 mom. Senast fyra månader efter det registrering skett på anmälan som i 2 mom. andra stycket sägs skall såväl det övertagande som det överlåtande bolagets styrelse göra ansökan om försäkringsinspektionens tillstånd att bringa avtalet om överlåtelse till verkställighet.

Försäkringsinspektionen äger förelägga bolagen att förebringa den ytterligare utredning inspektionen finner nödig för bedömande huruvida överlåtelsen kan ske utan förnärmande av försäkringstagares rätt.

Finnes ej ansökningen böra genast avslås, skall försäkringsinspektionen genom tillkännagivande i allmänna tidningarna och tidning inom den ort, där det överlåtande bolagets styrelse har sitt säte, kungöra ansökningens innehåll, avtalet angående överlåtelsen och ett sammandrag av den förebragta utredningen med föreläggande för de försäkringstagare, vilkas försäkringar äro avsedda att överlätas, att inom en i kungörelsen utsatt tid, minst en

månad efter dess utfärdande, hos försäkringsinspektionen anmäla, huruvida de hava något att erinra mot ansökningen. Omfattar avtalet livräntor, som utgå till personer, vilka icke äro försäkringstagare i det överlåtande bolaget, skola jämväl dessa personer beredas tillfälle att yttra sig på sätt nu är sagt.

Försäkringsinspektionens beslut, varigenom tillstånd till avtalets verkställande givits, skall ofördröjligen registreras. När registrering skett, skall det överlåtande bolaget anses fritaget från sina förpliktelser på grund av det överlåtna försäkringsbeståndet, vilka förpliktelser i stället skola åvila det övertagande bolaget.

4 mom. Sedan överlåtelsen verkställts åligger det styrelsen och verkställande direktören i det övertagande bolaget att, i den ordning försäkringsinspektionen må finna ändamålsenlig, därom underrätta envar försäkringstagare eller livräntetagare, vars försäkring eller livränta omfattas av överlåtelsen.

5 mom. Överlåtes ett försäkringsbolags hela försäkringsbestånd, vare bolaget skyldigt att träda i likvidation.

Varder, sedan tillstånd givits till överlåtelse, helt eller delvis, av försäkringsbestånd, det överlåtande bolaget försatt i konkurs, skall vid tillämpning av vad i konkurslagen är stadgat angående rätt till talan om återgång av avtal, sådant avtal som avses i denna paragraf anses ingånget den dag tillstånd till avtalets verkställande gavs.

VII. Om särskild administration.

296 §.

1 mom. Har försäkringsbolag som meddelar livförsäkring trätt i likvidation eller kommit i konkurstillstånd, skall för tillvaratagande av livförsäkringstagarnas rätt en särskild administration inträda. Förvaltningen av administrationsboet åligger försäkringsinspektionen.

Försäkringsinspektionen skall ofördröjligen för livförsäkringstagarnas räkning omhändertaga samtliga de värdehandlingar, i vilka livförsäkringstagarna enligt bestämmelserna i 276 och 277 §§ njuta panträtt. Härmed övergå på administrationsboet alla bolagets rättigheter och skyldigheter på grund av livförsäkringsavtalen ävensom, där livförsäkringar återförsäkrats, bolagets rättigheter och skyldigheter på grund av återförsäkringarna.

2 mom. För det belopp, varmed ovan omförmälda värdehandlingar må finnas i värde understiga livförsäkringsfonden, ökad med en tjugondel av samma fond, äge administrationsboet fordringsrätt hos bolaget.

Så snart administration inträtt, skall försäkringsinspektionen låta verkställa värdering av de värdehandlingar, som omhändertagits av inspektionen, ävensom beräkning av det belopp, vartill livförsäkringsfonden uppgår å första dagen i månaden näst efter den, då bolaget trädde i likvidation eller, där konkurs inträffat, beslutet om egendomsavträde meddelades.

297 §.

1 mom. Sedan de i 296 § föreskrivna åtgärderna vidtagits, skall försäkringsinspektionen inleda underhandlingar med svenska försäkringsbolag som må finnas villiga att övertaga de till administrationsboet hörande försäkringarna.

Finner försäkringsinspektionen efter verkställd utredning att anbud, som i följd av underhandlingarna inkommit, med hänsyn till omständigheterna är att förorda, skall inspektionen genom tillkännagivande i allmänna tidningarna och i övrigt på ändamålsenligt sätt kungöra anbudets innehåll och ett sammandrag av den verkställda utredningen med föreläggande för försäkringstagarna att inom en i kungörelsen utsatt tid, minst en månad efter dess utfärdande, hos inspektionen anmäla huruvida de hava något att erinra mot anbudet.

Sedan den i andra stycket föreskrivna tiden gått tillända, skall försäkringsinspektionen med eget utlåtande överlämna ärendet till Konungens avgörande.

Om registrering av beslut, varigenom Konungen lämnat tillstånd till överlåtelse, förordnar Konungen. När registrering skett, skall administrationsboet anses fritaget från sina förpliktelser på grund av de överlåtna försäkringarna, vilka förpliktelser i stället skola åvila det övertagande bolaget.

Sedan tillstånd till överlåtelse lämnats, åligger det styrelsen och verkställande direktören i det övertagande bolaget att i den ordning försäkringsinspektionen må finna ändamålsenlig, därom underrätta envar försäkrings-tagare, vars försäkring omfattas av överlåtelsen. Förutsätter överlåtelsen ned-sättning av försäkrings- eller återbäringsbelopp, eller skola efter överlåtelsen andra villkor gälla för försäkringarna, skall jämväl nämnda förhållande bringas till försäkringstagarnas kännedom.

2 mom. Har icke inom två år från det administrationen inträdde till försäkringsinspektionen inkommit anbud av beskaffenhet som i 1 mom. andra stycket sägs, åligger det försäkringsinspektionen att hos Konungen göra anmälan om förhållandet.

3 mom. Finner Konungen ej skäl att lämna tillstånd till överlåtelse av hela försäkringsbeståndet, ankomme på Konungen att förordna om administrationens fortsättande eller om administrationsboets avveckling genom fördelning av tillgångarna. I senare fallet meddelar Konungen tillika erforderliga föreskrifter angående avvecklingen och fördelningen.

298 §.

Å livförsäkrings- och återbäringsbelopp, som förfallit till betalning innan bolaget trätt i likvidation eller, där konkurs inträffat, beslutet om egendoms-avtråde meddelades, skall utbetalas så mycket som skolat gäldas, därest likvidation eller konkurs icke inträffat.

Å livförsäkrings- eller återbäringsbelopp, som förfaller till betalning under administrationstiden, må, innan administrationen avslutats, utbetalas allenast så mycket som försäkringsinspektionen finner kunna utgå utan förnärmande av övriga livförsäkringstagares rätt. Vad nu sagts skall äga motsvarande

tillämpning i fråga om återköp av försäkring eller belåning av försäkringsbrev hos bolaget. Finnes sedermera att för mycket utbetalats, äge återbetalning ej rum.

Angående förbud mot meddelande av nya försäkringar stadgas i 165 och 261 §§.

299 §.

Har försäkringsbolag som meddelar försäkring av annat slag än personförsäkring och meddelar sådan försäkring för all framtid eller för längre tid än tio år trätt i likvidation eller kommit i konkurstillstånd, skall försäkringsinspektionen utse ett ombud, som har att å försäkringstagarnas vägnar iakttaga och bevaka den panträtt, som jämlikt 276 § tillkommer försäkringstagarna uti de enligt sagda paragraf till deras säkerhet i särskilt förvar satta värdehandlingar; och har ombudet därvid att tillse att varje försäkringstagare njuter panträtt i de pantsatta värdehandlingarna för den på hans försäkring belöpande andel i premiereserven.

Ombudet äge av bolaget uppbära arvode till belopp, som bestämmes av försäkringsinspektionen.

VIII. Om återförsäkring.

300 §.

Försäkringsbolag må icke utan försäkringsinspektionens medgivande sluta avtal, varigenom bolaget förbinder sig att i återförsäkring avgiva ännu icke tecknade livförsäkringar, där avtalet icke kan av bolaget uppsägas att utan vederlag upphöra senast ett år efter uppsägningen. Försäkringsbolag må ej heller utan inspektionens medgivande sluta avtal om avgivande i återförsäkring av redan tecknad livförsäkring, där försäkringen vid avtalets ingående varit i kraft mera än ett halvt år.

Vad sålunda stadgats gäller icke med avseende på försäkringsbolag, som allenast meddelar återförsäkring.

IX. Om förbud mot viss premienedsättning m. m.

301 §.

Å de livförsäkringspremier, som försäkringsbolag jämlikt fastställda grunder bestämt, må till fördel för enskild försäkringstagare eller grupp av försäkringstagare varken direkt eller indirekt nedsättning medgivas vare sig av bolaget eller av dess ombud annorledes än genom återbäring i överensstämmelse med fastställda grunder.

Det åligger styrelsen och verkställande direktören att övervaka att anskaffning av ansökningar om försäkring hos bolaget sker på sätt som överensstämmer med god försäkringssed. Konungen må meddela närmare föreskrifter härom.

303 §.

Ansökan om försäkringsbolags registrering och anmälan för registrering skola ingivas eller i betalt brev med posten insändas till försäkringsinspektionen. Sådan ansökan eller anmälan skall vara åtföljd av stadgade avgifter.

304 §.

1 mom. Hava vid ansökan om registrering av försäkringsbolag eller i fråga om upprättande av handling, som skall fogas vid sådan ansökan, icke iakttagits de föreskrifter, som finnas för varje särskilt fall stadgade, eller prövas beslut om bildande av försäkringsbolag icke hava tillkommit i föreskriven ordning eller hinder mot registrering av bolaget eljest möta på grund av föreskrifterna i denna lag eller annan lag eller författning, skall registrering vägras.

2 mom. Hava vid anmälan för registrering eller i fråga om upprättande av handling, som skall fogas vid sådan anmälan, icke iakttagits de föreskrifter, som finnas för varje särskilt fall stadgade, eller prövas beslut, som anmäles för registrering och för vars giltighet Konungens stadfästelse ej erfordras, icke hava tillkommit i föreskriven ordning eller ej stå i överensstämmelse med föreskrifterna i denna lag eller eljest strida mot lag eller författning eller mot bolagsordningen eller grunderna eller vara till sin avfattning i något viktigare hänseende otydligt eller vilseledande, skall registrering vägras. Är annan grund till sådan klandertalan mot bolagsstämmbeslut, som avses i 131 § 1 mom. andra stycket eller 229 § 1 mom. andra stycket, än att vid beslutet i denna lag eller bolagsordningen upptagna föreskrifter om särskild röstpluralitet icke rätteligen iakttagits, vare det dock ej hinder mot registrering, sedan tid för väckande av klandertalan utgått utan att talan väckts.

3 mom. Vågras registrering, skall försäkringsinspektionen ofördröjligen med posten översända underrättelse om beslutet med skälen därför till bolaget eller, där anmälan enligt denna lag gjorts av enskild person, till den som gjort anmälningen, om han uppgivit postadress.

4 mom. Göres ej ansökan om försäkringsbolags registrering inom den i 29 eller 191 § stadgade tiden, skall försäkringsinspektionen förklara frågan om bolagets registrering förfallen samt ofördröjligen med posten översända underrättelse om beslutet till stiftarombudet.

305 §.

Beviljas försäkringsaktiebolags registrering, låte försäkringsinspektionen i registret införa:

1. dagen för Konungens beslut om stadfästelse och dagen för beslutet om bolagets bildande;
2. bolagets firma;
3. föremålet för bolagets verksamhet med särskilt angivande, huruvida verksamheten avser såväl direkt försäkring som återförsäkring;
4. beträffande direkt försäkring här i riket området för sådan verksamhet;
5. det belopp vartill, jämlikt den av styrelseledamöterna och verkställande direktören lämnade uppgiften, aktiekapitalet uppgår, så ock, där aktiekapitalet skall kunna utan ändring av bolagsordningen bestämmas till lägre eller högre belopp, minimikapitalet och maximikapitalet;
6. akties nominella belopp;
7. det belopp som enligt förenämnda uppgift blivit inbetalt å aktiekapitalet, samt, där aktiekapitalet ej till fullo inbetalats, inom vilken tid återstående inbetalning skall fullgöras;
8. där aktiekapitalet icke blivit till fullo inbetalt, sammanlagda nominella beloppet av de aktier som enligt samma uppgift till fullo inbetalats;
9. den ort inom riket där styrelsen har sitt säte;
10. bolagets postadress;
11. tiden för ordinarie bolagsstämmas hållande;
12. det sätt, varpå kallelse till bolagsstämma skall ske och andra meddelanden skola bringas till aktieägarnas kännedom, ävensom den tid före stämman, då föreskrivna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna;
13. varje styrelseledamots och styrelsesuppleants samt verkställande direktörens och vice verkställande direktörs så ock, där eljest någon ensam eller i förening med annan är bemyndigad att teckna bolagets firma, dennes fullständiga namn och hemvist;
14. av vilka och huru bolagets firma skall tecknas, där den ej tecknas av styrelsen; samt
15. där enligt bolagsordningen revisor eller revisorssuppleant skall vara auktoriserad revisor eller godkänd granskningsman, uppgift om hans fullständiga namn och hemvist.

Innehåller bolagsordningen bestämmelse eller förbehåll, varom förmäles i 10 § 1 mom. första, andra eller tredje stycket, varde anmärkning om bestämmelsen eller förbehållet införd i registret. Beträffande bestämmelse som avses i 10 § 1 mom. tredje stycket skall tillika angivas det belopp, till vilket aktier av olika slag utgivits och må kunna utgivas.

Det ena av de till försäkringsinspektionen ingivna exemplaren av Konungens beslut om stadfästelse skall förses med bevis om registreringen av bolaget och återställas till detta. De listor, varå aktieteckningen ägt rum, skola ock återställas till bolaget.

306 §.

Beviljas ömsesidigt försäkringsbolags registrering, låte försäkringsinspektionen i registret införa:

1. dagen för Konungens beslut om stadfästelse och dagen för beslutet om bolagets bildande;
 2. bolagets firma;
 3. föremålet för bolagets verksamhet med särskilt angivande, huruvida verksamheten avser såväl direkt försäkring som återförsäkring;
 4. beträffande direkt försäkring här i riket området för sådan verksamhet;
 5. beloppet av garantikapital, där sådant förskjutes, samt huru stor del därav blivit inbetald;
 6. den ort inom riket där styrelsen har sitt säte;
 7. bolagets postadress;
 8. tiden för ordinarie bolagsstämmas hållande;
 9. huruvida och i vilken mån delägare skall vara utesluten från rösträtt å bolagsstämman, med särskilt angivande, huruvida och i vilken mån delägarnas rösträtt skall utövas genom utsedda delegerade;
 10. huruvida och i vilken mån rösträtt å bolagsstämman tillkommer garant; samt
 11. det sätt, varpå kallelse till bolagsstämman skall ske och andra meddelanden kungöras delägarna eller röstberättigade, som icke äro delägare, ävensom den tid före stämman, då föreskrivna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna;
 12. där ej för bolagets förbindelser häfta allenast dess tillgångar, intill vilket belopp och i vilken ordning delägarna äro för bolagets förbindelser personligen ansvariga;
 13. varje styrelseledamots och styrelsesuppleants samt verkställande direktörens och vice verkställande direktörs så ock, där eljest någon ensam eller i förening med annan är bemyndigad att teckna bolagets firma, dennes fullständiga namn och hemvist;
 14. av vilka och huru bolagets firma skall tecknas, där den ej tecknas av styrelsen;
 15. där enligt bolagsordningen revisor eller revisorssuppleant skall vara auktoriserad revisor eller godkänd granskningsman, uppgift om hans fullständiga namn och hemvist.
- Innehåller bolagsordningen bestämmelse eller förbehåll, varom förmäles i 174 § första eller andra stycket, varde anmärkning om bestämmelsen eller förbehållet införd i registret.
- Det ena av de till försäkringsinspektionen ingivna exemplaren av Konungens beslut om stadfästelse skall förses med bevis om registreringen av bolaget och återställas till detta. Teckningslistorna skola ock återställas till bolaget.

307 §.

Göres, efter det försäkringsbolag registrerats, anmälan om förhållande, som enligt denna lag skall anmälas för registrering, skall, där registrering beviljas, vad sålunda anmälts anmärkas i registret. Avser anmälan ändring av försäkringsbolags firma, skall ny, fullständig inskrivning rörande bolaget göras i registret.

Sker registrering på grund av anmälan i fall, då protokollsavskrift eller annan handling skall i två exemplar ingivas i ärendet, skall det ena av dessa, försett med bevis om registreringen, återställas till bolaget.

Har handling ingivits i såväl huvudskrift som avskrift, skall huvudskriften återställas. Där registrering sker på grund av anmälan enligt 56 §, 57 § 1 mom. eller 58 §, skola ock de listor, varå aktieteckningen ägt rum, återställas.

308 §.

1 mom. Beslut om ökning av aktiekapitalet må, evad ökningen skall ske medelst teckning av nya aktier eller utgivande av nya aktier enligt 59 §, ej registreras, med mindre registrering skett därom, att det belopp, vartill aktiekapitalet uppgår efter vad i 24 § sägs, blivit till fulla inbetalt, och beloppet ej understiger minimikapitalet enligt den vid bolagets bildande stadfästa bolagsordningen.

Har beslut om aktiekapitalets ökning förut fattats och anteckningen om beslutets registrering ej avförts ur registret efter vad nedan i 2 mom. sägs, må beslut om ytterligare ökning ej registreras, innan på grund av förra beslutet tecknat belopp, därför tilldelning av nya aktier skett, med avdrag för aktier som förklarats förverkade, blivit till fulla inbetalt och detta förhållande registrerats.

Vad i första och andra styckena stadgats i avseende å beslut om ökning skall, i fall som avses i 58 §, tillämpas å registreringen av bolagsstämmans godkännande av ökningsbeslutet.

2 mom. Har i fall, då beslut om ökning av aktiekapitalet innehåller bestämmelse om minimiteckning, registreringsanmälan enligt 56 § icke gjorts inom föreskriven tid, skall försäkringsinspektionen till bolaget avlåta skrivelse med anmaning att inom en månad därefter inkomma med sådan anmälan. Efterkommes ej anmaningen eller har genom lagakraftätagande beslut registrering vägrats, skall inspektionen förklara ökningsbeslutet förfallet samt därom ofördröjligen med posten översända underrättelse till bolaget. Sedan beslutet om förklaringen vunnit laga kraft, skall i registret antecknas, att på grund av förklaringen den tidigare anteckningen om ökningsbeslutets registrering avföres ur registret.

3 mom. Innehåller ökningsbeslutet bestämmelse om minimiteckning, må registrering i anledning av anmälan varom i 57 § 1 mom. förmåles ej ske med mindre registrering ägt rum i anledning av anmälan enligt 56 §.

4 mom. Har styrelsen enligt 58 § fattat beslut om aktiekapitalets ökning, må registrering på grund av anmälan enligt 56 eller 57 § ej ske förrän bolagsstämmans godkännande av ökningsbeslutet registrerats.

309 §.

Har i fall, då enligt 62 § rättens tillstånd erfordras för verkställighet av beslut om nedsättning av aktiekapitalet, ansökan om sådant tillstånd ej gjorts inom föreskriven tid eller har ansökan genom lagakraftäggande beslut avslågits eller har beslut om tillstånd icke anmälts för registrering inom den därför stadgade tiden, skall försäkringsinspektionen förklara nedsättningsbeslutet förfallet samt därom ofördröjligen med posten översända underrättelse till bolaget. Sedan beslutet om förklaringen vunnit laga kraft, skall i registret antecknas, att på grund av förklaringen den tidigare anteckningen om nedsättningsbeslutets registrering avföres ur registret.

310 §.

1 mom. Har beslut fattats om sådan ändring av vad i bolagsordningen stadgas om aktiekapitalet eller minimikapitalet att detta överstiger det belopp, vartill aktiekapitalet vid beslutets fattande uppgår, må registrering allenast samtidigt ske av beslutet om bolagsordningsändringen och av beslut om erforderlig ökning av aktiekapitalet.

Skall ökningen av aktiekapitalet äga rum medelst ny aktieteckning, skall vid registrering av beslutet om bolagsordningsändringen antecknas, att den ej är verkställd.

Har ökningsbeslutet enligt 308 § 2 mom. av försäkringsinspektionen genom lagakraftäggande beslut förklarats förfallet, skall ock beslutet om bolagsordningsändringen anses förfallet och anteckning i registret ske, att på denna grund den tidigare anteckningen om detta besluts registrering avföres ur registret. Anmäles för registrering att full betalning erlagts för så många aktier, att aktiekapitalet uppgår till minimikapitalet enligt den beslutade bolagsordningsändringen, skall vid registrering i anledning av anmälningen tillika antecknas, att bolagsordningsändringen är verkställd, och åligger det inspektionen att tillställa bolaget bevis därom. Göres ej sådan anmälan inom tre år efter utgången av den i 55 § stadgade tiden, skall inspektionen, efter det bolagets styrelse erhållit tillfälle att yttra sig, hos Konungen anmäla förhållandet, och ankommer det på Konungen att besluta erforderlig jämkning i bolagsordningen. I registret skall införas anteckning om jämkningen, och skall bevis om bestämmelsens nya lydelse av inspektionen tillställas bolaget.

2 mom. Har beslut fattats om sådan ändring av vad i bolagsordningen stadgas om aktiekapitalet eller maximikapitalet att detta understiger det belopp, vartill aktiekapitalet vid beslutets fattande uppgår, må registrering allenast samtidigt ske av beslutet om bolagsordningsändringen och av beslut om erforderlig nedsättning av aktiekapitalet.

Innefattar nedsättningsbeslutet icke föreskrift om att det nedsättningen motsvarande beloppet skall avsättas till reservfonden eller säkerhetsfonden, skall vid registrering av beslutet om bolagsordningsändringen antecknas, att den ej är verkställd.

Har nedsättningsbeslutet enligt 309 § av försäkringsinspektionen genom lagakraftäggande beslut förklarats förfallet, skall ock beslutet om bolagsord-

ningsändringen anses förfallet och anteckning i registret ske, att på denna grund den tidigare anteckningen om detta besluts registrering avföres ur registret. Vid registrering av rättens tillstånd till nedsättningens verkställande enligt 62 § skall tillika antecknas, att bolagsordningsändringen är verkställd, och åligger det inspektionen att tillställa bolaget bevis därom.

3 mom. Då för genomförande av beslut om nedsättning av aktiekapitalet erfordras ändring av aktiernas nominella belopp, må registrering allenast samtidigt ske av nedsättningsbeslutet och beslut om erforderlig ändring av bolagsordningens bestämmelse om akties nominella belopp. I fråga om registreringen av beslutet om sådan bolagsordningsändring skall vad i 2 mom. andra och tredje styckena är stadgat om registrering av bolagsordningsändring rörande aktiekapitalet äga motsvarande tillämpning.

Erfordras för genomförande av bolagsordningsändring beträffande akties nominella belopp sammanläggning av aktierna i bolaget, må, där anmälan för registrering av beslutet om sammanläggning skall göras enligt 334 § 1 mom. sista stycket, registrering allenast samtidigt ske av beslutet om bolagsordningsändringen och av beslutet om erforderlig sammanläggning.

311 §.

Har ansökan enligt 295 § 3 mom. om tillstånd att bringa avtal om överlåtelse av försäkringsbestånd till verkställighet ej inkommit inom föreskriven tid eller har ansökan genom lagakraftätagande beslut avslagits, skall försäkringsinspektionen förklara frågan om överlåtelse förfallen samt därom ofördröjligen med posten översända underrättelse till bolagen.

Har genom lagakraftätagande beslut frågan om överlåtelse förklarats förfallen, skall i registret antecknas, att på denna grund den tidigare anteckningen rörande överlåtelseavtalet avföres ur registret.

312 §.

Företer försäkringsbolags registrerade firma likhet med en i handelsregister, föreningsregister, aktiebolagsregistret eller försäkringsregistret tidigare införd firma, och lider därigenom innehavaren av sistnämnda firma förfång, äge han hos domstol föra talan om skadestånd.

Menar någon eljest, att en i försäkringsregistret verkställd inskrivning länkar honom till förfång, må talan om registreringens upphävande samt om skadestånd föras vid domstol.

313 §.

Har genom lagakraftätagande dom förklarats, att en i registret gjord inskrivning ej bort ske eller att beslut, som registrerats, är ogiltigt, eller att eljest visst förhållande, varom inskrivning skett, ej föreligger, skall på anmälan av part i registret antecknas, att på nämnda grund den tidigare anteckningen avföres ur registret.

Varder, sedan i registret gjorts anteckning rörande beslut om avträdande av bolags egendom till konkurs, av överrätt förklarat, att beslutet ej bort

meddelas, skall på anmälan därom i registret göras anteckning enligt vad i första stycket stadgas.

Vid anmälan, som ovan sägs, skall fogas avskrift av rättens avgörande, så ock i fall, som i första stycket sägs, lagakraftbevis.

314 §.

Vad i försäkringsregistret införes, med undantag av meddelande om konkurs, varom förmäles i 160 eller 255 §, skall genom försäkringsinspektionens försorg ofördröjligen kungöras i allmänna tidningarna.

Där i annat fall än i 313 § andra stycket avses i registret antecknas, att tidigare anteckning avföres därur, skall kungörelse därom äga rum efter vad ovan sägs.

En samling för hela riket av vad sålunda kungjorts skall genom det allmännas försorg efter hand befordras till trycket samt förses med register. I den mån nyssnämnda samling tryckes skall den översändas till varje domstol, länsstyrelse och överexekutor.

Anmälningar och ansökningar med därvid fogade handlingar skola, särskilt för varje bolag, förvaras såsom bilagor till försäkringsregistret.

315 §.

Närmare föreskrifter om försäkringsregistrets förande, de i 314 § stadgade kungörelserna, avgifterna för registreringen och dess kungörande samt om tid och sätt för utgivande av den i nämnda paragraf omförmälda samlingen och dess översändande till vissa myndigheter meddelas av Konungen.

316 §.

Det, som i enlighet med denna lag blivit infört eller antecknat i försäkringsregistret och kungjort i allmänna tidningarna, skall anses hava kommit till tredje mans kännedom, där ej av omständigheterna framgår, att han varken ägde eller bort äga vetskap därom.

Innan sådant kungörande skett, kan det förhållande, som blivit eller bort bliva infört eller antecknat i registret, icke med laga verkan åberopas mot annan än den, som visas hava ägt vetskap därom.

317 §.

Företer den, som inför domstol, länsstyrelse eller överexekutor företräder försäkringsbolag, bevis utvisande, att han den dag beviset utfärdades enligt försäkringsregistret var behörig att företräda bolaget, och är beviset ej äldre än ett år, åligger det myndigheten att ur den i 314 § omförmälda tryckta samlingen inhämta upplysning, huruvida förändring beträffande behörigheten ägt rum. Vad i sådant avseende nyssnämnda samling, i den mån den kommit myndigheten till handa, utvisar skall för myndigheten äga vitsord, där ej annat förhållande visas vara för handen.

XI. Om klagan över försäkringsinspektionens beslut.**318 §.**

Över beslut, som av försäkringsinspektionen meddelas på grund av tillsynen över försäkringsbolag, må klagan föras hos Konungen inom den tid som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är stadgad.

Den, som icke åtnöjes med försäkringsinspektionens beslut, varigenom registrering vägrats, må sist inom två månader från beslutets dag däröver anföra besvär hos Konungen.

Över beslut om sådan förklaring, som avses i 304 § 4 mom., 308 § 2 mom., 309 § och 311 § må jämväl besvär anföras i den ordning, varom i andra stycket stadgas.

XII. Om skadestånd.**319 §.**

Har vid försäkringsbolags bildande stiftare förfarit så, att skada tillskyndats bolaget, och handlade stiftaren därvid av uppsåt eller vårdslöshet, vare han pliktig att ersätta bolaget skadan.

320 §.

Har styrelseledamot, verkställande direktören, revisor, likvidator, sysselman som avses i 137 eller 234 § eller likvidationsrevisor vid fullgörandet av sitt uppdrag uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskyndat bolaget skada, vare han pliktig att till bolaget utgiva ersättning för skadan.

Där medhjälpare, som av revisor eller likvidationsrevisor anlitats för granskningsarbetet, vid uppdragets utförande uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskyndat bolaget skada, svare revisorn för skadan.

Har aktieägare eller delägare eller röstberättigad, som ej är delägare, genom överträdelse av denna lag eller bolagsordningen eller grunderna uppsåtligen eller av grov vårdslöshet tillskyndat bolaget skada, vare ock han pliktig att till bolaget utgiva ersättning för skadan.

321 §.

Har styrelseledamot eller annan som avses i 320 § första stycket genom överträdelse av denna lag eller bolagsordningen eller grunderna uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskyndat tredje man skada, vare han pliktig att till denne utgiva ersättning för skadan. Samma lag vare, där aktieägare eller delägare eller röstberättigad, som ej är delägare, genom sådan överträdelse uppsåtligen eller av grov vårdslöshet tillskyndat tredje man skada.

322 §.

Har i försäkringsaktiebolag styrelsen, styrelseledamot, verkställande direktören eller likvidator tillskyndat bolaget eller aktieägare skada genom åtgärd, som innebär att fördel uppenbarligen beredes vissa aktieägare till nackdel för bolaget eller övriga aktieägare, skall skyldighet att utgiva ersättning för skadan åvila jämväl aktieägare, som uppsåtligen genom begagnande av sitt inflytande över styrelseledamot, verkställande direktören eller likvidator medverkat till åtgärden. Innefattar åtgärd, vartill aktieägare sålunda medverkat, överträdelse av denna lag eller bolagsordningen eller grunderna till skada för borgenär hos bolaget eller annan tredje man, vare aktieägaren ock skyldig att utgiva ersättning till denne.

323 §.

Åvilar ersättningsskyldighet stiftare jämlikt 319 § eller styrelseledamot eller annan enligt 320 § första eller andra stycket eller 321 § första punkten, och föreligger allenast ringa vårdslöshet, må ersättningen nedsättas, där det med hänsyn jämväl till skadans storlek och omständigheterna i övrigt provas skäligt.

Har aktieägare eller delägare eller röstberättigad, som ej är delägare, ådragit sig ersättningsskyldighet jämlikt 320 § tredje stycket, 321 § andra punkten eller 322 §, må ock ersättningen nedsättas, där det med hänsyn till hans skuld och omständigheterna i övrigt provas skäligt.

Nedsättning efter vad nu är sagt äge ej rum, om den ersättningsskyldiges förfarande innefattade brottslig handling.

324 §.

Äro flera ersättningsskyldiga för skada efter vad i 319—323 §§ är stadgat, svare de för ersättningen en för alla och alla för en, den vars ersättningsskyldighet nedsatts enligt 323 § dock allenast med det nedsatta beloppet. Sinsemellan skola de taga del i ersättningens gäldande efter ty med hänsyn till den större eller mindre skuld, som finnes ligga envar av dem till last, samt till omständigheterna i övrigt provas skäligt.

XIII. Straffbestämmelser.

325 §.

Driver någon här i riket försäkringsrörelse utan att vara berättigad därtill, straffes med dagsböter eller fängelse.

326 §.

Med dagsböter eller fängelse straffes

1. stiftare, där han uppsåtligen eller av grov vårdslöshet meddelar oriktig eller vilseledande uppgift i teckningslista eller i handling, som bifogas

listan eller eljest framlägges på konstituerande stämman, eller i ansökan om stadfästelse å bolagsordning eller grunder;

2. styrelseledamot, verkställande direktör eller annan, som i anmälan för eller ansökan om registrering eller i försäkran eller annan handling som fogas därvid uppsåtligen eller av grov vårdslöshet meddelar oriktig eller vilseledande uppgift;

3. styrelseledamot, verkställande direktör eller likvidator, där han uppsåtligen eller av grov vårdslöshet meddelar oriktig eller vilseledande uppgift i handling, som hålles tillgänglig för aktieägare eller aktietecknare eller för delägare eller röstberättigade, som ej äro delägare, eller som framlägges på bolagsstämma, eller i påskrift å sådan handling eller i handling eller meddelande som kungöres eller sändes till aktieägare, delägare eller röstberättigad;

4. styrelseledamot eller verkställande direktör, där han vid upprättande av balansräkning, vinst- och förlusträkning, förvaltningsberättelse eller redogörelse, varom förmäles i 91 och 97 §§ eller 205 §, jämförd med 91 och 97 §§, eller 139, 146 eller 241 §, uppsåtligen förfar i strid mot bestämmelser, som avses i 93—97 §§ eller 139 § eller 205 §, jämförd med 93 § 1—5 mom. och 7—8 mom., 94 § 1 mom. och 3—5 mom. samt 95—97 §§;

5. likvidator som vid upprättande av balansräkning, likvidationsräkning, vinst- och förlusträkning eller förvaltningsberättelse, som avses i 148, 152, 157, 243, 247 eller 252 §, uppsåtligen förfar i strid mot bestämmelserna i nämnda lagrum, så ock likvidator som vid upprättande av balansräkning enligt 163 eller 259 § uppsåtligen förfar i strid mot bestämmelser som avses i 139 § samt 93 eller 94 §;

6. revisor eller likvidationsrevisor, där han i revisionsberättelse eller annan handling, som framlägges på bolagsstämma eller annorledes hålles tillgänglig för aktieägare eller aktietecknare eller för delägare eller röstberättigade, som ej äro delägare, eller i påskrift å sådan handling uppsåtligen eller av grov vårdslöshet meddelar oriktig eller vilseledande uppgift rörande bolagets angelägenheter eller uppsåtligen eller av grov vårdslöshet underlåter att göra anmärkning beträffande förvaltningen, ändå att anledning därtill föreligger;

7. revisor eller likvidationsrevisor, där han uppsåtligen eller av grov vårdslöshet meddelar oriktig eller vilseledande uppgift i yttrande, vilket enligt 105 § andra stycket första punkten, 153 § eller 157 § överlämnas till styrelse eller god man för stiftelse som avses i lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser.

327 §.

Med dagsböter eller fängelse straffes ock

1. styrelseledamot eller verkställande direktör, som uppsåtligen eller av vårdslöshet meddelar oriktig eller vilseledande uppgift i redogörelse, utredning eller bevis, som avses i 281 eller 282 §, eller vid lämnande av upplysning enligt 283 §;

2. aktuarie, där han i redogörelse eller utredning, som enligt 281 eller

282 § avlämnats till försäkringsinspektionen, uppsåtligen eller av vårdslöshet meddelar oriktig eller vilseledande uppgift;

3. styrelseledamot, med vars begivande utfärdas aktiebrev, interimsbevis eller teckningsbevis, som är ställt till innehavaren, eller dylikt brev eller bevis, i vilket mot föreskrift i 30 § andra stycket, 31 § första stycket tredje punkten eller 31 § andra stycket tredje punkten den i förbehåll som i nämnda lagrum sägs bestämda inskränkningen icke angivits;

4. styrelseledamot eller likvidator, där han uppsåtligen låter i aktieboken verkställa införing i strid mot bestämmelserna i 35 § 1 mom. andra eller tredje stycket, 35 § 2 mom. första eller andra stycket, 35 § 3 mom. första punkten, 54 § tredje punkten eller 59 § 2 mom. tredje stycket eller fjärde stycket sista punkten eller underlåter att ombesörja, att förändring i äganderätten till aktie varder jämlikt 35 § 1 mom. tredje eller fjärde stycket, 35 § 2 mom. första eller andra stycket eller 35 § 3 mom. första punkten införd i aktieboken;

5. styrelseledamot, verkställande direktör eller likvidator, som uppsåtligen eller av vårdslöshet i strid mot bestämmelserna i 63 §, 67 § 1 mom., 68 § första stycket, 193 § eller 195 § 1 mom. låter verkställa utbetalning till aktieägare eller garant;

6. revisor, likvidationsrevisor eller revisors eller likvidationsrevisors medhjälpare som, oaktat han insett eller bort inse, att skada därav kunnat följa, yppar något av vad vid verkställd granskning kommer till hans kännedom, utan att det med nödvändighet erfordras för fullgörande av hans uppdrag;

7. den som i sådan försäkran, varom förmäles i 107 §, uppsåtligen lämnar oriktig uppgift.

328 §.

Med dagsböter straffes

1. revisor eller likvidationsrevisor, där han annorledes än i 326 § 6 sägs vid upprättande av revisionsberättelse, som avses i 104, 146, 153 eller 157 § eller 206 §, jämförd med 104 §, eller 241, 248 eller 252 §, väsentligen efterätter bestämmelserna i nämnda lagrum;

2. stiftare, där han uppsåtligen eller av vårdslöshet bestyrker avskrift, som i 12 § första stycket eller 175 § första stycket sägs, ehuru avskriften är oriktig, så ock styrelseledamot, styrelsesuppleant, verkställande direktör, vice verkställande direktör, likvidator, suppleant för likvidator eller firma-tecknare, där han uppsåtligen eller av vårdslöshet bestyrker avskrift, varom förmäles i 341 § andra stycket, ehuru avskriften är oriktig.

329 §.

Med dagsböter straffes ock

1. den som, i annat fall än i 327 § 3 och 4 avses, underlåter att iakttaga föreskrift i 30 §, 31 § första, andra eller fjärde stycket, 35 §, 54 § tredje punkten eller 59 § 2 mom. tredje stycket eller fjärde stycket sista punkten,

så ock den som bryter mot föreskrift i 34 §, 51 § andra stycket första punkten, 59 § 2 mom. fjärde stycket första punkten, 64 §, 334 § 2 mom. tredje stycket eller 340 §;

2. den som bryter mot föreskrift i 301 §;

3. styrelseledamot, verkställande direktör eller likvidator, där han underlåter att verkställa påskrift å aktiebrev enligt 51 § andra eller tredje stycket, 59 § 2 mom. fjärde stycket, 60 § sista stycket, 61 § 2 mom. andra stycket eller 156 § andra stycket;

4. ledamot i styrelse eller god man för försäkringsaktiebolags personalstiftelse, där han underlåter att iakttaga vad honom enligt 105 § första stycket åligger.

330 §.

Böter och viten, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan.

XIV. Allmänna bestämmelser.

331 §.

Betalning för tecknad aktie eller tecknat garantibelopp medelst anvisning eller förbindelse, som utställts av riksbanken eller annan bank och är betalbar vid uppvisandet, så ock betalning genom insättning på räkning, som på begäran av stiftarna eller styrelsen öppnats av bank för mottagande av inbetalning å aktier eller garantikapital i bolaget, skall var jämställd med betalning i penningar. Öppnas sådan räkning, skall banken låta ombesörja påskrift därom å teckningslistan, så ock i kvitto å gjord insättning anmärka, att insättningen skett på räkning som avses i denna paragraf.

Tillgodohavande å räkningen skall, med den inskränkning som följer av vad i tredje och fjärde styckena stadgas, stå till bolagets fria förfogande.

På räkningen insatt belopp må ej för bolaget lyftas, innan bolaget registrerats, ej heller, i fråga om försäkringsaktiebolag, där i beslut om aktiekapitalets ökning medelst ny aktieteckning upptagits bestämmelse om minimateckning, innan registrering skett på anmälan enligt 56 §, eller, om styrelsen enligt 58 § beslutat aktiekapitalets ökning, innan bolagsstämmans godkännande av ökningsbeslutet registrerats.

Inträffar sådant fall att aktieteckning eller teckning av garantibelopp enligt 16, 56 eller 178 § icke vidare är bindande, skall det på räkningen insatta beloppet jämte därå gottgjord ränta återbetalas till den, som verkställt teckningen, eller hans rättsinnehavare. Har teckningsbevis eller interimbevis utfärdats, skall beviset förses med påskrift om återbetalningen.

332 §.

1 mom. Har någon genom testamente erhållit nyttjanderätten till aktier i försäkringsaktiebolag eller ock avkomsten av sådana aktier med bestäm-

melse, till betryggande av hans avkomsträtt, att aktierna skola sättas under särskild vård, skall, där enligt testamentet rätten att i bolaget företräda aktierna skall tillkomma nyttjande- eller avkomsträttshavaren, beträffande denne, såvitt angår rätten att i bolaget företräda aktierna, gälla vad i denna lag om aktieägare är stadgat.

Såväl ägaren som nyttjande- eller avkomsträttshavaren skall på anmälan bliva införd i aktieboken. Vid införingen skall anteckning göras om äganderättsförvärvet och om den med nyttjande- eller avkomsträtten förenade rätten att i bolaget företräda aktierna. I fråga om införelse av nyttjande- eller avkomsträttshavaren skall i övrigt vad om införelse av aktieägare är stadgat äga motsvarande tillämpning, dock skall påskrift om införingen ej ske å aktiebrevet. Styrkes att nyttjande- eller avkomsträtten upphört, skall anteckning där- om göras i aktieboken.

Skall försäkran som avses i 107 § avgivas av nyttjande- eller avkomsträtts- havare, varde försäkran därefter lämpad.

2 mom. När god man på grund av förordnande jämlikt 11 kap. 4 § 5 lagen om förmynderskap förvaltar aktier för blivande ägares räkning, skall blivande ägare på anmälan av gode mannen införas såsom ägare i aktieboken med anteckning om förvärvet och om förordnandet.

333 §.

1 mom. Äger ett försäkringsaktiebolag eller ett ömsesidigt försäkringsbolag mer än hälften av aktierna i ett försäkringsaktiebolag eller, om aktier med olika röstvärde finnas, så många aktier, att röstetalet för dem utgör mer än hälften av röstetalet för samtliga aktier, skall det förra bolaget anses såsom moderbolag och det senare bolaget såsom dotterbolag. Om ett eller flera dotterbolag eller ock moderbolaget och ett eller flera dotterbolag tillsammans äga så många aktier i ett försäkringsaktiebolag som nyss sagts, skall jämväl sistnämnda bolag anses såsom dotterbolag (dotterdotterbolag) till moderbolaget. Har ett försäkringsbolag eljest på grund av aktieinnehav eller till följd av garantiavtal eller annat avtal eller av annan orsak ett bestämmande inflytande över ett annat försäkringsbolag, varmed jämväl är förbundet ett väsentligt intresse i det senares ställning och resultatet av dess verksamhet, skall ock det förra bolaget anses såsom moderbolag och det senare bolaget såsom dotterbolag.

Alla bolag, som äro med varandra sålunda förenade att de inbördes äro moder- och dotterbolag eller dotterbolag till samma moderbolag, kallas koncernbolag.

2 mom. Då sådant förhållande inträtt att ett försäkringsbolag enligt vad i 1 mom. sägs skall anses såsom moderbolag i förhållande till annat försäkringsbolag, skall det förra bolagets styrelse därom ofördröjligen underrätta styrelsen för det senare bolaget. Dotterbolags styrelse vare pliktig att meddela styrelsen för moderbolaget de upplysningar, som äro erforderliga för beräkningen av koncernens ställning och resultatet av koncernens verksamhet i dess helhet.

334 §.

1 mom. Beslutas i försäkringsaktiebolag enligt 61 § sådan nedsättning av aktiekapitalet, att nedsättningens genomförande medelst minskning av aktiernas nominella belopp skulle medföra att detta skulle nedgå under femtio kronor, äge, där nedsättningen ej skall genomföras medelst inlösen eller indragning av aktier, bolagsstämman besluta sammanläggning av aktierna i bolaget. Sammanläggningen må ej avse flera aktier än som erfordras för att vid utbyte mot en ny aktie dennas nominella belopp icke skall understiga femtio kronor.

Beslut om sammanläggning av aktier, efter vad ovan stadgas, vare ej gällande, med mindre beslutet ingår i nedsättningsbeslutet.

I annat fall än nu är sagt vare beslut om sammanläggning av aktier ej gällande, med mindre samtliga aktieägare förenat sig därom.

Där beslut om sammanläggning av aktier ej ingår i beslut om nedsättning av aktiekapitalet, skall beslutet ofördröjligen av styrelsen eller verkställande direktören anmälas för registrering. Vid anmälningen skola fogas två enligt 341 § andra stycket bestyrkta avskrifter av protokoll som förts i ärendet.

2 mom. När registrering skett av beslut om sammanläggning av aktier eller, om sådant beslut ingår i beslut om nedsättning av aktiekapitalet, när aktiekapitalet enligt 62 eller 63 § skall anses nedsatt, skola aktiebrev icke för ägaren medföra annan rätt mot bolaget än att i utbyte erhålla brev å nya aktier till det antal som belöper på de förutvarande aktierna eller, där ej fullt antal nya aktier belöper på de förutvarande, ett delbevis för varje aktie, som ej kan utbytas. Sådant bevis skall innehålla att ägaren är berättigad erhålla en ny aktie mot avlämnande av det antal delbevis som erfordras för utbekommande av en ny aktie.

Det åligger styrelsen att ofördröjligen för sådant utbyte från aktieägarna infordra breven å de förutvarande aktierna genom anmaning, som skall givas på det sätt varom i 115 § tredje stycket stadgas för där avsedd kallelse. Avlämna aktieägare icke aktiebrev för utbyte inom sex månader efter det de sålunda infordrats, skall ny anmaning på samma sätt ske till dessa aktieägare. Avlämnas icke aktiebrev inom ett år efter denna anmaning, skola å dem belöpande aktiebrev och delbevis för vederbörandes räkning försäljas på offentlig auktion, i den ordning varom stadgas i förordningen den 23 oktober 1914 om vad vid försäljning av värdepapper i vissa fall skall iakttagas. Sedan försäljning skett, medföra de förutvarande aktiebrev icke annan rätt för ägaren än att utbekomma å dem belöpande del av det vid försäljningen influtna beloppet med avdrag för kostnaderna för den senare anmaningen och för försäljningen. Den senare anmaningen skall innehålla erinran om påföljden av att den ej efterkommes.

I brev å ny aktie skall angivas, att aktien tillkommit efter sammanläggning av förutvarande aktier. De äldre aktiebrev skola i betryggande ordning makuleras.

3 mom. Vad i 2 mom. stadgas om utbyte av aktiebrev vid sammanläggning

av aktier skall äga motsvarande tillämpning, då på grund av beslut om bolagsordningsändring rörande akties nominella belopp delning av aktie i flera nya aktier skall äga rum.

335 §.

Vill aktieägare enligt 128 § påkalla inlösen av sina aktier, skall skriftlig ansökan därom göras hos styrelsen inom två veckor efter den bolagsstämma, därå förbehåll om inlösen gjorts. Styrelsen skall efter utgången av nämnda tid ofördröjligen i rekommenderat brev giva de aktieägare, för vilka lösningsplikt kan inträda, underrättelse om de ansökningar som inkommit till styrelsen. Bestrider sådan aktieägare, att grund för anspråket föreligger, eller kan överenskommelse ej träffas om lösens belopp, skall tvisten avgöras av tre skiljemän.

Kunna de aktieägare, som gjort ansökan om inlösen, ej enas om utseende av skiljeman, skall försäkringsinspektionen utse skiljeman bland dem som av nämnda aktieägare därtill föreslagits. Styrelsen äge utse skiljeman och föra talan för de aktieägare, för vilka lösningsplikt kan inträda. I övrigt skall i fråga om skiljemännen och förfarandet inför dem i tillämpliga delar gälla vad i lagen om skiljemän är stadgat. Är tvist om lösens belopp, skall detta bestämmas så att det motsvarar aktiens verkliga värde. För lösen vare de aktieägare, som röstat för beslutet, ansvariga en för alla och alla för en. Kostnaderna för skiljemannaförfarandet skola åvila bolaget, där ej skiljemännen på grund av särskilda omständigheter pröva skäligt ålägga aktieägare att helt eller delvis svara för dessa kostnader. Part, som är missnöjd med skiljemännens beslut, äger, där ej annat stadgats i bolagsordningen, draga tvisten under rättens prövning, såframt han väcker talan inom tre månader från det beslutet i huvudskrift eller avskrift delgavs honom. Styrelsen skall ofördröjligen ombesörja delgivningen av beslutet. Talan må föras av såväl styrelsen som enskild lösningspliktig aktieägare. Sådan talan gälle till förmån för annan lösningspliktig.

Kunna de lösningspliktiga aktieägarna ej enas om fördelningen sinsemellan av de aktier som skola inlösas, skola de övertaga aktierna efter antalet av de aktier, med vilka de deltagit i beslutet om bolagsordningsändring eller om nedsättning av aktiekapitalet.

336 §.

Av aktierna i svenskt aktiebolag må försäkringsbolag icke utan försäkringsinspektionens medgivande äga mer än en tjugondel eller, om aktier med olika röstvärde finnas, större antal än att röstetalet för aktierna utgör högst en tjugondel av röstetalet för samtliga aktier. Tillhör försäkringsbolaget koncern, skall vad sålunda stadgats gälla koncernen.

Vad i första stycket är stadgat skall ej äga tillämpning å aktier i försäkringsaktiebolag eller i aktiebolag, som har till uteslutande syfte att äga aktier i försäkringsaktiebolag eller att tillskjuta garantikapital i ömsesidigt försäkringsbolag.

337 §.

Föreligger intressegemenskap mellan försäkringsbolag, å ena, samt aktiebolag, varå denna lag icke äger tillämpning, eller registrerad förening, å andra sidan, äge försäkringsinspektionen att, där det med hänsyn till tillsynen över försäkringsverksamheten finnes nödigt och sedan Konungen därtill lämnat samtycke, förelägga aktiebolag eller förening som här avses att avgiva särskild redovisning över intressegemenskapen enligt anvisningar av försäkringsinspektionen.

338 §.

Utan försäkringsinspektionens medgivande må två eller flera försäkringsbolag icke meddela försäkring under gemensam ansvarighet en för alla och alla för en.

339 §.

Försäkringsbolag må ej utlåna medel till styrelseledamot, styrelsesuppleant, verkställande direktören, vice verkställande direktör, aktuarie eller revisor i bolaget eller i annat bolag inom samma koncern. Ej heller må lån utlämnas mot borgen av person som ovan sägs.

Vad i första stycket första punkten stadgas utgöre ej hinder för bolaget att i enlighet med vad därom i grunderna föreskrives utlämna lån mot säkerhet i försäkringsbrev.

340 §

Försäkringsbrev skall innehålla uppgift ej mindre om de för bolaget, som meddelar försäkringen, gällande allmänna försäkringsvillkor än även om de särskilda villkoren för den försäkring, som avses i brevet.

341 §.

Skall enligt bestämmelse i denna lag anmälan eller ansökan göras eller annan handling undertecknas av styrelsen, skall egenhändig namnunderskrift tecknas av minst hälften av hela antalet styrelseledamöter eller vid förfall för styrelseledamot av styrelsesuppleant. Där undertecknande skall ske av samtliga styrelseledamöter, må ock vid förfall för styrelseledamot egenhändig namnunderskrift tecknas av styrelsesuppleant. Vad nu är sagt skall äga motsvarande tillämpning, då anmälan eller ansökan skall göras eller annan handling skall undertecknas av likvidatorerna eller samtliga likvidatorer. Skall handling undertecknas av verkställande direktören, må vid förfall för honom undertecknande ske av vice verkställande direktör eller, där sådan ej finnes, av styrelseledamot eller styrelsesuppleant, som därtill bemyndigats av styrelsen.

Avskrift, som på grund av särskild föreskrift i denna lag skall vara bestyrkt enligt detta stycke, skall vara till riktigheten bestyrkt av notarius publicus eller landsfiskal eller ock av minst två personer, som hava ställning av styrelseledamot, styrelsesuppleant, verkställande direktör, vice verkställande direktör, likvidator, suppleant för likvidator eller firmatecknare.

Annan avskrift skall, där ej särskild föreskrift givits, vara till riktigheten bestyrkt av två personer.

342 §.

Skall på grund av stadgande i denna lag eller föreskrift i bolagsordning kungörelse äga rum i tidning inom viss ort, bör sådan tidning väljas som genom sin spridning är ägnad att bringa kungörelsen till allmän kännedom.

343 §.

Försäkringsbolag vare uti de mål, för vilka ej annorlunda genom lag stadgas, lydande under allmän underrätt i den ort, där styrelsen har sitt säte.

Åtal för försummelse att enligt bestämmelse i denna lag göra anmälan för registrering så ock talan, varom i 65 § 1 mom. och 335 § stadgas, skall likaledes upptagas av allmän underrätt som i första stycket sägs.

344 §.

Innehåller bolagsordningen förbehåll, att tvister mellan bolaget och styrelsen, styrelseledamot, verkställande direktören, likvidator eller aktieägare eller delägare eller röstberättigad, som ej är delägare, skola hänskjutas till avgörande av en eller flera skiljemän, äge det förbehåll samma verkan som tillkommer skiljeavtal. Om påkallande av förbehållets tillämpning gälle vad om stämning i denna lag finnes stadgat; där styrelsen vill föra klander-talan mot bolagsstämmbeslut på grund som avses i 131 § 1 mom. andra stycket eller 229 § 1 mom. andra stycket, skall styrelsens rätt till talan anses bevarad, om den i 89 § eller 204 § 2 mom. omförmälda stämman blivit inom klandertiden utlyst att hållas så snart det med iakttagande av föreskriven kallelsetid kan ske.

XV. Om vissa undantag i fråga om lagens tillämplighet.

345 §.

Beträffande tjänstepensionsförsäkring må Konungen, där sådant finnes från allmän synpunkt ändamålsenligt, medgiva avvikelser från vad denna lag innehåller. Konungen må ock i fråga om återförsäkring medgiva de avvikelser, som provas skäligen.

Driver försäkringsbolag rörelse i utlandet, äger försäkringsinspektionen för det utländska försäkringsbeståndet medgiva de avvikelser från vad denna lag innehåller, som med hänsyn till utländsk lag finnas påkallade.

346 §.

I avseende å Stockholms stads brandförsäkringskontor skall i tillämpliga delar gälla vad i denna lag är beträffande ömsesidigt försäkringsbolag, som meddelar brandförsäkring för all framtid eller för längre tid än tio år, i all-

mänhet stadgat, dock att härigenom icke föränledes skyldighet för kontorets delägare att vidkännas vidsträcktare ansvarighet för kontorets förbindelser än som förefunnits före den 1 januari 1904.

347 §.

I fråga om ränte- och kapitalförsäkringsanstalt skall i tillämpliga delar gälla vad i denna lag stadgas angående ömsesidigt försäkringsbolag, dock att

1. vad i 171 § första stycket första punkten stadgas icke skall äga tillämpning;

2. premiereserven skall utgöra summan av besparingsfonden och livräntefonden; samt

3. vad i 271 § andra stycket sägs om premiereserven i stället skall avse livräntefonden.

Med besparingsfonden förstås den mot försäkringarna i anstalten svarande behållningen, vad angår kapitalförsäkring i den mån behållningen icke förfallit till betalning, och vad angår livränteförsäkring i den mån de försäkrade ej uppnått den ålder, då livränta skall börja utgå. Med livräntefond förstås kapitalvärdet av utgående livräntor.

348 §.

Vad ovan i denna lag är föreskrivet skall ej äga tillämpning å:

a) försäkringsanstalt, som inrättats av staten,

b) ömsesidigt försäkringsbolag för försäkring av egendom å landsbygden, vars verksamhetsområde är mindre än ett härad eller, där det omfattar delar av flera härad, mindre än tio socknar, varvid med härad likställes tingslag i de orter där benämningen härad ej förekommer,

c) sjukkassa, understödsförening eller annan förening, å vilken lagen om allmän sjukförsäkring eller lagen om understödsföreningar äger tillämpning.

Bolag, varom ovan under b) förmäles, vare dock pliktigt att angående sin verksamhet göra anmälan och lämna uppgifter i enlighet med de föreskrifter, Konungen meddelar.

I fråga om ömsesidigt försäkringsbolag som avses i lagen om försäkring för olycksfall i arbete så ock beträffande rörelse som drives enligt lagen om trafikförsäkring å motorfordon är denna lag tillämplig i den mån annat ej följer av vad i nämnda lagar är särskilt stadgat.

F ö r s l a g

till

Lag angående införande av nya lagen om försäkringsrörelse.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Den nu antagna lagen om försäkringsrörelse skall jämte vad nedan stadgas lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1949.

2 §.

Genom nya lagen upphäves, med den begränsning här nedan stadgas, lagen den 25 maj 1917 (nr 257) om försäkringsrörelse tillika med alla de särskilda stadganden, vilka innefatta ändring i eller tillägg till nämnda lag, så ock vad i övrigt finnes i lag eller särskild författning stridande mot nya lagens bestämmelser.

3 §.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till lagrum, som ersatts genom bestämmelse i nya lagen, skall denna i stället tillämpas.

4 §.

1 mom. Den nya lagen skall lända till efterrättelse jämväl å försäkringsbolag, som registrerats enligt äldre lag. Därvid skall dock iakttagas vad nedan stadgas.

2 mom. I fall, då införelse i aktieboken skett innan nya lagen trätt i kraft, äga bestämmelserna i 32 § 2 mom., 35 § 2 mom. andra stycket och 38 § icke tillämpning. Har den, som åberopar annat förvärfv av aktiebrev än överlåtelse, blivit i aktieboken införd före nya lagens ikraftträdande, och har ej, inom tre år efter det lagen trädde i kraft, ansökan gjorts om aktiebrevets dödande eller talan mot innehavaren instämts om bättre rätt till aktiebrevet, skall dock, när överlåtelse eller pantsättning därefter sker, vad i 32 § 2 mom. och 35 § 2 mom. andra stycket är stadgat äga motsvarande tillämpning.

3 mom. Styrelsen för försäkringsbolag som registrerats enligt äldre lag må hos Konungen göra ansökan om stadfästelse å sådan ändring av bolagsordning och grunder, som erfordras för vinnande av överensstämmelse med förekrifterna i den nya lagen. Konungen prövar ansökningen jämlikt bestämmelserna i 4 eller 166 § nya lagen, dock att prövningen icke må avse frågan huruvida bolagets rörelse är behövlig. Varda bolagsordningen och

grunderna stadfästa, beviljar Konungen koncession tillsvidare eller, där särskilda omständigheter därtill föranleda, för bestämd tid, högst tio år, och därutöver intill slutet av då löpande räkenskapsår.

4 mom. Ansökan enligt 3 mom. skall inlämnas till försäkringsinspektionen senast sex månader efter det nya lagen trätt i kraft. Där så finnes påkallat, må Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, försäkringsinspektionen medgiva, att tiden utsträcket till högst två år.

Innan fråga om koncession avgjorts, må bolaget fortsätta sin verksamhet enligt bestämmelserna i äldre lag, i den mån ej Konungen förordnat att föreskrifter i nya lagen skola tillämpas.

5 mom. Sker ej ansökan varom i 3 mom. förmäles inom föreskriven tid eller varder ansökningsavslagen, skall bolaget träda i likvidation.

Hava likvidatorer för försäkringsbolag utsetts innan nya lagen trätt i kraft eller föreligger fall som i första stycket sägs, skall äldre lag gälla i avseende å likvidationen.

5 §.

Ömsesidigt försäkringsbolags firma, som registrerats innan nya lagen trätt i kraft, må godkännas även om densamma icke överensstämmer med bestämmelserna i 171 § första stycket.

6 §.

Förseelse mot stadgande i äldre lag skall bedömas efter nämnda lag även efter det stadgandet upphört att gälla.

7 §.

För giltigt beslut om sådan ändring av bolagsordning som avses i 4 § 3 mom. vare, utan hinder av vad eljest kan i äldre lag eller bolagsordningen vara stadgat angående särskild röstpluralitet, erforderligt allenast att beslutet fattats å två på varandra följande bolagsstämmor och å den sista stämman biträts av minst två tredjedelar av de röstande.

8 §.

Det ankommer på Konungen att meddela de föreskrifter, vilka betingas av att Konungens Befallningshavande icke vidare skall taga befattning med ärenden rörande stadfästelse å bolagsordning för och registrering av ömsesidigt försäkringsbolag.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 17 december 1947.

Närvarande:

justitieråden LAWSKI,
 GYLLENSWÄRD,
 NISSEN,
regeringsrådet KUYLENSTIERNA.

Enligt lagrådet den 20 september 1947 tillhandakommet utdrag av protokoll över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 30 juni 1947, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till *lag om försäkringsrörelse* samt *lag angående införande av nya lagen om försäkringsrörelse*.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Olof H. Appellofft.

Lagförslagen föranledde följande yttranden:

1. Förslaget till lag om försäkringsrörelse.

Förslaget i allmänhet.

Lagrådet:

En huvuduppgift vid den omarbetning av lagstiftningen om försäkringsrörelse som skett i det remitterade förslaget har varit att i nämnda lagstiftning inarbeta tillämpliga regler i nya aktiebolagslagen. I stora stycken ha denna lags bestämmelser kunnat utan saklig ändring upptagas i förslaget. De sålunda överförda stadgandena ha emellertid i åtskilliga fall fått undergå ändringar av helt och hållet redaktionell art. Då ändringar av dylikt slag äro ägnade att åstadkomma oklarhet om antingen nya aktiebolagslagens eller förslagets innebörd, hemställles, att de från nya aktiebolagslagen hämtade bestämmelser, som icke av sakliga skäl behövt omarbetas, måtte avfattas i fullständig överensstämmelse med sagda lag.

2 §.

Lagrådet:

Till undvikande av det missförstånd, att till de särskilda bestämmelser angående livförsäkring, vilka skola äga motsvarande tillämpning i fråga om viss

annan personförsäkring, är att hänföra även föreskriften i andra punkten av första stycket, torde i förtydligande syfte böra i andra stycket ordet »nedan» inskjutas mellan »vad» och »i denna lag».

8 §.

Lagrådet:

Medan i 3 § nya aktiebolagslagen stadgas, att betalning för aktie skall erläggas i penningar, där den ej må annorledes fullgöras efter vad i samma lag sägs, innehåller förevarande paragraf härutinnan, att betalning för aktie ej må erläggas annorledes än i penningar. Såsom av försäkringsutredningens motiv och remissen framgår beror avvikelsen från nya aktiebolagslagen på att man på detta sätt velat skapa ett förbud mot apportbildning. Men med paragrafens avfattning skulle det även bli förbjudet att fullgöra betalningen genom kvittning enligt 36 § andra stycket eller på sätt som medgives i 331 §. Då föreskrifter om apport icke finnas i förslaget, synes man emellertid för att undvika nyssberörda, icke avsedda konsekvenser av den valda avfattningen lämpligen kunna låta ifrågavarande bestämmelse utformas efter mönstret av nya aktiebolagslagen och alltså innehålla, att betalningen skall erläggas i penningar, där den ej må annorledes fullgöras efter vad i förevarande lag sägs.

9 §.

Lagrådet:

I samband med tillkomsten av 1927 års lag om försäkringsavtal insattes i de i huvudsak likalydande 7 och 123 §§ gällande lag om försäkringsrörelse bl. a. i första stycket under 4) bestämmelser om att i fråga om livförsäkringsrörelse grunder skulle upprättas beträffande försäkringstagares rätt när, annorledes än i följd av återköp eller underlåten premiebetalning, försäkringen upphör i förtid eller bolaget eljest är fritt från ansvarighet för försäkringsfall.

Såsom skäl för kompletteringen, vilken föreslagits av obligationsrättskommittén, anförde denna: Det vore enligt gällande lag icke nödvändigt att i grunderna bestämma, huru med premiereserven skulle förfaras för den händelse bolaget av annan anledning än i följd av underlåten premiebetalning skulle bliva fritt från ansvarighet. Härutinnan vore emellertid en ändring erforderlig. När exempelvis kommittén ansett sig kunna i förslaget till lag om försäkringsavtal förorda, att försäkringsgivaren i vissa fall skulle bliva fri från ansvarighet för inträffande försäkringsfall, om försäkringstagaren lämnat oriktiga uppgifter vid avtalets slutande eller den, å vars liv försäkringen tagits, själv berövat sig livet, hade kommittén utgått från den förutsättningen, att i de av Kungl. Maj:t fastställda grunderna skulle upptagas bestämmelser rörande den rätt till premiereserven, som i dylikt fall skulle tillkomma försäkringstagaren.

I förevarande paragraf liksom i den likalydande 173 § har någon motsvarighet till stadgandet i första stycket under 4) i förstnämnda två paragrafer icke upptagits. Härvid bör emellertid erinras om att i punkt 3 såsom ett ämne, beträffande vilket grunder skola upprättas, angivits försäkringstagares rätt

till återköp och fribrev, medan de häremot svarande stadgandena i gällande lag blott tala om rätten till återköp. Punkt 5 i förslaget avser, liksom stadgandet i första stycket under 3) i nyssberörda två paragrafer, verkan av underlåten premiebetalning.

Såsom av remissen framgår är skälet till denna avvikelse från gällande lag — en avvikelse, som icke avsetts vara av saklig natur — att den rätt, som tillkommer försäkringstagare i fall då försäkringsbolag enligt lag eller avtal är fritt från ansvarighet, städse skulle hänföra sig till möjligheten att återköpa försäkringen eller att erhålla fribrev. Detta lär emellertid enligt den terminologi, som torde vara den härskande, icke gälla, om det först sedan försäkringsfallet inträffat uppdagats att bolaget är fritt från ansvarighet. I en sådan situation torde vederbörande blott äga en rätt till ersättning, låt vara att denna utgår enligt samma principer som gälla i avseende på återköp och fribrev.

Då gällande lags sakliga innehåll bör bibehållas, förordas, att i förevarande paragraf såsom ett ämne, beträffande vilket grunder för livförsäkringsrörelse skola upprättas, i en ny punkt 6 angives försäkringstagares rätt när, annorledes än av anledning som avses under 3 eller 5, försäkringen upphör i förtid eller bolaget eljest är fritt från ansvarighet för försäkringsfall. Härav föranledes omnumrering av de följande punkterna.

11, 12, 19 och 29 §§.

Lagrådet:

På åtskilliga ställen i förslaget ha olika åtgärder i samband med försäkringsbolags bildande knutits till »Konungens beslut om stadfästelse», »stadfästelse av bolagsordningen» eller dylikt. Enligt 4 § stadfäster Konungen dels bolagsordningen dels, om bolagets rörelse avser livförsäkring eller annat slag av försäkring för all framtid eller för längre tid än tio år, grunder samt beviljar koncession. Det avgörande beslutet är såsom också framgår av 1 § uppenbarligen det, varigenom koncession meddelas. Vid sådant förhållande synes det lämpligare att binda förutnämnda åtgärder vid koncessionen än vid stadfästelsen.

I 11 § bör i enlighet härmed i ingressen till och fjärde punkten i första stycket uttrycket »stadfästelse å bolagsordningen meddelats» utbytas mot »koncession beviljats».

Enligt 12 § skall vid teckningslista vara fogad avskrift av Konungens beslut om stadfästelse. Härmed lär avses såväl bolagsordningen som de i 9 § omnämnda grunderna. Då ej blott dessa beslut utan även koncessionen äro av grundläggande betydelse för bolagsbildningen och böra bringas till aktietecknarnas kännedom, hemställas om sådan ändring att vid teckningslistan skola vara fogade avskrifter av koncessionen, bolagsordningen och i 9 § omnämnda grunder.

Enligt 19 § skola stiftarna å konstituerande stämma framlägga Konungens beslut om stadfästelse samt teckningslistan i huvudskrift. Här synes ändringen lämpligen kunna göras så, att stiftarna skola å stämma i huvudskrift framlägga teckningslistan jämte de handlingar, av vilka enligt 12 § avskrifter skola vara fogade vid densamma.

I 29 § första stycket synas orden »stadfästelse å bolagsordningen meddelats» böra utbytas mot »koncession beviljats». I femte stycket punkt 3 i samma paragraf torde orden »Konungens beslut om stadfästelse» böra ersättas med »koncessionen, bolagsordningen och i 9 § omförmälda grunder». Om i samma punkt ordet »exemplar» utbytes mot »avskrifter», kunna i sjätte stycket orden »och exemplar av stadfästelsebeslutet» utgå.

65 §.

Lagrådet:

I 52 § andra stycket i 1910 års aktiebolagslag stadgas att, där aktiebrevens skola ställas till viss man, i bolagsordningen må kunna intagas förbehåll, varigenom rätten för aktiebolag eller annan samfällighet eller för annan än här i riket bosatt svensk medborgare att genom teckning eller överlåtelse förvärva aktie inskränkes. Detta stadgande har i 177 § första stycket nya aktiebolagslagen omredigerats och fullständigats. Bland annat har det kommit att otvetydigt framgå, att sådan inskränkning i rätten att förvärva aktie, som förbehållet avser, måste gälla såväl teckning som överlåtelse av aktie och ej kan begränsas att gälla endast ettdera av dessa förvärvssätt. Därjämte har stadgandet om s. k. förbjudna rättssubjekt avfattats så att förbehåll må göras därom att aktier ej må på något av nyss angivna sätt förvärfvas av aktiebolag eller andra samfälligheter eller stiftelser eller av vissa slag av aktiebolag eller andra samfälligheter eller stiftelser eller av annan än svensk medborgare. Vidare har i andra stycket av 177 § nya aktiebolagslagen intagits en kompletterande bestämmelse, som hämtats ur 3 § lagen den 30 maj 1916 om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag men som genom överflyttningen fått ett vidgat innehåll.

1917 års lag om försäkringsrörelse har i 44 § fjärde stycket en bestämmelse som, bortsett från de inledande orden, är ordagrant lika med det återgivna stadgandet i 1910 års aktiebolagslag. Och denna bestämmelse har enligt förevarande förslag icke ansetts behöva omredigeras i annat avseende än att orden »här i riket bosatt» framför »svensk medborgare» strukits.

Det är emellertid önskvärt att de förbjudna rättssubjekten även såvitt angår juridiska personer bestämmas på samma sätt i förevarande lag som i nya aktiebolagslagen. Sådant förtydligande som där skett att förbehåll skall avse såväl teckning som överlåtelse synes också önskvärt. Då skäl torde föreligga att låta även den i andra stycket av 177 § nya aktiebolagslagen uttalade principen få tydligt uttryck i lagen om försäkringsrörelse — låt vara att 1916 års lag ej skall tillämpas å försäkringsbolag — hemställer lagrådet, att det föreslagna stadgandet i 2 mom. utbytes mot bestämmelser, *dels* att i bolagsordningen ock må intagas förbehåll därom, att aktierna i bolaget eller viss del av dem ej må genom teckning eller överlåtelse förvärfvas av aktiebolag eller andra samfälligheter eller stiftelser eller av vissa slag av aktiebolag eller andra samfälligheter eller stiftelser eller av annan än svensk medborgare, *dels* att, om aktieägare, som enligt förbehållet ej må genom teckning eller överlåtelse förvärva aktier, beträffande vilka förbehållet gäller, annorledes

förvärvat sådana aktier, förbehållet icke skall medföra hinder för honom att på grund av den företrädesrätt till teckning eller erhållande av nya aktier, som enligt förevarande lag eller den vid förvärvet gällande bolagsordningen är förenad med de förvärvade aktierna, bekomma sådana aktier, beträffande vilka förbehållet likaledes gäller.

66 §.

Lagrådet:

Förslaget bygger på tanken att varje försäkringsgren bör med avseende å inkomster och utgifter så långt sig göra låter betraktas som en enhet för sig, skild från övriga slag av försäkringsrörelse. Sålunda stadgas i 95 § att, om verksamheten omfattar flera försäkringsgrenar, intäkter och kostnader beträffande varje verksamhetsgren skola särskilt redovisas, och reglerna om förlusttäckning utgå från principen att förlust, som uppkommit i en viss försäkringsgren, bör i första hand täckas genom användande av intäkter eller avsättningar, som belöpa på samma gren. I enlighet med samma tanke kan ock försäkringsbolagens fondbildning enligt förslaget sägas väsentligen hänföra sig till de särskilda försäkringsgrenarna, därvid förslaget dock skiljer endast mellan livförsäkring, å ena, och annan försäkring, å andra sidan. Frånsett försäkringsfonder hänföra sig till livförsäkringsrörelsen utjämnings-, säkerhets-, återbärings- och regleringsfonderna samt till annan försäkringsrörelse reservfonden. Om sistnämnda fond stadgas i förevarande paragraf att försäkringsaktiebolag skall till dylik fond av årsvinsten å annan rörelse än livförsäkring, efter avdrag för vad som åtgår till täckande av möjligen förefintlig förlust — underförstått å samma rörelse — från föregående år, avsätta minst tio procent, intill dess fonden uppnår viss storlek. Regeln är avfattad såsom under alla förhållanden bindande. En strikt tillämpning därav skulle emellertid understundom kunna leda till egendomliga resultat. Om exempelvis beträffande ett bolag som meddelar både liv- och brandförsäkring verksamheten under ett år skulle utvisa vinst å brandförsäkringen men lika stor förlust å livförsäkringen samt denna förlust ej ens till någon del kunde täckas av inom livförsäkringsgrenen tillgängliga medel, skulle bolaget ändå vara nödsakat göra avsättning till reservfond och därigenom göra sig insolvent med avseende å livförsäkringsverksamheten. Nu stadgas visserligen i 273 § att till täckande av sådan förlust får i viss ordning tillgripas även reservfonden, och då det ju skulle te sig meningslöst att samtidigt avsätta medel till reservfonden och tillgripa den för förlusttäckning, skulle väl i förevarande paragraf kunna intolkas den meningen, att i lägen som det nyss antydda jämkning kunde få ske i avsättningskravet. Det synes dock lämpligt att redan i paragrafens text inrymma en reservation av dylik innebörd. Ett ytterligare skäl härför utgör önskvärdheten av överensstämmelse med parallellstadgandet i 271 §, som handlar om motsvarande fondavsättning — till säkerhetsfond — för livförsäkringsrörelsen och där för det fall att livförsäkringsrörelsen går med vinst men rörelsen i övrigt med sådan förlust, att

föreskriven avsättning till säkerhetsfond skulle göra situationen ohållbar, en uttrycklig inskränkning i skyldigheten att göra dylik avsättning synes ofrånkomlig.

Med stöd av det sålunda anförda hemställer lagrådet, dels att i förevarande paragrafs första stycke efter de två första punkterna införes en ny punkt av det innehåll, att avsättning till reservfond ej må ske av medel som erfordras till täckande av förlust, vilken uppstått å livförsäkringsrörelse och ej motsvaras av befintliga till framtida förfogande avsatta medel eller av fonder för livförsäkringsrörelsen. Tillika torde för undvikande av missuppfattning i styckets första punkt efter ordet »förlust» böra inskjutas »å samma rörelse».

67 §.

Lagrådet:

I det mot 1 mom. svarande 1 mom. av 73 § nya aktiebolagslagen stadgas angående utbetalning till aktieägarna annorledes än i följd av aktiekapitalets nedsättning att sådan utbetalning ej må ske annat än av den vinst, som förefinnes enligt fastställd balansräkning för sista räkenskapsåret, i den mån vinsten icke skall avsättas till reservfonden eller skuldregleringsfond. Lagrummet kompletteras av en i 75 § första stycket — enligt vilket det tillkommer bolagsstämma att besluta, huruvida och i vad mån utdelning skall ske av den vinst som enligt 73 och 74 §§ må utbetalas till aktieägarna — upptagen föreskrift att, om bolagsordningen innehåller avvikande bestämmelser, de skola lända till efterrättelse. Till följd av sistnämnda stadgande kommer vinstutdelning till aktieägarna ej att kunna ske förrän jämväl sådan fondbildning eller avsättning för särskilt ändamål, som må vara föreskriven i bolagsordningen, ägt rum.

Det remitterade förslaget skiljer sig på denna punkt i så måtto från nya aktiebolagslagen, att enligt detsamma den tillåtna utbetalningen av vinsten enligt balansräkningen begränsas av att vinsten »enligt bestämmelse i denna lag eller i bolagsordningen eller grunderna» skall avsättas till särskild fond. Lagrådet kan icke finna tillräckliga skäl föreligga för denna avvikelse från nya aktiebolagslagen utan anser förevarande moment böra avfattas i närmare anslutning till förebilden i nämnda lag. Jämte det sålunda de nyss citerade orden torde få utgå, läser uttrycket »särskild fond» böra ersättas med ett angivande av de fonder varom det här blir fråga, nämligen reservfond och säkerhetsfond; institutet skuldregleringsfond är icke upptaget i lagförslaget. En sådan lydelse av förevarande moment skulle icke behöva medföra någon jämkning i den avfattning det mot 75 § första stycket nya aktiebolagslagen svarande första stycket i 69 § av förslaget erhållit.

Då i överensstämmelse med vad som gäller enligt nya aktiebolagslagen utdelning i strid mot förbudet i tredje stycket av 1 mom. icke bör medföra återbäringsskyldighet utan allenast straffpåföljd enligt 327 § 5, hemställer lagrådet, att i första stycket av 2 mom. hänvisningen till 1 mom. begränsas till att avse dess första och andra stycken.

De grunder för försäkringsaktiebolags verksamhet, vilka enligt vad i 9 § sägs skola upprättas, lära — på sätt framgår av nämnda lagrum ävensom de paragrafer vartill där hänvisas — icke böra innehålla något om dispositionen av bolagets vinst. Med hänsyn härtill synas i momentets första stycke orden »eller grunderna» kunna utgå.

93 §.

Lagrådet:

I tydlighetens intresse torde i 4 mom. i likhet med vad som skett i 100 § 5 mom. nya aktiebolagslagen och 9 § 3) bokföringslagen böra meddelas uttrycklig föreskrift om att värdelösa fordringar icke må upptagas såsom tillgång, ett stadgande som med något avvikande formulering återfinnes jämväl i 48 § 3) gällande lag om försäkringsrörelse och 43 § 3) lagen om bankrörelse.

Regeringsrådet Kuylenstierna:

Enligt förslaget tillämpas i avseende å balansräknings upprättande för vissa slag av tillgångar, vilka enligt nya aktiebolagslagen hänföras till anläggningstillgångar, bl. a. inventarier, samma regler som för omsättningstillgångar. Inventarier kunna följaktligen, till skillnad från vad eljest brukar vara fallet, åtminstone teoretiskt bliva föremål för uppskrivning, därest deras värde är högre än det vartill de upptagits i närmast föregående balansräkning. Sker sådan uppskrivning, innefatta de vid inkomstbeskattningen gällande reglerna om rätt till s. k. fri avskrivning en lucka, enär förutsättning för sådan rätt är en fullständig anknytning till räkenskaperna och beskattningen ej blir konsekvent med mindre uppskrivning beskattas. Så sker ej. Då motsvarande brist på överensstämmelse mellan skattelagstiftningen och försäkringslagstiftningen föreligger redan enligt gällande rätt och ej lär ha föranlett några praktiska olägenheter, behövde den måhända ej särskilt omnämnas. Då det emellertid alldeles oavsett beskattningssynpunkten synes mest följdriktigt att i försäkringslagen behandla inventarier på samma sätt som i nya aktiebolagslagen, har jag ansett mig böra påpeka förhållandet.

94 §.

Lagrådet:

Följdriktigheten synes kräva, att stadgandet i 3 mom. därom att av balansräkningen skall framgå i vad mån tillgångar pantsatts jämlikt 276 och 277 §§ får avse även det fall att pantsättning ägt rum jämlikt föreskrift som meddelats med stöd av 265 §.

96 §.

Justitieråden Lawski, Gyllenswärd och Nissen:

Under det att i 103 § 1 mom. andra stycket nya aktiebolagslagen en av de personalkategorier, beträffande vilka löner och ersättningar skola redovisas i vinst- och förlusträkningen eller förvaltningsberättelsen, angivits som »sty-

relsen samt verkställande direktör och andra företagsledare», skall enligt 1 mom. andra stycket av förevarande paragraf motsvarande kategori omfatta, jämte styrelsen och verkställande direktören, »andra personer i ledande ställning». Avvikelsen torde hava sin grund i att nya aktiebolagslagens beteckning icke ansetts lämpad för förhållandena inom försäkringsväsendet. Den omständigheten att i försäkringsbolag måhända ej så ofta finnas anställda befattningshavare — andra än verkställande direktören — som kunna betraktas som företagsledare, synes dock ej utgöra tillräcklig anledning att, på sätt förslaget torde innebära, uti ifrågavarande kategori inrymma åtskillig personal, som enligt nya aktiebolagslagen faller utom densamma. Det hemställes därför, att förslaget i denna del avfattas i enlighet med stadgandet i nya aktiebolagslagen.

Lagrådet:

Tredje stycket i 1 mom. och 104 § 1 mom. tredje stycket upptaga föreskrifter om förvaltnings- och revisionsberättelsernas innehåll i det fall att viss tillgång i balansräkningen upptagits till förhöjt värde. Förutsättningen för båda stadgandenas tillämpning är densamma men har angivits på olika sätt. För att överensstämmelse må vinnas kan lämpligen på båda ställena såsom förutsättning angivas, att tillgång upptagits till högre värde än i senaste fastställda balansräkning eller att tillgång, som anskaffats under räkenskapsåret, upptagits till högre värde än anskaffningskostnaden. Iakttages detta, förändres därav viss jämkning i fortsättningen av förstberörda stadgande.

100 §.

Lagrådet:

Enligt 107 § 1 mom. tredje stycket nya aktiebolagslagen må till revisor ej utses den, som, utan att själv vara befattningshavare i bolaget, intager en underordnad eller beroende ställning till styrelseledamot eller verkställande direktör eller till »befattningshavare i bolaget, åt vilken uppdragits att ombesörja bokföringen eller medelsförvaltningen eller kontrollen däröver», ej heller den, som till styrelseledamot, verkställande direktör eller sådan befattningshavare står i visst skyldskaps- eller liknande förhållande. Denna bestämmelse motsvaras i 1 mom. tredje stycket av förevarande paragraf av ett stadgande, som fränsett en obetydlig redaktionell jämkning allenast såtillvida skiljer sig från det nyssnämnda, att de citerade orden utbyttis mot »annan befattningshavare i ledande ställning i bolaget».

Då beträffande mindre försäkringsbolag nya aktiebolagslagens nyss återgivna föreskrift torde vara att föredraga framför den i 1 mom. tredje stycket upptagna och i övrigt tillräcklig anledning till avvikelse från förstnämnda föreskrift ej synes vara för handen, hemställes, att stycket i förevarande hänseende avfattas i överensstämmelse med stadgandet i nya aktiebolagslagen.

104 §.

Lagrådet:

Lagrådet hemställer, att förutsättningen för tillämpningen av 1 mom. tredje stycket avfattas på sätt förordats vid 96 §.

133 §.

Lagrådet:

Andra stycket i förevarande paragraf enligt utredningens förslag upptog även en föreskrift av innebörd att beslut om ansökan rörande förlängning av tidsbegränsad koncession skulle fattas å ordinarie bolagsstämma och med enkel röstpluralitet. Denna föreskrift, vilken utgjorde styckets första punkt, har i departementsförslaget fått utgå. Någon särskild motivering härutinnan har ej lämnats; i remissen heter det blott att paragrafen, bortsett från en redaktionell ändring, överensstämmer med utredningens förslag.

Den ändrade lydelse vilken sålunda givits åt 133 § medför emellertid på grund av den i 80 § angivna funktionsfördelningen, att det skulle ankomma på styrelsen att besluta huruvida ansökan om koncessionsförlängning skall göras. Befogenheten att — eventuellt i strid mot en aktieägaremajoritets mening — å bolagets vägnar träffa ett dylikt avgörande angående spörsmålet, om bolagets rörelse fortfarande skall drivas, synes dock knappast lämpligen kunna överlämnas åt styrelsen. På sätt utredningen föreslog torde i stället beslutanderätten i ämnet böra, i överensstämmelse med vad enligt 90 § lagen om bankrörelse gäller beträffande förlängning av bankaktiebolag meddelad oktroj, förbehållas ordinarie bolagsstämma. Däremot lär någon betänklighet ej behöva möta mot att i fråga om beslut som här avses medgiva möjlighet att i bolagsordningen stadga avvikelse från reglerna i 111 § första stycket 5 och 6 angående enkel röstpluralitet.

Lagrådet hemställer följaktligen, att i paragrafens andra stycke måtte såsom en första punkt återinföras bestämmelsen att beslut om ansökan rörande koncessionsförlängning skall fattas å ordinarie bolagsstämma.

137 §.

Lagrådet:

Finnes ej styrelse för försäkringsaktiebolag, har enligt 117 § försäkringsinspektionen att, på anmälan av verkställande direktören eller aktieägare eller då förhållandet eljest varder för inspektionen kunnigt, ofördröjligen utlysa bolagsstämma. Det torde vara förutsatt att, om stämman anser bolaget böra äga bestånd, den skall avhjälpa missförhållandet. I förevarande paragraf anvisas emellertid för det fall att till registret anmäld behörig styrelse saknas — därmed likställes att bolaget saknar till registret anmäld behörig verkställande direktör — en annan utväg som kan leda till samma resultat. I sådant fall kan nämligen enligt paragrafens första stycke hos rätten göras ansökan att bolaget skall förklaras skyldigt att träda i likvidation. Om förhållandet varder för inspektionen kunnigt, skall denna enligt andra stycket ofördröjligen därom göra anmälan hos rätten. Innan ärendet av rätten avgöres

skall bl. a. tillfälle beredas vederbörande att styrka att behörig styrelse eller verkställande direktör dåmera finnes samt att införing om tillsättandet skett i registret.

Det måste enligt lagrådets mening i regel anses olämpligt att i fall, å vilket såväl 117 § som förevarande paragraf äro tillämpliga, nämligen att bolaget saknar till registret anmäld behörig styrelse, försäkringsinspektionen gör anmälan enligt den senare paragrafen förrän den konstaterat att ett förfarande enligt 117 § blivit utan resultat. Även för det fall att till registret anmäld verkställande direktör ej finnes, lär det ligga i sakens natur att inspektionen bör i första hand vända sig till styrelsen för att få missförhållandet avhjälpt, vare sig detta avser att verkställande direktör ej blivit utsedd eller endast att registreringsanmälan om anställande av sådan underlåts. Bestämmelsen att förhållande som i första stycket av paragrafen avses skall »ofördröjligen» anmälas hos rätten kan därför icke tillstyrkas. Enligt motsvarande stadgande i nya aktiebolagslagen (143 § andra stycket) skall anmälan göras först sedan förhållandet varat mer än ett år, varigenom tillräckligt rådrum för ändring utan hänvändelse till rätten finnes. Ej heller denna bestämmelse med dess jämförelsevis långa tidsfrist synes emellertid böra efterbildas i förevarande lag, då det uppenbarligen icke bör tillåtas ett försäkringsaktiebolag att bedriva rörelse utan vederbörliga verkställande organ längre än som är alldeles nödvändigt för att fylla bristen. Lämpligast synes vara att det överlåtes åt inspektionen att bedöma vad som bör åtgöras i varje särskilt fall. Så sker, om i andra stycket av förevarande paragraf ordet »skall» utbytes mot »äger» och ordet »ofördröjligen» får utgå. Att anmälan också skall av inspektionen göras vid den tidpunkt som omständigheterna i det särskilda fallet utvisa följer av inspektionens ämbetsplikt.

139 §.

Lagrådet:

Av de värdehandlingar, vari försäkringsaktiebolags försäkringsfond eller premiereserv redovisas, intaga obligationerna, vilka utgöra de viktigaste av dessa värdehandlingar, en särställning. En obligations marknadsvärde (börsvärde) växlar med den allmänna räntenivån; stiger räntan, sjunker marknadsvärdet teoretiskt till ett belopp som kan matematiskt fastställas med utgångspunkt från räntefotens höjd och det antal år, som återstår till den dag då obligationen kan förväntas bliva inlöst till pari. Då här avsedda obligationer regelrätt icke behöva användas för betalning av gäld förrän å nämnda dag, innebär tydligen sänkningen av marknadsvärdet icke att bolagets solvens äventyras. Vid sådant förhållande finnes ur de synpunkter, som böra vara vägledande vid upprättandet av försäkringsaktiebolags balansräkning, icke någon anledning att låta de ifrågavarande obligationernas bokförda värde växla med de ofta tillfälliga kastningarna i ränteläget. I enlighet med den nu återgivna tankegången innehåller 93 § 5 mom. i förslaget — i saklig överensstämmelse med 48 § första stycket 4) gällande lag om försäkringsrörelse — föreskrift att samtliga ovannämnda värdehandlingar må, om de beräknas kunna å tider, som med hänsyn till beskaffenheten av bolagets förbindelser

prövas tillfredsställande, förvandlas i penningar till belopp, motsvarande det bokförda värdet, upptagas i balansräkningen utan förändring av detta värde. För andra i 93 § 5 mom. behandlade värdehandlingar än obligationer saknar dock, såsom redan antytts, denna bestämmelse i stort sett betydelse, eftersom dessa andra värdehandlingar icke lära noteras på fondbörsen och i allmänhet ej representera fordringar, bundna på så lång tid att en räntehöjning spelar någon avsevärd roll för värdet. Funnes ej nyssberörda föreskrift, skulle otvivelaktigt försäkringsaktiebolag med stora obligationsinnehav ofta nog bliva tvungna att vid räntehöjning låta balansräkningen visa otillräcklig täckning för aktiekapitalet med därav följande skyldighet att träda i likvidation.

En viss motsättning synes emellertid föreligga mellan stadgandet i 48 § första stycket 4) lagen om försäkringsrörelse och föreskriften i 89 § tredje stycket samma lag om huru balansräkning skall upprättas i fall då anledning yppas till antagande att aktiekapitalet till två tredjedelar eller den mindre del, som kan vara bestämd i bolagsordningen, gått förlorat. Enligt sistnämnda lagrum skola nämligen i berörda fall alla tillgångar upptagas till sina verkliga värden, varmed enligt ordalagen för obligationernas del synes avses börsvärdena. Härav skulle följden bliva att, om i anledning av någon förlust en — i själva verket måhända icke befogad — misstanke om att aktiekapitalet till nämnda del gått förlorat föranlett upprättandet av balansräkning vid en tidpunkt, då de mot försäkringsfonden och premiereserven svarande obligationerna jämlikt det förra lagrummet upptagits över börsvärdet, balansräkningen i allmänhet måste visa att likvidationsplikt föreligger. I praktiken lär likväl uttrycket »verkliga värden» tolkas som om därmed avsåges de värden, som följa av reglerna om ifrågavarande värdehandlingars upptagande i den årliga balansräkningen. Riktigheten av denna tolkning, mot vilken ur förut omnämnda synpunkter intet är att erinra, må lämnas därhän; såsom det mot 89 § tredje stycket gällande lag svarande andra stycket i förevarande paragraf avfattats torde det i vart fall enligt förslaget icke vara möjligt att upptaga de värdehandlingar som avses i 93 § 5 mom. till annat värde än börsvärdet.

Då av det förut anförda framgår, att de i 93 § 5 mom. behandlade värdehandlingarna lämpligen böra upptagas på samma sätt i likvidationsbalansräkningen som i den årliga balansräkningen, hemställes, att i slutet av andra punkten i andra stycket av förevarande paragraf inryckes föreskrift att tillgångar som avses i 93 § 5 mom. må upptagas på sätt där sägs.

145 §.

Lagrådet:

Vad i 105 § stadgas om skyldighet för revisorerna att, därest till bolaget hör stiftelse, som bildats enligt lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser, låta sin granskning avse jämväl stiftelsens förvaltning samt dess räkenskaper bör gälla även rörande likvidationsrevisor och suppleant för sådan. Föreskrift härom kan måhända anses innefattad i sista punkten

av förslaget 153 § men synes hava sin rätta plats i förevarande paragrafs andra stycke, som förty torde få kompletteras med en hänvisning till 105 § första stycket.

148 §.

Lagrådet:

Bland tillgångar vilka enligt andra stycket i förevarande paragraf skola i där angiven ordning värderas vid upptagande i det inventarium och den balansräkning som, då försäkringsaktiebolag trätt i likvidation, likvidatorerna ha att upprätta ingå även sådana värdehandlingar vari jämlikt bestämmelserna i 276 och 277 §§ livförsäkringstagare njuta panträtt. Till följd av föreskrifterna i 296 § 1 mom. omhändertagas emellertid efter likvidationens inträde nämnda handlingar av försäkringsinspektionen för utövande av den särskilda administration varom förmäles i sistberörda lagrum. Och enligt 2 mom. i samma paragraf har, så snart dylik administration inträtt, inspektionen att låta verkställa värdering av de sålunda omhändertagna värdehandlingarna. På motsvarande sätt åligger det, å ena sidan, enligt 148 § likvidatorerna att i balansräkning för försäkringsaktiebolag i likvidation bland skulderna upptaga även försäkringsfond för livförsäkringar och, å andra sidan, enligt 2 mom. i 296 § inspektionen att med avseende å den särskilda administrationen låta ombesörja beräkning av det belopp vartill sådan fond uppgår.

Uppenbarligen skulle det icke vara lämpligt, om med föranledande av de nu angivna bestämmelserna ett verkligt dubbelförfarande komme till stånd därigenom att likvidatorerna och inspektionen oberoende av varandra vidtoge åtgärder för värdering och beräkning. Mest praktiskt — och tillika med inspektionens ställning av tillsynsmyndighet väl förenligt — synes vara, om i detta hänseende föreskrives, att vid upprättande av inventarium och balansräkning likvidatorerna endast skola ha att följa den värdering och beräkning som inspektionen låter verkställa. Härför förutsattes dock att å stadgandet i 296 § 2 mom. andra stycket gives sådant innehåll att värderingen och beräkningen skola hänföra sig till den dag då bolaget trädde i likvidation.

På grund av det anförda hemställes, att bestämmelsen i första punkten av andra stycket i 148 § måtte få utgå och i stället såsom samma styckes första och andra punkter införas föreskrifter av innehåll *dels* att i inventarium och balansräkning för försäkringsaktiebolag i likvidation skola beträffande tillgångar och skulder som avses i 296 § där omnämnda värdering och beräkning följas, *dels* att andra tillgångar skola upptagas till värde som skall beräknas enligt vad i 93 § 1 mom. andra stycket är stadgat.

149 §.

Lagrådet:

Som jämlikt 293 § försäkringsinspektionen har att förordna likvidator endast där så prövas erforderligt, lär avfattningen av paragrafens andra stycke böra underkastas någon jämkning.

153 §.

Lagrådet:

För vinnande av närmare anslutning till 161 § nya aktiebolagslagen får lagrådet — med erinran om vad lagrådet vid 145 § anfört — beträffande förevarande paragraf förorda, att i dess tredje punkt hänvisning sker jämväl till 105 § andra stycket andra punkten samt att i dess sista punkt ordet »där» utbytes mot »i andra stycket första punkten av samma paragraf».

157 §.

Lagrådet:

Det hemställles, att paragrafens första stycke jämkas i enlighet med vad lagrådet förordat beträffande 153 §.

163 §.

Regeringsrådet Kuylenstierna:

Därest vad jag yttrar under 259 § iakttages, synes detta böra föranleda ändring även av förevarande paragraf.

169 §.

Lagrådet:

Paragrafen motsvaras i viss mån, för försäkringsaktiebolagens del, av 8 §, och man hade därför kunnat vänta att här finna bestämmelser huru garantikapitalet skall erläggas. Bestämmelser därom lämnas emellertid först i 192 § 1 mom. första stycket men hava där avfattats på sådant sätt att betalning genom kvittning, varom stadgas i nyssnämnda moments tredje stycke, enligt ordalagen är utesluten. Då större överskådlighet skulle vinnas, om bestämmelse i ämnet meddelades i förevarande paragraf, förordas, under hänvisning till vad lagrådet anfört vid 8 §, att här upptages ett stadgande av den lydelse varom lagrådet hemställt beträffande betalning för aktie. Lämpligen böra därvid i första stycket sammanföras nuvarande första stycket och den förra delen av första punkten i andra stycket, varefter böra komma såsom andra stycket det nu förordade nya stadgandet och såsom ett tredje stycke återstoden av paragrafen.

170 §.

Lagrådet:

Då det i punkt 19 stadgas att, där garantikapital förskjutes, det skall i bolagsordningen angivas huruvida och i vilken mån rösträtt å bolagsstämma må tillkomma garant, lär detta ej innebära något nytt utöver vad som föreskrivits redan i punkt 8. Enligt denna punkt skall nämligen bolagsordningen angiva grunderna för utövade av rösträtt och fattande av beslut å bolagsstämma. Punkt 19 torde därför böra utgå. Däremot synes det lämpligt att — i huvudsaklig anslutning till 121 § av 1917 års lag om försäkringsrörelse — i punkt 8 tillägga att, där garantikapital förskjutes, det skall särskilt angivas huruvida och i vad mån rösträtt skall tillkomma garant.

Vad i sista stycket stadgas därom att bolagsordningen jämväl skall innehålla bestämmelser om grunderna för utövande av rösträtt och fattande av beslut å konstituerande stämma torde böra avse även sådan särskild stämma som enligt 183 § skall hållas, därest styrelse och revisorer ej valts å den konstituerande stämman. Komplettering härutinnan synes önskvärd. I detta stycke torde även, av skäl som angivits under 11, 12, 19 och 29 §§, orden »stadfästelse å bolagsordningen meddelats» böra utbytas mot »koncession beviljats».

Regeringsrådet Kuylenstierna:

Det lärers få betraktas som en svaghet i det föreliggande förslaget, att den för organisationen av de ömsesidiga försäkringsbolagen så betydelsefulla sammansättningen av deras representantskap icke reglerats i lagen. Det måste emellertid medges att, med hänsyn till de skiftande förhållanden som för närvarande råda beträffande dessa bolag — ett resultat av växlande utvecklingsförlöpp — en ensartad sådan reglering näppeligen skulle kunna åstadkommas. Förslagets ståndpunkt att hänvisa lösningen av frågan om sättet för utseende av delegerade till de olika bolagsordningarna torde därför få godtagas. De synpunkter, som i motiven framhållits såsom vägledande i detta avseende, tarva emellertid enligt min mening viss komplettering.

Försäkringsutredningen har starkt betonat ifrågavarande bolags kooperativa karaktär och önskvärdheten att delegerade utses bland försäkringstagarna. Föredragande statsrådet har däremot ansett att det icke borde uppställas såsom ett oeftergivligt villkor att behörigheten att vara delegerad begränsas till personer, som äro försäkringstagare i bolaget. I detta uttalande instämmer jag. Det torde rent av i vissa fall vara angeläget att även andra än försäkringstagare utses till representanter. Vissa ömsesidiga bolag — i utpräglad grad synes detta gälla ränte- och kapitalförsäkringsanstalterna — hava en karaktär som i mycket liknar stiftelsens. Nämnda anstalters ställning har väsentligen skapats genom besparingar, som föregående generationer försäkringstagare fått släppa till, samt i någon mån genom donationer. Ett mer eller mindre likartat förhållande kan föreligga beträffande andra ömsesidiga bolag. I själva verket finns det bolag som ha hopsparat fonder till avsevärda belopp. Det kan icke avvisas som uteslutet att en viss generation försäkringsstagare skulle kunna vara benägen att på ett eller annat sätt till sin egen fördel utnyttja sådana fonders behållningar. Det är emellertid angeläget, att dylika sparade kapitaltillgångar ej sålunda förtäras, utan att de bevaras för att även framdeles tjäna sitt ändamål att utgöra ett stöd i försäkringsverksamheten. Beträffande försäkringsanstalter av detta slag synes böra tillses att ett tillräckligt antal delegerade utses under iakttagande av i huvudsak samma synpunkter som skulle anläggas, därest fråga vore om stiftelser i egentlig mening. Det kan måhända föreligga skäl att iakttaga detta även i vissa sådana fall, där hittills försäkringstagarna ensamma varit bestämmande.

Av utredningen framgår ej hur det skall vara möjligt för någon valkorporation, annan än försäkringstagarna själva, att bland tiotusentals försäkringsstagare utvälja dem som kunna anses bäst skickade att vara delegerade. Ej

heller ligger det i sakens natur hur det skall gå till. Det kan ju knappast ifrågasättas att ställa fullständiga förteckningar till vederbörande korporationers förfogande, och det kan icke anses lämpligt att styrelsen eller tjänstemän i bolaget skola ge anvisning om lämpliga kandidater. Å andra sidan synes det ofta vara tänkbart att utomstående företroendemän ha intresse och förmåga att bättre än de flesta försäkringstagarna tillgodose deras intressen. Den omständigheten att någon har en helt liten försäkring hos ett bolag inverkar mestadels mycket obetydligt på hans kvalifikationer och intresse att tillvarata bolagets angelägenheter. Detta är en ytterligare anledning att understryka föredragande statsrådets ovan återgivna uttalande att bundenhet vid egenskapen att vara försäkringstagare ej bör vara obligatorisk. I den mån de nuvarande metoderna för utseende av delegerade kunna anses i en någorlunda tillfredsställande grad resultera i att personer med håg och fallenhet att verka för försäkringstagarnas och bolagets intressen utses till delegerade, synes det icke vara anledning att vid beviljande av nya koncessioner göra andra avsteg från dessa än som innebära verkliga förbättringar. När just olikheten i de historiskt givna formerna utgör ett skäl att avstå från en enhetlig reglering i lagen, torde dessa former i betydande utsträckning böra accepteras även i fortsättningen, där de ej visa sig olämpliga. Att missbruk av olika slag böra genom nya bestämmelser i bolagsordningarna förekommas kan knappast vara föremål för olika meningar.

173 §.

Lagrådet:

Under åberopande av vad som anförts vid 9 § hemställes, att förevarande paragraf avfattas på det sätt som förordats i fråga om 9 §.

175 §.

Lagrådet:

I anslutning till vad lagrådet hemställt beträffande 11 och 12 §§ böra orden »stadfästelse å bolagsordningen meddelats» ersättas med »koncession beviljats» samt orden »Konungens beslut om stadfästelse» utbytas mot »koncessionen, bolagsordningen och i 173 § omförmälda grunder».

181 §.

Lagrådet:

Här hemställes — i anslutning till motsvarande hemställan beträffande 19 § — om sådan ändring av första stycket första punkten att stiftarna skola å konstituerande stämman i huvudskrift framlägga teckningslistan jämte de handlingar, av vilka enligt 175 § avskrifter skola vara fogade vid densamma.

187 §.

Lagrådet:

För ömsesidigt försäkringsbolag, som ännu ej blivit registrerat, lär kunna tänkas handla icke blott någon som tillhör de i paragrafens andra stycke

uppräknade kategorierna utan ock garant — om han är röstberättigad — eller delegerad, nämligen därigenom att han deltagar i beslut om företagande av åtgärd å bolagets vägnar. Där så skett, torde för garanten respektive den delegerade böra uppkomma personlig ansvarighet på grund av hans handlande för det oregistrerade bolaget. Med hänsyn härtill hemställles, att i förevarande stycke ordet »delägare» måtte utbytas mot »på stämma röstberättigad».

Justitieråden Lawski, Gyllenswärd och Nissen:

Eftersom i ömsesidigt försäkringsbolag någon verkställande direktör icke behöver utses, lär i denna paragraf uttrycket »verkställande direktören» böra ändras till obestämd form. Iakttages detta, måste naturligen enahanda jämkning ske i följande paragrafer, där uttrycket förekommer.

191 §.

Lagrådet:

Lagrådets hemställan om ändringar i 29 § synes böra föranleda motsvarande ändringar i förevarande paragraf. Lagrådet föreslår sålunda, dels att i första stycket orden »stadfästelse å bolagsordningen meddelats» utbytas mot »koncession beviljats», dels att femte stycket punkt 3 får avse »två avskrifter av koncessionen, bolagsordningen och i 173 § omförmälda grunder», dels att i sjunde stycket orden »och exemplar av stadfästelsebeslut» få utgå.

192 §.

Lagrådet:

Iakttages vad lagrådet vid 169 § förordat, torde 1 mom. första stycket böra, efter mönstret av 36 §, få innehålla allenast bestämmelse om när tecknat garantibelopp skall till fulla betalas.

194 §.

Lagrådet:

Vad under 66 § anförts äger motsvarande tillämpning å förevarande paragraf.

195 §.

Lagrådet:

Under hänvisning till vad lagrådet anført vid 67 § hemställles, att i förevarande paragraf dels avfattningen av 1 mom. första stycket jämkas i enlighet med vad lagrådet förordat beträffande motsvarande stycke i 67 §, dels ock i 2 mom. första stycket orden »eller grunderna» få utgå.

197 §.

Lagrådet:

En ledande grundsats i det förevarande förslaget är såsom vid 66 § berörts att rörelsens resultat bör fördelas å olika rörelsegrenar. På sätt av motiven framgår lærer härav följa att i ett ömsesidigt bolag jämväl uttaxering och, i andra hand, nedsättning av försäkrings- och ersättningsbelopp skall kunna

ske för viss gren som utvisar brist, ehuru övriga grenar givit överskott varmed bristen skulle ha kunnat täckas. I bolagsordningen skall enligt 170 § punkt 10 anges intill vilket belopp och i vilken ordning delägarna äro personligen ansvariga för bolagets förbindelser, men det har lämnats öppet vilka möjligheter som härutinnan skola stå till buds. Förevarande paragraf tager knappast med den föreslagna formuleringen hänsyn till alla dessa möjligheter. Nödig klarhet i angivna avseenden torde vinnas om i första stycket, vilket avser uttaxering, andra punkten erhåller den lydelsen att, om i bolagsordningen delägarnas personliga ansvarighet är begränsad till visst belopp eller uttaxering i första hand skall ske inom en bestämd grupp av delägare eller eljest i annan ordning än i förevarande paragraf stadgas, uttaxeringen skall jämkas därefter. Då bestämmelserna i andra stycket, vilka avse nedsättning av försäkrings- och ersättningsbelopp, direkt anknyta till första styckets föreskrifter, kommer den nu ifrågasatta ändringen att avse även sådan nedsättning.

Sista stycket i förevarande paragraf torde såsom överflödigt kunna utgå.

198 §.

Lagrådet:

Enligt första stycket av förevarande paragraf skall genom styrelsens och verkställande direktörens försorg uttaxering ofördröjligen bringas till verkställighet. Emellertid framgår av bestämmelserna i 74 § att verkställande direktör äger självständig beslutanderätt vid sidan av bolagets styrelse allenast i angelägenheter, som äro att hänföra till den löpande förvaltningen. Att beslut om verkställighet av uttaxering icke kan inrymmas under den löpande förvaltningen torde få anses uppenbart. I överensstämmelse härmed torde nu ifrågavarande bestämmelse böra ändras därhän, att skyldigheten att bringa uttaxering till verkställighet kommer att åvila endast styrelsen.

Första stycket innehåller tillika föreskrift om att sista inbetalningen å uttaxerat belopp skall vara gjord inom tre år från beslut om uttaxering. Vidare stadgas i andra stycket att uttaxeringsbeslut viss tid före varje inbetalningsdag i bestämd ordning skall delgivas delägarna. Med »beslut» torde här i båda fallen avses verkställighetsbeslut. Önskvärt är att lagtexten härutinnan förtydligas.

204 §.

Lagrådet:

I 73 § tredje stycket stadgas att, där en eller flera styrelseledamöter skola tillsättas i annan ordning än genom val å bolagsstämma men sådan ledamot ej tillsatts, ersättare skall av rätten förordnas på ansökan av styrelseledamot, aktieägare, borgenär eller annan, vars rätt kan vara beroende av att någon finnes som äger företräda bolaget. I förevarande paragraf 1 mom. första stycket stadgas bland annat, att vid tillämpning av nämnda bestämmelse å ömsesidigt försäkringsbolag vad där sägs om aktieägare skall äga tillämpning å delägare och garant. För att de båda stadgandena skola i sak motsvara

varandra torde emellertid beträffande ömsesidigt bolag ansökan hos rätten böra få göras även av delegerad. Komplettering av förevarande stycke i sådant avseende föreslås därför.

206 §.

Lagrådet:

I 100 § 3 mom. av förslaget föreskrives skyldighet för styrelsen, styrelseledamot och verkställande direktören i försäkringsaktiebolag att hos försäkringsinspektionen göra anmälan för det fall, att revisorer ej vederbörligen utsetts, och tillägges att sådan anmälan må göras även av aktieägare eller borgenär. I 104 § 1 mom. första stycket stadgas, att revisorerna i ett försäkringsaktiebolag äga att i revisionsberättelse meddela erinringar, som de anse böra komma till aktieägarnas kännedom. Enligt förevarande paragraf skall, bland annat, vad i 100 och 104 §§ stadgas gälla för ömsesidigt försäkringsbolag. Härvid läres böra iakttagas att vad i 100 § 3 mom. och 104 § 1 mom. första stycket sägs om aktieägare får äga tillämpning å delägare i ömsesidigt bolag, delegerad och garant. Då föreskrift i sådant avseende saknas, hemställer lagrådet om komplettering härutinnan.

207 och 211 §§.

Lagrådet:

Angående sättet för utövande av rösträtt å bolagsstämma finnas stadgan den såväl i 207 § andra stycket, enligt vilket delegerads rösträtt ej må utövas genom ombud, som i 211 §, vilken i punkt 1 upptager en regel som tillåter delägare att utöva sin rösträtt på dylikt sätt, dock att till ombud endast får utses annan röstberättigad delägare. Däremot saknas i förslaget uttryckliga föreskrifter i detta hänseende i fråga om garants rösträtt. Det synes för fullständighetens skull lämpligt att låta sagda punkt i 211 § avse även garant, varvid emellertid avfattningen bör så jämkas att nyssnämnda inskränkning endast kommer att hänföra sig till ombud för delägare. Vidare skulle reglerna vinna i överskådlighet, om föreskriften i 207 § andra stycket flyttades till 211 § första stycket, där den lämpligen kunde få utgöra en särskild punkt omedelbart efter den nuvarande punkt 1. Som denna föreskrift dock liksom enligt förslaget bör vara ovillkorlig, föranleder en dylik omflyttning jämkning i andra stycket av 211 §.

231 §.

Lagrådet:

Vad lagrådet anmärkt vid 133 § äger motsvarande tillämpning i fråga om denna paragraf.

232 §.

Lagrådet:

Iakttages vad lagrådet vid 207 och 211 §§ förordat, bör den i förevarande paragraf gjorda hänvisningen till 211 § första stycket 2 och 3 ändras till att avse samma stycke 3 och 4.

234 §.

Lagrådet:

Bifalles vad lagrådet hemställt under 137 §, bör i andra stycket ordet »skall» utbytas mot »äger» och ordet »ofördröjligen» utgå.

243 §.

Lagrådet:

Vad lagrådet erinrat vid 148 § äger motsvarande tillämpning i fråga om förevarande paragraf.

244 §.

Lagrådet:

Av skäl som lagrådet vid 149 § anfört lärer, i överensstämmelse med vad där förordats, avfattningen jämväl av förevarande paragrafs andra stycke böra jämkas.

259 §.

Justitieråden Lawski, Gyllenswärd och Nissen:

Beträffande försäkringsaktiebolag har i 163 §, i anslutning till nya aktiebolagslagen (172 §), som villkor för att dylikt bolag, som trätt i likvidation, skall få låta likvidationen upphöra och återupptaga sin verksamhet, stadgats bl. a. att brist i aktiekapitalet icke föreligger. För de ömsesidiga försäkringsbolagens del saknas i förslaget någon motsvarande regel. Då de skäl som föranlett uppställandet av nämnda villkor för återupplivande av aktiebolag synas äga giltighet även i fråga om ömsesidiga försäkringsbolag, hemställs, att i första stycket av förevarande paragraf som en förutsättning för fattande av beslut om återupplivande upptages, att full täckning för bolagets förbindelser finnes.

Regeringsrådet Kuylenstierna:

Möjligheten att låta ett aktiebolag, som frivilligt trätt i likvidation, leva upp igen har i nya aktiebolagslagen kringgärdats med olika garantier. Bland annat kräves att det av för ändamålet upprättad balansräkning framgår att aktiebolagets hela aktiekapital finnes i behåll, medan däremot bolaget ej skulle vara skyldigt träda i likvidation förrän två tredjedelar av aktiekapitalet gått förlorade. Motsvarande bestämmelser ha i det föreliggande förslaget upptagits beträffande försäkringsaktiebolag. För ömsesidigt försäkringsbolag föreslås mer obestämda regler. Visserligen skall, där fråga om återupplivning av bolaget uppkommer, ny balansräkning upprättas, men dess beskaffenhet är icke utslagsgivande för återupplivningsrätten. Sådan rätt föreligger formellt även där passiva överstiga aktiva. Visserligen skall bolaget ej kunna återupplivas, om anledning till tvångslikvidation föreligger, men skyldigheten att träda i likvidation är med hänsyn till möjligheten att verkställa uttaxering eller att

nedsätta försäkringsbeloppen oberoende av om täckning för skulderna föreligger. Då det icke synes böra ifrågakomma att låta bolaget åter börja sin verksamhet med en förhandenvarande risk att på grund av underbalans nödgas omedelbart skrida till uttaxering eller nedsätta försäkringsbeloppen, synes det lämpligt att för återupplivning uppställa den av lagrådets övriga ledamöter förordade förutsättningen att full täckning för bolagets förbindelser finnes.

Men ej heller ett sådant stadgande kan anses tillfyllest. När bolaget trätt i likvidation, har det (bortsett från visst här betydelselöst undantagsfall) måst omedelbart upphöra att meddela nya försäkringar. Det har med andra ord i verkligheten nedlagt sin verksamhet och mestadels i huvudsak förlorat den good-will, som varit förenad med dess rörelse. Att starta ett ömsesidigt försäkringsbolag går vanligen ej för sig utan ett garantikapital, som i praktiken har samma betydelse som ett överskott på aktivsidan. Det framstår därför som ett rimligt krav för att bolaget skall få återupplivas, att den upprättade balansräkningen uppvisar ett överskott som i avseende å storleksordningen är jämförligt med ett tillräckligt aktiekapital. Om tillräckligt sådant överskott är för handen eller ej, kan svårigen avgöras utan prövning i varje särskilt fall.

Till det anförda kommer emellertid såvitt angår livförsäkringsrörelse ännu en omständighet, som måste beaktas även beträffande försäkringsaktiebolag, nämligen det förhållandet att vid likvidation bolagets rättigheter och skyldigheter på grund av livförsäkringsavtalen enligt 296 § omedelbart övertagits av ett särskilt administrationsbo och att försäkringsinspektionen regelmässigt trätt i underhandling med andra försäkringsbolag för att avyttra försäkringsstocken och de för denna pantsatta värdehandlingarna. Endast under mycket speciella förhållanden kan det vara anledning för det likviderande bolaget att återuppliva sin försäkringsverksamhet, om det ej kan återförvärva dessa försäkringar och tillgångar. Ha förhandlingarna med annat bolag fortskridit så långt att enighet om överlåtelsen till detta praktiskt sett föreligger, fastän sådan ännu ej formellt ägt rum, synes det emellertid föga rimligt att det frivilligt likviderande bolaget skulle få på grund av återupplivningen återinträda i sin rätt till försäkringsavtalen och tillgångarna. Ha dessa redan överlåtits, är möjligheten givetvis utesluten, och bolaget i likvidation är i huvudsakligen samma läge som varje annan företagare vilken önskar börja driva försäkringsrörelse. I detta fall borde förutsättningarna för återupplivningsrätt vara desamma som vid meddelande av ny koncession. Det torde emellertid knappast vara möjligt att i lagen ange när ett bolag skulle återbekomma vad som överlämnats till ett administrationsbo och när detta ej skulle ske. Frågan kan svårigen allsidigt — med beaktande även av försäkringstagarnas intressen — bedömas av någon annan än försäkringsinspektionen. Där fråga är om livförsäkringsrörelse, synas därför i och för sig goda skäl föreligga att låta rätt till återupplivning bli beroende på offentlig prövning.

Det nu anförda leder till att en offentlig prövning för rätt att återuppliva försäkringsbolag i likvidation är erforderlig beträffande aktiebolag, som driver livförsäkringsrörelse, och för ömsesidigt bolag oavsett arten av dess rö-

relse. I fråga om försäkringsaktiebolag som driver endast annan försäkringsrörelse än livförsäkringsrörelse synes däremot sådan prövning ej i lika grad motiverad.

Emellertid synas goda skäl kunna anföras för det betraktelsesättet att ett bolag, som frivilligt gått i likvidation, därigenom avstått från rätten att framdeles utnyttja koncessionen, låt vara att denna ej upphör förrän bolaget definitivt nedlagt sin försäkringsrörelse. Det synes då icke vara obilligt att krav på Konungens tillstånd uppställas för återupplivningsrätt. Denna synpunkt lär tillräckligt motivera att skillnad ej göres mellan olika bolag och olika slag av rörelse, utan att återupplivningsrätten genomgående göres beroende på tillstånd av Konungen. Att för denna prövning försäkringsinspektionens sakkunskap kommer att tagas i anspråk ligger i sakens natur.

263 §.

Lagrådet:

I 9 och 173 §§ erinras om de paragrafer, vari ytterligare stadganden meddelas om grunder för livförsäkring. Samtliga dessa stadganden återfinnas i avdelning III, i vars rubrik angives att den handlar om, bland annat, grunder för försäkringsverksamhet. Under sådana förhållanden synes någon ytterligare erinran om var ifrågavarande stadganden, utom det i förevarande paragraf givna, äro att söka, icke erforderlig. Sista stycket i paragrafen kan därför utgå.

264 §.

Lagrådet:

I 1 mom. första stycket andra punkten stadgas att grunderna för beräkning av försäkringspremier och premiereserv må, där så finnes ändamålsenligt, innehålla antaganden rörande särskilda säkerhetstillägg. Med de förhållanden, vartill de i momentet för övrigt angivna antagandena hänföra sig, nämligen dödlighet och andra riskmått, räntefot och omkostnader, äro emellertid säkerhetstillägg begreppsmässigt ej jämförliga. Utan ändring av det sakliga innehållet synas orden »antaganden rörande» kunna utbytas mot »föreskrifter om». Sker detta, böra motsvarande ändringar vidtagas i 1 mom. andra stycket och 2 mom. första stycket. I 3 mom. kommer, om beteckningen »antagande» där får kvarstå utan ändring i övrigt, en förskjutning av innebörden att äga rum, i det säkerhetstilläggen komma att falla utanför stadgandets räckvidd. Det avsedda ändamålet med bestämmelsen torde i allt väsentligt vinnas, om i slutet av momentet efter ordet »försäkringar» tillägges »samt till storleken av särskilda säkerhetstillägg». Paragrafen torde därjämte böra underkastas någon redaktionell jämkning.

271 §.

Justitieråden Lawski, Gyllenswärd och Nissen:

Vid avfattandet av denna paragraf har ej beaktats det fall att i ett bolag, som driver både livförsäkringsrörelse och annan rörelse, den senare rörelsen

gått med sådan förlust att föreskriven avsättning till säkerhetsfond skulle kunna framtvunga likvidation eller konkurs. Beträffande det förut under 66 § behandlade fallet har lagrådet framhållit att på grund av reglerna i 273 § om förlusttäckning en särskild bestämmelse måhända i och för sig kunde undvaras. För förstnämnda fall finnes i förslaget ingen motsvarighet till den vid 66 § berörda föreskriften i 273 §. Till frågan om täckning av förlust å annan verksamhet än livförsäkring i bolag, som meddelar såväl liv- som annan försäkring, återkommer lagrådet under sistnämnda paragraf. Emellertid är det tydligt, att säkerhetsfonden, vartill enligt 277 § i där avsett fall livförsäkringstagarna njuta panträtt, icke alltid kan få tagas i anspråk för täckande av förlust å annan försäkring. Det synes därför nödvändigt att i förevarande paragraf i fråga om skyldigheten att avsätta medel till säkerhetsfond göra en uttrycklig inskränkning för det ifrågavarande fallet.

I detta sammanhang är emellertid ytterligare följande att beakta. Om i ett ömsesidigt bolag, som meddelar både livförsäkring och annan försäkring än personförsäkring, vinst uppkommer å livförsäkringen men förlust å den andra försäkringen, uppställer sig frågan huruvida föreskriven avsättning till säkerhetsfond skall ske, oaktat förlusten ej kan täckas ens genom nedsättning av reservfonden utan man måste tillgripa uttaxering å delägarna och eventuellt nedsättning av försäkrings- och ersättningsbeloppen. Inom parentes må anmärkas att det nu omnämnda specialfallet är ganska opraktiskt, då jämligt 2 § med livförsäkringsrörelse ej må förenas försäkringsrörelse av annat slag, med mindre särskilda skäl därtill äro. Med grundtanken att varje verksamhetsgren bör i fråga om inkomster och utgifter hållas skild från de övriga synes mest förenligt, att i den angivna situationen avsättning till säkerhetsfond sker, och härför talar ock avfattningen av 197 §.

Det hemställles, *dels* att i slutet av förevarande paragrafs andra stycke införes en ny punkt av det innehåll, att avsättning till säkerhetsfond ej må ske av medel, som erfordras till täckande av förlust, vilken uppstått å försäkringsrörelse av annat slag än livförsäkringsrörelse och ej motsvaras av befintliga till framtida förfogande avsatta medel eller av reservfonden samt ej heller, i fall som i 197 § avses, täckes på sätt där sägs, *dels ock* att i styckets första punkt efter ordet »förlust» inskjutas orden »å denna rörelse».

I den remitterade lagtexten har upptagits den föreskriften att avsättningen till säkerhetsfond skall, där enligt lagen eller bestämmelse i bolagsordningen avsättning till reservfond skall ske, äga rum först sedan sådan avsättning skett. Som säkerhetsfonden bildas ur årsvinsten å livförsäkringsrörelse men avsättning till reservfond skall ske av årsvinsten å annan försäkringsrörelse, torde stadgandet böra utgå.

Regeringsrådet Kuylenstierna:

I ovanstående uttalande av lagrådets övriga ledamöter instämmer jag med den inskränkning som följer av att, enligt vad som framgår av mitt uttalande under 273 §, jag icke anser säkerhetsfond någonsin böra tagas i anspråk för täckning av förlust å annan rörelse än livförsäkringsrörelse.

272 §.

Justitieråden Lawski, Gyllenswärd och Nissen:

Med hänsyn till innehållet i det nya stadgande, vars införande såsom ett tredje stycke i 273 § 2 mom. av oss i det följande förordas, bör, om berörda hemställan vinner beaktande, i sista stycket av förevarande paragraf uttrycket »samma lagrum» utbytas mot »samma lagrum 1 mom. och 2 mom. första stycket».

Beträffande i övrigt innehållet av 272 § må framhållas, att det — bortsett från fall som kan komma att föreligga, därest omförmälda tredje stycke infördes i 273 § 2 mom. — uppenbarligen icke är meningen att försäkringsinspektionen skall lämna tillstånd till nedsättning av säkerhetsfonden även för ändamål som har avseende å annan verksamhet än livförsäkring. Då det emellertid torde falla av sig självt att så ej kommer att ske, synes icke nödvändigt att tynga avfattningen med något uttryckligt förbehåll härutinnan.

273 §.

Justitieråden Lawski, Gyllenswärd och Nissen:

I fråga om försäkringsbolag vilket meddelar såväl livförsäkring som försäkring av annat slag kan det uppenbarligen tänkas, att inom livförsäkringsrörelsen finnas tillgångar till större belopp än som erfordras för täckande av denna rörelses förbindelser, medan å annan verksamhet föreligger förlust, som ej kan täckas av befintliga för denna verksamhet avsatta medel. Någon särskild föreskrift om hur detta fall skall behandlas innefattar icke förslaget. Emellertid har försäkringsutredningen förutsatt, att i detta fall endast livförsäkringens dispositionsfonder skola få användas för förlusttäckningen och livförsäkringens tekniska fonder lämnas intakta. Denna ståndpunkt skulle kunna medföra, att bolaget tvingades att likvidera eller gå i konkurs, oaktat bolagets förmögenhetsställning — om hänsyn toges till ställningen i dess helhet — icke bort föranleda därtill. En sådan anordning framstår såsom otillfredsställande. Enligt lagrådets mening synes naturligt att i nämnda fall tillämpa regler motsvarande de i 2 mom. första stycket för där avsett fall upptagna. Härvid bör dock iakttagas, att säkerhetsfonden, med hänsyn till den därmed förknippade pantsäkerheten för livförsäkringstagare, får anlitas först i sista hand. Likaledes bör nämnda fond ävensom annan fond, i den mån densamma redovisas i värdehandlingar vilka jämlikt föreskrift, meddelad med stöd av 265 §, skola vara satta i särskilt förvar på sätt i 276 § sägs, kunna nedsättas endast med försäkringsinspektionens tillstånd, varigenom det blir möjligt för inspektionen att hindra nedsättning så snart sådan skulle kunna äventyra livförsäkringstagares rätt på grund av försäkringsavtalet. Tydligen bör dessutom för de ömsesidiga försäkringsbolagens del undantag göras beträffande sådan verksamhet — annan försäkring än personförsäkring — i fråga om vilken enligt 197 § gäller att, sedan nedsättning av reservfonden ägt rum, skall företagas uttaxering och, i andra hand, nedsättning av försäkrings- och ersättningsbelopp.

I enlighet med det anförda hemställas, att till 273 § 2 mom. måtte fogas ett nytt tredje stycke av innehåll *att*, därest i bolag som avses i första stycket uppkommer förlust å annan försäkring än livförsäkring och förlusten ej kan täckas av befintliga till framtida förfogande avsatta medel eller genom nedsättning av reservfonden, skall till täckande av förlusten nedsättning ske av regleringsfonden, utjämningsfonden, återbäringsfonden och säkerhetsfonden i nu angiven ordning; dock att i fall då värdehandlingar vari sådan fond redovisas skola sättas i särskilt förvar på sätt i 276 § sägs fonden icke må nedsättas utan försäkringsinspektionens tillstånd, *samt att* vad här stadgats ej skall lända till rubbning av vad i 197 § är föreskrivet om täckande av ömsesidigt försäkringsbolags förlust å annan försäkring än personförsäkring.

Regeringsrådet Kuylenstierna:

Jag instämmer i det förslag, som beträffande förevarande paragraf framlagts av lagrådets övriga ledamöter, dock ej såvitt detta avser att säkerhetsfond skall under viss förutsättning tagas i anspråk för täckande av förlust å annan verksamhet än livförsäkring eller såvitt det innefattar reservation beträffande det fall då värdehandlingar satts i särskilt förvar.

274 §.

Lagrådet:

I paragrafen användes uttrycket »försäkringsfonden för egen räkning» såsom ett känt begrepp. Det uttalas i motiven att detta uttryck överensstämmer med den allmänt tillämpade terminologien på området. Uttrycket måste dock anses vara av så specifikt teknisk art att det icke bör användas i lagtext utan definition. Inom skattelagstiftningen, där samma uttryck också förekommer, har en definition ansetts behövlig. I första punkten andra stycket av anvisningarna till 30 § kommunalskattelagen heter det att med försäkringsfond för egen räkning förstås försäkringsfond (premiereserv, ersättningsreserv) enligt försäkringslagen, minskad med värdet av återförsäkrares ansvarighet. En bestämmelse av i huvudsak samma innehåll synes böra införas såsom ett sista stycke i förevarande paragraf.

288 §.

Lagrådet:

2 mom. innehåller föreskrift om skyldighet för försäkringsinspektionen att under vissa omständigheter förelägga *bolaget* att vidtaga de åtgärder som prövas påkallade. Enligt hänvisningar i 117 § andra stycket och 217 § andra stycket skall sagda föreskrift gälla även om styrelsen underlåtit att i föreskriven ordning kalla till ordinarie bolagsstämma eller att i visst fall utlysa extra bolagsstämma att hållas så snart det med iakttagande av föreskriven kallelsetid kan ske. Då inspektionens föreläggande i dessa situationer lämpligen bör riktas, ej mot bolaget utan mot styrelsen, hemställas att i lagtexten efter ordet »bolaget» tillfogas »eller styrelsen».

Såsom av försäkringsutredningens motiv framgår avses att uttrycket »denna lag» i andra momentets första led skall omfatta även föreskrifter vilka utfärdats på grund av lagen. I tydlighetens intresse och för vinnande av överensstämmelse med vad som i allmänhet lär brukas torde emellertid lagtexten böra fullständigas i detta hänseende.

290—294 §§.

Lagrådet:

Enahanda förbud som det, vilket i 291 § stadgas för ledamot av eller befattningshavare hos försäkringsinspektionen att vara ledamot i styrelsen för svenskt försäkringsbolag, lär böra gälla beträffande ledamotskap i styrelsen för utländsk försäkringsanstalt, som, enligt vad särskilt stadgas, erhållit tillstånd att här i riket driva försäkringsrörelse. Lagrådet hemställer, att paragrafen måtte jämkas i enlighet härmed.

De i 290—292 §§ upptagna bestämmelserna torde med hänsyn till innehållet lämpligen hava sin plats sist bland stadgandena i avdelning V och således böra flyttas till närmast efter föreskrifterna i förslaget 294 §. Den omnumrering av 290—294 §§ i förslaget som härav blir en följd föranleder en däremot svarande ändring av de i 140, 145, 236 och 240 §§ förekommande hänvisningarna till 293 §.

295 §.

Lagrådet:

Skyldighet att träda i likvidation åligger enligt 135 § första stycket försäkringsaktiebolag och enligt 233 § första stycket ömsesidigt försäkringsbolag då bolagets hela försäkringsbestånd överlåtits. Bestämmelsen i förevarande paragraf 5 mom. första stycket, som innehåller enahanda föreskrift, kan därför saklöst utgå.

296 §.

Lagrådet:

Vad som yttrats vid 94 § har motsvarande tillämpning å stadgandet i 1 mom. andra stycket första punkten i förevarande paragraf.

Såsom vid 148 § erinrats förutsätter den av lagrådet förordade ändringen i samma paragraf, att åt stadgandet i 2 mom. andra stycket av förevarande paragraf gives sådant innehåll att där omförmäld värdering av de värdehandlingar försäkringsinspektionen har att omhändertaga för särskild administration ävensom beräkningen av livförsäkringsfondens belopp skola — där administrationen beror på att bolaget trätt i likvidation — hänföra sig till den dag då detta skedde. Någon betänklighet mot en sådan jämkning av förslaget i denna del lär ej möta med hänsyn till förhållandena vid administrationen. På grund härav och då icke heller för det fall att administrationen föranletts av inträffad konkurs synes nödvändigt att bibehålla den speciella tidsbestämningen i andra stycket av 2 mom. hemställas, att detsamma senare del från och med orden »å första» till och med orden »egendomsavträde meddelades» måtte få utgå.

Justitieråden Lawski, Gyllenswärd och Nissen:

Om likvidation av försäkringsbolag äger bolagsstämman besluta; dock kan i vissa fall rätten förklara att bolaget skall träda i likvidation. För bolagets försättande i konkurs fordras självfallet alltid ett rättens beslut. Därest bolagsstämmans beslut om likvidation efter klander upphäves eller rättens ifrågavarande beslut ändras av högre rätt, kommer tydligen det i förevarande och följande paragrafer reglerade administrationsförfarandet att upphöra och försäkringsinspektionen att hava att till bolaget återlämna de värdehandlingar den jämlikt 1 mom. andra stycket i paragrafen omhändertagit. Med hänsyn till denna eventualitet synes någon definitiv överlåtelse enligt 297 § till annat bolag av de till administrationsboet hörande försäkringarna icke böra ske; förberedande åtgärder i detta syfte synas dock kunna omedelbart vidtagas. Jämväl då bolagsstämma med stöd av stadgandena i 163 eller 259 § beslutar likvidationens upphörande och verksamhetens återupptagande lär administrationen skola upphöra. Tydligt är dock att i dylikt fall förfoganden redan kunna hava skett, som omöjliggöra ett återlämnande till bolaget av sådana värdehandlingar som nyss nämnts. Någon antydning i lagtexten om här berörda förhållanden torde ej vara erforderlig, i all synnerhet som ett upphörande av likvidationen näppeligen kan ske annat än efter samråd med inspektionen, vilken naturligtvis ej kommer att vidtaga några realisationsåtgärder, då anledning föreligger till antagande att verksamheten skall återupptagas.

305 och 306 §§.

Lagrådet:

I andra stycket av 305 § stadgas med avseende å försäkringsaktiebolag att, om bolagsordningen innehåller bestämmelse eller förbehåll, varom förmäles i 10 § 1 mom. första, andra eller tredje stycket, anmärkning om bestämmelsen eller förbehållet skall införas i registret. I 306 § andra stycket finnes för de ömsesidiga försäkringsbolagens del motsvarande bestämmelse men med hänvisning till första eller andra stycket i den mot 10 § svarande 174 §. I försäkringsutredningens förslag avsågo de i paragraferna upptagna hänvisningarna i stället 10 § 1 mom. respektive 174 § i deras helhet. Då något skäl för de i det remitterade förslaget gjorda begränsningarna icke synes föreligga, hemställles, att dessa få bortfalla.

Tillika hemställer lagrådet under hänvisning till vad som anförts under 11, 12, 19 och 29 §§ ävensom under 191 §, *dels* att enligt punkt 1 i första stycket av vardera av förevarande paragrafer registreringen får avse dagen för koncessionens beviljande i stället för dagen för Konungens beslut om stadfästelse, *dels* att i sista stycket av vardera paragrafen orden »exemplaren av Konungens beslut om stadfästelse» utbytas mot »avskrifterna av koncessionen».

312 §.

Lagrådet:

I anslutning till innehållet i 253 § gällande lag om försäkringsrörelse och motsvarande stadganden i lagen angående handelsregister, firma och prokura,

nya aktiebolagslagen m. fl. lagar lärer förevarande paragrafs första stycke böra fullständigas med föreskrift att i där avsett fall talan hos domstol må föras jämväl om förbud för det bolag, vars registrerade firma företer likhet med annan firma, att efter viss tid använda förstnämnda firma.

326 §.

Lagrådet:

Stadgandet i punkt 4 av förevarande paragraf motsvarar straffbestämmelsen i 213 § 5 nya aktiebolagslagen och medger liksom denna bestämmelse ådömande även av fängelse. För en av de i punkt 4 avsedda förseelserna, nämligen förfarande i strid mot föreskrifterna i 94 § 1 mom. av förslaget, synes en dylik strafflatitud vara alltför sträng. Berörda förfarande lärer icke vara av svårare beskaffenhet än att straffet därför lämpligen kan, på sätt för motsvarande fall stadgas i 215 § nya aktiebolagslagen, stanna vid dagsböter. Likaledes i överensstämmelse med nyssnämnda stadgande torde dessutom straffbarheten böra inträda först då ett väsentligt eftersättande skett av de föreskrifter varom är fråga. Ett stadgande av denna innebörd har emellertid sin plats i 328 §, som utgör förslagets motsvarighet till 215 § nya aktiebolagslagen. Med hänsyn till det anförda och då av föreskrifterna i förslagets 97 § här endast den i första stycket första punkten upptagna synes äga betydelse hemställas, att brottsbeskrivningen i punkt 4 av 326 § måtte begränsas så att den kommer att omfatta allenast förfaranden i strid mot bestämmelserna i 93 §, 94 § 2—5 mom., 95 §, 96 §, 97 § första stycket första punkten eller 139 § eller 205 §, jämförd med 93 § 1—5, 7 och 8 mom., 94 § 3—5 mom., 95 §, 96 § samt 97 § första stycket första punkten.

Vad ovan sagts med avseende å straffbeläggandet enligt punkt 4 av förfarande i strid mot 94 § 1 mom. är naturligen tillämpligt även i fråga om straffbestämmelsen i punkt 5 av förevarande paragraf. Jämväl ur denna punkts tillämplighetsområde torde därför förfarande i strid mot sagda moment böra uteslutas, och punkt 5 bör få avse förfarande i strid mot 94 § blott där det hänför sig till dennas 2—5 mom. Framhållas må att stadgandet i 2 mom. av sistnämnda paragraf i själva verket saknar betydelse för de ömse-sidiga försäkringsbolagens del; någon olägenhet av att låta hänvisningen reservationslöst gälla också detta moment torde emellertid ej kunna uppkomma, medan å andra sidan därigenom avfattningen blir enklare.

328 §.

Lagrådet:

Vid 326 § har framhållits, att under straffbestämmelsen i förevarande paragraf torde böra upptagas jämväl vissa förfaranden av styrelseledamot, verkställande direktör eller likvidator, varigenom väsentligt eftersättande skett av föreskrifterna i 94 § 1 mom. I överensstämmelse med den eljest i förslaget tillämpade principen att, där ej särskilda skäl föranleda till annat, följa nya aktiebolagslagen lära emellertid i detta sammanhang böra i 328 §

införas även bestämmelser som svara mot övriga stadganden i punkterna 1 och 2 av 215 § nya aktiebolagslagen. På grund härav hemställas, att i förevarande paragraf de nuvarande punkterna 1 och 2 måtte erhålla beteckningen 3 respektive 4 samt framför dem tilläggas två nya punkter, betecknade 1 respektive 2 och innefattande föreskrift att med dagsböter straffas *dels*, enligt punkt 1, styrelseledamot eller verkställande direktör, där han vid upprättande av balansräkning, vinst- och förlusträkning eller redogörelse, som avses i 91 eller 97 § eller 205 §, jämförd med 91 och 97 §§, eller 139, 146 eller 241 §, väsentligen eftersätter bestämmelsen i 94 § 1 mom. eller med stöd av 94, 95 eller 97 § meddelade bestämmelser, eller vid upprättande av handling varom nyss sagts eller av förvaltningsberättelse, som avses i 91, 146 eller 241 §, av vårdslöshet förfar i strid mot bestämmelser som avses i 326 § 4, *dels*, enligt punkt 2, likvidator, där han vid upprättande av balansräkning, som avses i 163 eller 259 §, väsentligen eftersätter bestämmelserna i 94 § 1 mom. eller med stöd av samma paragraf meddelade bestämmelser, eller vid upprättande av balansräkning, likvidationsräkning, vinst- och förlusträkning eller förvaltningsberättelse, som avses i 148, 152, 157, 163, 243, 247, 252 eller 259 §, av vårdslöshet förfar i strid mot bestämmelser som avses i 326 § 5.

339 §.

Lagrådet:

Det i denna paragraf stadgade förbudet för försäkringsbolag mot att — bortsett från lån mot säkerhet i försäkringsbrev — utlåna medel till styrelseledamot och vissa andra funktionärer i bolaget eller i annat bolag inom samma koncern eller att utlämna lån mot borgen av sådan person synes gå väl långt. Såsom i remissen erinrats hava de liknande förbuden i 48 § lagen om bankrörelse och 28 § lagen om sparbanker icke gjorts ovillkorliga. I själva verket synes det vara tillräckligt att föreskriva den inskränkning i bolagens rörelsefrihet med avseende på ifrågavarande åtgärder att de ej må vidtagas utan försäkringsinspektionens medgivande. Lagrådet hemställer därför, att i första stycket måtte *dels* mellan orden »ej» och »utlåna» i första punkten inskjutas orden »utan tillstånd av försäkringsinspektionen» *dels* mellan orden »må» och »lån» i andra punkten införas orden »utan sådant tillstånd». Det kan framhållas, att enligt den nu föreslagna avfattningen hinder icke lär möta för inspektionen att genom generella bestämmelser angiva under vilka förutsättningar — anknyttande exempelvis till storleken av det sökta lånebeloppet och beskaffenheten av den bjudna säkerheten — utlåning av här avsedd art skall få ske.

348 §.

Lagrådet:

Enligt 4 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete må, där för ändamålet bildats sådant ömsesidigt olycksfallsförsäkringsbolag, vars delägare äro arbetsgivare och för vars förbindelser delägarna svara med obegränsad personlig ansvarighet, i lagen avsedd försäkring av delägarnas arbetare äga rum i

detta bolag. Lagen utgår alltså från att för delägarna i ömsesidigt olycksfallsförsäkringsbolag skall kunna föreligga obegränsad personlig ansvarighet, vilket ock är fallet jämlikt 118 § gällande lag om försäkringsrörelse. Emellertid stadgas i det remitterade förslaget 168 § att i fråga om livförsäkring och annan personförsäkring häfta för ömsesidigt försäkringsbolags förbindelser allenast bolagets tillgångar. Det synes därför erforderligt med ett stadgande av det ungefärliga innehåll, att utan hinder av bestämmelserna i 168 § må för ändamål som avses i lagen om försäkring för olycksfall i arbete bildas ömsesidigt försäkringsbolag, för vars förbindelser delägarna svara personligen. Som förslaget regler om uttaxering å delägarna i ömsesidigt försäkringsbolag gälla allenast förlust å annan försäkring än personförsäkring, lär det böra tilläggas en bestämmelse därom, att beträffande sålunda bildat bolag skall i fråga om förlust å olycksfallsförsäkringen vad i 197—203 §§ är för där avsett fall föreskrivet om uttaxering äga motsvarande tillämpning. Godtagas de sålunda föreslagna bestämmelserna, torde vad sista stycket av förevarande paragraf innehåller om ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolag kunna utgå.

Som, vad angår det ytterligare innehållet i paragrafens sista stycke, lagen om trafikförsäkring å motorfordon icke synes göra föreskrifterna i förevarande lag i något avseende otillämpliga, torde allenast erfordras en erinran att angående trafikförsäkringsrörelse vissa särskilda bestämmelser meddelas i förstnämnda lag.

De sålunda föreslagna stadgandena med avseende på ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolag ävensom den förordade erinringen om bestämmelserna i trafikförsäkringslagen synas lämpligen höra, upptagna i två särskilda stycken, få utgöra en paragraf för sig omedelbart framför den förevarande, vars två första stycken följaktligen skulle komma att utgöra 349 §.

2. Förslaget till lag angående införande av nya lagen om försäkringsrörelse.

4 och 6 §§.

Lagrådet:

Jämlikt 4 § 4 mom. må, innan fråga om koncession avgjorts, försäkringsbolag fortsätta sin verksamhet enligt bestämmelserna i äldre lag, i den mån ej Konungen förordnat att föreskrifter i nya lagen skola tillämpas. Stadgandet lär vara avsett att uppfattas så, att när med stöd därav bolagets verksamhet fortsättes enligt bestämmelserna i äldre lag, jämväl den lagens straffbestämmelser skola äga tillämpning. Däremot torde regeln intet uttala beträffande spörsmålet huruvida dessa straffbestämmelser skola tillämpas å förseelse, begången under tid som här avses, även sedan för det ifrågavarande bolagets del nya lagens regler börjat gälla. Svaret på detta spörsmål gives i en generell regel i 6 §, enligt vilken förseelse mot stadgande i äldre lag skall bedömas efter nämnda lag även efter det stadgandet upphört att gälla. Det kan emellertid ifrågasättas om sistnämnda bestämmelse bör bibehållas. Straffbestäm-

melserna i förslaget till lag om försäkringsrörelse innefatta icke i något fall högre straffminimum än det allmänna av en dagsbot, under det att den nu gällande lagen för vissa fall upptager böteslatituder med ett minimum av 50 kronor, vilket jämlikt 1 § särskilda böteslagen motsvarar 5 dagsböter. En tillämpning av regeln i 6 § skulle förty kunna komma i strid mot den i 5 § strafflagens promulgationsförordning uttryckta grundsatsen att brott som begåtts under äldre lags giltighetstid skola bedömas efter nyare lag, om denna är mildare. Förhållandet var beträffande straffsatserna i nya och gamla aktiebolagslagen enahanda; promulgationslagen till nya aktiebolagslagen saknar ock någon mot 6 § svarande regel. Innebörden härav lär vara att om, sedan nya lagen trätt i kraft, fråga uppkommer om straff för brott, begånget under den gamla lagens giltighetstid, denna fråga får besvaras efter allmänna rättsgrundsatser beträffande strafflags tillämplighet med hänsyn till tiden. Detsamma synes böra gälla på nu förevarande område. Lagrådet hemställer därför, att 6 § får utgå samt att i följd därav de två sista paragraferna i förevarande förslag omnumreras. Därjämte torde dels avfattningen av 4 § böra jämkas så att den ovan angivna innebörden av ifrågavarande stadgande däri bättre framgår, dels ock för tydlighetens skull böra utsägas, att fortsättandet av verksamheten enligt bestämmelserna i äldre lag må ske ej blott innan frågan om koncession avgjorts utan även, där koncession beviljats, intill den tidpunkt, från vilken koncessionen skall gälla.

Andra stycket av 4 § 5 mom. torde i överensstämmelse med 4 § 12 mom. promulgationslagen till nya aktiebolagslagen böra innehålla föreskrift att vid likvidation som börjat innan den nya lagen om försäkringsrörelse trätt i kraft de nya bestämmelserna om återupptagande av verksamheten efter likvidationsbeslut och om verkan av att likvidationsbeslut blivit upphävt icke skola tillämpas. Till stycket bör därför fogas ett stadgande att i det där avsedda fallet ej heller bestämmelserna i 163, 164, 259 och 260 §§ nya lagen äga tillämpning.

Ur protokollet:

Åke Mossler.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 februari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Statsrådet Kock anmäler efter gemensam beredning med t. f. chefen för justitiedepartementet, statsrådet Quensel, samt cheferna för social-, finans- och handelsdepartementen lagrådets den 17 december 1947 avgivna utlåtande över de den 30 juni 1947 till lagrådet remitterade förslagen till *lag om försäkringsrörelse* samt till *lag angående införande av nya lagen om försäkringsrörelse*.

Efter redogörelse för lagrådets utlåtande anför föredraganden följande.

A. Förslaget till lag om försäkringsrörelse.

Lagrådets granskning av det remitterade förslaget har resulterat i vissa erinringar, vilka dock — där de ej äro av uteslutande formell art — icke beröra de grundläggande principerna i förslaget. Med vissa undantag, vilka framgå av vad som anföres i det följande, har jag funnit lagrådets erinringar böra iakttagas. Beträffande skälen för och innebörden i de ändringar, som sålunda vidtagits i förslaget, får jag hänvisa till lagrådets utlåtande. Utöver vad som nu angivits ha smärre redaktionella jämkningar gjorts i förslaget.

93 §.

En ledamot i lagrådet har ifrågasatt huruvida icke för inventarier principiellt borde gälla de värderingsregler, som enligt 2 mom. av förevarande paragraf skola tillämpas å där avsedda tillgångar.

Det remitterade förslaget intar i detta hänseende samma ståndpunkt som den gällande försäkringslagen. Någon praktisk olägenhet därav har icke förspotts vare sig från beskattningssynpunkt eller eljest; anmärkas må att, därest bestämmelserna skulle i skattehänseende missbrukas, man i praktiken icke helt saknar möjlighet att åstadkomma rättelse med hänsyn till att den fria avskrivningsrätten är beviljad allenast tillsvidare och följaktligen kan återkallas. Jag finner med hänsyn härtill icke anledning att frångå förslaget.

96 §.

Den kategori av ledande personer i företaget, beträffande vilka löner och ersättningar skola särskilt redovisas i vinst- och förlusträkningen eller förvaltningsberättelsen, har bestämts i viss mån annorlunda i förslaget än i nya aktiebolagslagen. Inom lagrådet ha tre ledamöter hemställt, att förslaget i denna del måtte avfattas i enlighet med stadgandet i sistnämnda lag.

Förslagets avfattning synes mig emellertid bättre än bestämmelsen i aktiebolagslagen lämpad för försäkringsväsendets förhållanden. Någon utvidgning — i förhållande till de allmänna aktiebolagen — av kretsen av personer, som komma att omfattas av stadgandet, är icke avsedd och synes mig ej heller behöva bli en följd av den från aktiebolagslagen avvikande formuleringen. Jag kan på grund härav icke biträda den mening som kommit till uttryck inom lagrådet.

100 §.

Jämväl i fråga om detta lagrum synes avfattningen i det remitterade förslaget bättre lämpad för försäkringsväsendets förhållanden än motsvarande jävsbestämmelse i aktiebolagslagen. Förslagets avfattning torde i praktiken innebära en skärpning i förhållande till sistnämnda bestämmelse. Lagrådets hemställan har icke synts mig böra föranleda någon åtgärd.

187 §.

Den anmärkning i redaktionellt hänseende, som framställts av tre av lagrådets ledamöter, kan jag icke biträda.

259 §.

Beträffande detta lagrum anser jag mig böra biträda den mening, varom lagrådets flesta ledamöter förenat sig.

271—273 §§.

I fråga om dessa paragrafer kan jag ansluta mig till den mening som omfattas av lagrådets flesta ledamöter. Dock vill jag här understryka vad dessa ledamöter i anslutning till 273 § anfört därom, att medgivande till nedsättning av säkerhetsfonden eller därmed i förevarande hänseende likställd fond uppenbarligen icke bör lämnas om nedsättningen skulle äventyra livförsäkringstagarnas rätt enligt försäkringsavtalen.

339 §.

Lagrådet har funnit, att det i denna paragraf stadgade utlåningsförbudet går väl långt. I överensstämmelse därmed har lagrådet hemställt om vissa jämkningar i förbudet, vilka i huvudsak innebära att utlåning skall få ske med försäkringsinspektionens medgivande.

Gentemot lagrådets ståndpunkt må framhållas vad jag i specialmotive-ringen till paragrafen anfört, nämligen att det ifrågavarande förbudet bör bedömas från ordningssynpunkt. Kreditgivning till ledande personer i företaget kan lätt medföra intressekonflikter och missbruk. Någon praktisk olägenhet torde icke följa av en förbudsregel, vare sig för företaget eller för den krets av personer, som drabbas av förbudet. Tanken att göra kreditgivningen beroende av försäkringsinspektionens medgivande synes mig medföra direkt olämpliga konsekvenser.

På grund av vad nu anförts finner jag lagrådets hemställan icke böra föranleda någon åtgärd. Till förebyggande av missförstånd må erinras om vad jag tidigare anfört, att det — utan uttryckligt stadgande — torde få anses klart att lån, som utlämnats före lagens ikraftträdande, skola få kvarstå till förfallodagen.

B. Förslaget till lag angående införande av nya lagen om försäkringsrörelse.

Lagrådet har hemställt om vissa ändringar i det remitterade förslaget. Vad lagrådet härom anfört torde böra beaktas. Förslaget har därför omarbetats i enlighet med lagrådets hemställan, därvid jämväl smärre ändringar av rent redaktionell natur vidtagits i 1 och 4 §§.

Föredraganden hemställer härefter, att de sålunda ändrade lagförslagen måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
G. Lindenbaum.

Innehållsförteckning.

	Sid.
<i>Propositionen</i>	1
Förslag till lag om försäkringsrörelse	2
Inledande bestämmelser (1—3 §§)	2
I. Om försäkringsaktiebolag (4—165 §§)	2
Om försäkringsaktiebolags bildande s. 2. — Om aktiebrev och aktiebok s. 12. — Om inbetalning av aktiekapital s. 15. — Om aktiekapitalets ökning s. 17. — Om aktiekapitalets nedsättning s. 24. — Om inskränkning i rätten att för- foga över aktie s. 28. — Om reservfond så ock om bolagsstämmas rätt att genom vinstutdelning eller eljest förfoga över bolagets egendom s. 29. — Om styrelse, verkställande direktör och firmateckning s. 31. — Om styrelsens och verkstäl- lande direktörens årsredovisning s. 37. — Om revision s. 42. — Om bolagsstäm- ma s. 45. — Om talan mot styrelseledamot, verkställande direktören, stiftare, revisor eller aktieägare s. 51. — Om ändring av bolagsordningen och vissa andra fall, då särskild röstpluralitet å bolagsstämma erfordras, så ock om ändring av grunderna s. 54. — Om talan å bolagsstämmobeslut s. 57. — Om förlängning av koncession s. 58. — Om likvidation och upplösning s. 58.	
II. Om ömsesidigt försäkringsbolag (166—261 §§)	70
Om ömsesidigt försäkringsbolags bildande s. 70. — Om inbetalning och åter- betalning av garantikapital s. 79. — Om reservfond så ock om bolagsstämmas rätt att genom vinstutdelning eller eljest förfoga över bolagets egendom s. 80. — Om uttaxering s. 81. — Om styrelse, verkställande direktör och firmateck- ning s. 83. — Om styrelsens och verkställande direktörens årsredovisning s. 84. — Om revision s. 84. — Om bolagsstämma s. 84. — Om talan mot styrelse- ledamot, verkställande direktören, stiftare, revisor eller röstberättigad s. 89. — Om ändring av bolagsordningen så ock om ändring av grunderna s. 91. — Om talan å bolagsstämmobeslut s. 92. — Om förlängning av koncession s. 92. — Om likvidation och upplösning s. 93.	
III. Om försäkringsfonden och övriga tekniska fonder så ock om grun- der för försäkringsverksamhet (262—278 §§)	104
IV. Om aktuarie (279 §)	110
V. Om tillsyn å försäkringsbolag (280—294 §§)	110
VI. Om frivillig överlåtelse av försäkringsbestånd (295 §)	114
VII. Om särskild administration (296—299 §§)	115
VIII. Om återförsäkring (300 §)	117
IX. Om förbud mot viss premiesättning m. m. (301 och 302 §§)	117
X. Om registrering (303—317 §§)	118
XI. Om klagan över försäkringsinspektionens beslut (318 §)	125
XII. Om skadestånd (319—324 §§)	125
XIII. Staffbestämmelser (325—330 §§)	126
XIV. Allmänna bestämmelser (331—344 §§)	129
XV. Om vissa undantag i fråga om lagens tillämplighet (345—349 §§)	134
Förslag till lag angående införande av nya lagen om försäkringsrörelse	137

<i>Utdrag av statsrådsprotokollet den 30 juni 1947</i>	139
Inledning	139
Yttranden över försäkringsutredningens förslag	142
Det enskilda försäkringsväsendets nuvarande struktur och omfattning	143
Översikt av försäkringsutredningens förslag samt frågan om behovet av ny lagstiftning	144
Huvudgrunderna av försäkringsutredningens förslag	149
I. Koncession	149
A. Gällande bestämmelser s. 149. — B. Principiella synpunkter s. 150. —	
C. Koncession för lokala bolag s. 160. — D. Koncession beträffande särskilda	
försäkringsbranscher s. 165. — E. Representationsfrågan såsom koncessions-	
villkor i ömsesidigt bolag m. m. s. 175.	
II. Folkförsäkring	185
III. Obligatorisk dödsfallsförsäkring	199
IV. Försäkringsbolagens kapitalplacering	200
V. Försäkringstekniska bestämmelser för livförsäkring i allmänhet	218
VI. Tekniska bestämmelser för ränte- och kapitalförsäkringsanstalter ..	259
VII. Vissa frågor beträffande läns- och häradsbolag	269
VIII. Bolagsrättsliga bestämmelser	271
Speciell motivering	272
A. Förslaget till lag om försäkringsrörelse	272
B. Förslaget till lag angående införande av nya lagen om försäkrings-	
rörelse	397
Till lagrådet remitterade förslag till:	
1. Lag om försäkringsrörelse	407
2. Lag angående införande av nya lagen om försäkringsrörelse	541
<i>Utdrag av lagrådsprotokollet den 17 december 1947</i>	543
<i>Utdrag av statsrådsprotokollet den 6 februari 1948</i>	573